

SFÂNTUL TEODOR STUDITUL

CUVÂNTĂRI DUHOVNICEȘTI

Text reprodus după ediția tipărită
de Episcopia Alba Iulia
Alba Iulia, 1994

APOLOGETICUM
2004

Dascăli și învățăcei

Oamenii vremurilor actuale sunt în general *neconformiști*. Doritori de a se elibera de orice încorsetare, adeseori depășesc măsura și, din dorința de a deveni *liberi*, devin deadreptul *libertini*. Socotind depășite raporturile de ascultare și bună cuviință pe care tradiția religioasă le-a stabilit între copii și părinți, între fiii duhovnicești și preoți, contemporanii noștri vor să ne dea de înțeles că sunt emancipați de orice tutelă. Se înșală însă amarnic.

Avva Siluan, de la Sfântul Munte Athos, afirma, pe bună dreptate, că cea mai mare pedeapsă pe care i-o poate da Dumnezeu omului este să-l lase să facă de capul lui. Un savant afirmă că în codul, nostru genetic este înscrisă nevoia imperioasă de a sta sub ascultarea cuiva, de a avea un mentor. Sunt doar două posibilități: ori rămânem sub ascultarea unui părinte spiritual, și implicit sub ascultarea lui Dumnezeu, ori, fără a ne da seama, ajungem sub ascultarea diavolului.

Domnul Iisus Hristos, având o dispută cu iudeii, le-a spus că numai El le poate garanta libertatea. La obiecțiunea că ei niciodată n-au fost robii nimănui, le răspunde: „*oricine săvârșește păcatul este rob păcatului... voi sunteți din tatăl vostru diavolul și vreți să faceți poftele tatălui vostru... Dacă veți rămâne în cuvântul Meu, sunteți cu adevărat ucenici ai Mei, și veți cunoaște adevărul, iar adevărul vă va face liberi*“ (Ioan 8, 31, 34; 44). “Sfântul Apostol Petru ne îndeamnă și el: „*trăiți ca oameni liberi, dar nu ca și cum ați avea libertatea drept acoperământ al răutății*“, (I Petru 2, 16).

Tradiția părinților Bisericii este unanimă în a ne sfătui să ne căutăm un povățuitor duhovnicesc, un părinte spiritual, „*înainte de toate, alege-ți... potrivit cuvântului sfânt, ascultarea neprefăcută și desăvârșită; adică, caută cu toată silința, să afli un povățuitor și un dascăl neamăgitor... Iar aflându-l pe acesta și lipindu-te cu toată ființa de el, ca un fiu iubitor de părintele adevărat, rămâi întreg în atârnare de poruncile lui, socotindu-l ca pe Hristos însuși...*“ (Calist și Ignatie Xantopol, *Filocalia* 8, p. 32).

Din păcate duhul de neconformism, de spirit voluntar, de libertinaj, în ultima vreme îi cuprinde nu numai pe laici, ci și pe unii preoți și călugări. De aceea vom întâlni adesea călugări mutându-se dintr-un loc într-altul și nu arareori ratându-și vocația. Cartea pe care o tipărim *Cuvintele Sfântului Teodor Studitul*, ne pune în situația de a redescoperi adevăratele raporturi dintre părintele duhovnicesc și fiu, dintre dascăl și

Cuvântări duhovnicești

învățăcel. Mai mult decât atât, presupunând că n-am avea mereu duhovnicul lângă noi, în această lucrare vom vedea dezlegate multe din problemele ce ne frământă. „*Cuvintele*“ le-a adresat Sfântul Teodor mulțimii de călugări ucenici pe care i-a povățuit, dar ele se potrivesc foarte bine atât preoților de mir cât și credincioșilor.

Stareț al mănăstirilor Saccudion din Bithinia (Asia Mică) și Studion din Constantihopol, Sfântul Teodor Studitul a avut sub ocârmuirea și chivernisirea sa uneori și o mie de călugări, la care se adăugau nenumărații săi ucenici din lavrele împărăției bizantine și chiar din mănăstirile Italiei. Cuvintele sale și le-a redactat aproximativ între anii 821 - 826.

În limba română au fost traduse de Filaret, episcopul Râmnicului, și tipărite la 1784. Arhimandritul Athanasie Dincă le-a diortosit și retipărit la Căldărușani în anul 1940. De această ediție ne-am folosit și noi acum, cu foarte mici intervenții atunci când a fost vorba de cuvinte ieșite astăzi din uz, sau de reguli ortografice.

Lucrarea se încadrează foarte bine în colecția de „*Izvoare duhovnicești*“ din care au ieșit până acum, în editura Episcopiei de Alba Iulia: „*Patericul*“, „*Limonariul*“, „*Sbornicul*“, și „*Lavsaiiconul*“, fără a pomeni alte cărțile mai mici.

Scopul ei este limpede proclamat de către Sfântul Teodor Studitul: „*părinți și frați si fiii mei prea iubiți, sufletește doresc și foarte poftesc... să vă mântuiți și să umblați pe calea adevărului, și nădăjduiesc din zi în zi să sporiți spre fapte bune..*“

Postul Mare, 1994

+ ANDREI
Episcopul Alba Iuliei

ARĂTARE CĂ VIAȚA CEA DE OBȘTE, ESTE CEA MAI CU LESNIRE MÂNTUITOARE. ALCĂTUITĂ DIN ÎNVĂȚĂTURILE SFINȚILOR PĂRINȚI ȘI DASCĂLI.¹

Fraților și părinților, de vreme ce am ieșit din lume dorind viața cea îngerească, se cuvine după orânduiala acestei vieți să petrecem viața noastră: că de vom avea numai numele și portul călugăriei și ne vom fâli numai întru anii ce am petrecut în zadar întru această viață, iar faptele călugăriei nu le vom urma, nici un folos nu avem. Noi pentru aceea ne-am lepădat de lume și am lăsat odihna și desfătarea trupului, ca să facem faptele cinului călugăriei. Iar de ne are lumea ca pe niște sfinți și ne socotește că săvârșim cele plăcute lui Dumnezeu, și noi facem cele împotrivă, mai multă osândă și mai mare păcat pricinuim sufletelor noastre, după cum zice și Domnul nostru Iisus Hristos în Sfânta Evanghelie: „ *Vai vouă de va prisosi numele vostru mai mult decât faptele voastre*“. Deci fraților, de vreme ce adevărul așa este, nu se cuvine să ne lenevim spre împlinirea poruncilor lui Dumnezeu și spre urmarea vieții călugărești, însă să știți fraților, că această viață are trei stări: una este a *celor din obște*, alta este a *celor de sineși*, și cea de a treia este a *pustnicilor*. Deci cu puține cuvinte vă voi arăta cele cuviincioase la fiecare viață dintre aceste trei.

Și întâi vom începe cuvântul pentru cei din obște. Aceia, dar, se numesc cu adevărat și sunt cu fapta călugări de obște, care lăsând lumea (adecă voile lor cele lumești) primesc sărăcia de bună voie și se găsesc spre toată scârba a o suferi, pentru mântuirea sufletelor lor, și pentru dragostea lui Hristos se dau spre supunere până la moarte și se duc într-o mănăstire, care are toate lucrurile ei de obște: și mâncarea și băutura și haina și toate celelalte; și nu zice nimeni că acest lucru este al meu, sau acesta al tău, ci toate sunt de obște ale tuturor, însă nici însăși voia sa n-o are cineva slobodă, ci au un povățuitor și dascăl a cărui voie și poruncă toți urmează și nu îndrăznește nimeni nici să mănânce când vrea, nici să facă altceva fără de blagoslovenie; oriunde se va trimite merge fără cârtire și fără de a mai îndoii cuvântul și fără de a se împotrivi sau a se lenevi, ci punându-și nădejdea în rugăciunea starețului și a celorlalți părinți, se supune cu osârdie la toată slujba mănăstirii: măcar și în cale depărtată de se va trimite, măcar

¹ Acest cuvânt a fost lăsat întocmai ca în tipăritura din 1784, schimbându-se numai ortografia – ici, colo - înlocuindu-se doar unele cuvinte prea vechi.

pe mare de, i se va porunci să călătorească, măcar și prin locuri de primejdii de va fi orânduit să treacă, fără nici o îndoială săvârșește porunca, netemându-se nici de fiare, nici de foc, nici de apă, nici de vrăjmașii văzuți nici de cei nevăzuți, nici chiar de moarte. Că precum cei morți nu se mai tem de moarte, așa și călugărul ca un mort este întru Hristos, cu toate simțirile sale. Și precum pe un trup mort îl poartă cineva cum îi este voia, neavând putere de a se împotrivi, așa și călugărul toate voile sale le are omorâte și nu se povățuiește de altă voie, fără numai de a starețului său, supunându-se întru toate ca lutul sub mâinile olarului și ca fierul în mâna fierarului.

Această orânduială a vieții de obște este cea mai bună decât toate celelalte, că aceasta urmează vieții îngeresti. Fiindcă și îngerii așa petrec în cer: nimeni voia sa nu are, ci toți sunt supuși poruncii lui Dumnezeu, și nimeni nu zice că eu sunt mai mare și tu ești mai mic. Această orânduială au avut-o și Sfinții Apostoli, când viețuiau cu Domnul nostru Iisus Hristos pe pământ, încă și după înălțarea Mântuitorului la ceruri, rămânând ei pe pământ, tot această orânduială au ținut-o după cum ne adeverează Faptele Sfinților Apostoli, zicând: *„Că era inima celor ce au crezut, una, așijderea și toate averile lor împreună le aveau și nedespărțite“*. După această orânduială au viețuit și toți sfinții părinți cei vechi, adică, sfântul Teodosie începătorul obștei, sfântul Eftimie, sfântul Sava, sfântul Marcu, sfântul Isaiia, sfântul Varsanufie, sfântul Doroftei și sfântul Teodor Studitul și alți mulți sfinți părinți. Pentru aceea și până astăzi cine dorește mântuirea sufletului său, această viață să urmeze, după cum și însuși Marele Vasilie arată, că aceasta este calea cea mai umblată a mântuirii. Că măcar că s-au mântuit mulți sfinți și cu celelalte două vieți ce am zis, dar atunci alte vremi erau, altă râvnă, altă fierbințeală. Iar acum fiind lumea cu totul pornită spre rău și oamenii puțini întru credință și slabi întru vitejia sufletească și prisosiți întru răutate, cu anevoie se va mântui cineva cu celelalte două căi.

Pentru aceea pe fiecare sfătuim și îndemnăm la obștile cele alcătuite întru frica Domnului să alerge, întru carele nu este neorânduială și tulburare și neascultare și nesupunere și mai vârtos pungă deosebită, cea izvodită de diavolul, întru care orice se pune este din furtișag, din viclenie și din înșelăciune adunată, spre pierzarea sufletească și trupească; de care se bucură vrăjmașul diavol și se mârșăște milostivul Dumnezeu și se scârbesc sfinții lui îngeri și vai și chin și blestem și urgie dumnezeiască va fi unora ca acestora. Că pentru aceea se numește obștejicie, adică viața de obște, ca toate să fie de obște și nedespărțite, nu numai lucrurile, ci și însăși voile alcătuite spre plăcerea lui Dumnezeu. Iar unde lucrurile cele de trebuință nu sunt de obște și nu este un cuget și o unire, după voia lui Dumnezeu, acolo nu trebuie să se numească sobor de frați, ci adunare de tâlhari. Și unii ca aceștia nu sunt sub pronia lui Dumnezeu, ci, părăsire despre cel înalt; se

chivernisesc și se povățuiesc de satana, după cum zice proorocul David: „*Și va trimite Domnul pe dânșii, ca să umble după izvodirile inimilor lor*“. Și sfântul Marele Vasilie zice: „*Că cel ce are lucru deosebit întru viața de obște, s-a despărțit pe sine de Biserica lui Hristos și de dragostea Domnului s-a înstrăinat, și să fie neîmpărțășit până se va îndrepta*“. Iar de se obrăznicește a se împărtași sfintelor și înfricoșatelor Taine, să știe unul ca acela că spre osândă mănâncă și bea trupul și Sângele Domnului și va avea partea lui cu bubosul Gheezi și cu vânzătorul Iuda și cu ceilalți asemenea lor.

Iar de slobozesc cineva din episcopi sau egumeni, să se facă unele ca acestea și orânduiesc învățături împotriva sfinților Părinți, vor da seamă în ziua judecării, întocmai ca ucigașii și ca pierzătorii tâlhari, fiindcă dau pricină, prin nebăgarea lor de seamă și prin lene și prin călcarea pravilei, de a se vătăma multe suflete și a se răpi de diavolul. Că oricine pune gând ca să aibă ceva deosebit, ori înlăuntru în mănăstire, ori afară spre neguțătorie sau oriunde ar fi, acela se face fur și tâlhar de ale sale, precum Anania și Safira. Că de vreme ce s-a lepădat de sine la primirea cinului și și-a închinat și sufletul și trupul cu totul lui Dumnezeu și s-a făgăduit înaintea îngerilor și a sfinților a petrece întru sărăcie și întru scârbe, cum nu se arată mincinos înaintea lui Dumnezeu și înșelător lui însuși și fur de cele sfinte? Pentru aceea, cela ce cu adevărat pofteste mântuirea sufletului său, nimic al său să nu aibă fără de blagoslovenie, nici voii lui să urmeze și cu lesnire se va mântui întru viața cea îngerească, a obștei.

Iar cei de a doua treaptă, care sunt cei ce viețuiesc de sineși, au multă osteneală și mare grijă; căci precum de toți sfinții Părinți cu un glas este mărturisit că rădăcina tuturor faptelor, bune este tăierea voii, așijderea a tuturor răutăților izvor și pricină este sloboda voie a fiecăruia; adică a nu te stăpâni altul, ci orice ți se va părea, să faci. Această voie slobodă au cei ce trăiesc de capul lor, deosebit, pentru că de nimeni nu se sfiește, de nimeni nu-i este grijă, nădăjduiește în banii săi și în averea sa (multă sau puțină ce va avea), ce i se pare aceea face, când vrea și cât vrea, mănâncă, când vrea și cât vrea, bea. De nu se va scula spre rugăciune, nimeni nu are să-l mustre; de nu-și va săvârși canonul, nimeni nu-l ceartă; de va veni ispita, n-are cine să-l sfătuiască; de i se va întâmpla scârbă, nu este cine să-l mângâie; de va cădea, nu este cine să-i întindă mâna după Dumnezeu să-l ridice; că nu are pe cineva să-i fie milă de sufletul lui, nici să-i poarte grijă de mântuirea lui, și așa toate răutățile se strâng la cei ce trăiesc de capul lor. Pentru aceea, cum am zis, viață mai bună și cale mai cu înlesnire este la obște.

Iar cel ce pofteste să petreacă calea cea de a treia, trebuie să-i prisosească osteneala mai mult de cât a tuturor, adică să viețuiască la un loc singuratec, liniștindu-se numai însuși, îndrăznim a zice că în vremea de

acum este cu neputință a săvârși cineva această viață. Au fost, adevărat, în vremea de demult unii din sfinți, care au săvârșit această călătorie, precum marele Antonie, marele Onufrie, și alții, dar cu mari strădanii și-au petrecut viața; unii săptămâni întregi nu gustau nimic, alții în toată viața lor vin n-au băut, untdelemn sau pește nici cu ochii n-au văzut; cu buruieni numai se hrăneau; și nicidecum față de femeie, și nici obraz de om nu vedeau. Rugăciunea lor era neconținută, trupul lor era numai cu o vechitură învelită și alte multe și negrăite ostenele sufereau, fiind cu totul înfocați de dragostea lui Dumnezeu și umbriți de darul Duhului Sfânt, cărora în ziua de astăzi nimeni nu poate să le urmeze.

Iar viața cea de obște este calea cea umblată, pe care mulți au trecut și s-au mântuit cu ajutorul lui Dumnezeu, după cum sfinții părinți ne adeverează. Dar ni se pare că întru această viață nu se cuvine a se face adunare de număr peste măsură, încât nici purtarea de grijă cea sufletească a starețului să nu-i poată cuprinde cu cuvenita duhovnicească cercetare, nici hrana cea trupească a se câștiga cu lesnire, nici haina «cea trebuincioasă spre acoperirea trupului a se putea agonisi fără de tulburare. Că și munca trebuie să fie cu măsură: una pentru ca să aibă osebire viața cea sfântă de cea lumească, adică să nu supunem toată viața noastră spre a sluji numai pentru cele trupești, și alta pentru ca să ne prisosească vreme și pentru cugetarea celor dumnezeiești și pentru rugăciuni și pentru oarecare repaus trupesc, ca să nu slăbănogim de tot și să ne bolnăvim. Și iarăși să nu fie numărul celor adunați în obște mai puțin de 12, ca nu cumva prisosința bunătăților pământului, ce din mila lui Dumnezeu ni se dă, să se oprească spre desfătarea la mai puțini, și să nu se hrănească mai mult săracii și lipsiții. Că așa de vom face și cu acest gând de vom opri adunarea, spre osândă ne va fi viața și în zadar osteneala. Ci mai vârtos pentru ca să poată hrăni mai mulți, să fie slabă hrana; și pentru ca să se îmbrace și alți frați, să ne fie haina nu numai de puțin preț, ci și ponosită și ruptă. Că așa de vom viețui, ni se va cunoaște dragostea cea întru Hristos, și arătând noi îndurare către vecinul nostru și fratele cel întru Hristos, și Dumnezeu va revărsa milele sale cele bogate spre noi mai cu prisos.

Deci, acestei vieți de obște fiind dascălul cel mai iscusit și cel mai în urma celorlalți sfinți părinți de demult, sfântul părintele nostru Teodor Studitul, de mare folos am socotit a fi și la adunarea voastră fraților poruncile sfinției sale, fiind și de Biserica noastră a Răsăritului primite, a se citi peste an întru auzul tuturor. Pentru aceea ne-am îndemnat de le-am tălmăcit numai pentru dragostea voastră, iar nu spre folosul de obște, însă nu din cuvânt în cuvânt: una pentru că fiecare limbă are harul său, alta pentru că nu am găsit cartea sfântului cea elinească; ci am făcut tălmăcirea după cea tălmătită pe limba cea slabă grecească. Și spre mai bună înțelegere și spre mai multă îndemnare a osârdiei voastre, unele din cuvinte le-am scurtat, altele le-am

Sfântul Teodor Studitul

prefăcut, ferindu-ne la prescurtări și la adăugiri numai de cele împotriva sfinților Părinți și a sfintei Biserici. Și aceasta nu am făcut-o spre a ne fâli cineva de iscusirea tălmăcirii. Că a tălmăci cineva după limba cea slabă grecească pe limba iarăși slabă românească, nu este lucru de a se lăuda cineva; ci numai pentru mai bună înțelegere, cum am zis, și îndemnarea spre buna cuviință a dragostei voastre.

Deci vă poftesc să primiți cu dragoste osteneala noastră și să vă rugați Domnului pentru mântuirea celui întru multe și grozave păcate învăluit ticălosul nostru suflet, ca și voi să dobândiți dela Domnul aceeași milă. A cărui puternică dreaptă să vă păzească de toată ispita și de toată scârba întunericului și să vă povățuiască la pământul făgăduinței. Pentru rugăciunile Prea Sfintei Născătoarei de Dumnezeu pururea Fecioarei și ale sfântului marelui Mucenic Dimitrie și ale prea cuviosului și mărturisorului și marelui dascăl sfântului Teodor Studitul, și ale tuturor sfinților, celor ce bine i-au plăcut din veci, Amin.

Al dragostei voastre părinte sufletesc și către Domnul nevrednic dar fierbinte rugător și slugă, smeritul Episcop al Râmnicului,

FILARET.

CUVÂNTUL I
CANONARHUL, APRINZĂTORUL DE CANDELE
ȘI TIPICARUL TREBUIE SĂ SLUJEASCĂ
LUI DUMNEZEU CU FRICĂ

Fraților și părinților, precum când eram împreună cu voi, așa și acum, vă cercetez printr-acest al meu smerit și slab cuvânt. Ascultați dar și înțelegeți și să nu fie graiul nostru în zadar, ci după cum am povestit prin viu grai, să câștigăm și mai mult folosul vostru cu această învățătură. De scurtă vreme lipsesc dela voi și nu știu de sunteți tot așa cum v-am lăsat; căci știu că diavolul nu doarme nici nu se lenevește, spre pierzarea sufletelor voastre; ci se nevoiește și priveghiază și seamănă neghină în holda celor ce dorm sufletește, precum zice sfânta și dumnezeiasca Evanghelie. Ci voi, o fiii mei cei chemați de Dumnezeu, priveghiați și vă păziți, ca să nu cadă cineva din voi în cursa diavolului.

Doresc să aud sporul fiecăruia dintre voi: pe cât mă bucur de ascultarea unuia, de smerenia altuia și de slujba celui alt, pe atât mă întristez de tulburările și de neorânduiele voastre. Nu iubește sufletul meu pe fiul neascultării, urăște pe cel bârfitor și mândru, iară de cel leneș se scârbește inima mea, ca și cum n-ar fi vrednic nici pâine să mănânce; mai ales pe cel spornic la cuvinte și pe cel trândav nu-l poate suferi nicidecum. Oare socotiți ca eu nu pătimesc acestea? Dar cine sunt eu ticălosul, care în toate zilele sunt biruit de patimi asemănătoare? Ci numai Domnul Dumnezeu nostru să ne izbăvească de toată răutatea și patima, prin dumnezeieștile lui Scripturi, și să ne îndemne spre toată fapta bună. Eu mai mult mă nevoiesc și mă grijesc de lucrul mare și primejditor al sufletelor voastre. Căci sunt păstor deși sunt rău, dar sunt (și nu știu cum s-a întâmplat să fiu) și voi sunteți oile mele cele ascultătoare și adunate de Dumnezeu, care în toate zilele umblați pe calea cea împărătească, în cuvântul Domnului. Deci dar, o fiii mei, pașteți după vrerea lui Dumnezeu, nu ca oile care, din lăcomie, rămânând de oile ce se îndestulează cu hrana de obște, se răpesc de lupi și pier pentru puțină verdeață. Așa și voi, pentru o mică desfătare a poftii, să nu fiți răpiți de vrăjmașul sufletelor noastre diavolul, care deapururea păzește vremea, ca un lup, pentru pierzarea voastră. Ascultați glasul păstorului vostru și nu defăimați cuvintele mele, pentru că orice oaie care rămâne de turmă, se rătăcește, se pierde și se strică în multe chipuri. Pricepeți ce vă grăiesc, pentru că știu că sunteți înțelepți. Greu lucru este a se mântui cineva: calea este strâmtă și cu scârbe și cu multă trudă; și trebuie să ne oțelim și să priveghim, să postim și să ne

înfrânăm pofta, să sărăcim de bună voie, ca să ne învrednicim a dobândi faptele cele bune și să ne veselim în veci.

Vedeți, fiii mei, că din toți frații voștri numai voi sunteți de față și toți ceilalți vă laudă, fiindcă vă aflați la loc deosebit și vă socotesc pe voi plinirea lipsei faptelor lor celor bune. Ci, cu cale este vouă să faceți slujba voastră mai cu dinadinsul, ca să împliniți toată ascultarea și toată buna cuviință. Că după osteneala fiecăruia dă și Domnul Dumnezeu nostru plata și în toate zilele se “gătesc în cer cununi pentru cei ce se nevoiesc.

Tu dar, fiul meu, canonarhe, priveghiază și chibzuiește, ca unul ce ești cel mai întâi la slujba și la cântarea dumnezeiască. Să deștepți pe cântăreți, să împlinești toate sedelnele și stihirile, după cum ți s-a poruncit, și să cauți ca să nu smintești pe cineva; ci oricare va fi vrednic să cânte, întru auzul tuturor, să nu fie oprit pentru pizmă, ci să cânte. Și oricare este vrednic să citească la Scripturi, să-l pui adesea să citească, că vai de canonarhul acela ce se lenevește, și nepăzind a sa orânduială, smintește pe cineva. O, de n-ai pătimi și tu aceasta fiul meu, pentru că o să dai greu răspuns lui Dumnezeu. Ascultă și chibzuiește ca să, tocmești orânduilele slujbelor, atât cele din toate zilele cât și cele de sărbătoare. Și socotește ca din frații cei vrednici: într-o zi să poruncești unuia să citească, iar într-altă zi altuia, luând aminte și la glasul cel bun al cântărețului, și la claritatea cuvântului citețului; căci prin aceasta vei folosi foarte și obștea și pe străinii ce se vor întâmpla să vie. În scurt, toate să se facă cu bună rânduială, pentru ca să dănuiești în ceruri dimpreună cu îngerii și cu sfinții. De te vei învrednici să ai acest fel de stare, socotește ca să se facă și cântarea psalmilor fără de amestecare, adică să-i așezi și să-i orânduiești după starea lor. Toți cei ce cântă, să cânte într-un glas, după rânduială cântării; nici să suie, nici să coboare afară din cale, ci să cânte deopotrivă, pentru că așa ne învață și dumnezeieștii Părinți. Să te silești ca să înveți pe frați stihira și sedelnele ce s-au așezat; și, mai vârtos, pe cei ce poftesc și vin la tine pentru învățatură să-i înveți, ca să se înmulțească talantul pe care ți l-a dat Dumnezeu și să auzi glasul cel blagoslovit al Domnului: „*Bine slugă bună și credincioasă, peste puține ai fost credincios, peste multe te voi pune*“.

Iar tu, aprinzătorule de candelă, cu frică și cu multă grijă să faci slujba ce ți s-a încredințat, căci dela Dumnezeu ți s-a dat și dumnezeiască ascultare este. Păzește luminile bisericii, ca luminile ochilor tăi, căci sunt lumini ce se pun înaintea lui Dumnezeu. Căci de vreme ce cel ce aprinde sfeșnicul înaintea împăratului pământesc are mare grijă ca să placă împăratului, cu atât mai mult, o fiul meu, trebuie să te silești ca să placă lui Dumnezeu, împăratul tuturor, Căruia se închină toată făptura și pe care-L slăvește toată firea îngerească. Ești dator să aprinzi candelă cu frică și cu luare aminte, să le curățești și să le grijești adesea, să le dai lumină tot de o măsură și feștila să fie la mijlocul candelă, ca să nu crape candelă.

Rămășița de untdelemn de prin candelă să o păstrezi și de va fi cu puțință, iar să o pui să ardă; iar de nu, să o pui la altă trebuință curată. Mai mult decât toate candelăle, să ai grijă de cele care ard neconținut, căci acestea sunt închipuirea luminii celei nestinse, a legii celei vechi, precum era lumina aceea în jertfelnic în Sfânta Sfințelor, ce ardea pururea. Grijește biserica de două ori pe săptămână totdeauna și păzește zugrăveala bisericii ca să nu se prăfuiască, nici să se strice ceva, oricât de mic, al bisericii.

Luată aminte, fraților, ca să nu iasă din gura voastră nici un cuvânt urât. Măinile mele sunt cei ce se ostenesc; lucrați dar, o măinile mele, și nu conțeniți slujba cuvioasă, căci mâna Domnului vă întărește și dintr-o parte și din alta. Și nu vă împotriviți, de vreme ce împreună ajutându-vă, împliniți toată trebuința trupului vostru. Voi, purtătorii de grijă, sunteți ochii mei. Deci căutați bine, uitându-vă cu băgare de seamă și mai înainte spuind greșala celor ce pot să se poticnească, ca să vă faceți vrednici de paza lui Dumnezeu. Am și picioare: acestea sunt cei ce țin greutatea fraților cu vitejie și cu bucurie. Și să știți, că de veți răbda în această stare bună, vă veți odihni în veci. Nu fac această muștrare, ca să vă veselesc, ci ca să vă deștept silința, când vă leneviți și când nu vă gândiți la ostenele.

Dar pentru ce nu ne grijim, o iubitorilor? Au doară nu trebuie să mergem de aici peste puțină vreme? Au nu vom lăsa chipul nostru, precum zice marele Vasile, în puține oase? Bucurați-vă dar și vă veseliți în orice silință și nu vă leneviți în nici o trudă, nici sufletească, nici trupească; căci și truda noastră trupească, când este pentru Dumnezeu, e socotită duhovnicească. Iată dar că a venit vremea ca să se adune rodirile. Domnul ne-a dăruit îndestulare: să n-o lăsăm dar să se strice, căci cel ce este ostentor în cele trupești, vădește că este silitor și în cele duhovnicești. Unul pe altul îmbărbătați-vă și vă îndemnați spre rugăciune spre ascultare și spre smerenie; lucrând, și ostentindu-vă cu toții, vă siliți împreună după puterea fiecăruia, adunând cu toții rodirile, purtând grijă și de cei mai slabi, ca să apuce și ei împreună cu voi. Cel ce la ascultare este leneș și fără de silință și din lene rămâne mai pe urma altora, acela și la cele duhovnicești este fără de osârdie² și nepricopsit.

Voi, lucrători de pământ, sunteți mângâierea mea. Deci toți împreună tăiați brazdele drepte și nu lăsați petecele netăiate cu plugul, ci faceți brazdele dese, aproape una de alta, ca să între lesne sămânța de grâu înlăuntru, în inima pământului, și să dea roadă multă, Siliți-vă și vă îndemnați spre bine făcându-le toate cu înțelepciune și după rânduiala, urmând plugarului celui mai mare ce merge înainte; așijderea și el să poarte grijă de ceilalți. Urmând unul altuia, să vă ajuturați unul pe altul și așa veți fi și mădulare ale lui Hristos (după cum zic dumnezeieștile cuvinte) și

² În textul tipărit este scris: *osândire*, dar ni se pare nepotrivit cu contextul.

Hristos vă va fi cap, și având cap pe Hristos de cine vă veți teme? Sau ce lucru nu veți dobândi? Pământul și cerul, cu adevărat, veți stăpâni și veți moșteni toate bunătățile cele făgăduite.

Asemenea tu, fiul meu, bucătarule, care în toate zilele te dogorești la foc și te ostenești, despici lemnele și fierbi bucatele, aduci apă și cureți verdețurile, ți se afumă obrazul și ți se înnegresc hainele, tot trupul tău se umple de cenușă și te obosești, când gătești bucatele și pui masă fraților. Să știi că cu sfinții vei avea partea ta și în sânul lui Avraam te vei odihni, de suferi cu răbdare, petreci zilele tale cu bucurie și fără cârtire. Atât de mult să fii silitor în lucrul tău, încât și în somn să te gândești la slujba ta. Vasele tale să nu se prea ardă având apă puțină, capacele asemenea să fie păzite, pirostriile să nu stea pe foc fără rost. După ce fierbi bucatele, îndată spală vasele tale, ca să nu ia miros și să pricinuiască scârbă fraților, iar bucatele să fie fierte bine și ierburile de asemenea. Ceapa să se topească în fiertură, ca să nu fie bucata fără de nici un gust și fără de nici o dulceață. Dis-de dimineață, ca focul, aleargă la slujba ta, ca să-ți săvârșești ascultarea la vreme, și așa vei birui toate patimile tale.

În scurtă vorbă, cu toții să umblați în aceeași cale și într-un cuget dumnezeiesc, pe drumul cel bun și eu pururea sunt cu voi împreună cu cugetul, măcar de sunt osebit cu trupul, fiindcă așa este trebuința locului. Iar Domnul Dumnezeu Tatălui meu, care mă scoate și în toate zilele mă ridică din groapa păcatelor, prin sfințele voastre rugăciuni, acela să vă acopere, să vă păzească, să vă întărească cu darul Său și să vă tămăduiască și sufletește și trupește, dăruindu-vă împărăția cerurilor, în Hristos Domnul nostru, a Căruia este slava și puterea dimpreună cu prea Sfântul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor Amin.

CUVÂNTUL 2 DESPRE SPOVEDANIA PURUREA LUMINĂTOARE ȘI CUM SĂ NE OSTENIM SPRE TOATĂ FAPTA BUNĂ, PRIN SMERENIE

Fraților, părinților și fiii mei sufletești. După obicei, iarăși încep să vă grăiesc cuvântul smereniei mele, cu toate că și acesta este rece, căci nu are căldura faptelor bune. Voi, însă, împliniți lipsa cu faptele voastre cele bune. Căci să mă credeți, fiilor, precum am zis de multe ori și chiar și acum zic, frică și cutremur mă cuprinde, socotind nevrednicia mea și că mă numesc părintele vostru, eu care nu sunt vrednic nici ucenic a mă chema.

Voi sunteți părinții mei și iubiții mei frați și prin voi nădăjduiesc să mă mântuiesc. Drept aceea, măcar că sunt așa ticălos, dar pentru-că vă doresc mântuirea, mă silesc a grăi către voi cu dragoste și cu sfătuire.

Iată zile bune și vreme de lucrare, ca să cercetăm pe Dumnezeu. Cine este înțelept va păzi acestea și va pricepe milele lui Dumnezeu cele din veacul viitor. Să nu pierdem, iubiților mei frați, nici vremea, nici ziua. Lupta și silința voastră să fie neîncetată, și ajutând unul altuia și râvnind spre faptele cele bune, să sporim întru cele ce sunt de folos. Iară de vom vedea la cineva vreo faptă bună săvârșindu-se, adică: blândețe, evlavie, smerenie, ascultare sau altceva din cele ce sunt de laudă, să ne silim prin bună râvnă, până ce vom ajunge și noi la acea cale. Căci din aceasta se naște legătura păcii și starea cea bună a dragostei.

Deasemenea, să nu râvnim spre lucruri protivnice și rele, adică: văzând pe cineva lenevindu-se, să ne lenevim; pe altul lăcomindu-se, să ne lăcomim; pe altul vorbăreț, să sporim și noi în vorbe. Ci ca niște înțelepți și învățați de Dumnezeu, să cercetăm întru noi bunătatea și să o păzim, să ținem ancora credinței noastre să întindem vela nădejzii noastre și cu toată puterea cârmuind corabia noastră cea sufletească, să călătorim spre noianul cel mare al vieții acesteia. Ca unii ce avem îndelungată călătorie pe marea acestei vieți, nu e cu puțință de a nu ne supăra vânturi protivnice, adică războaiele trupului. Căci se vor ridica furtuni, poftele trupești, și valuri se vor înălța din adâncimea inimii, gândurile, și altele câte se întâmplă la cei ce umblă pe mare, precum jefuitorii care sunt diavolii cei prea vicleni. Smârcuri, adică orbirea ne-cunoștinței; pietre acoperite sub apa mării, adică negătirea sufletelor noastre. Iară înmulțirea apei în corabie, nemărturisirea păcatelor însemnează, că de multe ori se întâmplă, din lenevirea corăbierilor; dacă nu scoate apa din corabie și, dorm, se îneacă și ei și corabia. Pentru aceea și noi, iubiții mei frați, de toate acestea să ne păzim cu nevointă și să umblăm cu priveghiere în calea lui Dumnezeu. Iară mai vârtos să ne mărturisim gândul inimilor noastre adesea, ca să nu se adune apa multă a cugetelor în sufletele noastre și să ne împresoare adâncimea cea de apoi, după glasul cel proorocesc. Ci voi numai apa să o scoateți și noi cu ajutorul lui Dumnezeu (deși suntem păcătoși), ajutându-ne cu rugăciunile părintelui nostru, vă vom chivernisi și vă vom face fără de grijă.

Cel ce este sânguitor între frați și la ostenelele sufletești și la trudele trupești, este ca o stea pe cer, ce strălucește și luminează pe mulți. Cel înțelept și cu evlavie care nu se împotrivesc, nici nu râde, ci este tăcut, acela este ca un înger ce slujește pe pământ lui Dumnezeu și Stăpânului făpturii, ce șade pe scaunul Heruvimilor. Cel ce împărtășește din ostenelele sale și pe alții, îi folosește cu faptele sale și-i îndeamnă spre slujba sufletească, se aseamăna soarelui; că precum acela trimite razele sale, luminează și încălzește toată lumea, așa și această adunare fraților

folosește. Cine este întunecat și înbeznat, fără numai cel ce se aseamănă cu satana, carele a căzut din cer prin mândrie și prin iubirea de poftă? Prin întărâtarea râsului și prin lene, prin murdare, deșarte și urâte vorbe, prin grăiri de rău și prin obrăznicii, prin necurăție trupească și gânduri necuvioase, acela se face diavolului slujitor, spre pierzare sufletească. Trebuie să nu ascultăm de unii ca aceștia, nici să urmăm lor, nici dela ei să auzim sfat. Fraților, nu vă asemenați cu cei răi, ci râvniți celor buni, precum se cade sfinților. Că osteneala voastră este puțină, iară plata veșnică. Mâhnirea voastră este scurtă, iar veselia va fi nemărginită. Ispita voastră este trecătoare, iar odihna fără de sfârșit. Pentru că acolo în locașul celor ce se veselesc, acolo vă veți bucura, unde nu este amărăciune, nici întristare, nici suspin; acolo unde nu este plângere, ci veselie. Oare în zadar alergați? Oare în deșert vă osteniți? Ba, să nu dea Dumnezeu!

Ci cu înțelepciunea apostolească, cu vitejia mucenicească, cu fericirea cuvioasă și vrednicia îngerească, cu ajutorul ceresc și cu dar de Dumnezeu dăruit, ați ieșit din lume și ați intrat în staulul lui Hristos. Făcându-vă nouă naștere sufletească, ați crescut, v-ați nevoit, v-ați întrarmat cu arme duhovnicești și ați biruit pe Amaleciți, pe Amorei pe Cananei și pe celelalte neamuri ale patimilor, și ați trecut marea cea lumească, povătuindu-vă Moisi, tatăl vostru, și ați trecut Iordanul cu luminarea cea de a doua a botezului. Iar de acum înainte ați început a împărați și moșteni pământul făgăduinței, ce v-a arătat Dumnezeu nostru cel adevărat, pământul din care curge mierea și laptele nemuririi și al vieții veșnice. Pentru că la Evrei s-au dat făgăduințele cu închipuire, fiindcă încă erau prunci. Iar la noi, care suntem bărbați desăvârșiți ai împlinirii lui Hristos, se vor împlini cu adevărat toate aievea. Începutul nostru este însuși Domnul și Dumnezeu nostru, carele s-a împărțit cu noi prin Trup și prin Sânge, S-a făcut asemenea cu noi, Cap nouă, frate mai întâiu născut, arhieru, povățuitor și împăciuitor vrăjmașiei cea cu dreptate pornită dela Dumnezeu Tatăl nostru, pentru neascultarea și greșala cea strămoșească.

Deci, făcându-se om Domnul nostru Iisus Hristos, Dumnezeu nostru Cel deplin desăvârșit, a împlinit toată datoria noastră și s-a înălțat la ceruri și ne-a dat pacea Lui zicând: „*Pacea mea dau vouă*” care pace nu numai apostolilor s-a dat, căci dătătorul de viață Dumnezeu nostru a zis, că nu numai pentru aceștia mă rog Părinte, ci și pentru cei ce vor crede printr-înșii în Mine, *ca toți să fie una precum și noi una suntem*. Pentru aceasta, frații mei prea cinstiți, se cuvine să strigăm glasul cel apostolesc: *ce ne va despărți pe noi de dragostea lui Hristos: întristarea sau scârba sau prigoana sau foametea sau sabia sau primejdia (și mai adaogă) sau pofta trupului (ce se aprinde ca focul, dar nu arde pe cei ce se luptă cu ea în toate zilele) sau ocară, sau mustrea, sau necinstea sau truda sau lipsa hainelor sau osteneala cântării de toată noaptea, sau priveghierea la rugăciune sau orice*

supărare mică sau mare, ce ni se va întâmpla, trupului sau sufletului? Nicidecum să nu fie. Că scris este, pentru Tine ne omorâm în toate zilele, socotitu-ne-am ca niște oi spre junghiere. Bucurați-vă dar, frații mei, și vă veseliți, simțind asupra voastră iubirea de oameni a lui Dumnezeu. Viața voastră este înaintea voastră, bucuria voastră în fața voastră, la picioarele voastre este fericirea. S-a deschis ușa, nu pierdeți vremea; alergați degrab, apucați mai înainte. Cine este acela care să se lenevească? Cine nu se va sili la acestea? Încă și cu mai mare osârdie, întrecându-se unul cu altul ca să apuce mai înainte, ca la niște comori nemuritoare, nu pământești.

Eu dar, prea desfrânatul și ticălosul, mult am grăit și am bârfit, neavând nici o bunătate dintru acestea, afară de dragostea voastră. Domnul Dumnezeu să vă dea vouă tuturor darul său și blagoslovenia părintelui meu, să vă întemeiați spre bine și să vă întăriți pe calea mântuirii, ca să vă învredniciți a vă lupta bărbătește și biruind, să luați cununile răsplătirii cele împodobite cu toate bunătățile; pe care noi toți să le câștigăm cu darul și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos dimpreună al său Părinte și cu Duhul Sfânt, a Căruia este slava, cinstea și închinăciunea, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 3 DESPRE DESPĂRȚIREA SUFLETULUI DE TRUP ȘI DESPRE AJUTORUL LACRIMILOR

Fii mei și prea cinstiți frați, iarăși deschid gura mea și vă împărtășesc cuvântul povățuirii, cu toate că sunt nevrednic și cuvântul meu nu are nici o putere. Dar fiind voi și la înțelepciune iscusiți și la pricepere întregi, nu vă trebuie multe cuvinte de îndemn, că destoinici sunteți singuri să vă învățați, pentru că s-a revărsat peste voi cunoștința lui Dumnezeu și frica Domnului a luminat cugetele voastre, prin Sfintele Scripturi, prin propovăduirea Evangheliei și prin învățăturile cele duhovnicești.

Eu nu îndrăznesc să mă socotesc vrednic de aceste daruri, că sunt întunecat de întinăciunea faptelor și a cuvintelor; mă sârguiesc dar și eu cu voi; îndrăznind, mă silesc a urma vouă; sculându-mă, umblu și eu în urma voastră și vă îndemn spre calea dreaptă și fără de primejdie, faptele bune, și vă învăț ca să vă păziți de calea rea și primejdioasă, ce duce spre pierzare, adică de răutățile patimilor. Deci nu vă supărați ascultând, fraților, nici nu vă leneviți slujind lui Dumnezeu, nici nu conteniți osteneala și truda aceasta, ca să nu pierdeți câștigul cel viitor. Ci toate să le suferiți cu vitejie: și cuvintele de mustrare și de ocară, și lucrurile pricinuitoare de scârbă,

suferind unul altuia în dragostea lui Dumnezeu, ajutorându-vă unul pe altul la ascultările mai grele. Pentru că chiar o sută de ani de veți petrece în trudă și osteneală, nici cât un ceas nu se socotesc pe lângă mulțimea nemărginită a veacurilor nemuririi, pe care fericiți sunt cei ce o vor câștiga. Pătimiți puțin rău ca într-un vis, ca să câștigați viața cea fără de sfârșit. Să nu ne fie milă de trupul nostru, care este vrăjmașul înfrânării poftelor noastre. Să răbdăm puțină vreme, căci scăpăm de această viață, după cum vedem în toate zilele pe unul câte unul dintre frați mergând spre îngropare. Ziua trecută zece au murit deodată, fiindcă s-au înecat în apă. Mai înainte iarăși au murit doi deodată și lasă nouă numai dragostea lor, și pomenirea lor, nimic altceva din cele trupești. Așa că, nici noi nu vom rămâne aici, fraților, nicidecum. Vai de noi, vai de noi fraților, cât de înfricoșată este taina morții și cum avem datoria să fim pururea deștepți, curați, îngrijiți, socotind că într-o clipă putem muri. Cum va fi oare despărțirea sufletului de trup? Și venirea îngerilor lui Dumnezeu, nu zic și arătarea dracilor, pentru că la cei ce se supun patimilor și aceștia se arată? Cum va fi, apoi, văzând fața lor cea grozavă și auzind glasul lor înfricoșat: vino suflete, ieși? O! ce cumplită muncă va fi atunci; o ce durere vom suferi la despărțire! Atunci faptele bune și știința neprihănită vor fi de mare ajutor, mângâiere și bucurie celor ce se despart de trup. Atunci supunerea are mare îndrăznire, smerenia mare mângâiere, lacrimile mult ajutor, faptele cele bune izgonesc pe demoni și răbdarea folosește desăvârșit la tot lucrul. Atunci diavolii se întorc rușinați, iară sufletele care s-au ostenit cu săvârșirea faptelor bune vor merge cu îngerii la Mântuitorul, cu mare bucurie. Atunci mare frică va cuprinde sufletele care sunt obișnuite cu patimi și sunt robite de păcat; că atunci biruiesc diavolii și pogoară sufletul ticălos în iadul cel mai de jos, dimpreună cu dânșii, în întunerecul și tartarul muncii, și va fi ticăloșia aceluia suflet fără de sfârșit.

Drept aceea, să ne curățim, o fraților. Să vărsăm sângele nostru prin strădanie. Nici un lucru să nu ne despartă de porunca lui Dumnezeu: nici osteneala, nici durerea, nici mâncarea, nici băutura, nici odihna, nici desfătarea. De va fi trebuință să murim în toate zilele, să suferim bucurându-ne, să viețuim afară de grijile lumii, și de nimic nu ne vom teme, afară de Dumnezeu: nici de om, nici de fiare, nici de foc, nici de mare, nici de altceva ce pare în ochii noștri înfricoșat. Pentru că omul fiind zidit după chipul lui Dumnezeu, este stăpânul tuturor. Deci, avem datoria să ne întoarcem iarăși la locul de unde am ieșit și să ne facem una cu îngerii. Pentru voi am nădejdea aceasta, iar nu pentru mine. Știind lenea vieții mele și nevrednicia stării și patimile sufletului meu, numai grăiesc, doar sfătuiesc, vă trezesc și vă îndemn, urmez vouă și vă ajut și pe cât îmi este cu putință, vă povestesc bucuria și câștigul bunătăților viitoare ce vă așteaptă. Și vă arăt, cât pot, folosul vostru, numai de veți răbda, de vă veți

îmbărbăta, de nu vă veți împotrivi, de veți tăia voia voastră de tot, pentru că în această tăiere a voii voastre trăind, nu veți trăi să mâncați, ci veți mânca și veți viețui; nu vă socotiți a fi în lumea aceasta. Astfel, ca un nevrednic mă rog lui Dumnezeu ca să fiți păziți și fericiți și să vă mântuiți, pentru rugăciunile părintelui nostru. Trimiteți-mi, vă rog, și voi mie rugăciunile voastre. Fiți ucenici aleși ai lui Dumnezeu și ascultători nemincinoși, viețuind ca părinții noștri cei mai dinainte, ca să dănțuiți dimpreună cu Dosoftei, să vă proslăviți cu Acachie, să vă veseliți cu Zaharia și cu toți aceia pe a căror cale umblați și a căror viață viețuiți. Căci cred, că vă vor primi în locașurile lor, ca pe niște prieteni și cetățeni ai lor, în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava și puterea dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 4 DESPRE DRAGOSTEA ÎN HRISTOS ȘI DESPRE SÂRGUINȚA LA CÂNTĂRILE ȘI SLUJBELE BISERICESTI

Fiii mei prea iubiți și fraților, cu cât eu smeritul și netrebnicul, care nu sunt vrednic să mă chem părintele vostru, mă silesc din toată puterea, ca să vă sfătuiesc pentru mântuirea sufletelor voastre, cu atât și voi deschideți urechile voastre și ascultați învățătura Domnului și auziți cuvintele mele, ca să nu grăim în zadar și să aruncăm sămânța în pământ înțelenit; pentru că nici noi nu vom secera nimic și nici voi nu veți rodi, ca un pământ rău, înțelenit și plin de spini, din care numai patimi răsar, iar nu fapte bune. Deci, trebuie să ascultați toți și să vă gândiți pururea și în tot ceasul și mai ales în ziua învățaturii că acum este: ori vremea pierzării, dacă nu ascultați, ori zile de sânguință, pentru ca viața noastră să fie roditoare, iar calea dreaptă. Deci să alergăm, să ne sânguim ca să plăcem Domnului pentru toate; iată în mâna noastră este și viața și moartea. Să ne ajutăm unul pe altul deapurarea la slujbele cele orânduite, că în faptele mâinilor voastre este mântuirea și pierzarea, în petrecerea voastră bună este mântuirea voastră, în dragostea curată a unuia către altul, este odihna sufletească. Pentru că unde este dragostea, acolo este și legătura păcii și toată răutatea se izgonește, iar unde nu este dragostea, acolo este urâciunea și diavolul și vorbele în zadar și toate patimile. Deci, să păzim hotărârile, canoanele și poruncile Mântuitorului, să umblăm după pravilă și nu afară de canoane în voile noastre, mâncând și bând rău și ca cei fărădelege viețuind. Drept aceea, trăind cu toții aici să vă faceți toți un suflet, o inimă și o voie, ca să

fiți la toate în orânduială. Dar oare cum viețuiți? Răspundeți. Și cum petreceți? Ce supunere aveți? Oare după voia Domnului, nelucrând cu patimă, sau de silă faceți poruncile, ca și când nu ar fi dela Dumnezeu? De este așa, vai de noi, că pentru puțină dulceață, gătim nouă pierzarea.

Vedeți că este vreme de priveghiere și de sânguire, vreme de nevoie și atât de multă, încât sânge să pice, precum au arătat unii din cuvioșii părinți, care au scuipat sânge de multă trudă. Trebuie, o fraților, să punem mare silință pentru că a celor ce se nevoiesc este împărăția cerurilor. Mai vârtos să vă nevoiți spre rugăciune, ca îndată ce lovește toaca, cu toții dimpreună să vă adunați ca o turmă, ca și cum ați fi chemați de îngeri să vorbiți cu Dumnezeu și să slujiți cu cântări duhovnicești, și nu veți lua daruri și răsplătiri vremelnice și trecătoare, ci dumnezeiești și veșnice daruri, care luminează și înviază sufletele. Grăbindu-vă, strigați cu un glas și cu o cântare, trâmbițând spre slava Domnului Dumnezeu. La sedelne cu toți împreună cântați, la citiri fiți în stare de veghe, treji la pesne și cu umilință la cântări, luminându-vă cu bucurie sufletească, și cu atâta silință să cântăm încât să rușinăm pe diavolul. Făcând dimpotrivă, înseamnă că-l veselim. Mai vârtos, să fim cu luare aminte la rugăciuni, ca rugându-ne cu curăție prea curatului Dumnezeu, să ne luminăm mai mult, iar să nu ne întunecăm.

După otpustul slujbei, ieșind cu liniște, unul să meargă la învățătură ca să nu piardă câștigul ce l-a adunat prin cântare, cu vorbe deșarte; altul la altă folositoare treabă; iar cel ce vrea să se odihnească puțin (nu oriunde), să meargă la patul său și acolo întâi să se întărească cu rugăciunea, însemnându-se cu semnul crucii, și să se culce cu grijă citind în gândul său și vreun psalm, pentru ca să nu fie necăjit de vicleanul. Că obicei au diavoli, cu deosebire, după rugăciune să ne tulbure sufletele; și pentru că prin rugăciune ne-am luptat cu ei, drept aceea se silesc și ei cu tot dinadinsul ca rău să risipească ceea ce bine am adunat; ne întunecă gândul și bat război cu noi, mai vârtos în vremea când este trupul ostenit de truda cântărilor sfinte și de slujbe; și ne aduce gânduri rele și întinate, ne pleacă spre poftă și de multe ori ne face să și visăm. Așa că mai lăudat este acela carele după slujbă priveghează și se îndeletnicește cu psalmi sau citește dumnezeieștile Scripturi, decât să cadă îndată în așternut, căci unul ca acela scapă din ispită. Iar de este cineva împovărat de greutatea somnului (pentru ca să nu-și piardă plata sa cântând în știința sa), de se va odihni puțin, nu va fi sub vină. După plinirea rugăciunilor, aflându-vă toți într-o osârdie, să alergați la ascultarea voastră obișnuită și să vă rugați Domnului ca să petreceți toată ziua în fapte bune. Mergând fiecare la ascultarea sa, sau împreună de va fi trebuință, nici acolo să nu vă lipsească rugăciunea din gură, ca să se săvârșească tot lucrul nostru cu rugăciune și cu cuget curat. Chiar la sapă de veți fi, la lucrul viei de veți lucra, sau bucate de veți face,

sau pâine sau orice altă ascultare veți săvârși, să o faceți cu înțelepciune, cu tăcere și la vremea orânduită, cu mulțumire și cu citiri.

Vorbele voastre, precum am zis de multe ori, să fie despre lucruri cuvioase, de vor fi acestea trupești; iar de vor fi duhovnicești, să fie sau despre tropare bisericesti, sau despre alt lucru sufletesc, râvnind unul darul altuia; căci fiecare are darul său deosebit și ce lipsește unuia, poate câștiga dela altul, urmând albinelor mult sârguitoare, bine ostenitoare și adunătoare de flori.

Toți sunteți prietenii mei, toți fiii mei, toți iubiți, toți o inimă, un gând, o bucurie, o laudă, o putere, un trup. Măcar că nu sunt vrednic să vă grăiesc cuvintele acestea, dar doresc ca să vă mântuiți toți; deși sunt prea desfrânat eu, voiesc să fiți voi curați și înțelepți. Și mare nădejde am la marele Domnul Dumnezeu nostru cel mult îndurat și milostiv, pentru care ne-am adunat toți în locașul acesta, că vă îndreptați și vă veți face desăvârșit curați, pentru rugăciunile sfântului părintelui nostru. Numai lenea să lipsească, trândăvia să se izgonească și să fim fierbinți spre cele dumnezeiești, suferitori la osteneli și nimic să nu ne despartă de dragostea lui Dumnezeu: nici postul, nici privegherea, nici frigul, nici arșița zilei, nici ocară, nici lipsa hranei sau a hainelor, toate acestea să le suferim numai pentru mântuirea noastră. Să nu ținem mânie asupra cuiva, care ne va zice sau ne va face rău; ci să socotim că Dumnezeu și Stăpânul nostru toate câte am zis și altele mai grele le-a suferit, și toată amărăciunea și toată necinstea a pățimit pentru noi păcătoșii. Prin ce se potrivește o slugă cu Stăpânul său? Și cu toate acestea El primește din bunătate și cea mai mică osârdie a noastră, ca o mare slujbă, și se află deapururea lângă noi ca să nu ne smintim sau să se clătească picioarele noastre, după cum este scris. Deci să batem la ușa milostivirii Sale și ne-o va deschide; să petrecem în răbdare, așteptând mângâierea Sa; și ni se va arăta nouă și ne va învrednici de bucuria Sa cerească și de cămara împărăției cerurilor, cea nefăcută de mâini.

Graiul meu este slab și ticălos și nu pot povesti măririle lui Dumnezeu, nici să spun bunătatea Lui cea peste măsură, cu care ne acopere pe noi; nici nu îndrăznesc să vă spun cum va proslăvi pe cei ce vor plăcea Lui într-acest veac. Dar va și pedepsi fără milă și va chinui în veci pe cei ce nu vor crede într-însul și nu vor urma poruncile Sale.

Atât numai vă zic, și vă aduc mărturie cerul și pământul și pe sfinții îngeri, că de nu vă veți lenevi pentru mântuirea voastră și de nu veți călca nici o poruncă oricât de mică; de nu veți umbla în întunerecul nespovedaniei, ci veți mărturisi adesea nu numai faptele voastre, ci și cugetele, fără de fățarnicie și fără de a ascunde ceva; și de nu veți mânca sau veți bea ceva în ascuns; și de vă veți feri de nerușinata îndrăzneală nu numai a unuia către altul, ci chiar către însuși mădulărilor voastre (din care

se naște desfrânarea și toată pofta și spurcăciunea) ca să le întinați căci sunt mădulare ale lui Hristos cinstite, să știți și bine să fiți încredințați că veți moșteni împărăția Tatălui și vă veți desfăta de toate bunătățile ce sunt gătite tuturor dreptilor din veac. Așa dar, vă rog și vă sfătuiesc, nu vă grăiți de rău unul pe altul, nu țineți mânie unul asupra altuia, nu pismuiți, nu răsplătiți rău pentru rău. Nu poftiți proorocii, nu cereți fără de vreme dregătorii din care pricină să se tulbure inimile voastre, ci vă mărturisiți gândurile voastre, ca să afle odihnă sufletele voastre. Arătați în toate supunere și ascultare, fără împotrivire de cuvinte, pentru Domnul. Aceasta făcând, preoție veți săvârși, liturghie și sfințenie.

Mulți dintre preoți, jertfitori, ierarhi, prooroci și făcători de minuni, poate că se vor trimite în munca iadului, auzind pe Domnul zicând: *„mulți îmi vor zice în ziua aceea: Doamne, Doamne! dar n-am făcut cutare minune și cutare arătare întru numele Tău? și vor auzi: nu vă știu pre voi, duceți-vă dela Mine blestemaților în focul cel veșnic ce este gătit diavolului și slugilor lui“*. Al meu preot, al meu dascăl, al meu Dumnezeu (că până într-atâta îndrăznește cuvântul, de veți lua aminte ceea ce este scris: eu am zis, sunteți toți fiii celui înalt,) este cel supus și smerit, cel ce mărturisește curat toate neputințele sale către ticăloșia mea și cel ce nu cere mai mult decât ce a luat dela nevrednicia mea, nici iscodește pentru ce am orânduit pe cutare a fi econom și pe celălalt socotitor, sau pentru ce cutare s-a rânduit la cutare ascultare, iar cutare la celelalte sau că nu se cuvenea cutăruia, acea dregătorie, nici cutăruia acea slujbă. Nu vi se cade nici vă este de folos acest fel de iscodiri și de cercetări, nici a le grăi și nici a le gândi pentru că din aceasta se naște cârtirea, grăirea de rău, nerăbdarea, hula, mândria și pierzarea cea desăvârșită a sufletului. Iar Domnul Dumnezeu, care face vrednici din nevrednici și înalță pe sărac din gunoi, Cel ce dă dar și înțelegere celor smeriți, să vă întărească, să vă păzească, să vă împace întru sfânta și dumnezeiasca Sa pace, să vă dea viață bună și să vă ție în toate cu fapte bune desăvârșit, spre plinirea poruncilor lui cu plăcere dumnezeiască, cu urmare îngerească spre moștenirea împărăției cerurilor, ca să înălțăm cu toții laudă lui Dumnezeu cu o gură, în ziua cea nesfârșită în care este sălășluirea tuturor celor ce se veselesc și bucuria întru Hristos Iisus Domnul nostru și Tatălui slavă, și Duhului Sfânt mărire, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 5

CEI CE TRĂIESC DE OBȘTE URMEAȚĂ VIAȚA APOSTOLILOR LUI HRISTOS

Părinți și frați și fiii mei prea iubiți sufletește, doresc și foarte poftesc, precum vă învăț cu cuvântul, așa să vă povățuiesc și cu fapta, că doar așa v-aș putea trage în amândouă felurile către fapte bune și către viețuirea plăcută lui Dumnezeu. Dar fiindcă sunt sărac de amândouă, mă mâhnesc și mă întristez și nu știu ce voi face. Pentru că în adevăr, fraților, dorește sufletul meu ca să vă mântuiți și să umblați pe calea adevărului, și nădăjduiesc din zi în zi, să sporiți spre fapte bune. Știu supunerea voastră, a tuturor, lepădarea lumii, înstrăinarea de toate ale voastre, omorârea poftelor, tăierea voii, adunarea voastră într-un gând și viețuirea laolaltă, dar mi-e frică ca nu cumva să vă smintiți de ticăloșia mea și de netrebnica și plină de patimi viața mea și să vă lipsiți de bunătățile cele nădăjduite, făcându-vă mie următori. Că tot cel ce se stăpânește de altul și iscodește faptele lui, se obișnuiește a le urma și a râvni la faptele stăpânului său, fie bune, fie rele. Deci fiind eu pățimaș și întinat, ce bunătăți veți putea vedea la mine? Și ce pildă de fapte bune pot să vă dau eu? Sau cum să vă povățuiesc, sau să vă înalț cu mintea la făgăduința cea cerească? Numai văzând credința voastră, mai mare și mai întemeiată decât a mea, și făgăduința voastră, mai tare și mai neclintită, și că aveți căldura dragostei lui Dumnezeu, hotărâtă până la moarte, mă mângâi și mă încredințez că veți săvârși orice veți pofti.

Drept aceea, fiecare din voi, o iubiții mei frați, să lucreze bunătatea pentru întemeierea sa și a vecinului său. Arătați-vă fără de împiedicare și scandal în toate zilele înaintea lui Dumnezeu și la adunarea fraților, nu cu tulburare stricătoare de pace, nu cu cârtire pierzătoare de suflet, nu cu mândrie împrotivitoare lui Dumnezeu, nu cu poftă trupească, ci cu ascultare și mare liniște, fără de tulburare și fără de scandal și cu cuget bun, pentru bunătatea și pentru porunca dumnezeiască; în scurt, pentru mântuirea voastră. Cerșiți în toate zilele mila Domnului, spre bine îndemnându-vă, până când va sosi vremea și ceasul mântuirii noastre din viața aceasta, căci degrab vine acel ceas, o fiii mei, și încă pot zice că este chiar lângă rtoi. Să ne cutremurăm, dar, de acea mutare, ca și cum am vedea-o cu ochii și, așteptând-o, să ne înfrâneze această frică și să ne curățească de toate răutățile și de toate viclesugurile, adică să viețuiți, cu evlavie și cu pace, cu bună luare aminte și cu citirea Sfintelor Scripturi, cu rugăciunea curată și cu ascultarea, atât cât puteți, fără cârtire.

Sfântul Teodor Studitul

Postul este o mare domolire trupească, de va fi unit cu sfânta smerenie. Noi însă n-am ajuns la luptele părinților, nici nu este de folos să poftim cele peste fire, căci precum zic înțelepții elinilor, o mare foamete este nesațiul poftelor. Ci mai întâi avem nevoie să păzim cele ce am zis mai sus, cu smerită supunere să ne folosim de ce ni se va întâmpla și să săvârșim canonul cel dumnezeiesc precum ne este rânduit. Să mâncăm și să bem, odată sau de două ori, pâine și legume, vin și untdelemn câte odată și chiar pește și brânză, cu cuvenita înfrânare, nu după voia sau socoteala noastră, în care caz se socotește păcat, ci precum v-am învățat, prin blagoslovenie.

Apoi, când dormiți și vă odihniți, când ședeți și vorbiți, când vă veseliți, toate să se facă cu bună socoteală și cu înțelepciune. Deasemenea, când lucrați sau ceva sădiți, sau semănați, sau zidiți, sau altceva lucrați, după putință și după trebuința noastră, să fie ascultarea voastră cu bună rânduială, și nu vom cădea din cinstea sfinților părinți.

Vi se pare, oare, că acest lucru nu face parte din minunile cele mari: izgonirea dracilor, tămăduirea orbilor, curățirea leproșilor, învierea morților, schimbarea stihiilor, mutarea munților dintr-un loc într-altul, uscarea mărilor și țâșnirea apelor din pământ sec; adică a se aduna oameni din multe locuri și orașe, și din multe neamuri și state să se facă o adunare întru numele Domnului nostru Iisus Hristos, să se unească într-un tot desăvârșit și într-o lucrare, să fie ca un trup cu multe suflete, însă nu cu gândul cu cugetul spre rău, ci spre sfatul lui Dumnezeu și spre închinăciunea Sfintei Treimi? Acest fel de unime nu poate să o strice un om, nici chiar tiranii, nici împărații, nici însuși diavolul, că știți ce s-a grăit marelui nostru Pahomie despre mănăstirea sa. Așa dar și ceata noastră este mare și vrednică de asemănat cu minunile cele mari; că avem de ce să ne mirăm întru ale noastre fapte, numai de vom vrea să petrecem viața cu cuviință. Oare nu se izgonesc demonii și dintre noi? Oare nu ard în toate zilele, oare nu strigă în tot ceasul? Au nu izgonim, prin lupta împotriva poftelor, pe dracul desfrânării; prin strădanie, pe al lenii; prin blândețe, pe al mâniei; prin răbdare, pe al pismei; prin tăcere, pe al grăirii de rău și al altor multe patimi? Iată dar, de veți vrea, sunteți și făcători de minuni. Și să știți că acest război al vostru, pe care-l purtați împotriva patimilor, îl primește Dumnezeu întocmai ca pe osteneala pustnicilor și a stâlpnicilor, care au săvârșit minuni fără de nici o scădere sau osebire.

Iar de mint eu, ca un viclean, înșelător sau izvoditor de cuvinte, nu mint sfinții; de laud numai eu obștea, mai bine să tac. Însuși Domnul nostru Iisus Hristos, prin viețuirea de obște a celor doisprezece ucenici, iar mai pe urmă și dumnezeieștii Apostoli prin cetele de patru și cinci mii luminat au arătat și ne-au învățat obștea. Cum puteți să vă împotriviți? Și să nu mărturisiți împreună adevărul cuvintelor mele? Iată dar că așa este adevărul

după cum este și ființa lucrului; numai să petrecem, fiii mei, viața noastră în darul lui Dumnezeu, cu grijă și cu osârdie, și să ne silim a împlini și lipsa celorlalte fapte bune, spre îndreptarea noastră și mai vârtos decât voi toți a mea, ticălosul, care sunt lipsit cu totul de toate. Hristos Dumnezeul nostru să vă întărească în frica Sa, ca să vă faceți bărbați desăvârșiți. Că El este viața și puterea noastră, împreună cu Tatăl și cu Sfântul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 6 DESPRE SMERENIE ȘI DESPRE DATORIA CELUI SÂRGUITOR CA SĂ STRĂLUCEASCĂ ÎN SLUJBE, CU PLECĂCIUNE, CU SMERENIE ȘI CU GÂND BUN

Frați, părinți și fiii mei, datoria ce vă sunt dator, adică aducerea aminte de cele folositoare și izbăvitoare de suflet, iată și acum mi-o împlinesc, prin acest smerit și slab al meu cuvânt. Care datorie? O, de m-ar învrednici Domnul să o pot face nu numai cu cuvântul, ci și cu fapta; pe deplin duhovnicească, iar nu numai în față, nici spre fala, fără de nici o pildă de fapte bune. Că atunci nu mi s-ar muștra ticăloșenia, nici mi s-ar ponosi necuvioasele mele fapte și nu aş fi altora dascăl și povățuitor și învățător rău și orb, iar nu următor al lor.

Deși grăiesc, cum zic, despre împlinirea datoriei mele, știu că din cuvântul meu nimic nu vă veți folosi, însă am mare nădejde că voi ca un pământ bun și roditor, primind sămânța, cu toate că este slabă, veți da rod însutit de fapte bune. Faceți-vă dar, o prea iubiților mei frați și fii, țarină bogată cu lumina cunoștinței lui Hristos, ca să ajungeți să fiți grâu curat, ales din pleavă și vrednic de jîtnița Domnului, cum să ajungeți așa, o fraților? Nu într-alt chip, să nu vă înșelați, ci să săvârșiți ceea ce ați început: adică să creșteți în fapte bune, să sporiți în toate darurile și roadele Duhului Sfânt, care sunt: dragostea, răbdarea, smerenia, pacea și supunerea. Astfel lepădând omul cel vechi, vă veți înnoi și vă veți înălța la ceruri printr-o viață fără de prihană. Pentru ca să câștige rodul supunerii sale, cel supus se cade să se supună atât celor mari, cât și celor mici, la orice va fi chemat, și să fie săritor la toate.

Să nu se socotească nimeni de neam, nici că are ani mulți în cinul călugăresc, că ocupă o treaptă mai înaltă, că s-a trudit mai mult, că are minte mai isteată sau că are talent de laudă. Să nu se mândrească, spun, pământul, nici să se fălească cenușa. Nici să ceară cutare sau cutare lucru,

crezând că i se cuvine, căci numai gândind acest lucru, este o mare primejdie.

Sârguitorul la slujbe și silitorul la ascultarea rânduită să se nevoiască și mai mult, știind că nu slujește oamenilor, ci lui Dumnezeu. Iar ca să se dovedească lucrător vrednic, să nu se împotrivescă chiar la slujbe mai grele ci, săvârșind porunca cu bucurie, să prisosească în silința lui și pentru ajutorarea altui frate. Să fie încredințat, că plata lui este multă în împărăția cerurilor, în locașul dreptilor, în desfătarea mucenicilor, în fericirea cuviosilor.

Mai mult chiar, să nu se lenevească sau să cârtească nici chelarul, nici cel rânduit pentru îngrijirea bolnavilor, nici grădinarul, nici viierul, nici bucătarul, nici economul, nici canonarhul, nici deșteptătorul, nici aprinzătorul de candelă, nici ajutorul de bucătar, nici unul din cei cu alte ascultări: legătorie, vrednicie sau dar. Toate să le săvârșiți cu osteneală neîncetată și cu pofta nepotolită a veșnicilor bunătăți.

Să ne sârguim, iubiților, suferind cu mulțumire toate și săvârșind orice cu bună rânduială, ca să folosim și nouă dar și celui alt frate sau vecin, atât trupește cât și sufletește.

Urmând așa, veți avea mângâietor în scârbele voastre pe Fiul lui Dumnezeu, care din supunere S-a pogorât la atât de mare smerenie, încât, Stăpân fiind, S-a făcut slugă și a gustat moartea cea mai amară, moartea pe cruce.

Ce bucurie nespusă! Ce veselie nepovestită! Și pentru mine, păcătosul și deznădăjduitul, și pentru voi, cari împliniți poruncile lui Dumnezeu, când aud aici, că se laudă neîncetat buna voastră rânduială, viața cuviincioasă și lupta ce duceți fără odihnă împotriva patimilor; mai vârtos când mă gândesc la desfătarea veacului viitor, în slava feții lui Hristos Dumnezeu, împreună cu cetele îngerești și cu adunările cuvioase - acolo, zic, unde este așezarea tuturor celor ce se bucură.

Frații mei prea cinstiți! Toată această aducere aminte, toată învățătura, toată osteneala și truda ticăloșiei mele și toată râvna dragostei mele duhovnicești pentru voi nu au alt rost, decât să câștig mântuirea și ispășirea voastră. Adevăr grăiesc vouă, fiii mei prea iubiți, bărbați ai poftelor duhovnicești, și lucrători ai Domnului, oameni curați de toată răutatea - întocmai ca pruncii, norod ales și israilitean, slujitori ai Bisericii Domnului, fiii lui Savaot și ai lui Merari, voi cari ridicați vasele prea cinstite ale trupului cel adevărat! Hristos să vă mântuiască și să vă păzească, pentru ca să săvârșiți calea și strădania voastră. Că Lui I se cuvine cinstea și slava, în veci. Amin.

CUVÂNTUL 7

CEI CE AU LĂSAT TOATE ȘI AU URMAT LUI HRISTOS, CHIAR DE VOR FI SĂRACI CU DUHUL, VOR PRIMI PLATĂ

Părinților, fraților și fiii mei. Voi primiți cuvântul meu smerit, întocmai ca un pământ bun și gras. Voi rodiți pururea și odrăsliți ca un rai împodobit cu frumusețea faptelor bune, ca să văd faptele voastre, fraților, și să cunosc silința voastră; să mă bucur de blândețea unuia sau de râvna călduroasă a altuia, de liniștea cutăruia și de cântarea celuilalt, de osteneala unuia sau de privegherea altuia, fiindcă inima mea se bucură de orice faptă bună. În scurt, aș vrea să găsesc la toți sârguință neîncetată și silință neconținută pentru întărirea vieții voastre de obște. Mai ales, când văd pe unii dintre frați care, luptându-se cu vitejie și suferind bărbătește, s-au silit și, puțin câte puțin trudindu-se pentru Domnul, și-au schimbat viața, s-au îmbunătățit - petrecând acum ca frații cei sfinți - deși mai înainte erau robiți de patimi, de obiceiuri rele și de năravuri necuvioase.

În adevăr, dragostea lui Hristos poate mult și săvârșește toate cu lesnire: smerește pe cei mândri, face postitori din cei obișnuiți cu mâncările și băuturile, înduplecă pe bogați să primească sărăcia de bună voie. Nu mă mir atât de aceștia, cât, mai ales, de toți careau lăsat toate pentru Evanghelia lui Hristos, încât, unii au părăsit părinții, alții pe frați, alții soțiile, alții rudele, patria și casele lor, iar unii au părăsit obiceiurile, năravurile și patimile. Această lepădare este tot așa de mare, ca lepădarea de bunătățile numite mai sus.

De multe ori, este adevărat, pe cei slabi nu-i socotim vrednici de nimic și nici nu-i numărăm între frații destoinici. Aceștia, însă, au mai multă și mai mare osteneală, dacă nu alta măcar aceea de a se sili să se rupă de tirania firii, de lanțurile obiceiurilor și de dragostea alor săi, adică: de părinți, rude și prieteni. Numai acest lucru este de-ajuns, ca să li se socotească întocmai ca o mucenicie și să poată zice către Domnul nostru Iisus Hristos cum a zis verhovnicul Petru: „*Doamne, iată noi am lăsat toate și am venit după Tine; ce va fi nouă?*” Și li se va răspunde, că la a doua venire, vor șede pe douăsprezece scaune, judecând cele douăsprezece seminții ale lui Israil.

Deci, o fraților, dacă se gătește nouă plată atât de mare, cum să nu ne silim spre fapte bune! Cum să nu suferim pentru Hristos orice scârbă și nevoie: post, priveghiere, defăimare, supunere, spovedanie, părtășie la slujbele bisericesti și orice osteneală, după proorocia: „*Pentru Tine ne*

omorâm în toată ziua; socotitu-ne-am ca oile spre junghiere“! Iar voi, fiii mei, nu sunteți departe de această proorocie, pentru că și voi vă junghiați în toate zilele prin tăierea voinței voastre, prin rănila muștrărilor, prin viața sub ascultare, prin vărsarea sângelui inimilor voastre; dacă nu la arătare, cel puțin prin durerea ascuțită a strădaniei voastre vă socotiți întocmai ca mucenicii și veți lua cununa neveștejită a slavei, așa cum zice apostolul.

Nu vă spun minciuni, fiii mei, nici înșel mintea voastră - ferească Dumnezeu. Mai degrabă, las la o parte câte ceva din adevăr, fiindcă prin întunecimea mea abia vă dau o umbră a lucrurilor. Sunteți, în adevăr, vrednici de mare plată, dacă veți asculta acestea cu bună osârdie, căci fericit este cel ce nu numai asculta aceste graiuri, ci le și face. Bine ar fi mie, o, ticălosul, să fiu ocărât, lovit cu palmele peste obraz, batjocorit și să sufăr toate patimile lui Hristos, ca să iau încă de aici iertare de păcate și să câștig cereasca slavă. Pentru că prigonirea, uciderea și orice scârbă sunt lucruri înfricoșate; dar mai înfricoșat lucru este iubirea lumii, care iubește trupul cu patima, cu toate că sufletul este mai de preț și împreună cu el câștigă și trupul bunătățile cele făgăduite.

De aceea, fiii mei, doresc ca, lumina dreptei cunoștințe să strălucească în voi, dragostea de Dumnezeu să vă rupă de lume, pofta vieții veșnice să omoare dorințele trupului vostru, Dumnezeu să vă povățuiască și să vă suie la cea mai înaltă stare - plinirea făgăduințelor creștinești, să întărească inimile voastre, să îndrepteze gândurile voastre și să nu lipsească pe nici unul din voi de partea cea bună și de moștenirea câștigată de frații voștri cari au adormit în Domnul.

În adevăr, acolo vom merge și noi, cu toții ne vom cunoaște unii pe alții și ne vom vedea cu altfel de cunoștință. Iar de se va întâmpla să dobândim acele bunătăți, pe care ochii nu le-au văzut, urechile nu le-au auzit și inima omului nu le-a gustat, fericiți vom fi în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava și stăpânirea în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 8 VIEȚUITORII DE OBȘTE SE ÎNCUNUNEAZĂ ÎNTOCMAI CA MUCENICII

Părinților, fraților și fiii mei. Nădăjduiesc că atunci când vă învăț cuvântul smereniei mele, nici eu să nu mă ostenesc în zadar, nici voi să pierdeți vremea, ascultând. Această osteneală nu este veșnică, ci va veni, fiilor, vremea tăcerii desăvârșite, Pentru că nu suntem nemuritori și în scurtă vreme, când va voi Domnul, eu sau voi, vom ieși din această viață. Iar

scopul nostru este să purcedem în călătoria obștească numai cu fapte bune și cu plinirea poruncilor ca, astfel, ieșirea noastră din lume să fie plăcută Domnului nostru Iisus Hristos.

Care este, deci, folosul învățaturii? Să ascultăm, să înțelegem și să chibzuim ca să împlinim poruncile, cu toate că în lunga noastră viață vom suferi scârbe, tulburări, ispite de multe feluri, osteneli trupești și lupte sufletești.

Văd eu însumi, cu ochii mei, o, fraților, că neîncetat și cu toții vă nevoiți în, slujbele voastre: unii din voi priveghiați până se dospește pâinea, vă trudiți mâinile s-o frământați, vă dogoriți la focul cuptorului; alții vă osteniți cu săpatul viilor; alții vă trudiți pe drumuri, umblând pentru împlinirea ascultărilor; alții vă îndeletniciți cu lucrul de mână, cu cusătura, cu scrisul, cu spălatul rufelor; alții la bucătărie, la masă, la vase, la chelărie, la îngrijirea bolnavilor. Apoi, alergați cu toții la slujbele bisericii: ceasul întâi, al treilea, al șaselea și al nouălea, la vecernie și pavecerniță, la care, stând cu evlavie, vă poftesc să vă rugați cu umilință și să cântați cu osârdie, nu cu lene, căci cei ce se lenevesc cad sub osândă - așa cum este scris: *blestemat, cel ce face lucrul Domnului cu lenevie*, în scurt, mă gândesc pururea la osteneala voastră, la nevoia și scârba ce îndurați.

Vă rog însă, fraților, să nu vă întristați, pentru că îndurăm toate acestea pentru Domnul care ne-a iubit - după cum zice Apostolul. Oricât ar fi de mare osteneala, s-o îndurăm cu veselie; pentru că din această osteneală răsare pentru noi bucuria veșnică și desfătarea fără de sfârșit. Să ne sârguim mai cu deadinsul, să ne îndemnăm unul pe altul la mai mari nevoințe și să ne silim la această povară mucenicească a obștei. Să nu ne temem de nimic și să nu ne întoarcem înapoi, ca să ne pierdem și trupește și sufletește, ca acela care, ieșind din iezer, a intrat în baie și a pierdut cununa, de care s-au învrednicit ceilalți treizeci și nouă.

Așa vă rog, fraților: stați cu vitejie, fiți neîncetat cu grijă, luptați-vă neconținut, sârguiți-vă fără preget, pliniți cu deadinsul toată fapta bună că iată, Hristos a întins mâna să vă încununeze, a deschis brațele să vă înalțe la ceruri și să vă sălășluiască în veșnica odihnă. Întru răbdarea noastră, să câștigăm sufletele noastre. Frica morții să nu fie pricină de încetare a ostenelelor voastre, ci mai de grabă, îndemn către mai multă trudă, ca unii ce peste puțin timp vom scăpa de trup. Pentru dragostea lui Dumnezeu, păziți-vă în starea cea bună, cu întreagă înțelepciune, în dragoste duhovnicească, ferindu-vă de îndrăzneală, ca de focul care arde orice faptă bună sufletească. Smeriți-vă unul către altul, cu dragoste și fără cârtire, fără pizmă și zavistie, fiecare socotind binele vecinului, binele său. Răbdați, adeseori, chiar și cuvântul de mustrare al fratelui, iar nebăgarea în seamă din partea celui mic, când se întâmplă scârba chiar, să le primim cu bucurie ca pe o doctorie sufletească, învinovățindu-ne pe noi singuri că cu dreptate

suferim toate, și încă nu după cum ni se cade. Din acest fel de a gândi se naște smerenia, blândețea, nefățarnica mărturisire, adevărata supunere; cu un cuvânt, tăierea desăvârșită a voii. Dar, de vom începe să ne îndreptăm singuri - anume: că am pățimit cutare ascultare degeaba, că am îndurat cutare muștrare fără de vină, că nu eram vrednic de cutare muștrare și încă multe altele - ațâțăm în inima noastră văpaia cărtirii și în suflete focul lipsei de răbdare. Unindu-se și aprinzându-se și cu altele: cu nesupunere, cu grăirea de rău, cu nemulțumirea, ajung la sfârșit la hulă nu numai împotriva fraților sau a mai marilor, ci chiar împotriva Ziditorului a toate. Și ce lucru este mai înfricoșat și mai greu, decât acesta!

De aceea fraților, se cade să slujim Domnului în toate cu frică și în toate să strălucească răbdarea noastră pentru că aceasta este mucenicia. Iară cine are râvnă să se mântuiască, o caută cu osârdie, pătimește muncile obștei - ca niște pedepse ale tiranilor, pentru Hristos - și, luptându-se cu vitejie împotriva ispitelor, nu îngenunche înaintea idolului Baal, nu închină sufletul patimilor, nu se leapădă de paza celor făgăduite, atât la botez, cât și la călugărie; ci rămâne până la sfârșit în mucenicie. Petrecând astfel, să știți că viețuirea noastră de obște ni se va socoti mucenicie, cu drept cuvânt, și osteneala noastră va fi socotită întocmai ca vărsarea sângelui sfinților mucenici - după cum mărturisesc sfinții Părinți.

Să nu creadă, însă, cineva că dacă a răbdat odată o muștrare, s-a mărturisit cinstit odinioară - fără să ascundă ceva duhovnicului său - și a împlinit vreo ascultare cu toată smerenia și fără cărtire, și-a făcut datoria pe deplin. Nu, nicidecum să nu vă înșelați, căci este scris: „*Cine va răbda până la sfârșit acela se va mântui*“. Râvnă către fapte bune și sârguință către mântuire, poți spune că au toți, dar dacă nu-i statornică și până la sfârșit, e ca focul de câlți care se aprinde puțin și apoi se stinge. Dumnezeu este veșnic, împărăția Lui nesfârșită, bunătățile Lui nemărginite. Deci, El vrea ca și osteneala noastră să n-aibă sfârșit; adică, atunci să înceteze osteneala noastră, când se va sfârși trupul nostru. Cât vom sufla, și cât vom mișca, tot cu grija sufletului să fim, căci, după cum s-a zis, sfârșitul încununează viața omului și numai când iese sufletul (mai bine zis, după ce iese) se pecetluiesc faptele ostentorului, nescăpând de primejdie cât are suflet.

Aveți, deci, mare grijă, fraților, de sufletele voastre, pentru că nu se pierde și nici nu se câștigă de două ori. În iad nu-i pocăință. Numai aici avem timp de fapte bune. Siliți-vă, dar, și deosebit și împreună, la ascultările rânduite. Săvârșiți-le cu smerenie și cu dragoste și veți fi mai câștigați, decât făcând fapte mari și bune fără blagoslovenie. Căci rodul ascultării făcută cu blagoslovenie este smerenia, iar floarea faptei pe care tu singur o crezi bună este mândria.

Fraților și părinților, să nu credeți că vă silesc să vă supuneți mie, pentru repausul meu, pentru slujbă trupească sau pentru slavă omenească.

Vă jur, că nu vă învăț pentru așa ceva, ci vă învăț numai pentru mântuirea sufletelor voastre, pentru slava lui Dumnezeu și pentru a vă învrednici să vă veseliți în împărăția cerurilor cu părinții noștri și să dănțuiți cu marele Antonie, lumina luminilor, cu purtătorul de Dumnezeu Eftimie și cu străduitorul Pahomie - acolo unde este prea laudatul Sava, prea fericitul Teodosie, de Dumnezeu luminatul Doroftei Dometian, prea sfințitul Acachie, Vasile, Zaharia purtătorul de Duh și Astref ascultătorul de Dumnezeu. Sau, ca să nu lungesc vorba, acolo unde sunt Petru și Pavel, verhovnicii apostolilor, acolo unde sunt locașurile ierarhilor, preoților și ale sfinților mucenici. De nu ne-om învrednici să ne numărăm cu ei, cel puțin îi vom vedea. Mai mult, nădăjduim să vedem fața prea cinstită a împărătesei, Stăpâna noastră Născătoarea de Dumnezeu, și să ne închinăm la picioarele ei. Îndrăznesc să adaug, că poate vom vedea chiar pe Stăpânul tuturor și Domnul nostru Iisus Hristos, căci, precum spune dumnezeiescul Pavel, după ce ne vom răpi în nori într-o întâmpinare a Domnului, pururea cu Dânsul vom fi.

Așadar, cine nu se va bucura de această slavă, bucurie și viață, gătite din veci pentru noi! Cine nu se va aprinde de focul dragostei pentru Hristos, făcând cele cuvenite! Numai eu m-am depărtat de Dumnezeu, din pricina faptelor rele. Numai eu m-am unit, ticălosul, cu demonii vicleni, ca o slugă a lor. Pentru care, rugați-vă cu deadinsul și pentru mine, fraților, ca să mă mântuiesc și eu nevrednicul - prin rugăciunile voastre - în Hristos Iisus Domnul nostru. Căruia se cuvine slava și puterea, împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 9 BOLNAII SĂ ÎNDURE CU MULȚUMIRE, CĂCI AU PLATĂ MAI MARE

Părinților, fraților și fiii mei. Încep să mă bucur, văzând viața voastră. Ați pornit spre bine, întocmai ca într-o călătorie neobișnuită în care călătorul, întâi, se mârșăiește și se întristează, apoi, începând să se deprindă cu drumul, fiindcă se mai întăresc vinele și se vlăguiește trupul, nu mai suferă atâta oboseală. Tocmai așa se întâmplă și cu cei ce încep să umble în calea Domnului, mai ales acum, când ne-a ajutat Dumnezeu să biruim truda cea dintâi, când am învățat și am cunoscut calea cea dreaptă și căile netezite, când știm că puțin câte puțin și încetul cu încetul ajungem la sfârșitul ei.

Cu atât mai mult, fiii mei, să umblăm pe calea împărătească, să

numărăm milele - adică măsurile ei, cum zic sfinții Părinți, să ne ferim de cele două prăpăstii de pe marginile drumului. Aceste prăpăstii sunt: neîmplinirea datoriei noastre și prisosirea nevoinței, după mintea și măsura noastră - adică: ieșirea din canonul și din porunca dată, atât la mâncare cât și la băutură, la priveghiere, la cântare și la rugăciune, fără petrecerea în tăcerea inimii, în tainica lucrare a sufletului, în desăvârșita spovedanie a faptelor. Orice se arată nouă, chiar dacă suntem păcătoși, este lumină; iar acela care umblă în întunecul nemărturisirii, neștiind unde merge, cade în prăpastie și crezând că face un lucru plăcut lui Dumnezeu, el atrage mânia lui Dumnezeu asupra sa și dă prilej de scandal și celorlalți frați. De aceea, fiilor, mergeți pe calea supunerii către care sunteți chemați și nu începeți lucruri peste puterea voastră, nici iscodiți lucrurile necuprinse și nepricepute ale supunerii - chiar și lucrurile de multe feluri ale vieții mele, marele povățuitor și egumenul vostru - ca nu cumva, prin astfel de iscodire, văzând rău, să vă ucideți sufletele.

Multă osteneală îndură, la început, cel ce intră în obște, până se lasă de obiceiurile lumești și până alungă din mintea lui lucrurile învățate și scrise în viața de dinainte. Când ajunge la limanul negrijirii și iubirii lui Dumnezeu, el pare scăpat din furtuna și marea grijilor și tulburărilor lumești.

Dar mai multă trudă și grijă are acela care, după încercarea acestui fel de viață și după izbăvirea de grijile și faptele trecătoare ale lumii, caută să rămână neclintit și fără pagubă sufletească. Pentucă ne ispitesc gândurile, neconținut, gânduri cari vin sau singure sau sunt aduse de corsarii diavoli, care vor și se străduiesc în toate felurile să înece în marea grijilor lumești corabia sufletelor noastre, nesuferind s-o vadă încărcată cu bunătați, însă, de vom lua seama la vântul subțire care tulbură smerenia noastră și caută să ne arunce în mândrie, de vom asculta de povățuitorul nostru și nu vom umbla după voia noastră, atunci în chip sigur ajungem la limanul împărăției cerurilor.

Să căutăm, deci, fraților, să fim înțelepți ca șerpii și blânzi ca porumbeii, trudindu-ne mereu în fapte bune și de laudă, îndeletnicindu-ne fiecare, cu râvnă, cu lucrul mâinilor, fie că ești scriitor, fie că ești plugar, zidar, lemnar, chelar, bucătar, trapezar, sau te-ai învrednicit de altă ascultare în mănăstire. Și fericite de aceia care se silesc, cu răbdare, la supunere și nu se socotesc cap între frați, nici nu pierd ceasul și ziua în zadar, în vorbe deșarte, în pricini sau în iscodiri despre unul sau despre altul, căci cei care fac altfel nu se vor îndrepta, ticăloșii, de greșala gurii lor și nu plac nici Domnului și nici mie.

Vreau, însă, să vă grăiesc despre bolnavii, de care aud că n-ar suferi cu mulțumire cele ce li se întâmplă dela Dumnezeu, și vreau să arăt și nevoia ca să rabde. Când spun că nu este pronie dumnezeiască, mint față de

Dumnezeu care ne-a dăruit bunătatea Sa și cele de care nu suntem vrednici. Oare nu s-au rânduie bărbați cu evlavie și cu înțelepciune la această slujbă? Nu se dă pentru bolniță pâine albă, într-adins făcută, vin, untdelemn, măline și altele de multe feluri, pentru mângâierea lor? N-au baie și odihnă? Atunci de ce cârțiți și cu cine vreți să vă asemănați, ticăloșilor și nebunilor? Vreți, negreșit, să tămâie și oasele voastre în pustie ca ale evreilor de altădată? Ce spune cârtitorul? Ba că i-a schimbat pâinea, ba că i-a prefăcut vinul și nu-i dulce la băut. De unde să avem și dulce și vechi, ticălosule? Ai uitat făgăduiala că vei petrece întocmai ca sfinții părinți, pentru care paharul de oțet era un pahar foarte dulce și cari primeau cea mai amară bucată cu mulțumire? Nu fiți nebuni, ci veniți-vă în fire odată și răbdați cu smerenie, căci numai așa pâinea goală și puținele verdețuri vi se vor părea dulci și vor fi folositoare sănătății voastre, încetați cu tânguiala și cu cârteala, căci nu vă sunt de folos. Nu mâhniți prin vorbele voastre pe frații din afară, nu le tulburați liniștea sufletelor, nu le zdruncinați pacea inimilor, începeți de vă sculați și la slujba bisericii, cât sunt nopțile mari, ca să învățați troparele, catismele și sedelnele slujbei, căci prin frumoasele cântări se luminează și sufletul dar și trupul se ușurează și se subțiază. Nu mai trândăviți, ca nu cumva din prea multă odihnă a trupului, să se ridice trupul împotriva sufletului.

Știu sila dracilor și războiul poftelor, dar cunosc și legătura dragostei voastre. Deci, înarmați-vă și vă uniți cu toții, umblând într-un duh și într-un suflet. Slăviți pe Dumnezeu, pentru însănătoșirea și întoarcerea fratelui vostru Serapion, că mort a fost și a înviat, pierdut și s-a aflat, fiindcă iarăși a îmbrăcat cinul sfânt, pe care îl lepădase mai înainte, când greșise împotriva lui Dumnezeu. Rugați-vă, așadar, lui Dumnezeu să-l întărească și pe el și pe noi și să vă învrednicească să săvârșiți ostenele voastre în Hristos Domnul nostru, Căruia se cuvine slava și puterea împreună cu Tatăl și cu Sfântul Duh, acum și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 10 DESPRE PRIETEȘUGUL ÎN ASCUNS ȘI NECUVIOS DINTRE DOI FRAȚI

Fraților, părinților și fiii mei, viața noastră se aseamănă cu marea. Gândiți-vă cât este de liniștită această viață câte odată și cum deodată se dezlănțuie asupra noastră furtuna și vântul năpraznic, tulburând traiul nostru prin îndrăzneala deșartă și prin obrăznicia unuia din frați, pe care, din pricina răzvrătirii, prin rugăciunile părintelui meu și al vostru, l-a certat

Hristos, ca pe marea de altădată, căreia i-a zis: „ *Taci, astâmpărate*“ și s-a făcut liniște.

Eu, fraților, m-am înfricoșat și atât m-am împruținat, încât puțin a lipsit să nu cad în deznădejde. Pentrucă acei cari mi se păreau stâlpii celorlalți frați și ochii mei sfătuitoari de totdeauna s-au dovedit, atât pentru mine cât și pentru frații putreziciunea și orbirea obștei.

Dar să nu deznădăjduim, fraților. Fiindcă, cu cât se afundă cineva în desfrânare, cu atât se ridică mai mult și cu cât se împotrivește mai înainte de cădere, cu atât, după aceea, sporește cu deadinsul în credință.

Acum mădularele mele s-au strâns, iarăși, laolaltă, după cum știți și voi. Ciudat a fost lucrul care mi s-a întâmplat, nu însă de mirare, fiind un lucru întâmplător, cu toate că-i necuvios. Dar de vreme ce s-a petrecut, să învățăm din urmarea lui ca aă fugim de toate pricinile care i-au dat naștere, îndeosebi de ruperea din rânduiala fraților, adică, umbletul de capul tău, care la călugări ia naștere din mândrie și necredință.

Să răbdăm fiecare, fraților, în nevoița la care suntem chemați; să nu ne întindem mai mult și să nu începem lucruri peste puterea noastră, căci vom cădea. Trebuie, mai ales, să avem în minte cuvântul smereniei și cele zise către apostoli: „*Celce va să fie mai mare, să fie slugă tuturor, și cei dintâi să fie cel mai de pe urmă*“

Însă cunoașterea firilor și starea rânduiei lor, nouă ni s-a dat, nu vouă, căci numai așa se pot păzi hotarele bunei rânduiei. Să lipsească, deci, dintre voi întrebările și răspunsurile nefolositoare. De vă supără cineva, trimiteți-l la mine, pentru răspuns. Fiindcă eu sunt propovăduitorul, deși sunt mic ca un țânțar, și păzitorul celor hotărâte de sfântul Vasilie cel Mare. Când greșeste proiestosul, proiestoșii să-l îndrepteze. Și voi știți, că am primit să sufer chiar și luptă pentru acest lucru, nu oricum s-ar întâmpla, ci așa cum v-am mărturisit mai înainte, și eu fac parte dintre voi, fraților, mă vedeți și vă văd, dar cu cuviință și cu desăvârșită smerenie, însă a vă muștra și a vă astupa gurile, nu-i un mare câștig, iar a certa și oropsi, cu vorbe peste măsură de muștrătoare, este deasemenea lucru primejdios.

Pricina căderii, după mine, nu vine din altceva decât din prieteșugul și legăturile unuia cu altul, nepotrivite cu buna rânduială. Feriți-vă de unii ca aceștia, nici măcar nu-i ascultați; fugiți ca de foc, când încep să vă spună vorbe care slăbesc credința voastră pentru egumen. Pentrucă, puțin câte puțin, strecurându-se sminteala, ajunge să întineze chiar și pe “capul mântuirii voastre.

Afară de mine, nu puteți avea alt dascăl sau povățuitor, nici să îndrăzniți să spuneți taina voastră la altcineva, nici să vă bateți joc ca de niște basme de cuvintele grăite de mine pentru mântuirea voastră, nici să iscodiți ce este aceasta sau ce-i aceia; să nu faceți așa. Ci, îndată ce cade cineva în necredință sau săvârșeste vreo sminteală în obște, alergați la mine

și mi le spuneți.

Iar dacă vreun nepricopsit sau neiscusit ar zice că voi ajunge pentru aceasta urât și hulit de frați, să nu vă înșelați. Că, dacă sunt adevărați fii și fără sminteală, vor face la fel și vă vor lăuda, iar de nu sunt adevărați fii, la ce-ți folosește lauda lor?

Din nou vă aduc aminte și vă rog pe toți să vă spovediți cât mai des și să nu țineți ascuns în inima voastră nimic nemărturisit, căci multă râvnă va câștiga inima voastră. Sporiți faptele bune de până acum și mergeți pe drumul osteneții, prea iubiți frați. Răbdați cu vitejie orice: ocări, osteneți, muștrări, scârbe, nevoi, gânduri întunecate, văpaia lenii și orice altă ispită care vine asupra voastră, având în toate nădejdea spre Domnul și, ajutor nebiruit, plinirea poruncii și a faptelor bune. Mereu cu pomenirea morții în minte, să vă tăiați voia în toate zilele.

Că așa vă veți învrednici de cununa muceniei și veți dănuți cu îngerii în împărăția cerurilor, întru Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 11

SE CUVINE SĂ NE SUPUNEM STAREȚULUI, CA FIERUL ÎN MÂNA FIERARULUI, PENTRU CA SĂ VIEȚUIM FĂRĂ NICI O GRIJĂ

Fraților, părinților și fiii mei, văd că din zi în zi ceata fraților se înmulțește, ca o holdă roditoare. Mă tem așadar, că sămânța smeritului meu cuvânt nu este îndestulătoare și bună și nu poate cuprinde toată holda, ca să curățească prin propoveduire, așa cum se cuvine mărăcinii, să are și să semene peste tot sămânța poruncilor dumnezeiești, pentru o desăvârșită curățire. Însă, mă silesc și eu cât pot, doar de vă veți folosi. Dar și voi, fraților, ca pământul bun, rodiți, cum zice Domnul, și nouă și Lui mântuirea sufletelor voastre.

Ne trebuie mare osteneală, după zisa proorocului David, până să intrăm în jertfelnicul Domnului și să cunoaștem cea din urmă hotărâre a Sa. Deci, trebuie să trudim și să nădușim în osteneți duhovnicești, să râvnim după cele bune, să alergăm sufletește, ca să ajungem la sfârșitul osteneților și să câștigăm cununile biruinții, prin moarte cinstită.

Voi știți că osteneala naște odihna. Foamea și setea gâtlejului și scârbele au drept rod bucuria cea nemuritoare; văpaia gurii izvorăște apa vieții veșnice zice Domnul, așa cum mărturisește David cântărețul celor sfinte; „*Cel ce seamănă cu lacrimi, întru bucurie va și secera*“.

Sfântul Teodor Studitul

Fiindcă știți aceste lucruri, fericiți veți fi dacă le veți face; omul nebun nu va cunoaște, însă, și neînțeleptul nu va pricepe aceste lucruri. Voi însă, sunteți înțelepți, pricepuți și iscușiți; așa că unele din faptele bune le-ați priceput, unele le pricepeți acum, iar altele le veți pricepe mai târziu. Săvârșirea poruncilor lui Dumnezeu doar, nu are hotar. Căci cu cât iubește omul pe Dumnezeu, cu atât vede că este departe de desăvârșire și se smerește.

Iată dar, vă învățăm, vă povățuim, vă oprim de la unele, vă ferim dela altele și vă lăsăm să faceți numai ce trebuie. Fiți ascultători în toate și vă supuneți, ca fierul în mâna fierarului, celor ce vrem noi după voia Domnului, și veți trăi fără grijă, iar viața voastră va fi fără primejdie. Dar și voi, când aflați ceva bun, faceți-l și învățați și pe alții. Pentru că toți ne sânguim către binele obștei și suntem întocmai ca o corabie care călătorește pe mare.

Datoria mea, ca ocârmuitor, este să priveghiez, mai mult, să cercetez cerul și să iau seama la steaua dreptății, ca să îndrept corabia cea sufletească spre limanul mântuirii. Dar și voi se cade să priveghiați, să vă țineți cu mâinile, să alergați când într-o parte când în alta, grijindu-vă să nu întâmpinăm fără de veste, vre-o furtună, să nu lovim vre-o piatră ascunsă, să nu cădem în-vreun smârc și, astfel, să pățim vreun necaz. Căci de aceea am părăsit lumea, poftele trupești și voia noastră, ca să avem răbdare, să facem fapte bune, să ne încununăm și să ne învrednicim împărăției cerești, unde nu va mai fi osteneală, durere, întristare și chin.

Îndrăzniți, îmbărbătați-vă! Făclia osârdiei voastre să se hrănească cu untuldelemnul răbdării și să nu se stingă, ca să nu pățim ca fecioarele nebune. Căutați, prea cinstiții mei frați, liniștea și tăcerea. Nu spun să nu vorbiți de loc, căci viața noastră nu cere așa ceva. Dar să nu roștiți vorbe necuviincioase, din care pornește râsul. Fiindcă după spusa înțelepciunii, vorba multă este prilejul păcatului, iară de-ți vei stăpâni limba, vei fi înțelept și priceput.

Băgați de seamă să pliniți îndatoririle voastre cu râvnă, nu cu lene. Luați aminte să nu spargeți vreunul din vasele trebuincioase. Aveți grijă, când umblați cu sfredelul, cu toporul, cu tesla și chiar cu strachina sau cu orice lucru din cele ce avem, să nu le stricați, căci pierdem din vremea pe care se cade s-o cheltuim pentru nevoi sufletești, nu zadarnic.

În pe privește înfrânarea, vă aduc aminte să nu postiți mai mult decât vi s-a poruncit, ca să nu slăbiți. Sunt ascultări grele, când postul mult nu folosește, și apoi este scris ca să nu umblăm în dreapta și în stânga, ci să ținem drumul împărătesc. Siliți-vă la lucrul mâinilor voastre, ca să vă deprindeți cu sânguința. Și vă rugați să ne trimită Domnul mila Lui, împotriva vrăjmașilor văzuți și nevăzuți, întru Hristos Iisus Domnul nostru, Căruia se cuvine slava și puterea, împreună cu Tatăl și cu Sfântul Duh,

acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 12

SE CADE SĂ FIM DEAPURURI TREJI ȘI SĂ PLINIM PORUNCILE SUPUNERII DESĂVÂRȘITE

Fraților, părinților și fiilor, încep iarăși să vă grăiesc obișnuitele învățături. Lipsind, printre străini, am tăcut cam de mult. Cuvântul meu cel dintâi, așadar, este că ori de mă aflu departe, ori de sunt cu voi, mă rog lui Dumnezeu, deși sunt păcătos, să vă păstreze întregi, nestricăți, fără sminteală și fără împiedecare dela sfânta voastră viețuire și nimeni să nu fie înșelat de vrăjmășiile diavolului, ci, totdeauna luând aminte și silindu-vă la faptele supunerii, vrednice de mirare. Căci atâta vreme cât veți păzi acestea, n-am nici o grijă de lucrurile care-mi pricinuiesc mâhnire, adică de chinurile trupului meu, acum neputincios. Fiindcă mâhnirea mea o socotesc repaus, sărăcia bogăție, scăpătarea dobândă și celelalte asemenea. Povățuirea mea este nădejdea și cred că Domnul nu va lăsa să flămânzească sufletele dreptilor, nici va părăsi pe cuvioșii săi, pentru că voi sunteți hrăniți cu darul lui Hristos, adăpați, acoperiți și încălziți de pronia cerească, nu numai sufletește ci și trupește. Cine ar fi putut să ne dea nouă cele trebuincioase, dacă nu puterea lui Dumnezeu?

Drept aceea, mă rog și vă sfătuiesc ca fiecare să vă sârguiți, cât puteți, la slujba rânduită. Să fiți silitori și să rodiți mult și în cele duhovnicești și în cele trupești. Căci o faptă bună mărturisește pe cealaltă, adică cel care se sârguiește trupește, se sârguiește și sufletește, după cum cel ce se lenevește trupește, nu va rodi nici sufletește.

În al doilea rând, vă spun că toate sunt de obște, atât cele trupești, văzute, cât și cele sufletești, tănuite. Să ne împărtășim, dar, unul pe altul din faptele noastre bune și să ne veselim laolaltă atât de cele trupești cât și cele sufletești, după cum zice apostolul că trupul este unul, dar părțile lui mai multe, însă toate părțile trupului fac un singur trup. De pătimește vreo parte, toate părțile pătimesc, iar de se bucură o parte, toate celelalte părți se bucură. Și după cum dela cap la picioare lucrează fiecare parte, așa trebuie să ne socotim și sufletește.

Cei dintâi care vom primi laudă sau pedeapsă în ziua răsplătirii, vom fi: părintele meu, părintele vostru, apoi eu și după aceea ceilalți, până la ultimul. Să nu credeți că mă bucur sau aștept mai multă plată, fiindcă sunt îndemnător mai mare către fapte bune. Mai degrabă, mă tem și mă cutremur, pentru că după cum este răsplată pentru bunătați, tot așa este și

pentru răutăți; și pentru orice păcat chiar și pentru greșalele voastre, eu, ticălosul, am să dau răspuns deosebi, fiind mai mare peste voi.

Deci, fiii mei, știind noi toate acestea, să alergăm cu toții și să ne sânguim, cu toții să lucrăm și nici unul să nu fie lipsit de câștig sau împruținat la lucrul care stă în puterea sa.

Și să mai știți că Dumnezeu nu va judeca în ziua aceea după cum judecăm noi, pentru că alta este judecata lui Dumnezeu și alta a oamenilor. Dumnezeu va trece pe cel din rândul al treisprezecelea în rândul al treilea sau al patrulea, pe cel din rândul al zecelea îl va pogori între mijlocii, iar pe cel din urmă îl va împărtași cu aceiași cinste ca și pe cel dintâi, după silința și fapta bună a fiecăruia. Și cu toate că e lucru înfricoșat ce zic, vă spun că va alunga din ceata fraților și va osândi la chinuire chiar pe unii pe care-i socotim noi desăvârșiți, pentru că au viețuit totdeauna în mănăstire; adică pe nesupuși, pe cei ce nu-și taie voia și au alte gânduri, ca și pe mine, ticălosul, pentru lenea și faptele mele rele. În locul lor, va rânduie pe frații nesocotiți de noi. Vi se pare oare că în zadar se ostenește cel ce face ascultare, sapă sau gătește bucate? Oare, cei ce se ostenesc, neavând vreme să-și citească slujba, psaltirea sau să cânte, nu vor fi răsplătiți la fel cu cei ce șed în mănăstire, cântă și plinesc cele zise? Adevăr grăiesc vouă, după cum în război cei ce se bat, ca și cei ce rămân de pază în tabără împart egal prada între ei - cu toate că de multe ori la oameni se face greșală și se asuprește dreptatea, lucru care nu se întâmplă la Dumnezeu care nu se înșeală, tot așa și lucrătorii câmpului, slugile sau ascultătorii de rând se vor împărtași la fel cu cei ce șed în mănăstire.

Drept aceea, frații mei, să luăm seama la cele ce se grăiesc și să nu dăm de sminteală, noi care stăm înlăuntru, adică, cei ce cântă și se roagă, pe cei de la alte ascultări, bolnavii, pe cei sănătoși. Iar dacă întreabă cineva ce lucrează un bolnav, răspund: puțin lucru este să te mulțumești și să nu cârtești, să nu tânjești și să rabzi durerile? Dumnezeu vede faptele noastre, în cartea lui se scriu și se vor scrie toate vorbele noastre, iar în ziua rânduită se vor deschide cărțile faptelor noastre, se vor vedea faptele fiecăruia și va lua fiecare plata faptelor sale.

Mă rog lui Dumnezeu, pentru aceasta, ca să vă odihniți atunci cu toții, să vă încununați pentru lucrurile voastre bune pe care vă sânguiți să le împliniți.

Vreau, apoi, să știți că nu este altă doctorie mai bună, pentru mântuire, decât spovedania. Dealtfel, știți și voi că Dumnezeu ne-a dat acest dar deosebit. Pentruce, dar, unii din voi întârziați să vă spovediți și vă cufundați în tăcere, faceți răni și viermi în gândurile ascunse?

Eu, frații mei, vă socotesc ticăloși și mă doare boala voastră. De ce să ne împotrivism atâta, când putem să ne doctoricim, să ne luminăm și să avem înfățișare bună? Este adevărat, că Dumnezeu știe totul, că nu este

făptură pe care să n-o știe și totul este gol și descoperit înaintea ochilor lui.

Dar datoria mea este să le știu și eu. De aceea, vă cer să vă mărturisiți, ca să-mi cunosc fiii și să mă cunoască și ei pe mine.

Această cunoaștere este nașterea cea bună și duhovnicească, este supunerea de bună voie, este calea fără de griji, este dulcea rugăciune, câștig veșnic, creșterea și îndumnezeirea celui ce are acest dar.

Rugați-vă, fiilor, să simt și eu, aici departe, începutul izbăvirii voastre de patimi, de mare trebuință pentru îndreptarea voastră și pentru ușurarea mea de greutatea păcatului.

Toate sunt bune. Este bună lacrima vărsată cu umilință; este bună rugăciunea curată, de noapte și de zi; este bună răbdarea sudalmelor; este bună silința la lucrul mâinilor; este bună priveghierea prin citit; este bună vorba scurtă și sănătoasă; este bun postul potolit, mâncarea și băutura cu socoteală; este bună neîncetata aducere aminte de moarte, urmarea vieții sfinților; sunt bune lepădarea îndrăznelii și sângețea către dumnezeiasca smerenie; toate acestea plinindu-le, cum zice apostolul, faceți lucruri bune. Să vă dea Dumnezeu îndrăzneală și putere, întărindu-vă în ostenelele duhovnicești și trupești.

Păzindu-le din amândouă părțile, să sporească cele de trebuință, întru Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava și puterea împreună cu Tatăl și Sfântul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 13 ÎNFRÂNAREA ȘI DATORIA DE A NE FERI DE MULTE FELURI DE MÂNCARE

Fraților și părinților. Chiar de voi deschide gura mea întina tă în toate zilele ca să vă învăț, fiii mei prea iubiți, încă nu-i deajuns pentru dragostea voastră, pentru grija mântuirii voastre. Fiindcă deși sunt păcătos, dar mă silesc ziua și noaptea către acest lucru, pentru care sunt și trăiesc, îl doresc și-l cer, care este viața și moartea de laudă a mea, adică, mântuirea voastră.

Luați seama, fiii mei, că bunătatea este un lucru foarte anevoios: cei ce nu se grijesc o pierd foarte lesne, și cei care o câștigăm cu voință îndelungată, o pierdem îndată prin cea mai mică nebăgare de seamă și lene. Feriți-vă de vremea primăverii, căci este schimbătoare și sângele și trupul vostru fiind din pământ, caută să lucreze ale pământului. Cum ajută pământul la creștere și la rodnicie, când îl îngrași și-l dregi cu gunoi, tot așa și trupul nostru odrăsleşte mărăcinii patimilor, când îl îngrași cu multe mâncăruri și băuturi.

Sfântul Teodor Studitul

Luați-i înainte și munciți-l, cum zice dumnezeiescul apostol, și nu vă grijiți numai de dânsul, ci, hrănindu-l cât trebuie, trăiți în duh. Aveți măsură la pâine și vin. Să se dea vin numai în zilele de sărbătoare, numai celor ce fac ascultare, bolnavilor, călătorilor și celor necăjiți, drept mângâiere. Celorlalți să se dea numai un pahar sau două cel mult, căci știți bine ce spun sfinții Părinți.

Nu pentru că vreau să vă opresc dela mâncare, spun acestea, o fiii mei, că zice apostolul Pavel: să se prăpădească bucatele, căci vreau să cunoașteți adevărata hrană. De aceea aduc, aminte aceste cuvinte. Doresc să mâncați și să beți, însă cu socoteală și după plăcerea lui Dumnezeu, numai pentru întărirea trupului și pentru ca să puteți să vă osteniți la lucrurile trebuincioase, care vă sunt de folos.

Voi știți că prin astfel de post și prin părăsirea bucatelor gustoase ale lumii, adică prin postirea de carne, de vin, de băi și de alte multe mâncări, se gătește vouă dumnezeiescul rai, în care gustați rodul vieții și al nemuririi, dulceața duhului, frumusețea nespusă și nesocotită a bunătăților veșnice, dobânda și mântuirea noastră. Acolo se gătește nouă dumnezeiescul rai, unde, ajungând peste puțin, după moarte, veți mânca și veți bea fără opreliște, în veci.

Căci aici, fiii mei, de vom avea chiar băuturi împărătești, nu-s hrană, ci dobândirea lor este pentru hrana viermilor. Ele n-aduc nici viață bună, ci boală și scurtarea vieții. Desfătarea lor n-aduce bucurie, ci întristare.

Voi să păstrați înfrânarea cea iubită și făcută cu supunere. Iubiți fecioarele Domnului curăția, fecioria, milostenia. Nu părăsiți pe tinerele cele sfinte: umilința și smerenia. Căutați sus la cer și aflați că acolo este locașul vostru, acolo este Hristos capul nostru și Tatăl de obște al tuturor, acolo este Ierusalimul cel de sus, cetatea noastră, maica lui Petru, lui Pavel și a tuturor sfinților.

Cu adevărat, de veți suferi, veți birui; de veți aștepta? vă veți încununa; de veți face așa, vi se vor deschide porțile împărăției cerurilor și atunci vă veți aduce aminte și de mine păcătosul și ticălosul, văzând că nu-vă trimit la judecată ci la desfătare.

Rugați-vă, fiii mei, ca să mă mântuiască Dumnezeu și pe mine dimpreună cu voi și să-mi dea duhul înțelegerii și slava sufletului, ca să fiu între voi așa cum place lui Dumnezeu.

Darul Domnului nostru Iisus Hristos să fie cu noi cu toți. Amin.

CUVÂNTUL 14 ÎNTRISTĂRILE VIEȚII TREBUIESC ÎNDURATE CU MULȚUMIRE

Părintilor, fraților și fiii mei, când socotesc puținătatea faptelor mele, îmi dau seama că nu vă este de nici un folos cuvântul meu cel slab. Dar ca să nu aud glasul sfintei Evanghelii zicându-mi lămurit: „*slugă leneșă și vicleană, ar fi trebuit să dai argintul meu zarafilor*“; mă ostenesc să vă aduc aminte cele de trebuință. Cred, însă, că râvna voastră cea sânguitoare pentru împlinirea poruncilor și pentru câștigarea înțelepciunii va arăta lucrul meu cel slab, bun și folositor.

Osteniți-vă și vă nevoiți, fiii mei, spre întristările, pe care, după buna sa socotință, Dumnezeu le trimite asupra vieții noastre. Dar nu vă îngrijorați, că acestea sunt mai multe și mai mari, decât le-a putut mintea voastră gândi și socoti. Pentru că nu este lucru de îngrijorare, ci în toate câte le pătimiți, împliniți făgăduința voastră. Oare, când ați ieșit din lume și ați venit înaintea lui Dumnezeu și a sfinților lui îngeri, nu ați făgăduit că veți îndura orice scârbă și nevoie pentru împărăția cerurilor? Adică, foamea și setea, frigul și lipsa de haine, ocările și toate celelalte rele, al căror câștig este: moștenirea împărăției cerurilor, veselia bunătaților celor veșnice, dobândirea nemuririi, fericirea vieții nesfârșite, înfierea lui Dumnezeu, viețuirea în rai și toate celelalte câte se spun?

Cu adevărat, suferințele vieții acesteia nu sunt vrednice de slava care se va descoperi nouă atunci. Căci dacă Apostolul Pavel, care povățuia lumea întreagă, pentru care era aruncat leilor, urșilor, tigrilor și lupilor necredincioși, iar păgânii îl târau, îl schingiuiau și-l lăsau să se sfârșească flămând și însetat, trudea totuși cu mâinile sale, ziua și noaptea, pentru trebuințele lui și ale celor cu el, pentru ca să nu fie îngreunare nimănui; cum dar nu vom osteni și nu ne vom trudi noi pentru folosul nostru? Căci dacă vom îndura cu mulțumire și cu răbdare întristările vieții acesteia, ne vom împărtăși de bucuriile celeilalte vieți; însă dacă vom cârti și ne vom turbura, îngrijorându-ne, nu ne vom învrednici de acelea, de care s-au făcut vrednici cei ce au luptat împotriva păcatului până la sânge.

Mai mult, vom fi de răs în ziua aceea, pentru că, deși dorim lucruri atât de mari, nu am săvârșit cu osârdie lucrurile atât de mici, ca: ascultarea fără cârtire, slujba fără mândrie, tăcerea cuviincioasă și la vreme potrivită, vorbirea puțină, silința lucrării, tăierea voii noastre, primirea defăimărilor cu bucurie, starea îndelungată la rugăciune, cântarea de zi și de noapte, citirea, psaltirii în toate zilele și toate celelalte care sunt atât de multe, că nu

le pot spune.

Dar dacă vom săvârși toate cu mulțumire și cu bucurie și bine vom viețui, chiar Dumnezeu se va bucura de lucrarea noastră și va găti nouă cununa muceniciei. Căci atunci nu ne va mai despărți nimic de dragostea lui Hristos, iar de va fi trebuință să murim, să primim cu veselie acest lucru; veselindu-ne că pătimim pentru Hristos. Să luăm aminte să nu ne smintim cu ceva, pentru ca astfel să zădărniciem viața noastră.

Despre acestea, atâta vă scriu. Să știți, însă, că ducem lipsă de grâu, fiindcă n-au rodit țarinile din pricina păcatelor mele, dar dacă voi vă veți bucura cu sufletul, nu va fi nevoie nici de acesta. Căci a zis Domnul, și adevărate sunt făgăduielile lui: „*Căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu și Dreptatea lui și toate celelalte se vor adăuga vouă*“. Vedem lucrul acesta în toate zilele, cu ochii noștri, în minunile și darurile Lui, dar și mai înainte l-a descoperit nouă, zicând: „*Ridicați mâinile voastre cu sfințenie și cu dreptate către ceruri și toate celelalte le va da vouă iconomul cel bun, Dumnezeul nostru*“. Lui se cade slava, cinstea și închinăciunea împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 15 DESPRE SĂVÂRȘIREA LUCRULUI DUHOVNICESC, CU TIMP ȘI FĂRĂ TIMP

Frațitor, părinților și fiii mei, după cum fiecare dintre voi este dator să răspundă de împlinirea slujbei sale, așa și eu dator sunt să nu încetez cuvântul învățaturii. Bine ar fi, cu darul lui Hristos, ca învățătura mea să fie atât de felurită, încât să vă fie tuturor de folos. Căci între voi, fraților, sunt mulți care au nevoie de mângâiere, și de îmbunare: unii au nevoie de întărire, alții de aducere aminte; unora le trebuie îndreptare, altora muștrare; alții au nevoie de canon, iar alții de ușurare; unora se cade lauda, altora necinstea și defăimarea. Și pentrucă neasemănate și de multe feluri sunt cugetele oamenilor, tot așa se cade să fie și cuvântul învățaturii. De vreme ce, cuvântul care aduce folos unuia, altuia aduce pagubă; cuvântul care ajută pe unul, păgubește pe altul, iar cel prin care cineva se îndreptează, prin acela altcineva se surpă.

Pentru aceea, nu ușoară este slujba mea, ci grea și cu anevoie de împlinit, dar mă sârguiesc, prin rugăciuni către părintele meu și al vostru, să nu mă lenevesc și toată viața, ostenindu-mă, să vă aduc pururea aminte cele de trebuință, părinților. Fiindcă toți vă puteți mântui cu vrerea lui Dumnezeu, căci toți ați venit să vă mântuiți și voi nu cereți altceva, decât

mântuirea voastră. Diavolul este protivnic binelui. El lucrează și împotriva mântuirii noastre, ispitindu-ne în multe feluri și fără vrerea noastră. Aprinde unuia poftele trupului, ajutându-se de înverșunarea tinereții; arunca pe altul în mândrie, prin care și el a căzut din cer; pe alții aruncându-i în lenevire, îi leagă cu lipsa de grijă și-i mână încotro vrea el; pe toți îi duce la slăbirea credinței și-i face să urmeze voia lui, silindu-i să săvârșească cele ce nu se cad. Nu pot povesti toate cu câte ne înșală în orice zi și cearcă să ne îndemne la răutate, urmărind pierzarea noastră, însă Domnul Dumnezeu, care a zis mării: „*pace ție; încetează*“, îl va certa și-l va izgoni departe de noi. Dar va face acest lucru, când vom cunoaște și vom ține seamă de scopul cu care am venit în mănăstire, căci am făgăduit înaintea lui Dumnezeu să suferim toată scârba și nevoia, până la moarte. Pentru aceea lepădați toate: cei întristați, lepădați întristarea; cei mândri, mândria; cei leneși, lenea; cei cu poftă, dulceața poftii; iubitorii de cinste, mărirea; cei îndrăzneți, îndrăzneala; vorbăreții, vorbele deșarte; cei îngâmfați, podoabele; iubitorii trupului să lepede iubirea trupului; vrăjmașii, vrăjmașia; gâlcevitorii, gâlceava și cârtitorii, cârtirea. Acestea și altele asemenea acestora sunt lucrurile întunerecului, chipurile răutății, vrerile și aflările vicleanului. Iar a prea Bunului nostru Dumnezeu este pacea, blândețea, smerenia, ascultarea, nepismuirea, lucrarea, sânguința, dragostea, credința, nădejdea, buna rânduială și rugăciunea. Ele sunt lucrurile lumii, darurile dreptății și vitejiile sfinților, din care purcede orice faptă bună, orice laudă și orice bună mulțumire.

Vă rog, pentru dragostea lui Dumnezeu, treziți-vă cei ce aveți acele patimi, deșteptați-vă cei ce dormiți în acele împiedicări. De voim să trăim viața cea bună și să vedem zile bune, să ascultăm pe cel ce zice: „*Fugi de rău și fă binele; caută pacea și o află; căci ochii Domnului spre cei ce se tem de El, iar fața Domnului (cea mânioasă) spre cei ce fac răul, ca să șteargă de pe pământ pomenirea lor*“. Și tot psalmul să-l ascultăm, căci ne dă foarte bună învățătură.

În zilele acestea s-au îmbolnăvit mulți dintre frați căci vremea este rea. Noi, cei sănătoși, să ajutăm celor bolnavi. Iar bolnavii să primească cercarea Domnului ca un lucru de folos, căci se cade să îndurăm cu mulțumire cele ce ni se dau dela Domnul. Când ne ridicăm din boală, să nu umblăm în zadar, ci să stăm la lucrul nostru, pentru că noi nu avem slugi cumpărate cu bani, lucru pricinuitor de păcat, îngăduit de Apostol numai mirenilor. Noi însă suntem și slugi și stăpâni, slujind și slujindu-ni-se, încât oricine este dator să ia aminte a sluji mai mult, decât să fie slujit de alții. Căci Domnul știe lucrul fiecăruia, și slujba tuturor; știe cine-i mai vechi și cine-i mai de curând; cum era în lume și cum este acum; cum se silește să sufere și cu cine se aseamănă; cu cine stă, vorbește sau doarme; ce haine poartă și cu ce se încalță. Și acestea toate bine le cumpănește dreptul

judcător și va răsplăti, precum este scris, fiecăruia după fapta lui. Prin urmare niciunul dintre voi să nu se întristeze, nimeni să nu gândească altceva,, decât ceea ce trebuie să gândească, pentru că nu numai acum suntem sub ochiul lui Dumnezeu, ci vom sta de față și înaintea înfricoșatului și dreptului Său scaun, când va cere fiecăruia socoteala faptelor sale. Lui se cade slava în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 16 SĂ ASCULTĂM MUSRĂRILE ȘI ÎNVĂȚĂTURILE SFINȚILOR PĂRINȚI

Părinților, fraților și fiii mei, pentru că lucrul meu este cuvântul învățării, trebuie să nu fiu leneș și delăsător față de slujba mea. Întâi, ca să vă aduc aminte și să vă îndemn la grija pentru mântuirea sufletului vostru, care sunteți aleșii lui Dumnezeu, apoi, pentru ca și eu, ticălosul, să-mi păzesc sufletul de osândă, grăindu-vă cele ce vă sunt de folos. Pentru că mi se întunecă și mi se înfricoșează sufletul, când aud pe dumnezeiescul Pavel, dascălul lumii, zicând: *„Curat sunt eu de sângele tuturor, pentru că m-am nevoit să vă vestesc întregul sfat al lui Dumnezeu“*. Așadar cum voi scăpa de osândă eu ticălosul, dacă nu vă voi învăța, după puterea mea, și nu vă voi arăta cele ce vă sunt de folos?

Drept aceea să am iertăciune, dacă v-am muștrat peste măsură în cuvintele de mai înainte, căci nu pentru a vă întrista, fără pricină, am făcut aceasta, ci ca să vă înfricoșez și așa să vă zidesc pe voi, eu slugă nevrednică și netrebnică.

Deci ascultați, o fiii mei, și pricepeți cele ce ne spun și ne poruncesc sfinții Părinți. Căci ne învață și strigă în toate zilele la urechile noastre. Deocamdată vă aduc aminte de doi: unul ne înfricoșază astfel, zicând: *„Nu vă înșelați, că nici desfrânații, nici prea desfrânații nici malachiștii, nici sodomiții, nici închinătorii la idoli, nici lacomii de avere, nici tâlharii, nici răpitorii, nici bețivii, nici hulitorii nu vor moșteni împărăția lui Dumnezeu“*. Iar în alt loc zice așa: *„Toată amărăciunea și mânia și hula să se ridice dela voi dimpreună cu toată răutatea; fiți dar buni și milostivi, iertând unul altuia greșalele, precum și Dumnezeu iartă nouă“*. Iar altul ne îndeamnă, astfel zicând: *Veniți să ne închinăm și să cădem înaintea Domnului celui ce ne-a făcut pe noi*, iar în alt loc: *„Intrați pe ușa Lui cu mărturisire și în curțile Lui cu laude“*.

Așa dar, fiilor și fraților, să ne păzim de muștrare și să păzim și învățătura. Veniți, deci, toți și să păzim și învățătura. Veniți, deci, toți și împreună să ne închinăm Lui, să plângem pentru petrecerea vieții și pentru

toate greșalele noastre de fiecare zi, cele cu știință, sau cu neștiință, cu fapta, cu cuvântul ori cu gândul și să intrăm în curțile Lui cu laude și cu slavoslovii, nu cu gânduri viclene, pismașe, neascultători și trufași, pentru că zice: „ *Cine tânjește, păcătuiește* “. Să nu fim cârtitori, nici să ne întristăm: să nu fim sfătuitori la rău, nici să ne mândrim. Căci „*pământ și cenușă suntem*“ toți, dar mai vârtos cei ce sunt lăudați pentru lucrarea lor, fie trupească, fie duhovnicească.

Fiindcă, după cât socotesc eu, chipul lumii a fost înlăturat dela noi, căci suntem altfel decât mirenii. Străin port avem și viețuire aparte: trăim necăsătoriți, fără avere, fără moștenire și mai ales în afară de trup, pentru că „*cei care sunt în trup nu pot să placă lui Dumnezeu*“, și răstigniți lumii suntem.

Prin urmare, de îndată ce am ales acest fel de viață, să purtăm cu vrednicie semnele acestui cin, ca să ne numim cu dreptate, nu în chip mincinos, ceea ce suntem. Deasemenea, să fim ascultători, îngăduitori, răbdători, supuși, cu frica lui Dumnezeu, evlavioși, iubitori de Hristos, fără îndrăzneală; să ne iubim între noi, nefiind pizmătareți, gâlcevitori, ci potoliți, ostenitori, mulțumiți de toate cele ce ni se dau, fie bucate, fie băutură, fie îmbrăcăminte, ori încălțăminte, sau orice altceva, ca bine săvârșind toate, să ne chemăm moștenitori ai doritei și mult căutatei împărății a cerurilor, în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava, împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 17 GÂNDURILE RELE TREBUIE DESCOPERITE PRIN MĂRTURISIRE

Fraților, părinților și fiii mei, vă grăiesc în acest cuvânt de cei trei frați ticăloși care au părăsit viața de obște, ca, pe deoparte, voi să deveniți mai statornici, cunoscând căderea lor și pe de altă parte să mă ușurez eu de jalea ce mi-a pricinuit fapta lor. Pentru că deși sunt nevrednic, sunt totuși tatăl și păstorul vostru, și dacă un părinte se întristează pentru pierderea fiului său după trup, cu atât mai mult mă mârșăiește pe mine pierzania fiilor duhovnicești. *Iar păstorul nu poate fi mulțumit când lupul îi răpește o oaie, ci se întristează adânc și încearcă să scape oaia pierdută.*

Tot așa acum o fiară rea, un lup nevăzut, un drac nepotolit, șarpele viclan, care prin înșelăciune și prin gustare a scos pe Adam și Eva din Rai, a răpit pe fiii mei Petroniu, Malh și Aetie, scoțându-i prin aceeași

înșelăciune din raiul vieții de obște. Așa a lucrat diavolul dela începutul lumii și va lucra tot așa până la sfârșitul ei, dar despre alte răpiri ale fraților din viața de obște, de aici și din alte părți, nu mai amintesc acum.

Plâng și mă tânguiesc, mi se întristează inima și se mâhnește întru mine duhul meu, când gândesc la răpirea acestor trei fii ai mei. Pentru că toți erau aproape copii, tineri, neastâmpărați și necăliți prin pedepse și tocmai de aceea îi va sminti satana și-i va arunca în prăpăstii, ca să se sfărâme oasele lor, ca niște vase de lut. Aceasta nu înseamnă că, cei bătrâni, dacă s-ar despărți de viața de obște, ar putea să se păzească de uneltirile diavolului; dar mă înspăimânt pentru acești tineri, care după cădere, vor ajunge la mai mare rătăcire din pricina tinereții lor, a lipsei de sfaturi și a întunecării minții.

Acelora nu mai pot face nimic și de aceea voi îndrepta cuvântul meu către voi care stați neclintiți în sânul vieții de obște și prin aceasta vă aflați în siguranță. Căci cum vom putea pofți și noi sminteala lor și cum vom putea căuta singuri să ne prăpădim împreună cu ei? Nu vom urma rătăcirea lor! Nu, nicidecum, frații mei!

Iar de rătăcirea acelora nu vă puteți feri, dacă primiți sfatul șarpelui și îl ascundeți în inimă. *Ci dacă simțiți sfatul șarpelui de îndată descoperiți-l, mărturisiți-vă, și va fugi vicleanul ca de foc. Căci dacă făceau așijderea și aceia, n-ar fi ajuns la rătăcirea de acum.*

Dar voi, fiii mei, păziți-vă, căci oile lui Hristos fiind, nu trebuie să vă faceți, de bună voia voastră, vânat diavolului, și în raiul poruncilor lui Hristos viețuind, nu trebuie să vă lăsați înșelați de nici una din mijlocirile șarpelui, ca să nu fiți aruncați în locul greu mirositor al păcatului. Pentru că în viața de obște trăiți în felul îngerilor; de aceea nu vă întunecați căutând viața după rânduiala fiecăruia, care este stricătoare, îndurați toate aici, dar păziți poruncile lui Hristos.

Nici unul din voi să nu se amestece cu viclenii și să nu șadă împreună cu păgânii; căci păgân și viclean este cel care sfătuiește pe fratele său să fugă, sau îl îndeamnă la vreo patimă, spre pierzarea și a unuia și a celuilalt. Așadar, dacă pe oricare din voi îl va lupta un frate în acest chip, vărsând otravă prin limba sa, tu să nu dai ascultare, ci să fugi, să te depărtezi de el, astupându-ți urechile, ca astfel să te mântuiești și pe tine și pe el. Căci chiar dacă te întristezi, dar îi dai ascultare, atunci mai vârtos se va nevoi să te ispitească. Tu însă nu-i da ascultare și nu-i primi sfatul, căci șarpe este și meșteșugește să te înșele ca să te scoată afară din obște. Pentru aceea când începe să defaime raiul vieții de obște sau să bârfească pe oricare dintre frații tăi, ori să grăiască rău despre ceva, tu izgonește-l și împotrivește-te lui cu cuvântul potrivit, ca să-l înțelepțești pe el și să te mântuiești tu.

Iată în ce chip defăima viața de obște șarpele prin mijlocirea fratelui

tău: „să fugim, să scăpăm frate de aici; egumenul este aspru, chelarul fără omenie; cercetarea este mare la toate și folosul puținel; toți poruncesc, toți sunt stăpâni; cine poate îndura greutatea lucrului? Cine te va mântui în locul acesta? Vino dar, frate, să mergem, să fugim de aici.“

Unde să vă duceți? La anatemă desigur. Pentru că dacă ar putea cineva privi în sufletul lor când pleacă, ar vedea cât sunt de întunecați și înfricoșați în cuget, îndrăzneți și obraznici, lipsiți de orice îmbunătățire, fără sfat și fără minte fiind; că sunt cu totul schimbați și se poticesc înapoi și încolo, ca oile de mult rătăcite. Să nu socotiți, fiii mei, că spun acestea, urându-i. Eu, cu adevărat, sufăr negrăită durere pentru sufletul lor, încât nu pot mai mult să arăt primejdia în care se află aceștia. Iar voi rugați-vă lui Dumnezeu ca să se afle cei pierduți și să se întoarcă cei rătăciți, fie din voia lor, fie din îndemnul vreunuia dintre noi.

Voi însă, datorie aveți să vă întăriți și să vă nevoiți în truda de obște, ca să vă încununați în ceruri, fugind de pricinuitorii căderii. Pe care nu trebuie să-i mai numiți: chiar cutare și chiar cutare, cum fac unii dintre voi din nebăgare de seamă, pentru că nici Apostolii n-au mai numit apostol pe vânzătorul și tâlharul, ci Iuda și vânzător. Și, pe drept, pricinuitorii căderii trebuie să numiți asemenea.

Fiecare dintre voi, așadar, să se întărească cu răbdare în slujba ce are și să petreacă, după rânduiala, la orice lucru de folos. Pentru că a căuta cele ce nu i se cuvin, a cerceta cele oprite și a pofti să-și împlinească voia, este năravul celor nestatornici, obiceiul celor prea blânzi cu ei înșiși și răutatea celor vicleni.

Cunoscându-vă greșalele, de acum nimeni să nu se mai lase înșelat în acest chip, ca să nu se facă vinovat de nestatornicie. Căci știți ce spune sfântul Doroftei: „*Cel ce va ajunge la tăierea voii sale, a ajuns la sfârșitul odihnei*“. Prin urmare dacă cineva dorește să se odihnească, să țină această cale, adică a tăierii voii și va dobândi odihna veacului viitor. Iar Dumnezeu și Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos, pentru rugăciunile sfinților, să vă învrednicească să fiți uniți în bunătate și să îndurați cu cuget curat ostenele vieții de obște, până la moarte, spre moștenirea împărăției cerești, în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava, puterea și mărirea acum și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 18

SĂ NE PREGĂTIM PENTRU ZIUA ÎNFRICOȘATEI JUDECĂȚI

Fraților, părinților și fiii mei, nu știu dacă voi folosiți ceva din smerita mea învățătură, dar eu, ticălosul, prin aducerea aminte ce vă fac vouă, îmi dau seama și mă* cutremur de teama dumnezeieștilor judecăți. Căci port grija dregătoriei mele cunoscând nevrednicia mea, pe care nu o tănuiesc, ci o mărturisesc. Dar, cu toate că nu este spre folosul altuia, cel puțin mă înțeleptesc pe mine și de aceea nu voi înceta să vă învăț și să vă sfătuiesc prin smeritul meu cuvânt.

Iar la cuprinsul învățurii acesteia vă sfătuiesc să luați aminte și să vă trudiți totdeauna, căci vremea ostenelelor, a scârbelor și a nevoințelor este viața noastră în veacul de acum, iar câștigul sau paguba ostenelelor nu este pentru lucruri pământești, ci pentru cele cerești și dumnezeiești. Pentru aceea cei ce se trudesă prin îndelungă răbdare, prin suferință fără sfârșit, prin păzirea poruncilor, prin înfrânarea dela toate și prin desăvârșita ascultare, vor câștiga împărăția cerurilor, nemurirea și viața veșnică și vor moșteni negrăita odihnă a veșnicelor bunătăți. Iar cei ce petrec viața în lene, în trândăvie, în odihnă, în dragostea de lume și în dulcele pierzătoare și omorătoare de suflet, vor fi osândiți la șederea de-a stânga, la munca veșnică și nesfârșita zdruncinare, prin glasul înfricoșat al Dumnezeuului tuturor, care va zice: *„Duceți-vă dela mine blestemaților în focul cel din afară, care este gătit diavolului și slugilor lui“*.

Facă Dumnezeu, fraților, ca noi să nu auzim osânda aceasta și să nu fim despărțiți de sfinții și dreptii de totdeauna, căci aceștia vor merge în bucuria negrăită din sânul lui Avraam, Isaac și Iacov, precum adeverește Scriptura, iar noi vom merge la chin împreună cu diavolul, unde este viermele neadormit, scrâșnirea dinților și multe și negrăite alte scârbe. Iar acestea nu se vor sfârși peste o sută, ori o mie de ani, cum îndrăznește a grăi Origen, ci vor dura în vecii vecilor, după cuvântul lui Dumnezeu. Să nu ne înșelăm, fraților, că ne va putea ajuta ori mângâia tatăl sau mama, căci scris este: *„Frate pe frate nu va putea mântui“*.

Eu, pornind dela cele mai mici și suindu-mă până la cele mai mari, vă întreb pe voi: unde va fi atunci, fraților, lenea trândavilor, împotrivirea celor ce se socoteau învățați, îndărătnicia neascultătorilor, îngâmfarea mândrilor, obrăznicia îndrăzneților, lăcomia nesățioșilor? Unde va fi îndreptarea în cuvinte a mincinoșilor și mai ales lepădarea celor ce s-au lepădat de ascultarea pentru care s-au legat cu făgăduință față de îngeri și

tăria celor ce au defăimat pe Fiul lui Dumnezeu și au nesocotit sângele legii Lui? Au gândit că nu va fi moarte, au crezut că nu va fi nici înviere, nici judecată, nici răsplătire; s-au despărțit de frații cei în Hristos, lepădându-se de însuși Duhul Sfânt, precum zice marele Vasilie. Și rățesc ticăloșii încoace și încolo, ca niște oi pierdute, umblând în adâncurile și surpăturile patimilor lor, neascultând glasul smereniei mele și nesocotind înfricoșarea cuvintelor.

Milostivește-te Stăpâne, îndură-te Doamne de atâta nesimțire, de atâta nechibzuire și de atâta întunecime. Veniți, fraților, să ne închinăm și să cădem înaintea feții Domnului care ne-a zidit și, ca niște frați iubitori, cu lacrimi să ne rugăm pentru unii ca aceștia și pentru întoarcerea lor. Să ne păzim pe noi în săvârșirea celor de cuviință și înălțându-ne catrenele de mai sus, cu smerenie să cerem iertare și pentru cele ce n-am greșit; să mulțumim Domnului că la priveriște ne aflăm, că suntem încă în staul povățuiți de un păstor; că nu ne-a înșelat satana, nu ne-a înghițit vrăjmașul, nici nu ne-a vătămat fiara sălbatecă, scoțându-ne din țarcul obștei, ca să pună gura ei în gâtul nostru și să lovească oasele noastre cu vicleana ei coadă, ca să ne ducă mai degrabă spre pierzare.

Căci câtă vreme suntem înlăuntrul staulului, oile lui Hristos suntem, chiar dacă ne umple raia, ne lovește boala, ne mănâncă viermii sau orice altă suferință îndurăm, tot ai Domnului suntem. Iar vrăjmașul umblă să ne scoată afară, să ne răpească din turmă, ca să ne înghită. Să luăm aminte cu amănuntul și cu grijă să priveghiem, ca să pricepem cursele și ispitele diavolului. Pentru aceasta lucrul de folos este să se silească fiecare să sporească cu toată osârdia și osteneala în smerenie, în supunere și în adevărata mărturisire. Să nu lipsească umilința și rugăciunea, să nu contenească vărsarea lacrimilor și să păzim, ca o cunună a tuturor faptelor bune, dragostea desăvârșită, ca astfel să fim vase alese ale lui Hristos și adevărați fii ai luminii.

Astfel, frații mei, vă rog, vă aduc aminte și vă sfătuiesc să vă străduiți, căci s-a apropiat ceasul mântuirii noastre, a venit vremea mângâierii noastre, îngerii, sfinții și dreptii, văzând silința noastră, se bucură și cu veselie întind în chip nevăzut mâinile să ne primească în ceata lor, ca împreună să ne veselim, laudând prea fericita și Sfânta Treime, Căreia se cuvine slava, cinstea și închinăciunea, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 19 BUNĂSTAREA ȘI MULȚUMIREA VIEȚII DE OBȘTE

Fraților, părinților și fiii mei, aș dori să am cuvânt îndestulat cu tot felul de învățătură, ca să pot sătura sufletele voastre cu hrană duhovnicească, dar fiindcă“ sunt lipsit de această îndestulare, mă silesc cu aceste cuvinte slabe, ca măcar cu pâine și apă să vă cinstesc. Primiți așa dar puținătatea cuvintelor mele, în locul îndestulării pe care o doream.

Mă bucur foarte mult văzând sporirea voastră în cele duhovnicești, adică în ostenele și în viața unită în suflet a obștei, și mai ales în patimile ce îndurați pentru ascultare, ca unii ce sunteți adunați în numele Domnului nostru Iisus Hristos, de bună voia voastră, cu multă chibzuire și nu la întâmplare.

Deci cu bună rânduială, să viețuim după plăcerea lui Dumnezeu și după rânduielele sfinților Părinților noștri; să petrecem în dragoste, nu cu felurite prieteșuguri trupești, nici cu împlinirea voii noastre în desfătarea poftelor, nici cu despărțire a rânduielilor, fiecare având ale sale deosebite, ci toți în același duh adunați și împreunați după adevăr, numai cu pofta și dragostea duhovnicească să slujim Domnului în această viață îngerească de obște, ca într-un rai. Căci această viață este pe dea-ntregul dar desăvârșit al lui Dumnezeu și bunăvoirea preacuratei Maicii Sale de Dumnezeu Născătoarea, adică de a vă aduna, cu bună chibzuială, voi toți la un loc și de a vă aprinde cu dragostea lui Dumnezeu, părăsind lumea și mutându-vă dela cele pământești spre cele cerești. O, fericită a fost sfătuirea pe care ați făcut-o la început. O, sfântă și de Dumnezeu povățuită lepădarea de cele trupești. O, de trei ori fericită viețuirea pe care o petreceți în poruncile Domnului. Pot adăuga încă: fericiți părinții voștri și pânțele care v-au purtat, căci a răsărit sămânța sfântă în Sion și fiii Ierusalimului se bucură cu duhul de bunăstarea în care vă aflați prin dumnezeiasca, de fapte bune roditoare și prea lăudată viață a supunerii; fiindcă se sfințește coapsa lor prin sfânta voastră pârgă. Căci locașurile lor primesc lumina umilinței, prin aducerea aminte a rudeniei cu voi, văzând mărimea faptei voastre bune și darul revărsat acum asupra voastră. Nu mai vorbesc de viitoarea desfătare și de negrăita răsplătire, cu care veți fi răsplățiți în viața veșnică!

Deci cum să nu mă bucur eu, smeritul și păcătosul, ca un părinte duhovnicesc? Cum să nu mă sârguiesc cu fapta și cu cuvântul întreg pentru paza bunătăților pe care cu multă osteneală le-ați dobândit și pe care le păstrați, ca într-o cămară, în sufletele voastre? Cu adevărat se cade să mă

bucur și să mă veselesc. Chiar dacă, pe cât am bucurie pentru bunăstarea voastră, pe tot atât mă cuprinde frică și cutremur, ca nu cumva, din pricina păcatelor mele fără număr, să se pricinuiască vătămare și risipire celor ce voi ați adunat cu multă trudă și ați dobândit cu mari osteneli.

De aceea am îndreptat, la început, sfatul meu către toți și acum zic iarăși către fiecare: nici unul dintre voi să nu aibă voia sa, să nu se lenevească în ostenele trupului; să nu clatine piciorul, să nu dela piatra răbdării și să nu slăbească nimănui încrederea către cel mai mare al său. În nici un fel să nu primiți șarpele cu multe capete al vreunuia din păcatele acestea, cu nici un chip și pentru nici o pricină. Căci meșteșugăreț este diavolul, cel dintâi semănător al relelor, începătorul vicleniilor, cel care a căzut din cer ca un fulger, care a intrat în rai ca un tâlhar spre a înșela pe Adam, și de atunci și până acum, cu tot felul de înșelăciuni a despărțit neamurile în necredință și în închinare la idoli; încă și pe creștini i-a despărțit, în erezii pe unii, iar pe alții în fapte nelegiuite, silindu-se în tot chipul să ducă neamul omenesc la pierzare.

Acelaș diavol umblă acum să ne vâneze pe noi, să ne sfarme și să neucidă cu săgețile păcatului; și mai vârtos asupra noastră și asupra acestei cete călugărești dă luptă neconținută și război nepotolit, în tot chipul luptă împotriva celor ce se silesc la fapte bune - după cum ne descoperă viața părinților și pustnicilor noștri, - pentru că el socotește mare biruință și mare viteză surparea și căderea călugărului. Pentru aceea, fiilor și fraților, vă rog și vă sfătuiesc să umblați cu mare luare aminte, apărându-vă din toate părțile; să vă înarmați cu armele trebuitoare și să vă îmbrăcați cu zale tot trupul, ca să nu găsească vreun loc neferit și nepăzit și să vă rănească de moarte. Iar apărarea voastră o puteți desăvârși prin buna credință, prin neștirbită nădejde, prin mărturisirea neconținută, prin smerenie și nefățarnică ascultare, prin suferința și îndelungata răbdare în toate.

Astfel să luptăm pentru Domnul, pentru răsplătirea ce va să fie și pentru viața și bucuria nădăjduită, sau dacă nu pentru acestea, atunci de frica focului cel din afară, a chinurilor nesfârșite, cumplite și de nespus. Să ne sârguim să petrecem acest noian al veacului acesta, ca prin fericit sfârșit să dobândim cununile cele neveștejite ale nemuririi și desfătarea vieții veșnice în Hristos Iisus Dumnezeu nostru, Căruia se cuvine slava, în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 20 OȘTIREA DUHOVNICEASCĂ

Fraților și fiii mei, vă sfătuiesc din nou să viețuiți în Domnul și să trăiți folosindu-vă de roadele mântuirii voastre ca de niște comori. De aceea, depărtați-vă de vicleșug și de orice viciu; lepădați istețimea vicleană și nu vă lăsați stăpâniți de poftă; nu iubiți păcatul și nu vă înclinați către lucrurile care ațâță patimile; nu vă vătămați sufletul și mintea și nu vă împodobiți trupul cu lucruri de nimic; nu fiți pismași, gâlcevitori sau pricinuitori de scandal; nici leneși, neascultători, mândri ori nerușinați; nu fiți lacomi la mâncare și la somn, ca să îngrășați trupul ca pe o fiară; să nu mințiți, nici să poftiți sfada și iscodirea relelor; să nu ajungeți vânzători, ca Iuda, pentru sufletul vostru sau pentru frații voștri. Căci cei care săvârșesc aceste fapte se îndepărtează de Dumnezeu, fug și rătăcesc în locurile fărădelegilor, cum au făcut mulți și vor mai face.

Dar cei care fug neputând îndura greutatea slujbei, nici plata slujbei nu vor lua. Pentru că în vreme de război suntem și ostași ai lui Hristos, de aceea trebuie să luptăm cu vitejie ca să fim plăcuți stăpânului. Iar cei care fug de luptă nici daruri nu câștigă, ci și de bunătățile izbânzii sunt lipsiți; încă sunt rușinați, căci fricoși și mișei au fost; sunt judecați și izgoniți în vremea răsplătirii. Și dacă astfel se petrec lucrurile cu ostașii unui împărat pământesc și vremelnic, cu atât mai mult cu ostașii marelui și nemuritorului împărat al împăraților, Dumnezeu Dumnezeu și Domnul Domnilor. După vrednicie vor fi judecați și după faptele sale fiecare va lua plata.

Să nu fie așa în oastea noastră, fraților. Să nu fugiți înapoi, să nu încetați ostenindu-vă, să nu părăsiți lupta în această puțină vreme de război; căci neamul de acum și veacurile nemărginite sunt ca o clipă și ca o picătură în noianul mării. Să nu ne lenevim ca să nu fim îndepărtați dela slava cea nepieritoare și dela cinstea împărăției cerurilor. Deci bunilor ostași, vitejilor, neînfricaților - căci oricum v-aș numi, toate se potrivesc vouă - să alergăm, să ne sârguim, să batem în ușa și să răbdăm, căci Domnul este aproape și va încununa truda noastră; el vede din ceruri calea fiecăruia și împletește cununii pentru cei care rabdă până la sfârșit.

Pentru aceea să fiți curați prin mărturisire, împăciuitori prin blândețe, grabnici la slujire, râvnitori la ascultare, unul mai mult decât altul pentru dragostea lucrării și strălucitori prin smerenie. Toți să vreți să fiți așa, căci voind numai, veți și putea face. Luați aminte la slujbă cum cântați și cum citiți, nu sărind cuvintele și nici cu mândrie, nu pentru folosul învățaturii sau pentru priceperea unui cuvânt numai de cel ce cântă ori citește, ci spre

folosul obștii și al sufletelor tuturor, ca să fiți toți una în cuget și în sfat.

Iar Domnul Dumnezeu, Părintele meu, care a împăcat toate prin vărsarea scumpului Său sânge, să dea vouă prin Duhul Sfânt, unire spre îndreptare în toată sporirea cea bună, că Lui I se cade toată slava, cinstea și închinăciunea în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 21 CUM SĂ FIE VIAȚA CĂLUGĂRULUI

Fraților și părinților, în toată vremea, cu smeritul meu suflet, iau seama la voi, dar mai ales acum când vă aflați în multă osteneală pentru secerișul bucatelor. Dumnezeu să întărească în voi pe omul dinlăuntru și pe cel din afară, ca să puteți îndura întâmplările și ispitele văzute și nevăzute, căci multe sunt meșteșugirile, cursele și scandalurile diavolului, și cine le poate pricepe! Deci, rugându-ne lui Dumnezeu, să petrecem cu vrednicie viața noastră, și în afară de lume fiind, să nu săvârșim lucrurile lumii, adică părăsind cele ale trupului, să nu săvârșim cele trupești.

Iar aceasta, chiar fără învățatura mea, voi bine o știți și așa este: de vom iubi poftele și patimile, de vom face voia noastră, de vom căuta treptele mai înalte, de ne vom sfădi din pricina îngâmfării noastre sau pentru haine și împodobirea chipului, ori pentru altele mai mici sau mai mari, - trupești suntem noi și luminează osteneala noastră. Fraților, să nu coborâm cinul nostru sfânt la fapte de glumă și copilărești.

Slava călugărului este să fie batjocorit de alții. Adică să fie defăimat și necinstit, dar să sufere pentru Dumnezeu, chiar dacă este nevinovat. Iar dacă se va întâmpla să săvârșească el fapte de necinste, atunci pe bună dreptate se cade lui necinstea, dar dacă va greși și nu va îndura necinstea, aceasta este ceva cu totul străin de purtarea călugărului.

Iar podoaba călugărului este să fugă de orice împodobire. Căci frumusețea călugărului nu stă în gingășie și strălucire, ori în continua îngrijire a trupului; aceasta este grija desfrânaților care se fălesc cu îmbrăcămintea și încălțăminte. Iar grija noastră să fie a săvârși faptele noastre spre folosul sufletesc, nu spre desfătarea trupească și pentru poftele necuviincioase. Mai degrabă să umblăm neîngrijiți, prost îmbrăcați, cu rasele roase, cu camilafcele ponosite și la celelalte fără istețime. Că portul frumos și hainele noi și subțiri sunt podoabele desfrânării și necurăției, după cum am spus. Și în adevăr mare lucru este ca cineva, care a părăsit cele trupești, să nu mai poarte grijă de cele ale trupului, scăpând de ispita diavolului; dar dacă va purta mai departe grijă de trup, este cu adevărat

peste putință să nu alunece și să se afunde în patimi.

De aceea, pentru dragostea lui Dumnezeu, vă rog, fraților, să vă fie milă de mine, păcătosul, să nu mă dați focului veșnic și să fiu osândit mai mult pentru viața voastră rea. Ci, mai degrabă, să mă izbăviți pe mine din greutatea răutăților mele și să mă scoateți dela moarte la viață, prin faptele bune ale vieții voastre sufletești.

Așadar, păziți rânduiala, nu uitați poruncile Părinților și nu defăimați cuvintele sfinților; nu fiți fără simțire, nu vă astupați urechile dela ascultarea celor de folos și nu iubiți bunătățile lumii acesteia, ca să nu vă lipsiți de cele veșnice.

Căci va veni, fiii mei, va veni și nu va zăbovi, Cel ce va judeca toate. Și mai înainte de sfârșitul lumii, va veni înfricoșatul înger care va despărți sufletul de trup, va veni vremea slăbiciunii și a morții. Cât de înfricoșate sunt acestea și cât de anevoie de îndurat! De aceea și murim, pentru că nu le putem răbda. Dar ce va fi după moarte, când vor veni îngerii să ne ridice?

Despre aceasta să vă spun o poveste, care deși este pentru lumea din afară, fiind însă de folos, o voi povesti totuși: iată, un oarecare Stavrachie trăgea să moară; la răsuflarea din urmă, nădușit foarte și tremurând și scrâșnind din dinți striga cu mare groază: „ajutați-mă, milostiviți-vă spre mine ticălosul, Doamne miluiește-mă; vai, cât de mult norod iese din mare (căci el locuia la malul mării); și norodul acesta negru, urât și drăcesc spre mine vine“. Și cei care erau în jurul lui nu vedeau nimic, însă el, care năpăstuiuse pe foarte mulți, vedea și pricepea.

La noi însă, cine va birui să ne ridice? Ceata îngerilor sau a dracilor? - căci vor veni să ne întâmpine aceia pe care i-am iubit în viață. Dacă am iubit fecioria, ascultarea, smerenia și celelalte fapte bune, îngerii ne vor întâmpina, iar dacă am iubit trufia, îndărătnicia, râsul și vorbele deșarte, cu adevărat demonii ne vor întâmpina. Adică așa cum patimile sunt dela demoni, iar faptele bune sunt dela îngeri. Dar cine va întâmpina sufletul meu? Fie-vă milă de mine, păcătosul, și săvârșiți faptele bune ca să mă întâmpine îngerii, nu dracii. Vai mie! Bine era să nu fi fost călugăr și mai bine nici să nu mă fi născut, căci cei mari mai mult vor fi cercetați. Și mulți din cinul călugăresc vor fi osândiți, mai ales dintre cei care au fost egumeni ori întâistători.

Să nu vă supere cuvântul meu, fraților. Căci nu caut să vă înspăimânt, ci împlinesc datoria mea și din dragoste vă pun înainte cele de folos. Vreau să vă știu, cu voia lui Dumnezeu, pe toți sănătoși, pe toți bine ascultători și necăzuți în lucruri necuviincioase; ori cel puțin sculați din cădere prin primirea, cu bucurie, a canonului pentru orice greșală. Fie că nu ați împlinit datoria voastră, fie că la slujbă ați părăsit cântarea sau citirea; ori în nesupunere ați căzut, ori ați cârtit; sau ați făcut stricăciune la vase sau la altele, - de veți primi canonul cu bucurie, veți fi iarăși sănătoși și nimic

nu veți suferi, nici dela Dumnezeu, nici dela noi. Să vă supuneți însă celor mai mari, și voi cei mari - unul altuia, și Dumnezeuul păcii cu rugăciunile părintelui meu și al vostru, să fie cu voi, fiii mei iubiți, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 22 DESPRE TĂIEREA VOII

Iubite frate și fiule, Sofronie. Plinește slujba ta fără lene și cu silință. Sunt dator să-ți scriu mereu despre ea și să te îndemn la sârguință. Ia aminte la toate, chivernisește-ți frații, cercetează și vezi faptele și firea fiecăruia în parte, cum viețuiesc și umblă. Astfel veți dovedi, atât nouă cât și celor din preajma noastră, că viața voastră este pentru slava lui Dumnezeu, potrivit dreptarelor și canoanelor rânduite de sfinții Părinți, potrivit poruncii smereniei mele, potrivit certărilor orânduite. Ori unde se lucrează așa, acolo se cinstește Dumnezeu, acolo strălucește lumina, acolo se sălășluiește pacea, acolo satana nu găsește loc, de acolo patimile se depărtează. Iar unde nu se lucrează așa, acolo toate sunt pe dos: în loc de bunătați, răutăți, în loc de lumină, întunec, înlocul lui Hristos, diavolul.

Așa că ia aminte, cercetează și deslușește cugetele fraților, prin mărturisire, și le îndrumază spre fapte bune. Tu singur să fii pildă pentru ei. Nu părăsi cu totul trebuințele vieții pământești din cauza cititului, a rugăciunii și a liniștii, căci vei avea pagubă și stricăciune. Dar nici să te ocupi peste măsură cu nevoile vieții, să te gândești numai la ele și astfel să nu-ți mai aduci aminte sau să nu mai privești cu gândul la Dumnezeu. Acest fel de purtare este semnul adevăratei credințe. Iar de te vei purta așa, frații se vor lua după tine, negreșit, și-n fapte și-n viață.

Nu ne-am făcut călugări numai ca să mâncăm, să bem sau să ne împodobim. Nu stă mântuirea noastră în astfel de lucruri. Dar nici cinul nostru nu ne oprește să mâncăm, să ne îmbrăcăm, să lucrăm. Atât numai: să facem totul la vreme, cu bună chibzuială și rânduială, precum zice Apostolul, care mai spune că niciodată în viața lui n-a mâncat pâine în zadar, ci din osteneala sfințelor sale mâini da și celor cari erau cu dânsul.

Fă așa, îndeletnicește-te cu așa ceva. Nu trece cu vederea lucrurile care trebuiesc îndreptate. Chiar lucrurile mici nu le lăsa necercetate, crezând că-s bune, căci pot aduce mare răzvrătire între frați. Așa de pildă, de mănâncă cineva în ascuns, să fie pus la canon. De are ceva deosebit, un lucru cât de mic, ia-l dela dânsul. De nu vrea să lucreze, oprește-l dela mâncare. De împarte cineva mâncare sau băutură sau face schimb cu ele,

ceartă-l. De părăște sau fură, scoate-l pe poartă afară, așa cum orânduiește pravila.

Voi, fraților și fiii mei, auzind acestea, să nu vi se pară aspre și să nu credeți că le spun fără milă. Eu le spun cu durere și din dragoste pentru mântuirea sufletului vostru, de care voi răspunde, precum și pentru marele păcat pe care l-aș avea, dacă nu vă spun acestea, nu vă întăresc și nu vă sfătuiesc. Căci slujba părintelui bun este să nu-și lase feciorii nepedepsiți, ci să-i povățuiască cu mici înfricoșări și cu certări la câștigarea vieții veșnice. Cât de defăimat și vrednic de urâciune a rămas Ili, precum scrie în Scriptură, pentru că nu și-a muștrat și pedepsit feciorii cum trebuie, atunci când călcău legea! Din această pricină, s-a prăpădit și el și feciorii lui.

Drept aceea, fiți ca niște viteji în osteneli, fără lene la slujbă, cu sânguință la lucrul bun, ca trebuințele voastre trupești să fie împlinite cu faptele bune.

Darul Domnului nostru Iisus Hristos să fie pururea cu voi, prea cinstiții mei fii. Amin.

CUVÂNTUL 23 DRAGOSTEA DIN TOT SUFLETUL

Fraților și părinților. Voi știți, iubiții mei, că în tot ceasul, ziua și noaptea, mă rog lui Dumnezeu necontentit ca să vă păzească în toate nevătămați, cu ajutorul rugăciunilor părintelui meu și al vostru. Durerea, osteneala și gândul meu, chiar viața și moartea mea, apoi bogăția și slava mea, bucuria și întristarea mea aceasta este: să vă câștig, să vă mântuiesc și să vă duc lui Dumnezeu, ca pe o jertfă curată și fără de prihană. Nu poftesc și la nimic altceva nu mă silesc, fiilor.

Iubiți-mă, fiii mei, așa cum v-am iubit și eu. Căci deși sunt păcătos, îmi pun sufletul pentru voi, fiindcă voi sunteți dorirea, dulceața și râvna mea. Să nu vă pară că cele spuse sunt numai vorbe seci. Credeți că după cum îmi este vorba, așa și inima mea, cea întinată și necurată. Gândiți-vă bine la acestea și, pricepându-le, puneți-le la inimă.

Nevoiți-vă, fiilor, mergeți pe drumul duhovnicesc și ridicați ochii gândurilor voastre, cât mai sus: ca să priviți cele cerești, să cugetați la cele veșnice, să cercetați cum și când vine moartea - iarna sau vara, ziua sau noaptea, la tinerețe sau la bătrânețe, anul acesta sau anul viitor - când vin răpitorii sufletului, când sosește vrăjmașul, cum se cântăresc faptele și cuvintele, biruim sau suntem biruiți. Astfel întărindu-vă, nu veți greși cu ușurință, nu veți cădea în groapa răutății, ci veți vedea bunătățile Ierusa-

limului de sus; în toate zilele vieții veșnice.

Așadar, siliți-vă în slujbele trupești și sporțiți în cele duhovnicești, sârguindu-vă pentru amândouă. Cu gura lăudați pe Dumnezeu, iar cu limba grațiți adevărul. Cu mâinile lucrați cât puteți numai cele de folos. Cu picioarele mergeți pe calea păcii. Trupul vostru să fie sfânt, iar mădulele voastre, mădule ale lui Hristos. Ferească Dumnezeu, să facem mădulele lui Hristos, mădule ale desfrânării.

Fugiți de desfrânare, ca să nu se smintească cineva, să nu se desmierde. Mai ales acum, vara, să nu cumva să alunecați în păcat, la umbra copacilor sau în alt loc tăinuit. Căci ochii lui Dumnezeu, după cum zice dumnezeiasca Scriptură, *sunt de mii de ori mai luminoși decât soarele, văd toate căile oamenilor privesc orice parte ascunsă*. Nu vorbiți necuviințe, nu ședeți fără sfială, nu râdeți fără rușine, nu vă apropiați unul de altul, ca să vă încălziți trup de trup, nu săturați pânțele, iar cei sănătoși nu beți vin decât numai la neputință și boală. Destule sunt valurile lăuntrice ale trupului, destul este focul firesc, destulă văpaia zburdărilor! Dacă mai pui peste ele și focul vinului, te aprinzi și arzi de tot.

Trupul nu se astâmpără, ci se mișcă, se înverșunează, caută ale lui și năvălește cu silnicie spre întunec. De aceea se aprinde omul pentru aproapele său. Câte fac, în ascuns, astfel de oameni nici nu mai trebuie să le grăim! Ajung, ticăloșii, până la năravurile dobitoacelor, ca niște ieșiți din minte sau necuvântători și sunt întocmai ca fiarele nebune. Astfel de oameni, cum spun, cad repede în lațul defrânării; și nu în cea obișnuită, ci în cea mai mare și mal spurcată patimă - cunoscută și la noi - adică desfrânarea cu sine, fără alt trup.

Băgați de seamă, fiii mei. Vă spun și vă înștiințez, ca să vă feriți. Vă propoveduiesc și vă proorocesc, că a hotărât Dumnezeu ziua judecății, când va judeca fără fățarie și va plăti fără milostivire acestor fel de făptași cu chinuri veșnice, laolaltă cu vrăjitorii.

Ca să scăpați, alergați la Domnul, prin spovedanie. Descoperiți gândurile aduse de vicleanul diavol. Faceți totul cu bună chibzuială. Dormiți cu măsură, ca să fiți treji în puțina vreme a slujbei bisericesti. Mărturisiți-vă deseori, că să vă curățiți. Aflându-vă Domnul așa, veți fi fericiți, că va dărui vouă împărăția de veci.

Domnul Dumnezeu să vă păzească în pace și unire, preacinstiții mei frați, că Lui se cade slava în veci. Amin»

CUVÂNTUL 24 DESPRE PĂSTORIREA OILOR CUVÂNTĂTOARE ALE LUI HRISTOS

Fraților și părinților. Oare poate corăbierul să se odihnească în mijlocul mării, când are grijă de conducerea corăbiei și ia seama în toate părțile la vânturi? Sau poate să dormiteze păstorul cel bun, când simte că vin lupii să-i răpească oile? Nicidecum. Și unul și altul priveghează, ia aminte, sunt plini de grijă, cugetă și aleargă în toate părțile: corăbierul, ca să ferească corabia de valuri, iar pastorul, oile de lupi.

Așa-i și starețul sufletelor și păstorul oilor cuvântătoare. Se silește, se trudește și sârguiește, cu atât mai mult, cu cât răspunderea lui este mai mare. Căci primejdia și mântuirea nu vin din lucrurile mici, ci din cele mari. De aceea și eu, smeritul, mă cutremur și mă tem, oftez și mă întristez, văzând povara conducerii și greutatea lucrului. Pentrucă, în adevăr, greu este pentru cineva să chivernisească suflete și să povățuiască mulțimi în întâmplările de fiecare zi, pe care dacă nu le mai numesc, le știți voi.

Oare nu se dezlănțuie în obști furtuni, când suflă duhurile vicleniilor și dau naștere între frați la nestatornicii? Fiindcă, atunci când începe cineva să devină neosârduitor la slujbe, cârtitor în ascultări, de capul lui și nesupus, găsește oricând pricină și vreme să se desbine de obște, prin ajutorul diavolului. Stăpânitorul lumii acesteia dă celor stăpâniți de el pofta, iar când cineva a ajuns aici, nu numai pe sine, ci și pe fratele său îl smintește și-l vătăma.

Vai, ce silnicie; cum biruie dracul, cum rușinăm pe sfinții îngeri, păzitorii noștri, cum ne dăm de partea diavolului - spre întristarea marelui nostru Dumnezeu și bunului păstor, care S-a făcut izbăvirea noastră prin cruce și moarte! Cum vom putea să vedem fața Lui? Cum vom suferi mânia Lui? În adevăr, fără nici o vorbă de îndreptare, se cuvine să fim osândiți la chinuri, după adâncimea răutății noastre.

Alții răpesc împărăția cerurilor, noi suntem răpiți de înșelători; alții săvârșesc fapte de mucenici, noi ne sârguim către prăpastia lepădării; alții se înalță către ceruri, noi ne pogorâm în cele mai de jos ale pământului; alții zidesc în sufletele lor scările faptelor bune, noi izvodim în inimi coborâșul pierzării. De ce nu ne întoarcem, odată? De ce nu ne trezim? Ca să putem rosti cu proorocul: „*Întăritu-ne-ai pe noi, întărit-ai inima noastră*“.

Rogu-vă, dar, să ne nevoim, să ne silim, să ne sârguim a fugi de prilejuri, plinind fapte cuvioase și dumnezeiești, adică: ascultarea, neîmpotrivirea, silința la ascultări, smerita supunere, ușoara mărturisire a

tuturor cugetelor rele, dela diavolul. Așa că, oricând ne va ațâța cu poftele trupești, ne va îndemna spre nerăbdare, ne va ispiti cu lenea, ne va trage către cârtire și necredință - lațurile, cursele și mrejele lui fiind pururea întinse - să-l putem certa și să-i putem zice: „*fugi din fața mea, satano*“.

Feriți-vă de adunările și buruienile lui pline de moarte, că nu isprăvește niciodată viclenia, nici doarme, mănâncă sau bea, nici nu are altă treabă, de cât să se silească ziua și noaptea, ca să piardă sufletele noastre.

Împotriva marei lui lupte și vrăjmașii avem, în afară de Dumnezeu, un mare ajutor: adevărata mărturisire, pocăința unită cu înfrânarea și umilința din adâncul sufletului.

Să nu ne lenevim așadar, să nu slăbim, să nu ne temem; căci cu toate că te silește la pierzare și este foarte viclean în răutate, s-a muiat cerbicea și a slăbit puterea lui, de când Hristos Dumnezeuul nostru a luat trup și S-a făcut om. Mai degrabă să cântăm cu bucurie: „*Sabia vrăjmașului a lipsit cu desăvârșire*“.

Domnul, care l-a biruit, ne-a dat putere să călcăm peste capul lui. Nădăjduind în credință, să nu-l prețuim nici cât pe o pasăre mică. Să-l strivim, ca pe o jiganie neputincioasă, în Hristos Dumnezeuul nostru, Căruia se cuvine slava și puterea dimpreună cu Tatăl și cu Sfântul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.“

CUVÂNTUL 25

POVĂȚUITORUL SĂ MÂNGÂIE CU TOATE CELE CE PRICINUIESC BUCURIE PE CEI CE FAC ASCULTARE MUCENICEASCĂ, CA SĂ POATĂ BIRUI PE VRĂJMAȘ CU FAȚA VESELĂ ȘI SĂ SE POATĂ ÎNCUNUNA DE DUMNEZEU CU CUNUNA SLAVEI DE VECI

Fraților și părinților. Acei cari luptă în războaiele lumești au dascăli, care-i învață cum și unde să-și împresoare vrăjmașii, ca să-i biruie, și alte multe lucruri trebuincioase biruinței. Așa trebuie să facem și noi, smeriții, cuvoi, cari sunteți luptători și ostașii lui Hristos și care luptați pe câmpul supunerii mucenicești. Adică, să vă spunem cu vorbe și să facem cu fapta tot ce aduce mângâiere, vitejie, îmbunarea inimii, răbdarea, veselia, și tot ce vă trebuie ca să învățați buna nevoință, să biruiți pe vrăjmașii voștri și să luați dela dreptul Dumnezeu cununi veșnice, netrecătoare.

Să vedem, deci, cum se pregătesc aceia de luptă, ca să ne folosim de pilda lor în lucrul nostru. Oamenii, când se apropie războiul și chiar mai înainte, nu pierd vremea în zadar. Ei se pregătesc mai dinainte prin

osteneală, trudă și hrană proastă, ca să se deprindă cu reaua pătimire. Se nevoiesc, apoi, în atâtea opreliști, încât ajunează până și de plimbări, de mâncări și băuturi moleșitoare sau de multe alte lucruri, pentru paza și întărirea trupului cu hrană puțină și puțin gustoasă. De asemenea, ziua și noaptea nu vorbesc de altceva decât cum să biruiască și cum să năvălească, când trebuie să fie prezenți și unde să se întoarcă sau pe care dintre vrăjmași să-l doboare mai întâi. Astfel, grija și truda lor este nespus de mare. Pentru ce? Pentru ca să biruiască, să câștige lauri trecători și răsplătiri vremelnice, să se bucure de ei cei care-i văd și să rușineze pe învinși.

Deci, dacă aceștia lucrează astfel și au mare grijă și trudă, cât de mare grijă credeți că trebuie să avem noi și câtă osârdie, băgare de seamă, grijă și priveghiere din toate părțile trebuie să aveți voi! Căci protivnicul și vrăjmașul nostru nu este neștiutor, prost sau leneș, ci, pornind război împotriva noastră, el se pregătește din timp, pe unde să năvălească, cum să ne atace, unde să ne răpească, cu ce meșteșug să arunce și să înfigă sulițele, ce curse să iscodească, cum să împiedice și să trântescă la pământ pe smeritul monah, nevoitor al bunei credințe. Așadar, lupta noastră nu trebuie să fie tot atât de mare? Grija noastră, nu tot atât de multă? Silința, nu tot așa de puternică? Nu trebuie ca și noi să ridicăm mâinile spre cer și să zicem: „Doamne, caută din sfântul tău locaș, trimite-ne ajutorul tău și vino ca să ne mântuiești pe noi?”

Avem nevoie de mare pregătire și luare aminte, iar mintea și gândul nostru nu trebuie să fie decât numai la așa ceva. Mai mult, pentru ca vrăjmașul să se înfricoșeze și să fugă, să avem smerenie și inimă înfrântă, nădejde și vitejie sufletească, credință curată, neîndoielnică, și desăvârșită ascultare. Dumnezeu nu părăsește niciodată pe cel ce face fapte bune, ca să slăbească, dacă-l cheamă în ajutor. Căci zice: *spre El a nădăjduit inima mea și mi-a ajutat și a înflorit trupul meu*. Iar când ne ajută Domnul, cine se va împotrivi nouă sau cine ne va învinge? Nimeni! Fiindcă de se vor ridica împotriva noastră chiar mii și milioane de vrăjmași și va ține oricât de mult războiul, nu se teme nimeni, biruindu-i și răspândindu-i cu numele Domnului. Vrăjmașul pândește cu anii, însă nu are nici un folos, ajutând Dumnezeu și nădăjduind în biruință și izbândă.

La război, învălmășeala ține câteodată o singură zi: învingătorii se încununază și se bucură, dar bucuria lor nu ține mult, ci numai câțva timp și iarăși sunt ca și cum n-au biruit. Nu tot așa sunt ostenelele și răsplătirile noastre. De se va învrednici cineva de biruință, este fericit, de trei ori fericit, pentru că, odată încununat cu laurii nemuririi, rămâne veșnic în bucurie, în slavă, în lumină și veselie.

Priveliștea noastră nu va fi mărginită și degrab trecătoare, ci, vom fi în sobor de cete îngerești, acolo unde este frică și nespusă spaimă, unde se vădesc faptele și vorbele, unde glăsuiește trâmbița de se cutremură toate, de

se strânge cerul ca o piele, se clătesc temeliile pământului, cad stelele, se întunecă soarele, își pierde luna razele, se schimbă stihiiile, se revarsă și năvălesc apele cu sunet, ies viermii ca să mănânce trupurile păcătoșilor, se deschide adâncul întunerecului ca să înghită pe vinovați, se pregătesc legături și pedepse pentru toate vinele, oasele și mădularele lor, sau se gătesc și alte înfricoșate ispășiri pentru păcătoși, pe care nimeni nu poate să le spună. Dreptii se vor scălda în bucurie, în veselie și veșnică desfătare.

Va fi vai de cel învins, atunci, îl vor scuipa și-l vor rușina puterile îngeresti, mâhnit, cu capul în jos, cu ochii plecați de rușine, legat, bătut, batjocorit și dăruit îngerilor nemilostivi, ca să-l ducă la pierzare în chinurile veșnice, împreună cu dracii.

Care-i câștigul lui, că a rătăcit și s-a desfătat aici cu toate poftele lumii? În adevăr, și-a făcut cel mai mare rău, s-a înșelat, ticălosul, cu rea înșelăciune, a făcut rea negustorie, câștigând un ban și pierzând nenumărați talanți de aur. S-a vândut pe sine cu prețul unei table de aramă și și-a cumpărat chinuri veșnice. Pentru câștigul dintr-o zi, s-a păgubit de împărăția cerurilor. Ca un ticălos, s-a scădat numai în lucruri ticăloase și netrebnice. Mai bine ar fi fost un animal și să piară, decât om și să se osândească în chinuri fără de sfârșit!

Vino, și vezi pe ostașul lui Hristos, care a chibzuit bine și s-a zidit launtric. El a vândut toate, ba încă și voia cu poftele, și a cumpărat pe Hristos-mărgăritarul. Nu s-a înșelat cu dulcelele lumii. Cu toate că oamenii au crezut că-i înșelat, după cuvântul apostolic, el a păzit sufletul lui nerobit de poftă, s-a silit să ajungă slugă bună a Domnului. Nu s-a înpotmolit ca ceilalți oameni în lucruri netrebnice și trecătoare. Dimpotrivă, a râs de lume și de viețuitoarii ei, a izgonit poftele trupului prin post, a iubit fecioria, sărăcia, rugăciunea și alte fapte bune, a urât păcatele și fărădelegile.

El a socotit bine și a chivernisit cu sănătoasă rânduială: bogat, el s-a lepădat de toate, pentru Dumnezeu, fără nici o părere de rău de averea pierdută, și ca și când ar fi pierdut niscaiva foaie sau o slavă de o zi, pentru nenumărate comori și neveștejită cinste, el a întâmpinat sărăcia și necinstea pentru Dumnezeu, cu veselie. Ia socotește, prin urmare, cât are să se bucure el în cer, cum se va veseli și se va mândri de socoteala lui neînșelată! Și, ca să nu mai lungim vorba, zicem: bucuria acestuia va fi nesfârșită, după cum întristarea și chinul mult rușinoase celui rău vor fi, și de asemenea, nesfârșite.

Așadar, chiar dacă suntem de piatră, să simțim și să ne mândrim cu partea bună pe care ne-am ales-o, de vreme ce am lăsat lumea, ne-am înstrăinat și am trăit în curăție. Spun aceste lucruri, ca să lungim călătoria de până acum, să adăugăm silință la silință și, înfierbântând inimile noastre cu căldură cerească, să zburăm, cu aripi dobândite prin osârdie, către Dumnezeu, prin fapte bune, fără să dăm diavolului pas ca să ne

stăpânească. Să ne lipsim cu atât mai mult de trufie, să fugă neascultările, să se alunge cântirile, obrăznicile, sporul de multe vorbe, lenea, sfada, împotrivirea, pisma, minciuna și orice patimă, în tocul lor să răsară faptele bune, adică, să strălucească dorita, buna și dumnezeiasca smerenie, supunerea, plânsul, fecioria născătoare de Hristos, umilința care luminează ochii sufletești și orice lucru vrednic de săvârșit.

Acestor fapte, dea Domnul să fim părtași cu toții, ca să ne învrednicim împărăției cerești în Hristos Iisus Domnul nostru Căruia se cuvine slava și puterea în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 26 NU SE CADE CA FRAȚII SĂ IA SAU SĂ DEA CEVA DIN ALE MĂNĂSTIRII, FĂRĂ BLAGOSLOVENIE

Pentru Sion nu voi tăcea și pentru Israil nu voi înceta să grăiesc, zice dumnezeiasca Scriptură. Așa că nici eu, păcătosul, nu mă voi lasa lenii în ce privește mântuirea sufletelor voastre și nu voi înceta să vă arăt totdeauna învățătura despre credința cea bună. Cei ce-o vor auzi, de vor asculta-o nu vor fi osândiți nici ei, nici eu. De nu vor asculta-o, eu îmi iau plata și scap de osândă, iar neascultătorii își vor da seama.

Nu trebuie, fraților, ca cineva să-și caute numai folosul său, iar folosul vecinului să nu-l bage în seamă. Acei care seamănă neghină în grâul curat, sunt vrednici de mare osândă și vătămare, însă nici râvnitorul răului nu va scăpa de pedeapsă, după cum zice David: *„Când vedeai hoțul, te însoțai cu el și partea ta o puneai cu desfrânatul“*. Sau: *„Nu va locui în casa mea cel mândru, cel ce grăiește nedreptăți nu s-a îndreptat în fața ochilor mei“*.

De aceea, preacinstiții mei fii, nu umblați unul împotriva altuia, ci aveți unul pentru altul dragostea și cuvenita iubire frățească. Mai mult, dragostea voastră să prisosească chiar pentru cel rece cu mine și neascultător la vorbele mele. Spun așa, pentru ca să ne mântuim toți, după cum zice Domnul nostru Iisus Hristos: *„Aceasta este voia Părintelui Meu ceresc, ca nimeni să nu piară“*.

Deci, mântuiți-vă toți și vă nevoiți să vă înfățișați lui Dumnezeu curați, așa cum ați fost zidiți dela început, după asemănarea chipului lui Dumnezeu, fără ponos și prihană. Nu vă adunați la râs și glume, seara, și să nu faceți acestea nici în vremea slujbei, poticnindu-vă astfel unul pe altul.

„Mă doare inima și simțirile inimii mele mă ustură“ zice Ieremia,

când aude cuvintele lui Dumnezeu. Așa și eu, necuratul și ticălosul, tare mă întristez și mult mă rănesc săgețile gândurilor, când aud că viețuiți rău.

Temeți-vă de înfricoșatul Dumnezeu, fiii mei, și să nu pierdeți marea voastră osteneală din pricina lenii. Am trecut noianul mării. De ce să ne înecăm aproape de liman? Am călcat mai tot drumul fericit. De ce să adormim înainte de a ajunge la odihna dumnezeieștilor locașuri? Înțelegeți ce vă spun, căci Dumnezeu v-a dăruit pricepere, îmbărbătați-vă și întăriți inima voastră. Nevoiți-vă și creșteți în smerenie. Nu doriți voință liberă, fiindcă nu veți putea plini poruncile mele cu bucurie. Cel ce-și înfrânge voința, nu se împotrivește nici unei porunci, oricât de grea, și nu se smintește. El o primește cu bucurie, ascultă, merge și nu se îndărătnicește. El se supune la toate, întocmai ca ființele necuvântătoare, care nu se împotrivesc celor ce le leagă, așa cum grăiește dumnezeiasca Scriptură.

Să ia aminte fiecare cum se poartă și cum se supune, căci după purtările și urmările din afară se cunosc cele lăuntrice. Cel ce și-a tăiat voia - precum zice sfântul Doroftei - orice va săvârși în mănăstire, știe că a săvârșit bine și cu voia sa și nu se întristează niciodată. El pururea și desăvârșit are întreaga pace și odihnă. Iară cel ce-și păstrează voința, pătimește și se tulbură, scârbindu-se în diferite feluri, fiind înșelat în orice chip de cugetul lui și pricindu-se când pentru una, când pentru alta.

Dea Dumnezeu ca nimeni dintre voi să nu fie așa, iar dacă pătimește să nu rămâie în această stare, ci să slujim cu toții lui Dumnezeu, în curăție, și să fiți uniți, ca să nu voiesc eu una și voi alta, născându-se astfel război și împotrivire între noi. Dacă dovediți că voi doriți voia lui Dumnezeu, iar eu a diavolului, atunci faceți voia voastră și a mea să piară, însă dacă ați cercetat și v-ați convins că ceea ce spun eu este bun, atunci de ce vă împotriviți? De ce mă mâhniți și mă siliți la osteneală? Așa că, chiar aceia dintre voi cari vă credeți silitori și nevoitori, băgați de seamă să nu vă poticniți. Căci pământul bun, multă vreme nelucrat, se umple de mărăcini, precum zice Sfânta Scriptură.

Drept aceea, certarea unora ca acestora să vă folosească și vouă și mie. Fiindcă fac toate acestea, ca să vă mântuiesc și pe voi și pe mine, ticălosul. Mereu am să vi le aduc aminte și nu voi înceta să vi le amintesc până mi-o ieși sufletul.

Mai am încă un lucru să vi-l spun, frații mei. De ce nu împliniți, ca și pe celelalte; această poruncă, mică la arătare, care strică toate lucrurile bune ale voastre? Ce zic eu: poruncă mică și mare, căci orice poruncă a lui Dumnezeu trebuie împlinită și orice neascultare trebuie pedepsită! V-am spus de multe ori și v-am arătat că nimeni dintre voi nu are voie să dea cuiva din bucate sau băutură, fiindcă aceasta este treaba economului, ajutorului de econom, a chelarului sau a celorlalți proiestoși. Din nou vă poruncesc, așa cum v-am mai poruncit, și hotărâsc ca de astăzi înainte

nimeni să nu mai facă asemenea lucruri, căci va fi pedepsit ca unul care mănâncă în ascuns. De ce să vă rușinați unul de altul din cauza răutății și să vă fie frică acolo unde nu este frică și să întristați pe Dumnezeu, iar pe mine, nevrednicul, să mă mâhniți; pentru ca să nu scârbiți un frate? Vai de evlavie, voastră. Ea este nebunie; urâciune de Dumnezeu, rupere de obște și iubire a trupului.

Îndrăznesc să spun, că chiar înger de va fi, nu primi nimic dela dânsul. Primește și mănâncă numai poamele și cele ce ți se dă cu blagoslovenie. Iară, dacă cineva nu le primește, din cauza bolii sau din altă pricină, trebuie sau să le dea înapoi chelarului sau să spună celui ce i le-a adus pricina și, astfel, nu va avea osândă. Să nu le dați prietenilor voștri necurați, când sunt alții cari le doresc, fiindcă pe cei cărora le dați vi-i faceți prieteni prin viclenie, iar cei pe cari nu-i băgați în seamă se mâhnesc, ca și când ar fi urâți. Voi ziceți că nu dați de față cu altul. Iată încă o grijă mai mult: aflarea ceasului, a timpului și a locului unde să dați. Așa se nasc prietenii ascunse și relele adunări. Știți, însă, ce Zice Marele Vasilie: *facerile cu ochiul și șoaptele la ureche sunt ocazii de bănuială a cine știe ce fapte rele*“. De ce să fie osândită dărnicia voastră de cunoașterea și cugetul altuia? Chiar eu, părintele vostru, s-ar putea să vă osândesc, cu atât mai mult alții!

Va răspunde, însă, unul: „Dau și vorbesc în ascuns, prietenește, ca să mă împac cu fratele meu, supărat pe mine“. N-aveți voie să faceți nici acest lucru. Cine nu ascultă va fi pedepsit, fără îndoială. *„fiindcă Dumnezeu pedepsește pe acela pe care-l iubește*“, iar Apostolul spune: *„Cine mă veselește, decât numai acel care primește dela mine întristare!*“ Bucurați-vă, deci, de muștrările mele, fiindcă știți că din dragoste le fac - cu toate că sunt păcătos - și primesc ostenele și sudorile voastre ca pe un mir de mult preț, socotindu-le mireazmă dumnezeiască.

Amintiți-vă de moarte, de despărțirea sufletului de trup, de arătarea îngerilor de drumul cel lung, de înstrăinare, de întâmpinarea Domnului și Dumnezeului nostru Iisus Hristos, de înfricoșatul răspuns pentru toate faptele, de chinul cel grozav, de împărăția cerurilor și de „făgăduințele ei nespuse și nevăzute. Pe care să le dobândim cu toții, cu darul și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, a Tatălui și a Sfântului Duh, a Căruia este slava, puterea, mărirea și închinăciunea acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 27
SĂ NE OSTENIM LA SLUJBELE MĂNĂSTIREȘTI
CU SILINȚĂ ȘI LUARE AMINTE, CA ȘI
CÂND AM SLUJI DOMNULUI

Fraților prea cinstiți și fiilor duhovnicești, mă nevoiesc cu condeii și cuvântul, ca să vă învăț. Pentru că de aceea ne-a dăruit preabunul Dumnezeu trebuința cuvântului. Așa cum zice și Marele Vasile: „ *Ca să arătăm unul altuia sfaturile inimilor noastre* “. Cu toate că sunt păcătos și deznădăjduit, din cauza multelor mele păcate, las însă ticăloșia și boala mea și vă arăt dragostea mea pentru voi, mă grijesc cu totul de voi, mi-e frică, mă cutremur și chibzuiesc mereu asupra voastră.

Vorbesc ca un nebun: cine dintre voi se îmbolnăvește și să nu mă îmbolnăvesc și eu? Sau, ca un nesimțit și plin de păcate: cine nu se scandalizează dintre voi, și să nu mă înfierbânt și eu? Pentru mine, cel ce are grijă de mântuirea lui nu este numai fiul meu, ci domn, stăpân, părinte și mă plec sufletește la picioarele lui. Sârguitorul fără de preget la slujbă, este mântuirea mea, puterea și îmbărbătarea mea. Cel smerit, blând și temător de Dumnezeu este sufletul, inima și cugetul meu. Iar trândavul și leneșul mă întristează, întocmai ca unul care nu-i vrednic nici să mănânce, așa cum zice dumnezeiescul Pavel. Deasemenea, tânjitorul și somnorosul, care doarme în lucrul faptelor bune, mă scârbește, fiindcă cheltuiește cea mai mare parte din viața lui în zadar.

Drept aceea, siliți-vă cu mine, fiilor, fraților, împreună sârguitorilor și tovarăși în călătoria care ne duce la cer. Înainte de toate păziți lucrurile duhovnicești, cu căldură și cu vitejie, și ca focul să vă încingeți, ducându-vă la cântările de noapte și de zi. După aceea să vă ocupați cu lucrul de mână, sculându-vă de dimineață, ca să nu vă apuce soarele în așternut, așa cum a hotărât marele nostru dascăl, dumnezeiescul Vasile. În timpul zădufului dormiți numai un ceas și vă sculați îndată, căci știți ce zice în sfânta Evanghelie: „*Fiind încă noapte, au venit mironosițele la mormânt și foarte de dimineață au alergat Petru și Ioan*“. Deasemenea, Petru și Sila se sculau la rugăciune în miezul nopții - după cuvântul proprocului David. Iară Pavel zice, despre el însuși: „*Ziua și noaptea am lucrat, cu mâinile mele, ca să nu îngreuiezpe cineva dintre voi*“. Așa că însuși Apostolul vestitorul Evangheliei, vânătorul lumii, se apucă de lucru, după atâta osteneală cu răspândirea cuvântului.

Fiilor, nu uitați scripturile, ci să ascultați porunca și să lucrați cele ce ați învățat, după voința lui Dumnezeu. Ajutându-vă unul pe altul, mai cu

râvnă vă veți îndemna la ascultare, fără să mai așteptați îndemnul proiestosului. Creșteți în omenie, sau mai bine zis: umilindu-vă, luați asupra voastră orice vină și defăimare.

De veți face așa, știu bine că vă veți bucura, vă veți veseli, veți ajunge, cu neclătită nădejde, să nu mai pătimiți și vă veți sui la cer cu îndrăzneală. De veți fi curați cu inima, nu veți pismui și nu veți fi cuprinși de patimi, deși vă supără și vă aprind patimile; cu armele vitejiei sufletești veți putea izgoni dracii cari dau război împotriva voastră. Care ostaș nu-i rănit, cu toate că-i biruitor? Cum să nu-l încununeze împăratul cerurilor, cu toate că-i rănit, dar nu-i omorât de păcat?

Fiți milostivi, precum și Tatăl vostru ceresc este milostiv, căci inimile păgânilor - după cum zice Scriptura - sunt nemilostive, iar dreptul are milă de dobitoacele sale. Întâi, se înțelege, miluiți-vă pe voi înșivă, și după aceea aveți grijă și de dobitoace. Dați-le hrană și apă la vreme. Se va cunoaște aceasta după vitele cari nu-s murdare și sunt mereu gata pentru muncă. De vor fi grase și frumoase, atunci se cunoaște că-s îngrijite cu milă, iar de vor fi slabe și urâte, nu sunt dobitoace ale călugărilor, nici ale mănăstirilor, ci mirenești sau mai bine zis: sunt dobitoacele stăpânilor nemilostivi și nechibzuiți.

Voi, fiii mei, se cade să dovedeți buna rânduială a vieții voastre în toate, până și în lucrurile mărunte. Așa cum vă siliți în altele, căutați să nu treceți cu vederea, nici verdețurile, nici poamele să se piardă zadarnic, un petec de haină chiar, o cârpă cât de mică, de orice materie, și cu atât mai mult haina. Căci după rânduială părintească, acea haină aruncată în drum și pe care timp de trei zile nu o ia nimeni se cade să o poarte călugărul. Câtă osândă va avea cel ce nu bagă în seamă fiecare lucru în parte!

Pe lângă acestea, să aveți grijă de lemne și să nu le ardeți fără de vreme și nici orice lemn, care poate să fie de trebuință. Nu vărsați pe jos vinul sau untdelemnul. Vai vouă! Părinții spun că nici măcar să mirosim vinul, iar despre untdelemn, știți cât a mâncat acela care a găurit vasul cu acul. Noi, însă, nu numai că nu ne înfrânăm, dar după ce ne saturăm, din cauza sațiului sau a nebăgării de seamă, mai vărsăm și pe jos aceste bunătăți din care alții, cari se înfrânează sau n-au, doresc numai să guste.

Așadar, fiii mei, nu faceți risipă, căci cu puținul se îmbogățește omul și-n cele duhovnicești și-n cele trupești. Nu cunosc pe nimeni dintre voi, lacom. Știu doar atât, că în toate zilele așteptați moartea, când vă veți înfățișa înaintea lui Dumnezeu. Pentru aceea, izvorul lacrimilor voastre să nu înceteze nici ziua, nici noaptea și, aducându-vă aminte de ceasul din urmă, deschideți-vă inima lui Dumnezeu. Nădăjduiesc să ajungeți, astfel, până la cortul cel minunat, până la casa lui Dumnezeu, unde vă veți îndulci de glasul negrăitei veselii, până la locul celor ce prăznuiesc în ceruri cu duhovnicești cântări.

Deci, nu vă întristați, nu lăsați să vă tulbure patimile, cu toate războaiele care vin asupra voastră. Desfaceți pânzele sufletului și plutiți pe noianul vieții cu îndrăzneală, călăușiți de rugăciunile părintelui nostru. Scoateți afară apa înecătoare de suflet prin mărturisire și lacrimi, apa care pătrunde prin găurile mici ale simțurilor, prin văz pătimaș și chiar nepătimaș, prin auzul desfrânat, prin mirosul trupului uns cu mir, prin gustul îndulcit, prin pipăitul într-adins, întâmplător și neluat în seamă, apucarea sau atingerea trupului tău sau al altuia. Iar de te va mâna vreun vânt pătimaș către întinăciune, strânge pânzele, lucru care se cheamă, smerenia cea adevărată. Deasemenea, când se subțiază una din funiile corăbiei, sufletești, lucru care înseamnă, răbdare, întărește-o îndată cu stăpânirea minții.

În acest chip, veți putea duce ostenele și încărcătura faptelor bune ale voastre la limanul liniștit al vieții, neguțătorindu-le bine, îmbogățindu-vă cu averi veșnice și veselindu-vă cu Domnul nostru Iisus Hristos, a Căruia este slava, cinstea și închinăciunea dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt; în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 28

TREBUIŢA DE A PETRECE VIAŢA NOASTRĂ ÎN TRUDĂ ŞI NECAZ, CA SĂ DOBÂNDIM BUNĂŢĂŢILE VIETII VEŞNICE

Părinții mei, frați și fii. Mă dor picioarele și nu pot să fiu împreună cu voi, ca să vă ajut la ascultările trupești, în care vă osteniți, îmi pare foarte rău, căci cu toate că aș fi cu voi, nu v-aș folosi la nimic. Aș vedea, doar, sânguința fiecăruia, ascultarea și răbdarea, în ostenele trupești și m-aș bucura. Mai mult decât asta, aș dori să vă văd pe toți sânguindu-vă și ajutându-vă în ostenele duhovnicești. De aceea mă rog cu deadinsul lui Dumnezeu să nu piară credința voastră și să nu se răcească dragostea voastră pentru mine, smeritul, ci să vă întăriți într-un gând și-n aceeași dragoste și să împliniți poruncile lui Hristos.

Știu că sunteți împovărați de trudă, că vă osteniți și pătimiți, însă, rogu-vă, pentru dragostea Domnului, îmbărbătați-vă și suferiți în bunele ostenele ca să primiți cununile bucuriei în cer. Cum nu m-aș osteni și eu, cu voi, la treabă! Cum nu mi-aș smeri și eu trupul în ascultare! Fericit și cuvios este, să se ostenească omul cu frații, atât cât poate și să se sânguiască chiar și în treburile din afară! Așadar, sfințiți trupurile voastre și feriți de patimă sufletul vostru prin aceste slujbe. Dar lucrători ai Domnului cu

adevărat veți fi, numai dacă păziți cum se cuvine poruncile; și faceți așa, numai dacă cei mari poruncesc celor mai mici cu frica lui Dumnezeu și cu dragoste, iar cei mici fac poruncile cu smerenie și supunere.

Băgați de seamă, tu fiul meu, ajutorule de iconom, prea iubite Zosima, tu prea cinstite Efreme și voi slăviților Pimen și Lucian și rânduți: unul peste chelari și altul proiestos al grădinarilor, cum porunciți! Nu rânduți lucruri grele și peste puteri. Nu le rânduți fără nici o chibzuială sau grijă; ci cu luare aminte, cu bună socoteală și cu dragoste frățească, după starea și puterea fiecăruia. Nu toți frații sunt deopotrivă, nici cu obiceiul, nici cu vrednicia. Pentru această iscusință, s-a dat vouă stăpânire asupra fraților. Iar de veți lucra așa, veți fi fericiți și veți moșteni bunătățile veșnice.

Băgați de seamă și voi, fiilor, care vă supuneți: tu, cinstitul meu Nil, Dosoftei, Titon, Atres și Tudie, căci n-am vreme să vă pomenesc pe toți. Gândiți-vă, cum primiți cuvântul mai marilor voștri, luați aminte cum ascultați și cum vorbiți, nu desfrânați cu râsul ochii altora, căci amărâți pe Dumnezeu, nu vorbiți multe, căci întristați pe Duhul Sfânt, așa cum zice Apostolul: „*Toată amărăciunea și mânia să lipsească dintre voi, odată cu răutatea*“. Să nu iasă din gura voastră cuvânt putred, ci numai cuvânt pentru zidirea, folosul și trebuința celor ce ascultă. Fiți buni unul cu altul, blânzi, iubitori de frați, mai ales a celor sfințiți lui Dumnezeu; îngeri pământești, închinătorii puterii și slujitorii slavei, moștenitorii împărăției cerurilor, locuitori cu sfinții, sălășluitoarii Raiului și câștigătorii negrăitelor bunătăți.

Drept aceea, eu nevrednicul mă rog, eu păcătosul mă cuceresc, eu ticălosul doresc ca pașii voștri să se îndrepte neconținut către Dumnezeu, să fiți tari cu ajutorul lui și să nu aibă cineva, prin mine păcătosul, sminteală sau piedică, pierzare din pricina cârtirii, îndrăzneala urâciunii, hulire din cauza unui lucru rău sau ceva din cele oprite și stricăcioase, ci, și mai mult să lumineze lumina cunoștinței lui Dumnezeu înaintea voastră, în orice lucru și drum. Să fiți în pace și în liniștea dragostei cu frații și Domnul Dumnezeu nostru să vă rânduiască înger credincios, povățuitor, păzitor sufletelor și trupurilor voastre, ca să izgonească pe viclenii demoni, să vă sprijine în orice faptă bună și-n această fericită viață. Domnul Dumnezeu nostru să vă deschidă ușa dreptății și calea adevărului, să vă ajute și să ațâțe în voi focul râvnii către fapte bune, să vă facă organ glăsuitoare, psaltire dulce a veseliei, să zidească din voi biserici însuflețite, să locuiască în voi Domnul și încă de aici să câștigați arvuna fericirii de dincolo.

Eu, ca totdeauna, și acum n-am grăit nimicuri și lucruri nevrednice de luat în seamă, însă voi cei vrednici primiți puținul sărăciei mele, ca pe banul văduvei, întocmai ca Hristos, și pliniți sfaturile ce v-am dat, căci numai aceasta doresc, aceasta poftesc dela voi, nu lauda. Dacă vorbesc des nu vă mirați, pentru că și voi ați auzit de atâtea ori și totuși n-ați împlinit

nimic. Cât trăiesc și cât voi avea suflet, nu voi înceta să vorbesc, dar și voi să nu încetați a asculta.

Iar Domnul Dumnezeu nostru să vă păzească, să vă întărească și să îndrepteze căile și faptele voastre, să vă veselească și să vă învrednicească de împărăția cerurilor, în Hristos Domnul nostru, a Căruia este slava și puterea dimpreună cu Tatăl «și cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 29 NU ESTE VIAȚĂ MAI VREDNICĂ DE LAUDĂ DECÂT VIAȚA DE OBȘTE

Părinților, fraților și fiii mei. Zac bolnav în pat și nu pot să fiu între voi, ca să vă învăț smeritul meu cuvânt, însă, dacă sunteți voi sănătoși și neclintiți sufletește și trupește, nu simt durerea bolii, nici nu mă mai întristez. În adevăr, voi sunteți fiii mei, sănătatea mea, bucuria mea, odihna și cununa mea. Voi sunteți desfătarea vieții mele. Voi sunteți mângâierea mea, veselia mea, dorința mea, comoara și câștigul meu. Să nu dea Dumnezeu să vă bolnăviți voi sufletește, căci atunci boala mă apasă și mă cuprinde mâhnirea cu totul. Mereu mă rog pentru aceasta și nu încetez. Vă cer, ca un părinte nevrednic, ca un frate dorit, ca un fiu iubit, ca o slugă sânguitoare a voastră: stați cu vitejie, suferiți bărbătește, îndrăzniți fără sfială, îmbărbătați-vă sufletește, suiți-vă în Sion, înălțați-vă cu gândul la cer, ca să vedeți cu ochii sufletești pe Domnul nostru Iisus Hristos, care șade pe Heruvimi; și pe Serafimi, întocmai ca pe scaunul slavei Lui, de care ascultă toată ceata îngerească și-i slujesc cu frică și cu cutremur toate puterile de sus.

Atunci, cei ce au făcut bine în această viață, n-au poftit nimic lumesc și nu s-au înșelat cu deșertăciunea, ei vor auzi glasul cel blagoslovit și stăpânitor. Căci s-a zis: „*Vor străluci dreptii ca soarele și vor veni dela răsărit și dela apus și dela miazănoapte și dela mare și se vor sălășlui cu Avraam, cu Isaac și cu Iacov în bucuria cea nespusă, și va împărți darurile împăratul nostru și Domnul, după vrednicia fiecăruia*”.

Ah! frații și fiii mei, de câtă slavă se vor învrednici cei supuși, de trei ori fericiții. Și pe bună dreptate, căci fiecare va primi plată după felul în care a slujit lui Dumnezeu. Mari sunt pustnicii, care au preaslăvit pe Dumnezeu prin munți, prin crăpăturile pământului și prin peșteri, stâlpnicii sau aceia care au slujit Domnului în orice chip. Însă să știți fraților prea iubiți, că Domnul nostru Iisus Hristos, împărțitorul nenumăratelor bunătăți,

când a venit pe pământ n-a ales nici viața pustnicească și nici pe cea a stâlpnicilor, ci a ales canonul și rânduiala supunerii, însuși zice: „*Nu m-am pogorât din cer ca să fac voia mea, ci a Tatălui meu Celui ce M-a trimis*”. Și: „*Eu nu grăiesc dela Mine nimic, ci Tatăl cel ce M-a trimis Mi-a dat poruncă ce să zic și ce să grăiesc*”. El s-a încins cu ștergar, s-a făcut slugă, a spălat picioarele ucenicilor săi și le-a șters cu ștergarul. Iar în alt loc zice: „*Eu sunt ca o slugă în mijlocul vostru*”.

Vedeți, dar, fiilor și frații mei, că a primit supunerea și viețuirea noastră, decât altfel de viețuiri. Cum să nu vă bucurați? Cum să nu vă veseliți? Căci viețuiți întocmai ca Domnul nostru Iisus Hristos. Așa că, nu mai este altă fericire pentru voi. Nu mai doriți altfel de viață. Nu mai fericiți altfel de viață, în afară de-a voastră, dacă o veți trăi așa cum se cuvine. Chiar și la carte scrie, că într-o vedenie s-au arătat cele trei stări: a pustnicului, a bolnavului și a ascultătorului. Dintre toți, cea mai frumoasă cunună o avea ascultătorul.

Să știți, deci, frații mei, că mare și sfântă este viețuirea voastră și de o veți petrece bine, veți fi slăviți împreună cu Avraam, veți dănuți cu mucenicii și veți locui cu dreptii.

Alergați, așadar, cu osârdie. Ungeți picioarele voastre cu untulelemnul răbdării, ca să se încălzească vinele voastre sufletești și să vă întăriți la drum. Îmbrăcați-vă cu haina dreptății și a veseliei. Adăpați-vă cu apa fecioriei și a înțelepciunii.

Nu întrebați: „până când”? Numai leneșii întreabă așa. Să nu ne înșelăm: nu trăim o mie de ani, nu. În vremea veche, oamenii trăiau câte nouă și șapte sute de ani, cel mai puțin, o sută de ani. Așa au trăit: Enoh, Noe, Abel, Avraam, Iov și alții care au plăcut lui Dumnezeu. În neamul nostru, nu trăiește cineva mai mult de șaptezeci sau optzeci de ani. Până la atât se lungește viața. După aceea urmează sfârșitul, așa cum spune David: „*zilele anilor noștri: șaptezeci de ani, iar de vor fi în putere: optzeci*”. Acum vedem chiar și copii mici sau prunci, murind în fragedă vârstă și pierind înainte de a pătrunde bine în viață. La fel și noi, fiilor, astăzi sau mâine vom muri. Aducându-ne aminte de acest lucru în toate zilele, să facem fapte bune, plinind pravila duhovnicească. Tot așa au petrecut părinții noștri puținele lor zile.

Siliți-vă să câștigați, cu rugăciunile părintelui vostru: mila, pace, dragoste, nepismuire, ascultare, cuvânt bun, unire, milostivire unul pentru altul, smerenie.

Petrecând în toate acestea, rugați-vă lui Dumnezeu și pentru smerenia mea, ca să nu fiu osândit în focul nestins, din care să scăpăm cu toții și să ne învrednicim de împărăția cerurilor, în Hristos Iisus Domnul nostru, Căruia este slava dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 30 ÎNDRĂZNIREA TRUPEASCĂ VĂTĂMĂ SUFLETUL

Fiii mei sufletești și frați preacinstiți, nu mă lenevesc grăindu-vă și întărindu-vă cuvintele adevărului, ca nu cumva, din neștiință ori din nebăgare de seamă, vreunul dintre voi să cadă în cursa morții, care este păcatul, adică să calce porunca, săvârșind fapte necuvioase, la care îndeamnă și ajută meșteșugărețul diavol. Pentru că, dacă nu vă voi învăța și nu vă voi întări sufletul la vreme, eu voi da socoteală de toate păcatele voastre, în ziua când stăpânul Dumnezeu va face dreapta judecată.

Și, vai mie, că nevrednic fiind a mă numi chiar oaie, sunt așezat păstor! Ce voi răspunde și cu ce mă voi îndreptăți atunci. Pentru că în întunec mă aflu și sunt nevoit să luminez pe alții; de patimi sunt vătămat și sunt așezat să vindec pe alți pătimiși! Însă pentru dragostea voastră și pentru porunca Părinților, primesc mai degrabă să fiu eu osândit, decât să vă smintiți voi. De aceea, frații mei, în toate zilele iau seama și socotesc în ce chip va fi judecata lui Dumnezeu și cum cere Dumnezeu ca omul să fie desăvârșit și deplin în toată fapta bună și mai cu seamă cere aceasta de la începătorul cuvântului, de la care învață pe alții. Dar ce să fac și de la cine să cer ajutor? Pe cine să iau împreună sânguitor? Că pe nimeni nu am, în afară de rugăciunile către Stăpânul și Părintele nostru, pe lângă care, rogu-vă, să-mi dăruiți și rugăciunile voastre, ca, prin ele întărindu-mă, bine să pot sfătui și să mă nevoțesc împotriva patimilor mele și să mă povățuiesc spre voia lui Dumnezeu. Căci este vorba de împărăția cerurilor, frații mei.

Deci să nu poftim dulcelele lumii, să nu ne lenevim, să fugim de lume și de cele lumești; să înotăm împotriva furtunii patimilor, să ne ridicăm deasupra duhurilor viclene, silindu-ne să ajungem la limanul vieții veșnice. O! ce chin amar așteaptă pe păcătoși, ce mânie va fi asupra sufletului care săvârșește răutatea, fie al monahului, fie al creștinului din afară. Dar mai vârtos asupra monahului; pentru că pe cât am fost în cinste, pe tot atât se va cere nouă viață mai neprihănită.

Dar de vreme ce trecătoare este durerea ce suferim acum din pricina patimilor și fără de sfârșit va fi desfătarea de acolo, să nu ne lenevim în bunătați; să ne străduim în toate - înfrânându-ne dela bucate, dela somn, dela mânie, dela gândurile rele și dela orice alt lucru necuvios. Că de ne vom nevoi, ne întărește Dumnezeu și vom afla Cărarea dreaptă a faptelor bune; căci calea păcatelor este strâmbă, plină de prăpăstii și întunecată spre stricarea celor ce călătoresc pe ea.

Veniți, dar, fiii mei, să umblăm pe calea cea strâmtă și cu scârbe a lui

Dumnezeu. Întăriți-vă la vedenii, câștigați răbdare în toate, suflet bun și dragostea către frați. De îndrăznire însă, foarte să vă feriți, că răutate mare și lucru de moarte este; iar dacă cineva nu se păzește, cade și se sfârâmă, căci diavolul cel viclean ne rănește sufletul cu săgeata răutății lui, arătându-ne chipuri frumoase de tineri și îndemnându-ne la poftre rele, și prin aprinderea patimilor din amândouă părțile ne duce în tulburare de gânduri rele. Căci dacă amăgește pe unul la dragostea desfrânată, atunci se silește să supună și pe celălalt către care are patima trupească. Și astfel îndulcindu-se prin deasa vedere între ei, se aprinde în ei focul poftelor, și de nu va fi grabnic ajutorul lui Dumnezeu, ca prin supărare să se îndepărteze unul de altul, se face între ei aprinderea sodomiei și stricarea venită Gomorei. Să fugim așa dar toți de această îndrăznire! Căci eu însumi fiind supărat de această ispită, vă dau vouă ajutorul și sfatul acesta: să știți că mare paza este ținerea privirilor și spovedania adevărată.

Dar nici către noi înșine să nu îndrăznim, căci și aceasta duce la moarte. Cel ce nu cunoaște această îndrăznire, nu trebuie să o afle; însă toți să se păzească, pentruca să nu ajungă în marea pierzării din neștiință. Cei ce s-au potrivit acesteia, pricep ce spun. Nu te atinge de vreun mădular al tău, să nu-ți vezi trupul gol, ca să nu cazi sub blestemul lui Canaan. Căci, după cum spune marele Antonie, stâlpul cel mare care a căzut în pustie nu s-a biruit de alt păcat, fără numai de acesta, cu toate că prea înțeleptul nu spune în ce chip a căzut.

Desfrânarea se săvârșește și fără apropierea de alt trup. Fiți deci, cu mare grijă și luați seama cum umblați, ca să nu cădeți de moarte, în vremea când faceți nevoia firii voastre să ședeți cu sfială, fără a privi la vărsatul udului ori la udul ce cade și fără a atinge mădularele cu mâna. Nu știi, ticălosule, ce zice Apostolul: „*Cine mă va mântui din trupul acesta care este însuși moartea*“? Socotește, prin urmare, că locuiești împreună cu o fiară sălbatecă și că sălășluiești cu un leu; căci cu acestea se aseamănă trupul tău și de nu vei ridica sabia împotriva lui, te răpește și te ucide. Oare se poate să apuci zmeul, să-l pipăi cu mâinile și să scapi teafăr?

Milostiviți-vă spre mine, fiii mei; biruiți-vă și nu adăugați asupra capului meu alt foc, ci și răutatea mea s-o risipiți cu nevoița voastră cea bună, căci zice Scriptura: „*Fiul cel înțelept veselește pe tatăl său și neștiința lui o îndreptează*“.

Așadar acestea trebuie să grăim și să ne învățăm unul pe altul; să ne ajutăm când greșim în ascuns și să descoperim cuvântul; să nu ne rușinăm a le mărturisi, căci mai bine este să le spunem cu rușine, decât să le facem fără rușine. Mare ferire de ispitate și tare biruință asupra diavolului se naște din spovedania adevărată. Întăriți-vă spre slujbele voastre, îmbărbătați-vă la lucrurile voastre și purtați unul altuia sarcinile, cu bucuria nădejdiei, cu bunăvoință și dragoste duhovnicească, ca în toate zilele să creșteți și să vă

întăriți în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava în veci. Amin.

CUVÂNTUL 31

RĂSPĂLĂTIREA CELOR CE SE OSTENESC ȘI LUPTĂ ÎMPOTRIVA MEȘTEȘUGIRILOR DIAVOLULUI

Părinților, fraților și fiii mei, legea dregătoriilor mă silește să vă arăt în toate zilele calea lui Dumnezeu, deo arece zice că preotul și dascălul sunt îngeri ai atotțitorului Dumnezeu, care cere dela ei povățuire pentru cei ce sunt supuși lor. Eu, ticălosul, mă sfiesc și nu îndrăznesc a grăi, căci inimă spurcată și buze necurate am și locuiesc în mijlocul norodului cel sfânt, ba încă sunt și povățuitor al acestui norod dar sunt silit pentru dragostea lui Dumnezeu, mai întâi să vă învăț pe voi și apoi să mă apăr eu însumi de cele ce mă supără. De aceea vă sfătuiesc ca un frate, vă învăț ca un părinte și mă mărturisesc vouă ca un fiu smerit și netrebnic.

Să săvârșim, frații mei prea cinstiți, drumul nostru în paza poruncilor lui Dumnezeu și în împlinirea hotărârilor dreptății Lui. Căci aprig război purtăm cu stăpânitorul lumii acesteia și mare este amărăciunea lui împotriva noastră, precum spune sfântul Ioan Scărarul. În adevăr, el tulbură și ațâță poftele noastre, gâdilă mișcările pântecelui nostru, după cum zice Scriptura, și mai ales în cei tineri aprinde focul poftelor și-i dogorește. Apoi prin bucatele de multe feluri înmulțește răutatea, iar prin băuturi pricinuieste pierzarea. Tot așa prin zavistie, care este întocmai cu uciderea, prin iubirea de mărire, priri mâncarea în ascuns și prin gândurile întinate, prin toate și prin fiecare în parte se silește diavolul să pricinuiască deplina noastră stricăciune și să ne pogoare sufletul în iad. Și cel care va fi vânat de diavolul prin oricare din lucrurile acestea, nu are pe Dumnezeu; nu va vedea împărăția cerurilor, va fi păgubit de viața veșnică și va pierde bucuria fără de sfârșit. Va moșteni, în schimb, focul cel nestins, viermele neadormit, tartarul întunerecului și împreuna trăire cu demonii.

Să nu fie nouă, fraților, lucru de acest fel, ci să fugim de cursele diavolului, să luptăm cu vitejie împotriva lui, să îndurăm focul poftelor și, cu adevărat, se vor stinge. Căci nu ne lasă Dumnezeu să fim dogoriți multă vreme, ci ajutorul lui va schimba văpaia focului poftelor în rouă curățeniei și noi vom lăuda pe Dumnezeu împreună cu sfinții trei tineri. Să ne înarmăm, deci împotriva pismeii și împotriva zavistiei. Și când ne supărăm, să treacă aceasta, să țină câteva ceasuri sau zile, dar să se risipească. Dar în așternuturile noastre să nu sălășluiască, ci chiar lucrurile ce le avem în inimă în timpul zilei, să ne învățăm a le alunga din așternuturile noastre.

Așadar, frații mei, fiecare, ca un ostaș al lui Hristos, să poarte război pentru a fi încununat cu lauri, nu pentru a fi osândit. Iar dacă ai fost rănit, frate, și dușmanii tăi au fost răniți de tine, dacă ai căzut, să nu fie, scoală-te de grab. Dacă din vorbă ai fost mânat la necuvioasă faptă, dacă te-au răpit, sau mintea te-a robit, ori ai desfrânat, întoarce-te și te îndreptează. Nu te lenevi! Pocăiește-te, dă slavă lui Dumnezeu în mărturisire, varsă lacrimi fierbinți, oftează din tot sufletul și suspină din adâncul inimii, întristează-te și te smerește, că acestea toate pot aduce tămăduire sufletului tău. Căci scris este: „*Când te vei întoarce și vei suspina, vei cunoaște rătăcirea ta și te vei mântui*“. Și încă tu grăind, va zice ție Domnul: „*Iată aproape sunt de tine*“. Și după aceea va zice: „*Am văzut că s-a întors și a umblat mâhnit, și am tămăduit căile lui*”.

Vezi dar, iubite frate, cât de bun este Dumnezeu, cât de milostiv și iubitor de oameni, că iartă păcatele noastre. *El pentru noi a sărăcit și pentru mântuirea noastră a pățimit; cu palme peste obraz a fost lovit, a fost ocărit, rănit, defăimat și batjocorit, și-a vărsat sfântul Său sânge și cu ranele Lui noi toți ne-am vindecat*, precum este scris. *Veniți dar, fraților, să ne apropiem de El și să cădem înaintea Lui și să plângem înaintea Lui, că El este Dumnezeul nostru și noi norodul Lui și oile mâinilor Lui*.

Astăzi de vom auzi glasul Lui, să nu-L amărâm încă, să nu ne dăm pierzării, ca acei ce nu s-au supus și au cârtit, nici să ne lenevim a merge în pământul făgăduinței. La acest, pământ se cade să mergem pe calea cea strâmbă și cu chinuri, ca să nu ne rămână oasele sufletului nostru în pustietatea iadului. De ar fi ascultat de Iisus al lui Navi și de Caleb al lui Eftoni, atunci și ei ar fi moștenit făgăduința lui Dumnezeu. Dar de vreme ce s-au lenevit a merge pe calea plină de trude și, având în ajutor puterea lui Dumnezeu, s-au înfricoșat de împotrivirea neamurilor care le stăteau împotriva, s-au tăiat și s-a stins pomenirea lor pentru totdeauna. Așa se va întâmpla și vouă de nu veți asculta de noi, nevrednicii, și nu vă veți întoarce din noroiul poftelor trupești, socotindu-vă, prin darul și milostivirea lui Dumnezeu, sloboziți din robia egipteană a lumii acesteia.

Ridicați-vă dar cu bucurie și cu inimă arzătoare, întăriți-vă picioarele spre gătirea Evangheliei, îmbrăcați-vă în zale cu adevărata credință și înarmați-vă cu arme duhovnicești, ca să umblăm pe calea cea strâmtă și să luptăm cu neamurile străine, cu, patimile ce vin asupra noastră, pentru a trece Iordanul prin lacrimi și să moștenim pământul din care izvorăsc viața nemuritoare și rodirile bunătăților veșnice.

Cu slabe și nevrednice cuvinte, frații mei, mă nevoiesc totdeauna, ca și acum, să vă întăresc sufletele. Primiți-le în inimile voastre și împreunând cu faptele voastre cele bune puținătatea smeritului meu cuvânt să înmulțiți în treizeci, în șasezeci și în o sută rodirile. Vă rog, fraților, pe voi care sunteți inima mea, cununa și lauda mea, norodul meu cel ales, ori mai bine

aș zice, latura cea aleasă a lui Dumnezeu, partea aleasă, preoția împărătească a lui, până într-atât îndrăznesc a vă lăuda.

Îndurați ostenele vieții voastre la slujbele ce vi s-au dat: chelarul să fie bucuros “totdeauna, ajutorul de econom treaz și cu bărbăție; voi grădinarilor și săditorilor să fiți fără preget, lemnarii necârtitori, ajutorii de chelari credincioși, morarii fără vicleșug. Cu toți să vă mângâiați și să vă bucurați că pururea aveți pe Dumnezeu și pe smerenia noastră cu voi. Mult se cade să se bucure bucătarul, că odihnește pe fiii mei cu munca lui. Veselește-te canonarhule, că ești începătorul slujbei lui Dumnezeu. Nu amări pe Dumnezeu, ci ia seama cum umbli și cu multă smerenie către frați să fii. O, ce mare plată are dela Dumnezeu cercetătorul bolnavilor! Să ne mângâie totdeauna împreună cu tovarășul său. Întăriți-vă și voi scriitorilor spre slujba voastră, că sunteți înseninători ai pravilelor dumnezeiești și scriitori ai cuvintelor Duhului, spre folosul nu numai al celor de acum, ci și al celor ce vor fi după noi. Păziți și punctele și virgulele și deslușirea slovei și frumusețea scrierii, Așijderea tu aprinzătorul candelelor dumnezeiești lumini slujește lui Dumnezeu cu plăcere și cu multă smerenie, ca să se împodobească cu acestea sufletul tău și să dobândească darul Duhului Sfânt. Iar tu hartofilaxule, poartă grijă de sfintele cărți, ca de tablele lui Dumnezeu. Adună-le dela cei ce citesc, cercetează să nu fie pline de praf sau murdărite și așează-le pe toate la locul lor după rânduială. Tu păzitorule al bisericii, să împlinești cu frică și cu cutremur slujba ce ți s-a dat. Cu mâni curate și cu suflet neîntinat să apuci cele sfinte, nu cu necurăție, ca să nu te arzi. Vistierule, păzește hainele fraților și fiecăruia să le împărți cu socoteală, după cum ți s-a poruncit. Argați, păzitori de vite, portari și toți ceilalți frați, bucurați-vă. Toți împreună cu mine și cu înțelepciune să umblați. Nimeni să nu tânjească, niciunul să nu se întristeze.

Să nu se mândrească cineva față de fratele său, că pe unul ca acela îl urăște și Dumnezeu și-l urăsc și oamenii. Niciunul să nu săvârșească lucruri necuvioase, sufletești ori trupești; să nu mănânce în ascuns, ori să spună minciuni; să nu vorbească pe cineva de rău, ori să-l certe fără rost. Nimeni să nu stea fără lucru și să caute pricini de îndreptățire. Să nu fie nimeni cu două limbi, soptitor, învrăjbitor, tulburător, spornic la cuvinte, fățarnic, urător de frați, ori leneș, ci dimpotrivă, fiii mei, umblați bine pe calea lui Dumnezeu. Fiți smeriți și buni chivernisitori de cele bune, plecându-vă grumazul spre supunere. Fiți ascultători, veseli, urând îndrăznirea și iubindu-vă unul pe altul, fără vicleșug. Ca astfel viețuind și trăind, să săvârșim calea noastră, plăcând lui Dumnezeu, și să câștigăm bunătățile cele veșnice. Pe acestea să le dobândim noi toți, cu darul lui Dumnezeu și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia, împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, se cuvine slava, cinstea și închinăciunea în veci. Amin.

CUVÂNTUL 32 DESPRE TRAIUL CĂLUGĂRIILOR ȘI MILOSTENIA FAȚĂ DE SĂRACI

Părinților și fraților, datorie având să vă grăiesc totdeauna cuvânt de mângâiere, vă sfătuiesc *să faceți mădulărilor voastre slujitoare dreptății spre sfințire*, după cum zice Apostolul. Să câștigați cu prisosință dumnezeiasca înțelepciune, ca să puteți pătrunde tainele cinului nostru îngeresc, cu toate că, pricepându-le, v-ați dăruit cu totul lui Dumnezeu și cu smerenie, în toate zilele, îndurați pătimire, atât pentru suflet, cât și pentru trup, căci și ale sufletului și ale trupului în același chip, sunt primite de Dumnezeu. Pentru că unul se nevoiește la citire, altul la rugăciune; unii stau înlăuntru și lucrează cu mâinile, alții au însărcinare afară, unul sapă via, altul ară pământul, iar altul cioplește; nimeni nu stă fără lucru și toți se nevoieșc după putința lor. Și după cum se pare mie, nici cel ce sade la ușă, să ia aminte la cei ce intră și la cei ce ies, nici cel ce izgonește păsările dela roduri, nu stau degeaba fără lucru. Căci și ei împlinesc trebuința cea de obște pentru întreg trupul, și dacă săvârșesc un lucru mic, se socotesc însă ca picior sau deget al trupului. Așadar dacă ne socotim toți un suflet și o voie, așa să ne arătăm totdeauna.

Să nu vă smintiți cu îndărătnicia și să luați parte la munca obștească numai pentru a fi văzuți acolo, ci să împliniți porunca cu bunăvoință. Sfințiți-vă mâinile cu slujba ce vi s-a dat, ca să aduceți lui Dumnezeu jertfă bine primită. Căci cu adevărat jertfă este. Oare nu sunt hrăniți cei pe care îi primim în orice zi? Nu saturăm zilnic pe bătrâni? Nu dăm străinilor pâine, legume, vin și orice are mănăstirea? Nu primiți pe prietenii care vin la voi? Și nu sunteți hrăniți voi toți? Toate acestea sunt prinosuri aduse lui Dumnezeu, căci zice: „*Milă voiesc, nu jertfă*“. Adică să fim milostivi, însă tot ce se dă, nu dau numai eu, ci toți dăm, fie argint, fie veșminte, fie orice altceva, căci fiii mei sunteți voi și împreună împărțăm și cele sufletești și cele trupești. Inima mea arde pentru voi toți, măcar că păcătos sunt; pe fiecare îl îmbrățișez cu dragoste duhovnicească și pe toți vă țin la sânul meu, dorind să vă feresc de orice ispită și să vă mângâi în orice clipă.

Așa dar niciunul să nu se împotrivescă altuia și nimeni să nu defaime pe cineva, chiar dacă este el iconom și celălalt este cel mai mic dintre toți, după rânduiala dată. Pentru că împotrivorul mie se împotrivesc, căci eu sunt cel care poruncește, iar defăimătorul pe mine mă defăima, căci eu sunt cel care am așezat pe fiecare. Pentru aceea trăiți în

pace și iubiți-vă între voi cu dragoste duhovnicească, cinștiți-vă și ajutați-vă unul pe altul. Cei mai mici să cinstească pe întâistătători ca pe mine, dându-le ascultare în toate? Iar dacă vreunul nu se supune cuvântului meu, acela nu-mi este fiu.

Nevoiți-vă să dobândiți câștigurile sufletești, fiind cu priveghiere la slujbe și cu luare aminte la rugăciuni. Nevoiți-vă și trupește, trudindu-vă la lucru, ca să aveți îndestulare de pâine și de legume și puțin vin pentru cei bolnavi de stomac. Care vor să se înfrâneze, aceia să postească, însă în săptămâna luminată m-au supărat unii, care n-au voit cu niciun chip să bea vin. Am spus lor că și înfrânarea se poruncește să fie cu socoteală. Acum însă de obște poruncesc vouă ca în vremea când se mănâncă de două ori în zi, să aveți răsufare și de metaniile cu genunchii la pământ, chiar și la ceasuri, iar dacă vrea careva să adauge înfrânării sale, să se îndestuleze numai cu pâine și apă, în afară de sâmbete și dumineci. Dacă va lua seama că slăbește, să bea puțin vin pentru întărire și să mănânce de două ori în zi. Cei neputincioși însă, totdeauna să bea câte puțin vin; tot așa cei care din neam sunt învățați cu mângâierea. Dar să nu se smintească nici cei care bea, socotindu-se osândit, nici cel care nu bea, mândrindu-se ca și cum ar face mare lucru. Căci pentru mâncare sau băutură, când se face cu socoteală și cu blagoslovenie, nu ne osândim, nici nu ne îndreptăm înaintea lui Dumnezeu, când se face pentru întărirea firii. De folos este însă celor tineri să nu bea vin, pentru că au poruncit, atât dumnezeiescul și marele Vasile cât și sfântul Marcu și alți Părinți, să nu bem vin, în afară de cei slabi și bolnavi. Cu toate acestea mai bună este înfrânarea. De aceea când este dezlegare la vin, să vă mulțumiți cu un singur pahar, și acela numai de patru uncii, iar dacă unii doresc, se pot lipsi cu totul de vin.

Slava și cinstea cerească să vă încununeze; mila, pacea și darul lui Dumnezeu să va ajute și în al treilea rând, rugăciunea părintelui nostru să vă întărească și să vă păstreze nevătămați.

Știți, iarăși, frații mei, că în fiecare zi vin mulți mireni să se călugărească și, după cum v-am mai spus, nu-i primesc. Nu pentru că nu aș dori să fiți mai mulți decât în celelalte mănăstiri și să mă mândresc cu acest lucru, ci pentru că doresc să vă înmulțiți voi în slava și în voia lui Dumnezeu. Căci nu prin mulțimea numărului se aduce mai multă slavă lui Dumnezeu, ci prin cei ce trăiesc în numele Domnului. Iar dacă Dumnezeu se bucură pentru îndreptarea unui păcătos și cu atât mai vârtos pentru pocăința a cât mai mulți, eu, văzând slăbiciunea și patimile mele multe și știindu-mă nevrednic să mă stăpânesc pe mine însumi, socotesc că nu pot stăpâni și pe alții în afară de voi.

Cât despre, porunca ce zice: *„Pe oricine vine către mine, nu-l voi scoate afară“* și *„Lăsați copiii să vină la mine, că a acestora este împărăția cerurilor“*, mă supun ei și primesc și pe copii și pe bătrâni și pe tineri,

neînsurați ori însurați, sănătoși ori sluiți, ciungi ori șchiopi. Și aceasta nu o fac dela mine, socotind că fac ceva bun, ci ca un supus și ascultător ucenic al dumnezeieștilor Părinți; căci dacă nu aș face așa, m-aș socoti călcător al dumnezeieștilor porunci. De aceea vă întreb: primiți și voi să ajutăm pe aceștia sau nu? Răspundeți fiecare, căci ostenele voastre sunt, sau mai degrabă ale lui Dumnezeu care îndestulează pe orice dobitoc de bună vrerea sa și dă hrană fiarelor și puilor de corb, care năzuiesc spre el. Căci zice: *„Căutați la păsările cerului, care nici nu seamănă, nici nu seceră și Tatăl nostru cel ceresc le hrănește pe ele“*.

Pentru aceea, nădăjduind la sfatul vostru, socotesc să putem păzi poruncile, să nu fim osândiți pentru niciun lucru și să nu rămână nici o poruncă neîmplinită. Iar dacă nu vom primi pe șchiopi și nu vom odihni pe bătrâni, călcători ai poruncilor ne vom arăta. Căci păzirea poruncilor este ca un rotocol, adică, una de alta se țin. Așa că dacă vom călca o poruncă, mai mici în împărăția cerurilor ne vom chema, iar prin mai mic în împărăția cerurilor, după cum talmăcește marele Gură de Aur, înseamnă vinovat chinurilor. Să primim așa dar, iubiților, pe copii și pe bătrâni, pe ologi și pe ciungi. Căci nu ne va lăsa bunul Dumnezeu să ajungem lipsiți și scăpătați, ci va ajuta să dobândim toate cele de trebuință și sufletului și trupului, așa cum le-am dobândit din ziua dintâi și până acum.

Mă întristez din pricina despărțirii mele de voi pentru puțină vreme. Voi însă nu vă întristați fiii mei, căci sunt păcătos. Darul nostru cu rugăciunea părintelui nostru să vă păzească întregi și iar vă voi vedea și mă voi bucura, aflându-vă sănătoși și sufletește și trupește, cum nădăjduiesc eu cel fără nădejde. Iar Hristos și milostivul Dumnezeu să vă sporească la tot lucrul bun, să vă umple de toată bucuria duhovnicească și să vă desăvârșească în Duhul Sfânt, Căruia este slava în veci. Amin.

CUVÂNTUL 33 DESPRE TĂRIA LUPTEI CĂLUGĂRIILOR ȘI DESPRE LEGĂTURA STAREȚULUI

Părinților, fraților și fiii mei, poruncă am eu să grăiesc smeritul meu cuvânt către voi, care în fiecare zi vă sârguiți în ascultare, să vă mângâi cu sfatul, să vă trezesc cu îndemnul și să vă fac mai silitori cu povestiri de taină. Iar voi trudiți-vă și nu vă leneviți și ascultați cu bucurie ca să primiți și să înțelegeți cele ce vă grăiesc. Știți, fiii mei, că greu și cumplit război purtăm, după cum zice Apostolul: *„Lupta noastră nu este împotriva sângelui sau a trupului, ci împotriva căpeteniei și puterilor, împotriva*

stăpânului întunerecului veacului acesta și împotriva duhurilor viclene“. Așadar, după cum voievodul de oaste, când taberele stau gata de luptă, îndeamnă și îmbărbătează pe ostași cu povestirile vitejiilor de demult, tot așa și eu, ticălosul, vă îndemn și vă îmbărbătez pe voi ostașii Domnului, să vă străduiți și să biruiți pe vrăjmaș, căci chiar dacă sunt nevrednic eu, vă îndemn însă și vă silesc ca să nu slăbiți voi, ci să fiți viteji în războiul împotriva oștilor drăcești și împotriva patimilor de multe feluri ale păcatului.

Osteneala voastră, iubiților, nu este mică, nici puține sudorile nevoințelor voastre sufletești, după cum adeverează cuvântul, ci mari, mucenicești și minunate, și mai presus de lumea aceasta. Căci suferiți tăierea voii, care este întocmai ca o vărsare de sânge, și îndurați sudalmele ca pe niște răni aducătoare de moarte, iar ostenele slujbelor voastre se socotesc lupte grele și fără sfârșit. Pe toate le săvârșiți fără cârtire și fără a avea voie să ieșiți din luptă decât după rânduială și la poruncă. Luptați deci și vă nevoiți, îndurați toate scârbele, silindu-vă în tinda vieții acesteia. Îi cu foamea și cu setea, cu frigul și cu golătatea, cu necinstea și cu toate celelalte pe care însuși laudatul Apostol le-a îndurat. Bucurați-vă însă, fiii mei, și veseliți-vă, privind nu la cele ce se văd, căci sunt trecătoare, ci la cele ce nu se văd, căci sunt veșnice. Iar viața voastră chiar dacă acum este ascunsă în Hristos, dar când se va arăta viața noastră, Hristos, prin a doua naștere și înnoire, atunci și voi vă veți arăta în slava Lui și vă veți bucura în veci, căci va răsplăti Stăpânul nevoințele voastre trupești cu bunătăți veșnice.

Dar încă puțin mai suferiți, iubiților, în dragostea lui Dumnezeu. Și precum Stăpânul ne-a iubit și S-a dat pe Sine spre osânda morții și moarte pe cruce a suferit, așa și noi să ne dăm spre moarte pentru Dânsul. Să mulțumim preamiloșivului și iubitorului de oameni Dumnezeu că ne-a învrednicit pentru numele Lui să ne depărtăm de părinți și de rude, de prieteni, de vecini și de cunoscuți, de patria ce ne-a hrănit și ne-a instruit, de orașe și de târguri; de zboruri și de jocuri; de vederile cele lumești și de obiceiurile rele, de râsete și de glume, de plimbări pe ulițe și de lucruri de nimic, de fapte necuvioase și de prieteșugul cel trupesc și de toate câte sunt ale lumii. Dacă înainte eram orășeni sau țărani, slavă Domnului că acum toți în Hristos Iisus una suntem și eu v-am născut duhovnicește. Ce, dar, altă răsplătire vom da lui Dumnezeu cel ce ne-a întărit pe noi, în afară de grija să nu pierdem prin lene și prin nesimțire cele ce am agonisit prin osteneală? Nici pe cele îndreptătoare să le defăimăm, nici cele viitoare să ne sperie. Ci de va fi trebuință să ne vărsăm sângele ca să mucenicim, cu bucurie și cu mulțumită să primim. Că pentru acestea mă nevoiesc să vă învăț și să vă sfătuiesc spre buna credință. Să dea Dumnezeu să vă întemeiați și să vă îmbărbătați încă și mai mult cu vitejie, de acum și până

în veci.

De vreme ce am trimis pe oarecare frați din cei făcători de minuni de la mănăstirea de aici la egumen, ca să afle de a mers acolo ticălosul și înșelatul Talasie, de mare folos va fi vouă, ca să vă întemeiați și să vă întăriți, ascultarea acestei istorii foarte trebuincioasă și minunată. S-a dus ticălosul la bătrânul sicheot și a cerut iertare și slobozenie de legătura lui cea nedezlegată. Și fiindcă bătrânul îi zicea că nu poate nici el, nici altul să-l ierte, ci să se întoarcă iarăși la smerenia mea, el l-a supărat și a răspuns cu multă îndrăznire: „Dar de nu mă va dezlega acela, să rămân toată vremea neîmpărțășit“? Iar bătrânul i-a povestit povestea aceasta pe care a spus-o și către frații ce au mers acolo.

„Ascultă, fiul meu, ceea ce am auzit dela părintele meu, și este adevărat; că el a auzit-o din gura celui ce a pățimit. Nu de mulți ani era un bătrân ce ședea într-un loc și avea un ucenic foarte evlavios. Și fiindcă vitele mănăstirii stricau țarinile vecinilor și țărani certau pe bătrân pentru aceasta, s-a mâniat bătrânul asupra ucenicului și l-a canonisit să nu mănânce pâine de nu va ajunge mai curând să întoarcă vitele și să facă mijlocire să nu mai strice țarinile. Și ducându-se ucenicul ca să facă acea ascultare, a murit bătrânul.

Mai apoi întorcându-se și aflându-l mort, s-a întristat foarte și plângea și se vaită și mult se chinuia. Mai întâi pentru că pierduse pe părintele său și, lipsit de lumina povățușii lui, a rămas sărman de mângâiere, apoi se mârșea pentru că rămăsese sub canon, să nu mănânce pâine.

Deci când l-au îngropat a spus pricina la cei vrednici cu iscusirea și a cerut slobozenie de canon. Dar nici unul nu s-a aflat să-i tămăduiască rane și să-i deslege legătura, că fiecare se apăra și-l trimitea la cel mai mare.

Și de vreme ce de la cei ce erau acolo nu și-a putut afla îndreptarea, după sfatul celor mai mulți, s-a sculat de acolo și a venit la Țarigrad, unde era atunci patriarh sfântul Gherman. I-a arătat pricina și ca de la un cap al Bisericii a cerut ajutor. Dar n-a putut afla deslegare nici acolo. Că adunându-se soborul, s-a făcut cercetare de această pricină și punând pe ucenic la mijloc și făcându-se sfat, o minune mare! Nici Patriarhul, nici soborul ce s-a adunat, n-au putut să deslege canonul bătrânului.

Și măcar că această legătură se făcuse vremelnică, dar fiindcă se legase de acela pe pământ și era legat și în ceruri, n-a putut să-l ajute, sau să-l dezlege nici soborul, cu toate că bătrânul nu avusese darul preoției și era un călugăr simplu, dar el era starețul ucenicului. Și așa a rămas fratele acela sub canon până la moartea sa, fără să mănânce pâine“.

Aceasta auzind eu ticălosul m-am minunat și am fericit pe arhierul cel adevărat și pe înțeleptul ucenic și m-am spăimântat de pravilele cele părintești, cât sunt de tari și neclintite și nemișcate.

Deci o fiii mei, temeți-vă și voi și păziți cuvântul în sufletele voastre până la moarte, că așa veți săvârși supunerea și ascultarea în Iisus Hristos Domnul nostru, Căruia este slava și puterea împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 34 TOATE NECAZURILE TREBUIESC ÎNDURATE CU BUCURIE, ÎN NĂDEJDEA BUNĂȚĂȚILOR VIITOARE

Părinților, fraților și fiii mei, fiindcă pe zi ce trece creșteți și vă înmulțiți iar prin strădania îndelungată v-ați deprins cu faptele bune, cu priceperea și cu lucrarea, mă îndemn și eu, păcătosul, spre bine, și vă spun că în adevăr mă înspăimânt, credeți-mă, văzând că din putere în putere mă urc și mă înalț la cea mai de sus priveliște și văd la ce stare de stăpânire am ajuns eu, ticălosul. Pe deoparte socotind mărimea și lărgimea măririi vieții acesteia și știind că limanul mântuirii noastre nu este pe pământ, ci sus în ceruri, și de altă parte ținând seama cât de multe sunt întâmplările, furtunile și valurile duhurilor necurate, tulburările și smintelele omenești, mă cutremur cum voi putea eu, ticălosul, să vă înalț de pe pământ la ceruri și de la cele văzute la cele dumnezeiești și veșnice. Fiți purtători de grijă, fiii mei, și voi cu mine împreună și siliți-vă la osteneli cu sânguire și înarmați-vă duhovnicește, ca unii să fie cu luare aminte mai-nainte, iar alții să-mi fie de ajutor. Unul să privegheze, altul să se străduiască, iar altul să socotească adâncimea greșelilor, ca nu cumva să cădem în prăpăstiile primejdiilor ce sunt puse înainte, după cum bine știți și vedeți în toate zilele. Ca într-o pildă vă spun acestea, pentru ca să ne mântuim toți cu ajutorul lui Dumnezeu și cu rugăciunea părintelui nostru și să ajungem la limanul dorit. Oare socotiți, fraților, că este lucru mic a câștiga cineva împărăția cerurilor? Dar nu știți că pentru această împărăție, precum este scris, sfinții Părinți au petrecut în piei de capre, lipsiți fiind, pătimind rău, scârbindu-se, rătăciți prin pustii și prin munți, prin crăpăturile pământului și prin peșteri și că socoteau lumea ca nimic? Isaia a fost tăiat cu fierăstrăul, Ieremia a fost aruncat în lac adânc și mocirlos și Iona a fost aruncat în mare și înghițit de chit. Daniil a fost dat leilor să fie sfărâmat de ei și trei săptămâni a postit și pâine n-a mâncat. Cei trei tineri au fost închiși în cuptorul cel de șapte ori ars. Zaharia, tatăl Mergătorului-Înainte, prin ucidere de sabie a murit și chiar Înainte Mergătorului i s-a tăiat capul: Și nu ar ajunge vremea să povestim despre Pavel, care zice că cu foamete și sete, cu frig și goliciune,

cu osteneală și trudă a petrecut viața sa, nemaiadăugând celelalte pătimiri fără de număr ce a suferit. Întâiul mucenic Ștefan a fost ucis cu pietre, Iacob fratele Domnului a fost omorât. Dar patimile Apostolilor, trudele sfinților mucenici, nevoințele cuvioșilor părinți unde le puneți? Dar, fraților, cu aceste pătimiri ei au dobândit bunătățile făgăduite, precum am zis, și veselia nespusă și veșnică. Așadar și noi smeriții să ne nevoim, fraților. Căci precum zice Marele Vasile, cei ce se ostenesc se și cinstesc și cununile sunt ale celor ce biruiesc. Să ne luptăm așadar, să ne nevoim pururea în această lume; să batem război cu vrăjmașul, să ne ostenim cu luptele; să nu ne lenevim, să nu slăbim, să nu ne întoarcem îndată, ci să ațâțăm sânguinta în inimile noastre cu focul dragostei și nimic nu va sta înaintea ochilor noștri, chiar și dracii vor fugi, căci scris este că se topesc ca ceara de acest foc duhovnicesc, iar oamenii se vor înfricoșa și vor fi cuceriți de voi. Și trecându-le toate ne vom sui acolo unde este viața și odihna cea nespusă.

Dar, o ticăloșii de noi, de ce așa de lesne ne biruim? De ce nu putem răbda și îndura? De ce nu luăm pildă de la osârduitoarea furnică? Sau, mai bine, de ce nu vedem, fraților, cum rabdă cineva toate când este stăpânit de pofta cea rea? Cum suferă toate și cum gândește numai la chipul de, care este robit prin dragoste diavolească. Nici mâncarea nu îi priește, nici băutura, nici de somn nu se satură, nici odihnă nu are, nici cu altă poftă nu se îndulcește. Mai mult, orice fel de osteneli și chinuit i se întâmplă, le suferă cu bucurie și este gata să-și verse și sângele, nu pentru ca să dobândească ceva, sau să câștige vreun lucru scump, ci numai ca să nu-și piarză sufletul în chinul focului nestins. Dar noi, pentru dragostea prea bunului și prea iubitului Hristos Dumnezeuul nostru, să nu suferim, ca niște înțelepți, această fericită și sfântă supunere până la bătrânețe? Să nu răbdăm toată scârba, și să cârtim pentru supărarea gândurilor? Să ne mâhnim pentru sudălmi și supărări? Să primim foamea și setea, sărăcia și batjocura ce se întâmplă, sau orice asemenea? O fiii mei, avem datorie să nu râvnim dobitoacelor și să nu ne asemănăm cu ele, ci, precum am început, ne-am ostenit, ne-am deprins și am ajuns la jumătate de cale, să ne nevoim și de acum încă puțin și la cealaltă jumătate și să nu încetăm a săvârși drumul nostru în Domnul. Să ne bucurăm dar, fraților, și să fim cu inimă bună. Să fim viteji și să ne întărim, să ne îmbrățișăm în dragoste și sărutare sfântă, să ne îngrădăm și să ne înarmăm împotriva patimilor. Și fiți bine încredințați că ne vom mântui în Hristos Dumnezeuul nostru, Căruia este slava și puterea împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 35

SĂ NU FIM TRIȘTI PENTRU FRAȚII, CARE SE DESPART DE OBȘTE, DIN CAUZA LIPSEI DE SFĂTUIRE ȘI A NEASCULTĂRII, CI SĂ NE RUGĂM LUI DUMNEZEU, CU DE-ADINSUL, PENTRU DÂNȘII

Părinților, fraților și fiii mei, treapta noastră se aseamănă, precum zic dumnezeieștile Scripturi, cu, dregătoria corăbierului. Și precum corăbierului i se întâmplă multe când umblă în noianul mării, așa se întâmplă și nouă pe marea vieții furtuni, vânturi, adică duhuri necurate, multe feluri de valuri și tulburări nenumărate. *Iar sunetele valurilor ei*, după cum, zice proorocul, *cine le va suferi?* Căci suie până la cer și coboară până la iad corăbiile noastre sufletești. Așadar, de vreme ce așa sunt și știm că de multe ori se întâmplă de ne acoperă valurile, ne udă apa, se clătește corabia, se rup funiile și ne izbim de stâncile ascunse ale mării, nu trebuie să ne întristăm, nici să deznădăjduim, ori să slăbim, ci mai vârtos, cu mai multă silință, să ne sârguim. Căci de se va înfricoșa corăbierul de vânturi și de valurile care lovesc corabia, sau de-și va pierde cumpătul, se primejduiește și pe el și pe ceilalți, ducându-i la deznădăjduite.

Drept aceea fiilor, de ne vom înfricoșa noi ticăloșii când se va tulbura cineva din frați ca apa mării, sau de se va clăti[na] cineva ca funiile corăbiei, ori când se vor împotrivi unii și vor cărți alții, întocmai ca vânturile protivnice care suflă pierzare, ne prăpădim cu totul și pe noi și pe alții și ajungem în primejdie, tocmai ca și cum n-am avea corăbier. Nu este lucru puțin înfricoșat, fiii mei, să se despartă cineva din frați fără sfadă, precum s-a întâmplat acum ticălosului Talasie. Căci dacă aduce mare mâhnire tulburarea unui frate sau nebunia lui, cu atât mai vârtos desăvârșita lui despărțire de obște. Pentru că datorie are fiecare să se sârguiască să adune pe cei risipiți și să învețe pe cei răzvrățiți și toate să le facă nevoindu-se spre folosul și mântuirea sufletească de obște. Dar nu să se vatăme și pe sine și să smintească și pe alții. Pentru aceea pururea ne rugăm pentru cei ce greșesc și mai vârtos pentru ticălosul Talasie. Căci nu urăște Dumnezeu altceva mai rău, decât pe “cel mândru, precum zice și fratele Domnului: .. *Domnul stă împotriva mândrilor, iar smeriților dă dar*”.

Să ne păzim, fraților, ca să scăpăm de gura dracului, cel ce caută să ne înghită prin despărțirea de obște. Să rămânem în curțile poruncilor lui Dumnezeu, acolo slujind și acolo umblând unde nu este nici o buruiană amară și vătămătoare de moarte, ci “mai de grabă datătoare de viață, care hrănește, îngrașă și întărește sufletele noastre. Acolo să vă adăpați, unde nu

sunt ape amare și cu gust de păcat, ci dulci și de Dumnezeu dăruite. Și pentru ca să nu lungesc cuvântul, toate acestea să păziți, de tot lucrul rău să vă feriți, în Hristos Iisus Domnul nostru, Căruia este slava împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 36 DESPRE PURTAREA DE GRIJĂ A STAREȚULUI PENTRU VIAȚA DE OBȘTE

Părinților, fraților și fiii mei, nici dela puterea cuvântului meu am nădăjduit, că precum mă vedeți sunt neputincios, nici dela viețuirea mea, că bine mă știți că sunt leneș, ci numai de la mila lui Dumnezeu. Având și oarecare bună râvnă și ajutându-mi și rugăciunea părintelui nostru și al vostru, am îndrăznit și cutez să vă fiu egumen și întâistătător. Însă știu ce lucru mare este stăpânirea și că numai aceia pot stăpâni, cu adevărat, care au scăpat de patimi și strălucesc prin lipsă de patimi, care au cuvânt de ajuns și înțelepciune desăvârșită, care au pricepere înaltă, cunoștință iscusită și îndelungată milosârdie și care pot să îndure greutățile neputincioșilor, după cum zice Apostolul. Iar eu sunt un nimic și slab, fiii mei, și încă nu pot însumi să-mi îndreptez viața după plăcerea lui Dumnezeu, însă doresc ca să vă arăt fără de vicleșug cuvântul cel mântuitor al lui Dumnezeu și să pun sufletul meu ticălos pentru voi. Dar nu știu de va fi osteneala mea bine primită de Dumnezeu. Cu toate acestea, voi mă veți ajuta cu râvnă și cu osârdie și veți face poruncile lui Dumnezeu și pot să mă mângâi că nu voi pierde ostenele mele în zadar.

Măcar că de multe ori mi se întâmplă scârbe și supărări, precum știți, nu mă întristez, nici nu socotesc că pătimesc ceva ciudat și negândit. Că spre aceasta, în aceasta și pentru aceasta sunt eu ceea ce sunt. Apoi, am datorie să priveghiez pentru sufletele voastre, să fiu treaz toată noaptea, să mânec de dimineață, să mă ostenesc și să alerg și cu lucrul și cu cuvântul ca să vă fac desăvârșiți. Deci nici voi să nu încetați fraților. Căci dacă sufăr eu nevrednicul dascăl al vostru atâta pentru voi, datori sunteți și voi să vă osteniți pentru mine și pentru voi toți. Să pătimiți răul cu toții, neîndărătnicindu-vă și neîntristându-vă, nici să deznădăjduiți, spăimântându-vă de scârbele ce vi se întâmplă. Căci, o fiii mei, dacă nu ne-am împotrivit păcatului până la sânge, dacă n-am trecut prin foc și apă, precum au trecut sfinții mucenici, și sufletul nostru n-a ajuns până la fier, ca al lui Iosif, dacă încă nu ne-am rănit precum cuviosii și dreptii, atunci prin ce nădăjduim dobândirea celor viitoare? Putem zice că am pățimit pentru

Hristos, când nici o sudalmă cât de mică n-am suferit, nici necinste n-am îndurat, nici post n-am săvârșit, nici înfrânare n-am păzit, nici haine proaste n-am purtat, nici osteneala lucrului, nici silința rugăciunii, nici cântările, nici altele nu le-am primit cu bucurie? Deci vă rog, fiii mei, să suferiți și să răbdați toate ca să cântăm cu David: „*Așteptând, am așteptat pe Domnul și m-a ascultat, rugându-mă*“.

Prinos de roduri aduse de alții spre nădejdea veacurilor viitoare sunt: ale mucenicilor - sângiurile cuvioșilor părinți, strădaniile cele mari, iar ale noastre, ale păcătoșilor, sunt cele ce am zis. Și știu bine, că nu vom fi lipsiți de împărtășirea acelora, precum zice dumnezeiescul Antonie. Dar, fiii mei, cercetați pe Dumnezeu mai cu deadinsul și va fi viu sufletul vostru. Doriți fața Lui pururea și o veți vedea cu inimă curată.

Aduceți-vă aminte de minunile pe care le-a făcut pentru noi în vremile cele de demult. Chiar și acum, precum văd eu, orbul, face minuni, în mijlocul cetății, căci mulți sunt împotrivorii noștri și nimeni nu ne însoțește pe noi la cele dumnezeiești. Și totuși ne păzește sănătoși și întregi, ne înmulțește, ne crește, ne hrănește și nu ne lipsește de niciun lucru trebuincios vieții acesteia. Pentru aceasta, dar, mai mult se cade să-I mulțumim pentru bunătățile cu care ne-a îndatorat. Că nu cere altă răsplătire dela noi, fără numai a ne teme de El, a-L iubi din toată inima și din tot cugetul nostru și să râvnim, după putință, viața ce a petrecut, în trup fiind.

El s-a pogorât din ceruri pe pământ, ca și noi să ne înstrăinăm de aici prin tăierea voii noastre. El a ascultat pe Tatăl Său, ca și voi să mă ascultați pe mine, nevrednicul, cu bucurie. El S-a smerit până la moarte, ca și voi, ținând seamă de aceasta, să fiți smeriți și la fapte și la gânduri și la cuvinte. Căci slava adevărată și dumnezeiască este a fi necinstit de oameni pentru Dumnezeu. Și pentru monah cinstea cuviincioasă este să fie defăimat pentru Dumnezeu și să fie batjocorit.

Că Dumnezeu și Mântuitorul meu, cât a purtat trup, a ales cele mai smerite și mai lepădate ale lumii, ca să rușineze pe cele slăvite și bogate ale oamenilor. Pentru aceasta S-a născut în peșteră și în iesle S-a culcat, S-a numit fiul lemnarului, nazarinean S-a chemat, în haină a fost îmbrăcat, pe jos a umblat și S-a ostenit, cu pietre de iudei a fost lovit defăimat, legat, răstignit și împuns cu sulița în coaste, a murit și apoi a înviat, ca să ne încredințeze pe noi să suferim toate acestea, și să ne încununăm în împărăția cerurilor în Hristos Domnul nostru, Căruia se cade slava și puterea împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 37

SE CADE SĂ FII MAI MIC DECÂT TOȚI ȘI SĂ SUFERI CU MULȚUMIRE OROPSIREA ȘI NECINSTEA

Părinților, fraților și fiii mei, ofițerii învață pe soldați, dascălii pe copii, meșterii pe ucenici, iar noi avem datoria să vă învățăm pe voi și să vă sfătuim la cele trebuincioase ca, pe fiii noștri sufletești. Deci stați fiilor la osteneli, la supuneri și la ascultări și, zi de zi nevoiți-vă în vremea vieții, acesteia, împodobindu-vă sufletele cu fapte bune. Arveniți împărăția cerurilor și așteptați fără îndoială bunătățile făgăduințelor dumnezeiești. Strămtă și anevoioasă este calea lui Dumnezeu, dar și odihna viitoare mare și nemărginită este. Ispitele dracilor sunt dese, ca să arză casa sufletului vostru, dar roua duhului le stinge și vă gătește băutura bună în viața veșnică. Atâtea scârbe, osteneli și priveghieri, lene și trândăvie, scăpătate, goliciune și mulțime de păduchi, trude și dureri, sudori, defăimări și sudălmi ne ispitesc și ne mâhnesc, dar pentru toate acestea ne așteaptă bucurie nespusă și veselie negrăită. Deci, o fiilor, să suferim aceste puține zile, ca să purtăm cununa dreptății. Cât s-au ostenit părinții noștri cu posturi, cu denii, cu lacrimi, cu rugăciuni și cu tot felul de chinuri pustnicești! Acum însă nu simt nici o durere din osteneștile lor cele trecute, căci au primit bucuria cea nespusă. Deci și noi asemenea să nu ne înfricoșăm de scârbe, fiindcă sunt vremelnice și în puțină vreme trec ca un vis și ca o umbră. Nici să ne lenevim, ci să săvârșim poruncile lui Dumnezeu cu bucurie.

Nu vă întristați, iubiților, de înjurături, nu vă rușinați de necinstiri, nu vă scandalizați de mâinii. Să nu vă supună mândria, ci să plecăm ochii în jos, iar sufletul sus să-l avem. Să fim între noi blânzi, răbdători, milostivi. De ți-a zis cineva un cuvânt rău, de ce te tulburi fiul meu? Domnul nostru Iisus Hristos a auzit: „*drac ai*“ și a tăcut, și „*cu Beelzebut scoate dracii*“ și nu s-a tulburat. Și noi care suntem din fire ticăloși și vrednici de necinste, ne înverșunăm ca fiarele sălbatică. De ce să nu culegem dulceața smereniei? De ce să nu învățăm meșteșugul ascultării? De ce să nu deprindem jugul călugăriei?

Însă călugăria nu stă în scrierea frumoasă, sau în cântarea dulce, în spălarea deasă a mâinilor, ori în înălțimea sfatului nostru, nici în podoaba hainelor frumoase, nici în sporirea vorbei, sau în îndrăznire și împotrivire, sau în altceva asemănător. Ci mai vârtos în acestea să cunoaștem adevăratul călugăr, adică în a se socoti pe sine mai mic decât toți, a nu-i ieși lesne cuvântul din gură, mai ales cel simplu și cu iuțime, a nu fi mândru, ci

smerit, a se spovedi curat și a avea dragoste curată spre frații săi, a nu pismui și a nu zavistui. Acestea, zic, sunt semnele celui ce dorește mântuirea sa. Toate acestea le-a învățat și vi le-a poruncit însuși Dumnezeu, Deci faceți acestea și să suferiți toate cu vitejie încă puțină vreme. Chiar și pentru slăbiciunea trupească să dați slavă Domnului, că știm că mulți sunteți bolnavi, și cele ce vi se pun înainte să le primiți cu mulțumită. Iar de vă trebuie și altceva, cereți cu smerenie și cu toată blândețea, fără de viclenie și plini de bucurie, ca să fiți toți una în nădejdea nemuririi în Hristos Iisus Domnul nostru, Căruia este slava și puterea, împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acum și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 38

SE CUVINE SĂ RĂBDĂM ORICE FEL DE SCÂRBĂ, ÎNTOCMAI CA HRISTOS CARE A SUFERIT PENTRU NOI AMĂRĂCIUNEA RELEI PĂTIMIRI

Părinților, fraților și fiii mei, dacă oamenii, când sunt chemați de împăratul pământesc la slavă și bogăție, la ospete și desfătări, aleargă cu sânguință, fără lene și cu bucurie, cu cât mai mult suntem noi datori să lăsăm lenea când ne cheamă împăratul tuturor, Dumnezeu? Căci nu ne cheamă la bunătați trecătoare, ci la împărăția cerurilor, la lumina neapusă și la viața fără de sfârșit, la moștenirea bunătaților veșnice. Să alergăm cu bucurie și cu mare sânguință în toată ziua și în tot ceasul, să ne luptăm și să ne silim cu scârbe și cu nevoi, cu foamete și cu sete și cu orice fel de primejdii. Să nu ne înfricoșăm nici de sabie, nici de moarte, ci să umblăm pe cale cu bărbăție, fără de temere și cu bucurie. Toate să le suferim ca și cum ar fi ușor și lesne de câștigat, pentru nădejdea noastră fericită. Că de va fi cineva leneș și trândav în ostenele, sufletul aceluia nu este treaz, ci îngreuiat cu somnul. Drept aceea vă rog, fiii mei și frați prea iubiți, de vreme ce știți că săvârșirea lucrării acesteia este mare, dumnezeiască și fericită, să suferim supunerea cea bună și să săvârșim vitejiile ei, adică: tăierea voii noastre, ascultarea și supunerea și să fugim de mult rănitorea defăimare a fraților. Atunci, cu adevărat, vom putea rosti și pentru noi graiul apostolesc „*că până în ceasul de acum flămânzim și însetoșăm, goi suntem și ne defăimăm și ne muncim, dar toate acestea le biruim în Dumnezeu carele ne-a iubit*“, întăriți-vă și voi, fiii mei, în tăria puterii lui și la ostenele voastre trecute adăugați pe cele de acum, ba chiar și pe cele viitoare, având desăvârșita bucurie că v-ați învrednicit să pătimiți acestea

pentru Mântuitorul nostru Iisus Hristos.

Aduceți-vă aminte câte a pătit el pentru mântuirea noastră. Nu S-a făcut prunc cu trupul? N-a fugit de mânia lui Irod? Nu S-a supus părinților Săi? De doisprezece ani fiind, n-a învățat în Biserică, fără să fi învățat carte, ca să se mângâie cei ce sunt neînvățați? N-a umblat de multe ori și a ostenit? N-a flămânzit și cerea de mâncare de la smochin? N-a fost necinstit de iudei? Nu-i ziceau *că are drac* și că cu *Beelzebut, domnul dracilor, scoate dracii*? N-a fost lovit cu pietre și a fugit de dânșii? N-a postit patruzeci de zile și a fost ispitit de diavolul, ca un om, când îi zicea acela: „*Îți voi da ție toate acestea de vei cădea să te închini mie*“; și a auzit de la El: „*Fugi dinaintea Mea satano*“? N-a spălat picioarele ucenicilor ca o slugă? N-a fost vândut de Iuda și n-a fost prins de iudei? N-a fost judecat de Ana și Caiafa? N-a fost lovit cu mâna de slugile lor? N-a fost bătut de Pilat și de mâinile pe care le-a făcut El? Nu S-a încununat cu cunună de spini spre batjocură? N-a fost înălțat pe cruce și I s-au pironit cu piroane mâinile și picioarele? N-a fost necinstit pe cruce, fiind lovit cu sulita în coaste și adăpat cu fiere? N-a fost îngropat și a înviat ca un Dumnezeu a treia zi?

Cum putem spune noi că am suferit ceva? O frate, arată-mi spinarea ta rănită, cum a arătat Hristos obrazul lovit cu palme și alte batjocuri și ocări ce a suferit El, dar nu aici să-mi arăți, însă toate mădulările tale s-au sfințit prin patimile lui Hristos. Deci măcar cele mai mici le primește cu bucurie și te va slăvi Dumnezeu pentru bunătatea lui cea multă la a doua venire, prin acest cin. Căci cinul acesta nu este altceva decât o făgăduință de răstignire și de îngropare. Acestea v-am adus aminte în scurt, măcar că noi nici una din cele ce v-am arătat nu am făcut. Ci pentru ca să ne nevoim și noi și voi toți, prin aducere aminte să ne îmbărbătăm, să ne îndemnăm și să ne silim la supunerile noastre, făcându-le cu bucurie și împlinind fiecare orice lucru ce i s-a încredințat în Hristos Domnul nostru Căruia este slava și puterea în veci. Amin.

CUVANTUL39

TRĂIND UNIȚI, ÎN PACE ȘI CU DRAGOSTE, VOM FI ADEVĂRAȚI UCENICI AI LUI HRISTOS

Părinților, fraților și fiii mei, cu darul lui Hristos adevăratul Dumnezeu nostru, Care dă viață la toată făptura, și cu ajutorul rugăciunii părintelui nostru vă văd îritr-o stare vrednică de laudă. Căci s-a uscat rădăcina ce răsărise între voi din pricina păcatelor mele, adică rădăcina

sfâzii, a pismuirii și a mândriei deșarte. Iar lucrul acesta, după cum v-am mai spus, este un dar al lui Dumnezeu și o lucrare a nevoițelor voastre, nu a smereniei mele; că eu nu pot face altceva, decât să vă port de grijă, să vă îndemn și să vă ajut să lucrați cele dumnezeiești și cuvioase. Deci, fiii mei, pentru că ați arătat ascultare și supunere și pentru că v-ați nevoit câte puțin, iată ați ajuns în stare să dobândiți pacea, bucuria, credința curată, unirea nedespărțită, întristarea mântuitoare, răspuns bine primit, umilință dumnezeiască, smerenie întemeiată, dragoste frățească, dorința de patria voastră adevărată și de pocăință. Și în toate, precum zice Apostolul, v-ați tocmnit și v-ați alcătuit curați spre lucrurile cele cuvioase. Bine este cuvântat Domnul că ne-a cercetat pe noi și mântuire a făcut norodului său, că voi sunteți norodul său, norod ales, și a ridicat cornul mântuirii noastre, prin starea cea bună, care de curând s-a zidit între voi.

Aceasta este bucuria voastră, fiii mei, este slava și cinstea voastră. Se socotește înțelepciune, bucurie, știință și cunoștință desăvârșită, să ai viață lăudată și curată spre plăcerea lui Dumnezeu, precum zice și un oarecare filozof elin (folosesc uneori și zisele elinilor): „*Pe acela numesc înțelept, care are viață curată și neîntinată, măcar de ar fi și neînvățat*“. Dar, de vreme ce ei nu se sileau decât să grăiască ceva iscusit sau să asculte ceva ciudat, și totuși laudă viața cea bună ca fiind mai de cinste, cu atât mai vârtos se cade nouă să urmăm acest canon. Deci o fiilor, înțelepțiți-vă, ca să vă temeți de Dumnezeu și să păziți poruncile Lui, ca darul Lui să vă arate vase alese ale Duhului Sfânt, alcătuite, spre tot lucrul bun. Că oriunde va locui Tatăl, Fiul și Sfânt Duhul prin curățenia sufletului, acolo vor fi și bunătatea, înțelepciunea, dragostea, învățătura și știința. Iar unde nu locuiește Dumnezeu, acolo este mozaviria, înșelăciunea, minciuna, nebunia și toate celelalte răutăți. Așadar luați aminte la citiri și la cuvântul Scripturii. Citiți, nu ca să vă mândriți, ci pentru mântuirea voastră, nu spre călcare, ci spre paza poruncilor. Pricepeți ce vă zic, că aveți înțelegere. Păziți limba voastră de rău, mai ales cei tineri cari sunteți plecați către cuvinte de rușine, grăitori de rău și mai cu seamă nu vă puteți stăpâni limba plină de otravă omorătoare, prin care mulți deseori și lesne cad în păcat. Deci nu faceți între voi adunări rele, nu faceți prieteșuguri viclene. Să nu se facă hoții și răpiri pentru punga fiecăruia din slujbele la care sunteți orânduți, precum au făcut Anania și Safira. Nu faceți sfaturi rele și vicleșuguri în ascuns, ca fariseii și saducheii. Nu mai ziceți: al meu și al tău, că din aceasta curge toată răutatea. Cele, vechi au trecut, iată s-au făcut toate nouă. Pentru aceea să nu mai pomenim cele vechi, ca să scăpăm de patimile de atunci, nu să ațâțăm focul gândurilor între noi.

Eu, fiii mei, cred despre voi cele mai bune lucruri mântuitoare de suflet. Pentru aceasta am spus prin grai cele de mai înainte. Cu mare osârdie să ne silim și să ajungem la limanul lin și pașnic, scăpând adică din

noianul mării plin de primejdii și de înfricoșate furtuni, să nu ne mai întoarcem cu pofta la cele trecute, ci să ne odihnim cu pace la limanul smereniei, în toate zilele vieții noastre, în Hristos Iisus Domnul nostru Căruia este slava, împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 40
ÎNAINTEA CRĂCIUNULUI: DESPRE
NAȘTEREA MÂNTUITORULUI NOSTRU
IISUS HRISTOS ȘI DESPRE STRĂDUINȚA
VITEJEASCĂ ÎN VIAȚA CĂLUGĂREASCĂ

Fraților și părinților, arătarea lui Dumnezeu s-a apropiat pentru toată lumea și ziua bucuriei a ajuns la ușile noastre. Bucurie ca aceasta nu s-a făcut de când este lumea, căci Fiul lui Dumnezeu a venit la noi, nu ca în vremea veche prin prooroci, care prooroceau părinților noștri cu pilde, ci prin nașterea cea din Fecioară venind, S-a arătat nouă față către față. Nu este nici un lucru mai fericit și mai mântuitor în neamurile neamurilor, decât acesta. Aceasta este minunea cea mai înaltă, decât toate minunile pe care Le-a făcut Dumnezeu de la începutul lumii. Drept aceea îngerii propovăduiesc taina și steaua cerească vestește pământului pe împăratul ceresc. Pentru aceea păstorii aleargă să vadă pe pruncul ce li s-a propovăduit. Magii cu daruri împărătești I se închină, iar îngerii laudă pe Dumnezeu care se slăvește de cei de sus și pe pământ se vestește pacea. Mărturisește și Apostolul: *„că acesta este pacea noastră, care a împreunat pe îngeri cu oamenii, amândouă cetele le-au făcut una, făcând pace prin cruce, omorând vrăjmășia în sine“*.

Pe acesta au dorit proorocii și dreptii să-l vadă, dar nu L-au văzut, decât prin credință, iar noi și cu ochii L-am văzut și cu mâinile L-am pipăit, precum este scris despre cuvântul vieții: *„Și viața S-a arătat la noi și fii lui Dumnezeu ne-am făcut“*. Dar ce vom răsplăti Domnului pentru toate câte ne-a dat nouă? Astfel sfântul David a zis cu mulți ani înainte: *„paharul mântuirii voi lua și numele Domnului voi chema“*. Deci, fraților, să ne veselim că și noi ne-am învrednicit ca să răsplătim Domnului pentru toate câte ne-a dat. Iar răsplătirea este viața călugărească, cea cu strădanie, pe care am iubit-o și făgăduința ce am dat în aceasta (și ne fălim în nădejdea slavei lui Dumnezeu), care este adevărată mucenicie. Însă, fraților, acest praznic nu se cade să-l prăznuim într-o singură zi, ci în toată viața.

Dar cei ce sunt ținuți de patimi trupești nu pot să prăznuiască, deși

gândesc că prăznuiesc. Ei nu sunt slobozi să prăznuiască, fiindcă sunt robi patimilor și vânduți păcatelor. Iar cel ce face păcatul eete rob păcatului și robul niciodată nu locuiește în casă. Fiul însă rămâne în casă în veci. Și de vreme ce și noi ne-am învrednicit să ne chemăm fii lui Dumnezeu după har, să rămânem pururea în casa Părintelui și Dumnezeului nostru. Starea noastră cea din început să o ținem până în sfârșit și în Duhul Sfânt întărindu-ne, mai cu prisos să ne ostenim la viața noastră cea călugărească și să ne îndemnăm unul pe altul spre dragostea cea desăvârșită a faptelor bune: spre ascultare, spre smerenie, spre blândețe și spre orice fel de lucrare bună. Să nu ne lenevim la silință, și să ne întărim cu atât mai mult, cu cât vedem că se apropie ziua Domnului cea mare și vestită. Atunci se va arăta cu slava multă, cu care S-a arătat Apostolilor când S-a schimbat la față, aducând înaintea Sa și judecând toată zidirea, și va da fiecăruia după faptele sale. Să dea Dumnezeu ca și noi împreună cu toți sfinții să vedem pe stăpânul nostru Iisus Hristos și Dumnezeul nostru, cu față blândă privindu-ne, și să ne primească întru împărăția cerurilor. Cu darul și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, că Lui se cade slava, cinstea și închinăciunea; împreună cu Tatăl și cu Sfântul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 41

LA DUMINICA VAMEȘULUI ȘI A FARISEULUI: DESPRE PĂZIREA PORUNCILOR DUMNEZEIEȘTI ȘI DESPRE GROAZA PĂCĂTOȘILOR ȘI A CELOR CE ÎȘI TREC VIAȚA ÎN LENEVIRE

Fraților și părinților, prea Bunul Dumnezeu care a vrut și ne-a zidit din neființă în ființă, ne-a așezat în lume, ca într-o școală ca să învățăm și să facem poruncile Lui dumnezeiești. Pentru aceea Domnul nostru Iisus Hristos când a trimis pe sfinții Săi Apostoli și ucenici în lume, ca să propovăduiască Evanghelia împărăției cerului, le-a poruncit zicând: *„Mergeți și învățați toate neamurile, și botezați în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, învățându-i pe ei să păzească și să facă toate câte v-am poruncit“*.

Care dar să fie poruncile Lui, pe care ne-a poruncit să le păzim? După vremea și legea veche, vom pomeni câteva: *„Să nu ucizi, să nu faci desfrânare, să nu furi, să nu mărturisești strâmb“* și celelalte ce sunt scrise. Iar după legea nouă, adică după Evanghelie, poruncile sunt mai înalte și mai adânci decât cele vechi. Că legea lui Moisi zice: *să ne păzim de*

ucidere. Iară Evanghelia poruncește: nu numai să nu ucidem, dar nici să ne mâniem, nici cuvânt rău să zicem unul altuia; numai asupra diavolului să ne mâniem și să avem pururea vrăjmașie asupra lui. Iarăși legea cea veche poruncește să nu faci desfrânare: iar Hristos oprește și vederea, după cum este scris: „Cel ce va căuta spre femeie și o va râvni, iată că a desfrânat în inima sa“. Iarăși zice legea: Să nu jure cineva strâmb, iar Hristos zice: „Nicidecum să nu ne jurăm, nici pe adevăr, nici altfel“. Legea iarăși zice: Să iubești pe aproapele tău, și să urăști pe vrăjmașul tău; iar Domnul zice: Să iubim pe vrăjmașii noștri; încă și pe cei ce ne năpăstuiesc și ne grăiesc de rău și ne blestemă să-i iertăm și să le facem bine. Vedeti, iubitorilor, câtă deosebire este între legea veche și între Evanghelie? Căci legea veche face pe om să taie numai pofta păcatului, iar Evanghelia oprește nu numai lucrarea păcatului, ci și pricinile și rădăcinile, din care răsar și se fac păcatele, le taie și le scoate cu rădăcină cu tot din lăuntrul inimii noastre.

Deci, fraților, noi călugării de nu vom face nici precum poruncește legea veche, nici vom urma precum zice Evanghelia, ci vom petrece ca neamurile cele fărădelege, ce vom face, ticăloșii, în ziua cea înfricoșată a judecății? „Dar nu vă înșelați, zice Apostolul, că nici desfrânații, nici idolatrii, nici prea desfrânații, nici malahiștii, nici sodomiții, nici nesățioșii, nici hoții, nici bețivii, nici grăitorii de rău, nici răpitorii, nici iubitorii de argint, nu vor moșteni împărăția lui Dumnezeu“. Pentru aceea am zis de multe ori și acum vă zic din nou: să nu umble cineva de capul său, în voia sa deosebită; să nu petreceți viața în lene, adică fără pravila cea obișnuită a rugăciunii și fără de canonul cel orânduit; să nu strângă cineva din voi bani; să nu aibă slugă; să nu hrănească cal și să spună că este al lui, nici alt lucru să nu facă al său; sau să facă negustorie, care nicidecum nu se cuvine în viața călugărească, nici cei ce sunt în obștii, nici frații ce petrec osebiți în liniște, că fărădelege lucru este și din acestea izvodesc păcatele cele mai mari și mai grele.

Iar dacă unii din voi nu ascultați porunca lui Dumnezeu și nu vă supuneți, ci vă împotriviți adevărului, eu ticălosul, nevinovat sunt de sângele vostru. Că n-am încetat arătându-vă dreptatea lui Dumnezeu, nici n-am tăcut, vestindu-vă sabia lui Dumnezeu ce se coboară asupra celor nesupuși și asupra celor neacultători. Ascultă ce zice și cinstitul Mergător-Înainte despre cei ce nu se îndreptează, dacă nu se pocăiesc: „Iată securea zace la rădăcină copacilor, pentru că tot pomul ce nu face roadă bună, se taie și se aruncă în foc“. Adică tot omul ce nu face bine sufletului său, nici nu rodește roadă faptelor bune și a pocăinții, ci se află neroditor și nepocăit, se taie de moarte și merge în focul cel veșnic. Cum nu vă este dar frică de pilda cuvântului? Cum nu vă cutremurați de înfricoșarea lui Dumnezeu? Cum nu vă temeți de moartea pe care o așteptăm astăzi sau mâine să vină la noi? Oare cum vom vedea atunci pe îngerii înfricoșați, care vor veni să ne

ia din această lume? Ce cutremur va fi la despărțirea sufletului de trup și cum vom călători pe calea aceea depărtată, neavând pregătite cele trebuincioase spre pază, care sunt faptele cele bune? Cu ce obraz, vom putea sta înaintea înfricoșatei judecăți a lui Hristos, căruia I se va închina toată lumea, fiind împilați de ocară faptelor rele? Vai, ce chin, ce amar va fi nouă ticăloșilor, atunci când vom fi osândiți de înfricoșatul glas al Stăpânului. Și ce trist este acolo unde focul nu se stinge și viermele nu doarme, acolo unde este plângerea cea fără de mângâiere și multă scrâșnire a dinților!

Dar pentru ca să nu fie nouă aceasta, de vreme ce ne-am lepădat de lume și de toate ale lumii, o iubiților mei frați și fii în Domnul, veniți, măcar acum în aceste sfinte zile, cu care ne-a dăruit Domnul, să cădem și să plângem la Dumnezeu nostru Cel bun. Să apucăm mai-nainte până nu va sosi ceasul după urmă al morții și până nu ajunge ziua înfricoșată a judecății, să împlânzim fața Domnului nostru Iisus Hristos cu spovedania, cu rugăciunea, cu postul, cu curățenia, cu ascultarea și mai ales cu pacea și dragostea între noi și cu alte fapte bune și plăcute lui Dumnezeu. Și mult milostivul stăpân, Domnul nostru Iisus Hristos este gata, de vom face așa, să ne ierte păcatele. Că ne așteaptă în toată ziua și în tot ceasul să ne pocăim și să ne întoarcem către El. Căci nu scârbește pe păcătos, nu-l izgonește, nu-l mâhnește, ci îl primește cu bucurie multă, îl îmbrățișează și-l sărută ca pe fiul cel prea desfrânat și se veselește de întoarcerea lui, după cum s-a arătat către păcătos și către tâlhar.

Așadar, iubiților mei frați, să ne deșteptăm din somnul cel greu al lenii și al păcatului. Să ne nevoim în aceste puține zile ale vieții noastre, pentru ca și noi când va veni ceasul să ne despărțim cu bucurie de această viață trecătoare, întocmai ca ucenicii cei buni care, sfârșind învățătura, merg la părinții și la rudele lor cu multă bucurie și veselie. Așa să facem și noi, ca niște ucenici adevărați ai Evangheliei. Să ieșim cu bucurie din această viață și să mergem să locuim în viața veșnică, în patria noastră cea dintâi, adică în împărăția cerurilor spre bucuria îngerilor, în strălucirea sfinților, în Hristos Iisus Domnul nostru, Căruia este slava și puterea împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 42
LA DUMINICA FIULUI RISIPITOR:
DESPRE ÎNFRÂNARE ȘI DESPRE ÎNTĂRIRE ÎN
MĂRTURISIREA SFINTELOR ICOANE

Fraților și părinților, mulți oameni numesc aceste zile sărbători și zile de veselie, pentru că mănâncă mult și beau peste măsură și tot atunci se îmbată, nepricepând că aceste zile nu-s făcute pentru mâncare multă și pentru beție, ci mai mult pentru vestire și pentru o pregătire mai înainte a sfântului post care vine. Având pildă ostașii, cari când vor să meargă la război, dându-li-se cuvânt și veste înainte de vremea luptei, se gătesc cu silință, își îngrijesc cu osârdie armele și poartă grija de cele trebuincioase, ca să nu fie împiedicați pe drum sau să le lipsească ceva în ceasul când vor pleca, din nepregătire, așa și noi să știm că pentru aceea s-au orânduit acele zile, nu pentru mâncări, băuturi și petreceri, precum am zis, ci pentru pregătire sufletească.

A mânca și a bea mult, este obiceiul păgânilor, iar creștinii adevărați se cuvine să mănânce și să bea cu bună socoteală, mulțumind lui Dumnezeu, și să nu facă din pântecele lor un Dumnezeu, slujind lui și săturându-l peste măsură, precum fac păgânii. Așa ne învață și Apostolul, zicând: „*Grija trupului să n-o faceți spre poftă*“. Măcar că obiceiul cel rău a devenit lege și duce lumea cum voiește, dar noi, o frații mei, de vreme ce Dumnezeu ne-a învrednicit de am ieșit și am scăpat de răutățile și tulburările lumii, să ne păzim cât putem de multa mâncare și băutură, căci știm bine, că mâncarea multă, îndestularea cu vin și somnul mult este mama a tot felul de păcate.

Strămoșul nostru Adam, cât se înfrâna și nu mânca din rodul cel oprit, a rămas în frumusețile Raiului, bucurându-se și veselindu-se, iar după ce a călcat porunca lui Dumnezeu și a mâncat, îndată s-a izgonit din Raiul veseliei, iar neascultarea și pofta cea rea au fost pentru el mama morții. Așijderea și cele cinci cetăți ale sodomienilor, fiindcă mâncau mult și beau fără de măsură și fiindcă viețuiau în desfrânări și făceau păcatul cel mai urât al sodomiei, au fost pedepsite de Dumnezeu foarte rău, și-n această lume și în iad: a plouat cu foc și le-a ars. Tot astfel, a pățimit și Isav, fiul mai mare al Patriarhului Isaac. Din cauza lăcomiei și-a dat cinstea nașterii sale celei dintâi lui Iacov, fratele său, pentru mâncare, și a fost urât și izgonit de Dumnezeu, „*încă și norodul lui Dumnezeu, zice Scriptura, a șezut să mănânce și să bea și s-a sculat să joace și să strige și a venit urgia lui Dumnezeu și i-au cuprins fără de veste*“.

La fel sunt și acelea care se fac acum în lunte, o iubiților: beții, jocuri

diavolești, cântece desfrânate, strigări nebunești, desfrânări și preadesfrânări. Nu le ajunge ziua, ci până la miezul nopții nu încetează cu aceste lucruri satanice, însă mare răutate este, fraților, lipsa de cumpătare și dintr-însa, precum am zis, a venit moartea în lume..

Noi smeriții călugări avem datoria să mulțumim lui Dumnezeu că ne-a mântuit de această răzvrătire mincinoasă și de înșelătoarea viețuire și ne-a învrednicit unei vieți fericite, în ea nu este necumpătata voie a mâncării, ci măsura; nici beții, ci postire; nici tulburare, ci pace; nici strigare, ci liniște; nici lene, ci trudă; nici vorbe în zadar, ci laudă și mulțumită către Domnul; nici defrânare și poftă de sine, ci feciorie, înțelepciune și curăție.

În această viețuire și petrecere au strălucit dumnezeieștii noștri Părinți și pustnici, care cu ajutorul lui Dumnezeu au călcat patimile trupului, au izgonit dracii, au făcut minuni, au câștigat slava și împărăția cerurilor și au fost vestiți în toată lumea. Unul din ei este marele Antonie, a cărui viață o știm și cât l-a cinstit Dumnezeu în toată lumea știm; căci înșiși împărații îl aveau în mare evlavie, încât îi scriau cărți și mare cinste socoteau răspunsul dela dânsul.

Deci povara acestor sfinți și viața lor o petrecem și noi smeriții și nu numai că poftim, dar avem datoria ca să urmăm lor și să facem faptele lor. Fiindcă aceasta însemnează chipul ce purtăm, pentru aceasta am lăsat lumea și patria noastră, ne-am lepădat de prieteni și de rude, am venit să ne supunem în sfânta mănăstire la ascultare de părinte, proiestos și sfânt stareț, pentru Hristos, ca să ne mântuim prin ascultare. De această mântuire ne încredințază și închinarea la sfintele icoane, pentru care suntem izgoniți din mănăstirea noastră.

Deci să ne bucurăm în Hristos. Să ne veselim, că ne-a dăruit Domnul darul de a petrece viață duhovnicească, în care viață de vom vrea, în toate zilele avem bucurie și sărbătoare.

Drept aceea vă rog pe toți, o fraților, cât putem cu mai multă silință să ne ostenim în strădania noastră, în pravoslavia noastră și la mărturisirea sfintelor icoane. Cu toate că iar s-a auzit că voiește împăratul să ne supere și poate să vină și vreun om împărătesc fără de veste, să nu ne temem de vorbele ce auzim, că de avem pe Dumnezeu în ajutor, cine va putea să ne vatăme? Dacă ne-a ajutat în cele trecute, cum nu ne va păzi până în sfârșit? Numai noi să stăm cu vitejie și să ne păzim fără de sminteală și Dumnezeu ne va da putere, mângâiere și răbdare în scârbele și ispitele care ne vor veni după vrerea Lui.

Ca să plăcem Lui până la sfârșitul vieții noastre și așa să aflăm împărăția cerurilor în Hristos Iisus Domnul nostru, Căruia este slava și puterea dimpreună cu Tatăl și cu Sfântul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 43
LA DUMINICA LĂSATULUI SEC DE CARNE: DESPRE
ZIUA CEA MARE ȘI ÎNFRICOȘATĂ A ARĂTĂRII A
DOUA A DOMNULUI NOSTRU IISUS HRISTOS

Fraților și părinților. Astăzi este poruncă de obște la mireni, ca să lase sec de carne. Să poată să-i vadă cineva cât se silesc la mâncare de carne, la băutura de vin și la jocuri urâte, pe care și a le grăi cineva este rușine, precum zice Apostolul! În loc să petreacă cu multă evlavie această zi, slăvind și mulțumind lui Dumnezeu pentru darurile ce ne dăruiește, și să se gătească pentru întâmpinarea sfântului post, din îndemnul diavolului, ei fac dimpotrivă; iar aceasta, pentru că nu ascultă cuvintele și poruncile Bisericii și mai vârtos cele ce se cântă și se citesc în aceste zile.

Aceasta o zic, iubiților, pentru ca să avem noi călugării mai multă grijă și luare aminte, ca unii ce ne-am osebit de lume, să nu lăsăm mintea robită de poftele lumești, pe care nu numai că nu se cade a le pofti cineva, ci mai vârtos să le urască și să le osândească, să plângă și să se întristeze de cei ce le fac, cu luare aminte și cu frică să ne gândim și să pricepem înțelesul dumnezeieștii Evanghelii ce se citește astăzi, pricina pentru care se cântă canonul Triodului și să ne grijim de ziua cea mare și înfricoșată a arătării Domnului nostru Iisus Hristos, când va șede cu slavă mare pe scaunul înfricoșat.

Câtă spaimă și ce cutremur va fi atunci! Însăși puterile cerești se vor spăimânta și se vor clăti, precum zice Evanghelia. Atunci se vor cerceta nu numai faptele noastre, ci și vorbele, bune sau rele, ce am vorbit aici. De asemenea și gândurile și poftele inimii noastre vor fi ispitite. Va pune Dreptul Judecător pe dreپți la dreapta, iar pe păcătoși la stânga, și va zice celor de-a dreapta, cu glas dulce și blând: „*Veniți blagosloviții Părintelui meu, de moșteniți împărăția ce s-a gătit vouă mai înainte de facerea lumii*“. Iară celor ce vor sta de-a stânga va striga cu mânie hotărârea cea înfricoșată: „*Duceți-vă dela mine, blestemaților, în focul cel veșnic ce s-a gătit diavolului și slugilor lui*“.

La acestea ar trebui să ne gândim pururea, și noi călugării și mireni, și să cădem la Dumnezeu, pocăindu-ne și plângând, ca să ne ierte păcatele noastre, până nu sosește sfârșitul, și să ne izbăvească de chinurile înfricoșate.

Dar de vreme ce în lume se află această înșelăciune și orbire, vă rog să ascultăm cuvintele Evangheliei, cu înțelegere, și să ne gătim a sluji

Domnului cu frică și cu cutremur, izgonind și lepădând din sufletul nostru toată fapta rea a păcatului, tot gândul rău și spurcat și să săvârșim tot lucrul bun și tot felul de faptă laudată. Să fim cu milosârdie și cu inimă milostivă către frații noștri. Să ne arătăm cu îndurare, dulci în cuvinte unul către altul, fără de fățarie, smeriți, îndelung răbdători și suferitori. Nu numai în ostenele duhovnicești să fim cu grijă și silitori ci și slujbele mănăstirii să le facem fără de împotrivire, știind că ascultarea și lucrarea ce o facem nu este omenească, ci dumnezeiască.

Pentru aceea trebuie să fim cu mare grijă și luare aminte, ca nu cumva, din lene sau din mândrie sau din nebăgare de seamă, să se pricinuiască vreo stricăciune lucrurilor ce ni se încredințează, ca să nu ne păgubim sufletește.

Deci, acestea și orice altă bunătate ar fi sau lucru ce place lui Dumnezeu, să ne nevoim ca să le câștigăm acum, până când avem vreme, ca viețuind cu vrednicie, după cum poruncește Evanghelia lui Hristos, să ne facem moșteni împărăției cerești în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava și puterea, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 44
ÎN MIERCUREA DIN SĂPTĂMÂNA BRÂNZEI:
SĂ NE ADUCEM AMINTE DE DARURILE LUI
DUMNEZEU ȘI SĂ NE SILIM SĂ-I PLĂCEM

Fraților și părinților. Cu darul și cu iubirea de oameni a lui Dumnezeu, ne-am învrednicit și-n acest an să ajungem la zilele, care sunt ca niște uși ale sfântului post. Deci trebuie să lăsăm toată lenea și cu mare bucurie să primim grija mântuirii noastre. Destulă este vremea pe care am petrecut-o în lene și în voile trupești. Destule sunt zilele ce le-am cheltuit fără de nici un folos, fără săvârșirea dumnezeieștilor fapte bune. Măcar acum să ne silim a împodobi biserica sufletului, aducându-ne aminte câtă dragoste și îndelungată răbdare are Domnul, iubitorul de oameni, pentru noi.

Să ne aducem aminte de darurile cele nenumărate și de bunătățile cele negrăite ce a făcut și face în toate zilele cu noi. Să ne aducem aminte că nu-i minte, sau limbă omenească să povestească, cum trebuie, bunătățile și darurile lui Dumnezeu. O, frați prea iubiți, luați aminte cu ochii sufletului, adică cu mintea, înțelegeți și cunoașteți dragostea cea multă pe care o are Dumnezeu către noi și cinstea cea mare cu care a cinstit neamul

omenesc. Pentru că mai înainte de facerea omului, a făcut lumea și a împodobit-o cu podoaba frumoasă și minunată, pentru slujba și trebuința omului. Iar mai pe urmă de toate l-a zidit pe el și l-a făcut împărat ca să stăpânească toate dobitoacele pământului, ale mării și ale cerului (adică ale văzduhului), precum proorocul, mărindu-l zice: „ *Toate le-ai supus sub picioarele lui*“; adică, toate lucrurile și dobitoacele lumii le-ai pus sub stăpânirea omului.

Dumnezeu numai din nemărginită Sa bunătate fiind pornit, ne-a zidit după chipul și asemănarea Lui, ne-a dat minte cerească, ca să deosebim binele de rău. Noi, însă, ca niște nemulțumitori și fără de minte, am călcat porunca Lui cea sfântă și ne-am depărtat de Dânsul. Dar El iarăși, ea un milostiv ce este, nu ne-a părăsit, ci a venit, căutându-ne, și a suferit pentru noi ocări și bătăi. Chiar moarte fără vină a pățimit și ne-a răscumpărat cu cinstitul Său sânge din robia diavolului și din iadul cel veșnic. Apoi ne-a suit la cer, la patria noastră, la împărăția cerurilor, adică acolo unde este și El.

O, ce mare milă ne-a arătat! O, ce mare dar ne-a dăruit! Ne-a lăsat încă și Sfântul Botez, care ne slobozește din tot felul de păcate. Și ce este mai mare și mai luminat, ne-a hărăzit Pocăința și Spovedania, încât de se va întâmpla să-și întineze cineva, din slăbiciunea firii și a slăbiciunii minții, Botezul prin păcat, iarăși să se curățească și să se lumineze. În scurt, pentru noi a gătit moștenirea cea veșnică, de vom păzi poruncile Lui, și bunătățile acelea, precum zice Apostolul: „ *Că ochi omenesc n-a văzut, nici urechi au auzit, nici mintea n-a socotit, câte a gătit Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El*“. De câtă fericire a învrednicit Hristos pe om!

Pe lângă acestea să socotim cu mintea noastră prisosința darului Său către noi. Oare de câte ori n-am căzut în primejdii sufletești și trupești și acest Domn nu ne-a izbăvit! De câte ori n-am ascultat dracii vicleni și am făcut voia diavolului, iar a lui Dumnezeu am călcat-o de bună voia noastră! Acesta nu ne-a părăsit, nici nu ne-a dat spre stricăciune vrăjmașului. El ne-a păzit, ne-a hrănit și ne-a chivernisit viața, răbdând și așteptând din zi în zi să ne pocăim, să ne întoarcem și să alergăm către El. Mai mult decât atât, ne-a arătat acest chip al vieții călugărești și dragostea vieții pustnicești și ne-a întărit inima ca să urâm lumea și înșelăciunea ei, să lăsăm patria, rudele și prietenii și să ne învrednicim a veni la acest sobor sfânt al frăției.

Gândiți-vă că, fără să facem nici un bine lui Dumnezeu, ci mai vârtos mii de păcate, acesta iarăși în tot chipul și în tot felul ne iubește și ne păzește de toată răutatea. Dar când vom vrea să ne pocăim din toată inima și să ne silim a-I plăcea în lucrurile duhovnicești, câte bunătăți și câte daruri duhovnicești nu ne va, dăruie! Cu cel mai mult ne va întări și ne va ajuta pe calea faptelor bune!

Așadar, o fraților, la aceste lucruri să ne gândim ziua și noaptea,

acestea să le lucrăm pururea, adică la darurile lui Dumnezeu și facerile lui de bine, și să strigăm neîncetat cu proorocul David: „*Ce vom răsplăti Domnului pentru toate câte ne-a dat nouă ?* “ Sau cum zice alt prooroc: „*Cine sunt eu Doamne, Doamne, și ce este casa Tatălui meu, că m-a iubit?*“ Când ne vom gândi la acestea cu adevărat, ne vom îndemna spre dragostea lui Dumnezeu, Cel ce ne-a făcut, și ne vom nevoi ca să facem poruncile Lui sfinte, că să nu mâhnim pe acela Care ne-a mântuit.

Atunci și El va revărsa cu prisosință darul și ajutorul asupra noastră, ca să-I plăcem până în sfârșit, întru slava și cinstea sfântului Său nume, că Lui I se cade toată slava, cinstea și închinăciunea, în veci. Amin.

CUVÂNTUL 45

ÎN VINEREA DIN SĂPTĂMÂNA BRÂNZEI: DESPRE MÂNGÂIEREA SĂRBĂTORILOR ȘI DESPRE DATORIA DE A NE RUGA PENTRU CEI DIN LUME

Fraților și părinților. De multe ori am lăudat și laud cinul și rânduiala vieții călugărești. Nu fac aceasta pentru ademenire și pentru înșelăciune, ci grăiesc adevărul și zic că este un lucru lăudat călugăria sau, mai bine zis, un lucru îngeresc. Dar nici pe mireni nu-i voi defăima, ci vreau să vă îndemn către faptele bune ale vieții adevărate.

Știți ce tulburări, ce strigări, ce jocuri, ce beții se fac astăzi în lume. Ele sunt lucruri și fapte diavolești pentru care, de nu se vor pocăi, rău se vor chinui cei ce le fac. Viețuirea noastră însă nu înseamnă să mâncăm și să bem mult, să sărim și să aruncăm cu piatra. Oricine le face, după pravilă nu se poate cumineca nici la Paști.

Dar ce să facem? Să cântăm ziua și noaptea și să slăvim pe Domnul după rânduiala slujbei bisericesti, dată nouă de sfinții Părinți. Adică să mergem din cântare în cântare, din citire în citire, din rugăciune în rugăciune și adesea să luăm aminte și să ne păzim mintea, ca să nu ne înșele diavolul și să semene în inima noastră gândurile rele, aducerea aminte de relele trecute, de mândrie, de desfrânare sau de alt păcat. Alteori să spunem în gând psalmi și alte cuvinte dumnezeiești. Când va fi vremea, să ne odihnim în chilia noastră, apoi iar să lucrăm sau să vorbim despre folosul sufletului. Unul pe altul să ne ajutăm, fiecare la slujba sa. Unul pe altul să ne iubim și să ne fie milă unul de altul, ca de niște frați. Fiindcă toți suntem un trup, precum zice Apostolul: „ *Un trup și un Duh, într-o nădejde a chemării noastre* “. Toate să se chivernisească cu măsură și cu bună

rânduială.

Iar de va fi trebuință și de ceva mângâiere pentru trup la sărbători, nici aceasta să nu fie afară din cale, ci cu rânduială și așa cum se cade călugărilor, căci avem mărturie în sfânta Evanghelie. Ascultați ce zice Hristos lui Iuda: „*Ce ai să faci, fă curând*“. Nimeni din cei ce ședeau n-au înțeles de ce a zis așa; După Scriptură, unii cred că s-a zis așa fiindcă Iuda ținea punga și cheltuia: adică i-ar fi zis Iisus să cumpere cele trebuincioase pentru sărăbătoare și să dea milostenie săracilor.

Vedeți, fraților, că și Domnul și Apostolii aveau grija sărbătorii și a săracilor; pe care și noi, smeriții, precum vedeți, ne nevoim, după putință, să-i urmăm.

Blagoslovit este Dumnezeu, care ne-a învrednicit de această viețuire, nii pentru niscaiva fapte bune, pentru că nici un lucru bun n-am făcut pe pământ înaintea lui Dumnezeu, ci numai pentru nemărginita Lui bunătate. De aceea avem datorie fiecare să mulțumim foarte, cu inimă frântă și smerită, lui Dumnezeu făcătorul nostru de bine.

Deci în viața călugărească trebuie, precum am zis, să se săvârșească mângâierea praznicelor, în lume foarte rare fiind aceste fapte. Căci toată ziua și toată noaptea au numai grija bogățiilor și oamenii sunt prididiți de patimi lumești, adică de: desfrânare, preadesfrânare, furțișaguri, nedreptăți, minciuni, blestemuri, înjurături. Unul pe altul vrăjmașește, unul pe altul dă în judecată nedreaptă și alte multe răutăți se fac în lume, așa cum zice Sf. Ioan Gură de Aur: „*Puțini din lume se vor mântui*“.

Acest cuvânt este înfricoșat, dar este adevărat. De aceea trebuie să plângem, nu numai pentru păcatele noastre, ci și pentru hotărârea aceasta asupra celor din lume. Nu suntem noi și mireni frați? Nu suntem zidiți dintr-un pământ? Nu ne-am botezat într-o cristelniță toți? Chiar un dobotoc de vom vedea alunecând în râpă, nu ne întristăm? Cu atât mai mult să ne întristăm și să plângem pe frații noștri creștini.

Așa și fericitul Pavel plângea pe vrăjmașii crucii lui Hristos, rugându-se cu inima întristată. Așijderea, proorocul Ieremia plângea pierzarea evreilor; și nu numai că i-a plâns, ci plângerile le-a scris și le-a lăsat ca să se citească. Moise, văzătorul de Dumnezeu, striga la Dumnezeu și zicea: „*De vei lăsa lor păcatul, lasă-l, iară de nu, și pe mine mă șterge din cartea ta*“. În scurtă vorbă, fiecare sfânt se mârșea pentru păcătoși și se ruga lui Dumnezeu pentru dânșii.

Deci de poftim să umblăm și noi pe urma sfinților, să nu ne grijim numai de mântuirea noastră, ci să ne rugăm și pentru lume, întristându-ne de păcătoși, de eretici, chiar și de limbile păgâne, care se află în întunerecul necredinței. Cu un cuvânt, pentru toți oamenii, precum poruncește apostolul Pavel, să facem rugăciuni și mulțumite. Folosul nostru va fi mai mare decât al aceluia pe care-i pomenim și pentru care ne rugăm. Vom dobândi

curățirea și iertarea păcatelor noastre și vom câștiga viața cea veșnică a împărăției cerești, în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava și puterea dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 46 LA DUMINICA LĂSATULUI SEC DE BRÂNZĂ: TĂIEREA VOII ESTE, PENTRU CEI SUPUȘI ȘI ASCULTĂTORI, ADEVĂRATUL POST

Fraților și părinților, Bun este Dumnezeu nostru care ne dă viață, ne ține din an în an și ne-a adus, cu iubirea Sa de oameni, până la acest sfânt post, în care fiecare silitor se sârguiește în felurite chipuri și se ostenește pentru mântuirea sufletului său. Unul postește două și trei zile; altul priveghiază și stă la rugăciune atâtea ceasuri; altul se ostenește prin plecarea genunchilor, făcând atâtea și atâtea metanii, după putință; altul se sârguiește cu oricare din faptele bune în aceste zile.

Călugărul care face ascultare și este adevărat ascultător nu se ostenește numai pentru o vreme, ci pentru toată viața lui. Care este osteneala ascultătorului supus și care este fapta cea mare și cununa lui cea luminată? Să nu nădăjduiască în gândurile lui și niciodată să nu facă voia lui. Ci orice va face, să fie cu întrebarea egumenului sau a starețului și a economului. Acestea-s mai mari decât toate faptele bune. În scurt, supunerea și ascultarea se încununază cu cununa muceniciei. Căci a-și tăia cineva voia sa și a face voia proiestosului, are atâta preț înaintea lui Dumnezeu, ca și când și-ar vărsa sângele pentru Hristos.

Să mai știți, fraților, că în aceste sfinte zile se schimbă bucatele și se înmulțesc metaniile și rugăciunile, se lungesc cântările și slujbele bisericesti, după cum ne-au lăsat sfinții Părinți. De aceea și noi să primim darul postului cu cinste și cu bucurie, să nu ne întristăm de reaua pătimire și de slăbiciunea trupului nostru, ci să ne bucurăm că-i pentru sănătatea și mântuirea sufletului nostru.

Așadar să petrecem aceste sfinte zile cu blândețea inimii, fără răutate, fără osândă, fără mânie, fără vicleșug, fără pismă, împăcați unul cu altul, cu dragoste, blânzi, ascultători. Când este vremea, să ne odihnim cu grijă, când va fi nevoie de vorbă, să răspundem cu smerenie și cu evlavie. Să fugim de vorba multă și de tulburarea mulțimilor pentru ca să plinim slujbele în liniște și cu pace, ca niște slugi ale lui Hristos, căci tulburarea aduce multă stricăciune în obște și-n soborul fraților.

Mai presus de toate să punem strajă, să nu deschidem ușa gândurilor rele, care vin și ne dezmiardă sufletul, nici să dăm loc diavolului, precum ne învață dumnezeiasca Scriptură când zice: *„De va veni duhul cel pierzător, asupra-ți, să nu afle loc întru tine“*. Diavolul, vrăjmașul nostru, nu are putere să ne silească, ci numai aruncă gânduri rele, precum aruncă pescarul undița cu viermele. De primim gândurile, atunci ne vânează și ne stăpânește, iar când le izgonim cu ruga și cu chemarea cinstitului nume al Domnului nostru Iisus Hristos, atunci diavolul fuge de la noi rușinat.

Să punem osteneală și silință, ca să ne păzim sufletul neîntinat și curat de orice gând spurcat. Să-l păzim nerănit de săgețile lor, ca pe o mireasă a lui Hristos și așa ne vom învrednici să ne facem locașul Duhului Sfânt și să auzim: *„Feriți cei curați cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu“* sau precum zice Apostolul: *„Câte sunt adevărate, câte sunt cinstite, câte drepte, câte curate, câte laudate, orice fel de faptă bună, orice laudă, acestea să le facem, acestea să le urmăm și Dumnezeu va fi cu noi“*.

Drept aceea, fraților, să fugim de mâncare multă și de beție, din care se nasc toate păcatele. Să mâncăm și să bem cu evlavie și cu frica lui Dumnezeu și să-I dăm slavă că ne-a izbăvit de înșelăciunea și de tulburarea lumii.

De este cineva, printre noi, nu călugăr adevărat, care în aceste zile cântă cântece drăcești, adică lumești, și se joacă ca copiii cei mici, lucru neîngăduit nici mirenilor și cu atât mai mult monahilor celor aleși și fii ai lui Dumnezeu, să asculte ce arată Scriptura veche: Dumnezeu s-a mâniat pe evrei și într-o zi au murit douăzecișitri de mii de evrei, pentru că mâncau, se îmbătau și jucau. Și dacă S-a mâniat pe evrei, ce vom pătimi noi, călugării, care facem acestea?

Așa că luați aminte fraților și umblați ca niște fii ai lui Dumnezeu. *Slujiți Domnului cu frică și vă bucurați Lui cu cutremur*. Nu vedeți că se cutremură de dânsul pământul și se clătesc munții? Iar voi vă jucați, glumiți și faceți nebunii.

Ascultați și voi, care jucați și cântați lumește, ce zice Scriptura: *„Cei ce cântă cântece mirenești li se umple inima de duh necurat, iar cei ce cântă bisericască cântare, cu smerenie, li se umple inima de Duh Sfânt“*. Tot așa zice și Apostolul: *„De va avea cineva mângâiere, să cânte, cu înțelepciune, psalmi și tropare, iar nu să ne îmbătăm și să vărsăm“*.

Vă mărturisesc fraților, înaintea lui Dumnezeu și a sfinților îngeri, că monahul care face acest lucru nu este vrednic să se împărtășească, nici să ia anaforă în tot postul, afară de cazul că are duhovnic ca și el și-l va ierta.

Pentru aceea ascultați și păziți cuvintele sfinților și mâncați și beți cu măsură, ca niște fii ai lui Dumnezeu, și dați și la săracii care n-au cu ce să se mângâie în această sfântă zi. De vom face așa, aici, ne vom învrednici să ajungem ziua învierii, iar în veacul viitor (la învierea morților), vom câștiga

împărăția cerurilor în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava și puterea dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 47 ÎN MIERCUREA DIN SĂPTĂMÂNA ÎNTÂIA A POSTULUI MARE: DESPRE POST, DESPRE CURĂȚENIE ȘI DESPRE FERIREA DE PATIMI

Fraților și părinților. Aceste zile ale postului, între celelalte zile ale anului, sunt întocmai ca un liman lin, la care aleargă toți și află liniște duhovnicească; nu numai monahii, ci și mireni, mici și mari, boieri și săraci, împărați și preoți. Căci pentru orice neam și pentru orice vârstă, această vreme este foarte folositoare și mântuitoare. La orașe și sate se potolesc toate tulburările și prisosesc laudele către Dumnezeu, cântările sfinte, milosteniile și rugăciunile. Astfel, Dumnezeu se face blând, lesne iertător, dăruiește pace sufletelor noastre și iertare păcatelor, bineînțeles numai de ne vom întoarce către El din toată inima, căzând la El cu frică și cu cutremur.

Creștinii din lume au dascălii lor, adică arhieriei și păstori care îi povățuiesc și-i învață. Căci după cum cei ce se luptă au nevoie de îndemnători, așa și cei ce postesc au nevoie de mângâierea lacrimilor. Așa și eu de vreme ce prin dragostea voastră sunt proiestos și egumen, am datoria să vă spun cuvinte folositoare pentru postul care este hrana sufletului.

Zice Apostolul: *„Cu cât trupul slăbește și se vestejește de osteneala postirii, cu atât sufletul întinerește din zi în zi, se luminează și se face foarte frumos, după podoaba ce ne-a dat Dumnezeu dintru început“*. Iar când se face curat și frumos prin post și pocăință, și Dumnezeu îl iubește și locuiește într-însul, precum zice Domnul: *„Că eu și Tatăl vom veni și locaș vom face în el“*.

Deci, de vreme ce atât de mare este darul postului și are puterea și harul de a ne face locaș al lui Dumnezeu, trebuie să-l primim cu multă bucurie și să nu ne îmbuibăm cu bucate, știind că Domnul nostru Iisus Hristos a săturat în pustie cinci mii de oameni numai cu pâine și cu apă, prin binecuvântarea celor cinci pâini. Căci dacă ar fi vrut, putea să poruncească și să aibă acolo tot felul de bucate, dar într-adins a făcut aceasta, ca să ne dea nouă pildă de înfrânare și să căutăm numai cele trebuincioase.

Cu toate că lucrul este greu la început, dar de vom pune silință și osteneală zi de zi, cu ajutorul lui Dumnezeu ne va veni mai ușor.

De voim însă ca postul nostru să fie adevărat și primit de Dumnezeu, cum postim de bucate tot așa se cade să ne păzim de orice păcat sufletesc și trupesc, precum ne învață și troparul ce zice: „*Postul nu înseamnă numai părăsirea de bucate, ci și înstrăinarea de toată patima păcatului*“. Să ne păzim dar de lene la canonul și slujba noastră și mai ales decât toate să ne ferim de mândrie, de pismuire, de vrăjmășie, patimi ascunse care omoară sufletul, de viața de sine, adică să nu avem pungă osebită și să urmăm voile noastre. Căci diavolul nu iubește altceva, decât numai să afle pe om că nu întreabă pe altul, nici se sfătuiește cu cel ce poate să-l povățuiască spre bunătate. Atunci cu ușurință îl înșeală și-l împiedecă de la bunătățile pe care le are și le face.

Să luăm aminte bine, mai ales la pofta trupească. Chiar acum, când postim, ne luptă cu gânduri rele șarpele cel cu multe chipuri, diavolul. *Frumos era la vedere și bun la mâncare rodul păcatului, dar nu este cu adevărat bun, ci numai la vedere, ca rodia umflată: pe dinafară e frumoasă și după ce o tai găsești înlăuntru numai fum*. Așa este și pofta păcatului. Pare că are dulceață, dar după ce se săvârșește, păcatul e mai amar decât fierul și decât sabia cu două ascuțisuri. După cum a pățimit strămoșul nostru Adam și, înșelat de diavolul, a mâncat din rodul neascultării, iar în loc de viață el a aflat moarte, tot așa de atunci până astăzi pățimesc toți și sunt înșelați de șarpele cel vechi cu poftele rele ale patimilor trupești. Fiindcă diavolul este întunec, se schimbă și se arată înger luminos. La fel, răutatea o face bună la arătare, amărăciunii îi dă gust dulce, întunecului îi dă chip de lumină, urâciunea o spoiește cu frumusețe, moartea o arată drept viață și cu acestea înșeală lumea și o duce în chinurile viitoare, iscoditorul de rele diavolul.

Noi, fraților, să luăm aminte să nu ne înșele cu meșteșugirile lui multe și viclene, nici să pătimim ca păsările prinse cu lațul și cu cursa, pentru mâncare. Să cercetăm bine, cu mintea noastră, înfricoșările răutății și, fără de nici o osteneală, vom pricepe ascunsa răutate și ne vom păzi de ea.

Pe lângă acestea, să ascultăm neconținut cântările bisericesti și slujbele, fără de lene și cu sârguință. Să ascultăm cu mare luare aminte citirile, *că precum trupul se hrănește și crește cu hrana pâinii, așa și sufletul se hrănește cu cuvintele dumnezeiești*. Să facem metanii după putința fiecăruia în tot ceasul, după măsura dată. Să lucrăm cu mâinile noastre, căci cei ce nu lucrează nimic nu este vrednic să mănânce, precum zice Apostolul. Unul pe altul să ne chivernisim, căci unul este neputincios și altul puternic. Să nu ne certăm, ci numai binele să săvârșim. Să fim dulci la vorbă, împăciuitori în cuvânt, milostivi, blânzi, ascultători, plini de îndurare

și de roduri bune. Pacea lui Dumnezeu să umbrească gândurile și inimile noastre și să ne învrednicească împărăției cerurilor în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava și puterea dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 48 ÎN VINEREA ACELEIAȘI SĂPTĂMÂNI: DESPRE ÎMPODOBIREA LOCAȘULUI NOSTRU SUFLETESC CU FAPTE BUNE

Fraților și părinților, când un mire vrea să-și zidească casă mare și luminoasă, n-are odihnă nici ziua nici noaptea, trudind, îngrijindu-se și nevoindu-se până termină casa. Și atât îl muncește grija și silința la lucru, încât mintea și cugetul lui nu încetează mereu socotind cât de frumos și de bun să fie acoperământul, cât de plăcute și frumoase să fie tencuiala și celelalte, încât oricine va vedea zidirea s-o râvnească și s-o laude. De-l împiedică cineva dela lucru, îi pare foarte rău și se tulbură, ca și cum i s-ar face o mare nedreptate.

Scopul cuvântului, preacinstiții mei frați, este acesta: de vreme ce și noi, fiecare, zidim locaș pentru sufletul nostru - nu casă văzută și stricăcioasă făcută din pietre și lemne, ci locaș ceresc nestrucătat și veșnic făcut din fapte bune și din darurile Duhului Sfânt - spuneți-mi, nu se cade să ne silim în tot chipul? Să ne arătăm noi mai leneși decât cei ce-și zidesc case stricăcioase? N-ar fi o nedreptate?

O casă stricăcioasă e locuită de oameni ce-și iubesc numai trupurile lor și după ce schimbă mulțime de stăpâni, învechindu-se, se năruie și cade, pentru ca iarăși să se refacă cu trudă. Locașul nostru nematerialnic se zidește cu fapte bune și primește într-însul locuitor pe însuși Duhul Sfânt, precum zice Apostolul: „*Voi sunteți Biserica lui Dumnezeu celui viu; Duhul lui Dumnezeu locuiește în voi*“. Apoi, când ieșim din această lume, merge cu noi în ceruri unde îl avem veșnic. Oare e drept să se zidească cu lene și cu trândăvie? Cu adevărat, mare nedreptate și înfruntare va fi.

Zidirea faptelor bune începe cu frica de Dumnezeu, precum, zice dumnezeiasca Scriptură: „*începătura înțelepciunii este frica Domnului*“. Apoi vin cele patru mari fapte bune, adică: înțelepciunea, vitejia, curăția și dreptatea. Unite cu altele și legate cu legătura dragostei, ele alcătuiesc Biserică sfântă și locaș bine primit Domnului. Acest locaș să-l zidim, fraților, și să-l împodobim cu fapte bune, ca să ne învrednicim să avem locuitor în noi pe Duhul Sfânt, și astfel și pe îngeri să-i veselim și pe

oameni să-i folosim cu faptele bune.

Iar pentru că între celelalte fapte bune înfrânarea, întru care acum ne aflăm, este foarte mare, să dăm slavă lui Dumnezeu că ne-a învrednicit și am isprăvit zilele acestei sfinte săptămâni după plăcerea lui Dumnezeu.

Fetele noastre s-au schimbat, s-au ofilit, dar strălucesc prin darul postului. Ura noastră a devenit amară prin scormonirea veninului ce se naște din postire, dar sufletele noastre s-au îndulcit cu nădejdea și cu bucuria mântuirii. Aceste două alcătuiți, sufletul și trupul, din fire se împotrivesc și când se întărește o parte, cealaltă slăbește. Deci și noi, fraților, să ne bucurăm că am făcut partea sufletului nostru mai tare.

De spune cineva că a mânca în toate zilele câte odată, vom micșora înfrânarea, să nu se teamă. Că de ar fi fost așa, nu ne-ar fi poruncit Dumnezeu, să cerem la Tatăl nostru hrana trebuincioasă de toate zilele sau corbul n-ar fi mers la prorocul Ilie cu hrană în toate zilele, nici la dumnezeiescul Pavel cel de la Tibe³ nici marele Antonie nu ar fi găsit cu cale să mănânce în toate zilele câte puțin. Mi se pare că, de vreme ce trupul nostru slăbește de osteneala zilei, Dumnezeu, care ne-a zidit, a vrut ca să fie întărit cu hrana cea din toate zilele, ca să poată lucra poruncile lui Dumnezeu. Așadar să nu fie omul ca un slăbănog, așa cum sunt cei ce postesc două zile sau chiar trei, încât de multe ori nu pot să facă nici metanii, să cânte sau să citească la vreme, cum se cade, nici celelalte slujbe nu pot să le săvârșească. A mânca în toate zilele, nu este un lucru pentru cei ce n-au ajuns la o stare desăvârșită, ci mai degrabă, desăvârșirii și marii bărbați au urmat canonul și rânduiala ce am arătat și pentru ei toate rânduielele noastre sunt bune, după plăcerea lui Dumnezeu alcătuite și de sfinții Părinți îndreptate.

De ne-ar dăruia Dumnezeu și nouă mai multă sănătate și putere trupească și sufletească, ca să putem sluji lui Dumnezeu cel viu și adevărat și să așteptăm ziua răsplătirii de apoi, în care să dea Dumnezeu să străluciți ca soarele între sfinții cei din veci, moștenind împărăția cerurilor în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava și puterea dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

³ Tebaida (n. ed.).

CUVÂNTUL 49
LA DUMINECA ORTODOXIEI: SĂ NU NE SILIM LA
SĂVÂRȘIREA FAPTELOR BUNE PESTE PUTINȚA
NOASTRĂ ȘI SĂ HRĂNIM SUFLETUL
CU CUGETĂRI DUHOVNICEȘTI.

Părinților și fraților, după cum orice lucru bun este greu la început, așa și începutul sfântului post ne-a pricinuit oarecare greutate din cauza schimbării bucatelor și a slujbei. Dar cu cât trece vremea, prin obișnuință, lucrul va fi mai ușor cu ajutorul lui Dumnezeu, precum zice dumnezeiasca Scriptură: „*Toată truda vremelnică, la început, aduce întristare, iar pe urmă aduce rodul dreptății și al păcii*“. Așa și nouă: osteneala ni se pare grea, însă osteneala trece și se duce. Pe urmă, când vom simți folosul sufletesc adus de înfrânare, ne vom veseli foarte.

De vreme ce ne-am învrednicit, cu ajutorul și darul lui Dumnezeu, ca să trecem o săptămână din post, să înmulțim sârguința în celelalte zile ale postului, știind că osârdia dă putere sufletului și trupului, pe cele grele le face ușoare și pe cele anevoioase le face lesnicioase, după cum lenea pe cele ușoare le face grele și pe cele lesnicioase le face anevoioase. Însă în osteneala și strădania noastră, să avem măsură și cu bună socoteală să ne chivernisim, ca să păzim și sănătatea trupului. Ce folos să se sârguiască cineva, la început, peste puterea sa, apoi să se ostenească și să înceteze? De aceea au zis Părinții, că mai bine este câte puțin și pururea să se ostenească omul, decât mult și puțină vreme. Așa să fie și silința noastră cea după Dumnezeu.

Iar pentru că ziua este mare și aduce omului greutate, noi să petrecem vremea zilei în gânduri duhovnicești neîncetate și să ne îndeletnicim cu acelea, prin care se hrănește și se mângâie sufletul. Să nu lăsăm mintea învăluită de lucruri lumești, cu pilde de tulburare și amărăciune, ci să cugetăm la cele dumnezeiești, pline de dulceață și de bucurie. Mintea noastră, fraților, să fie pururea la Dumnezeu și la cele cerești, la frumusețile raiului, la locașurile veșnice, la cetele îngerilor. Să cugetăm și să gândim: oare unde se află sufletele dreptilor și unde ale păcătoșilor? Ce frică și cutremur va cuprinde pe toți, când se va arăta Hristos? Când, precum zice dumnezeiasca Scriptură, „*cerurile cu mare sunet se vor strânge și ca o hârtie se vor înfășură, cele patru stihii și mai ales pământul și cele ce sunt într-însul se vor arde, marea aceasta se va usca de acel mare foc, sufletul se va împreuna cu trupul său, cu care a trăit în această lume*“ și câtă mulțime de oameni va fi atunci dela Adam până la

sfârșitul lumii. Oare cât va fi de înfricoșată fața Domnului cea slăvită, care va străluci și va trimite raze mai multe decât ale soarelui? Ce glas vom auzi oare dela El? Glasul cel blând care zice: „*Veniți, binecuvântații Părintelui Meu?*“ Sau glasul cel înfricoșat care zice: „*Duceți-vă dela Mine blestemaților?*“ În scurt, cum va fi sfârșitul, când dreptii vor fi chemați, cu slavă multă și cinste, la împărăția cerurilor și cum vor fi osândiți păcătoșii, trimiși cu multă ocară în chinurile veșnice? Să ne gândim, fraților, și să ne îngrijim pururea de acestea, fiindcă suntem străini în lumea aceasta, iar viețuirea noastră este în cer. Numai prin aceste bune socotințe vin lacrimile și luminarea sufletului și petrece omul viața în pace, fără tulburare, având bucurie duhovnicească și nădejde ca să câștige bunătățile cele viitoare, în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava și puterea dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 50
ÎN MIERCUREA SĂPTĂMĂNEI A DOUA DIN POST:
DESPRE PĂZIREA SUFLETULUI
DE PATIMILE PIERZĂTOARE

Fraților și părinților, după postul din întâia săptămână ne-am schimbat oarecum: fața noastră a slăbit și s-a ofilit. S-a stricat însă numai omul cel din afară, precum zice Apostolul, iar cel dinlăuntru, adică sufletul, crește și se înnoiește din zi în zi. Căci, după cum traiul bun îngrașă trupul și-l face frumos, așa și sufletul prin înfrânare se face mai luminat și mai viteaz. La fel și noi, prin pătimirea cea rea a trupului, am sporit frumusețea și podoaba sufletului, frumusețe pe care o dorea proorocul David și pentru care ruga pe Dumnezeu, zicând: „*Doamne, întru vrerea Ta dăruiește frumuseții mele putere*“.

Deci, prin această frumusețe a înfrânării se logodesc sufletele noastre cu Mirele ceresc, Hristos, precum zice fericitul Pavel: „*V-am unit pe voi, ca pe o fecioară curată, cu un bărbat, ca să vă pun înaintea lui Hristos, mireasă fără de prihană*“. Mi-e frică însă ca nu cumva, după cum șarpele a înșelat oarecând pe Eva cu meșteșugirea lui, la fel să vatăme, cu viclenie, toată slăbiciunea în Hristos a gândurilor noastre.

Socotiți dar cât de mare este darul că ne-am învrednicit să avem Mire pe Hristos. Vedeți pe marele apostol Pavel, cum se spăimântă și se cutremură pentru noi, ca nu cumva să ne înșele vrăjmașul și să ne facă să cădem din această mare vrednicie. Sufletul nostru se aseamănă cu o fecioară logodită, care-i ascunsă și păzită de ochii tinerilor, ca să nu fie văzută, și care pune mare silință ca să-și păstreze curată fecioria, până la

vremea nunții și a unirii ei. Tot așa sufletul are datoria să se păzească curat de păcat, până în ceasul morții și atunci, ieșind din trup ca dintr-un palat împărătesc, de va fi frumos și împodobit cu paza fecioriei avută în această lume, atunci se vor bucura sfinții îngeri văzându-l împodobit cu fapte bune. Iară de va fi urât și înegrit de păcate, se vor bucura dracii. O, ce lucru de jale și de plângere, să spună cineva sau să audă aceasta! Drept aceea, să primim ca trupul nostru să aibă acum pătimire rea, să se smerească și să stăpânească mintea sufletească în noi, iar nu voia rea a trupului. Nu numai acum, ci totdeauna să avem această pază și această nevointă a înfrânării, căci viața monahului nu este decât o înfrânare a patimilor, pază a gândurilor și război neconținut împotriva duhurilor nevăzute. Cu toate că acestea sunt grele și ostenitoare pentru trup, dar mult folos aduc sufletului; căci osteneala este trecătoare, iar plata veșnică. Pentru aceea zice Apostolul: *„Ușurința scârbei noastre ne gătește greutatea slavei veșnice“*. Deci o fraților, să nu ne îngrijim de cele văzute, ci de cele nevăzute, că cele văzute sunt; trecătoare, iar cele nevăzute, veșnice. Aceste bunătăți poftesc și îngerii să le privească, adică să vadă pe Domnul nostru Iisus Hristos, cu care sufletele noastre sunt unite. Mă rog dragostei voastre fraților, să păzim sufletul nostru curat de fapte rele, de gânduri necurate, care întinează sufletul, precum a zis Domnul. Să nu primim în niciun chip gândul păcatului, că din gândire și din aducerea aminte a păcatului, se aprinde pofta ca un foc mare și arde sufletul și îl face urât și negru. De aceea departe să fugim de patimi și de gândul pe care ni-l pune diavolul înainte. Să ne depărtăm cu mare grăbire de ispitele viclene, ca să luminăm sufletul nostru cu fapte bune, sârguindu-ne și ostenindu-ne în acest post cu înfrânarea, ca atunci când va veni ceasul despărțirii sufletului să fim gătiți și curați, să ne învrednicim bucuriei cerești și să câștigăm bunătățile veșnice în Hristos Iisus Domnul nostru a Căruia este slava și stăpânirea împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 51
ÎN VINEREA SĂPTĂMÂNII A DOUA: DESPRE UNIRE
ȘI DRAGOSTE ȘI TREBUINȚA DE A SUFERI CU
VITEJIE OSTENELILE FAPTELOR BUNE, CA
SĂ CÂȘTIGĂM ÎMPĂRĂȚIA CERURILOR

Fraților și părinților, mult mă veselesc eu smeritul, văzând petrecerea voastră cu pace, întărirea voastră în faptele bune și mai ales unirea dragostei dintre voi, și că petreceți vremea postului în răbdare și faceți

aceasta pentru mântuirea sufletului vostru și pentru nădejdea cea bună a vieții veșnice. Din toate bunătățile, alt lucru mai bun nu este ca pacea și unirea între frați și acestea odrăslesc din înfrânare. Că oriunde se va arăta și se va afla înfrânarea de acolo toată răutatea și vicleșugul fug. Așa au lipsit acum și de la noi nestatornicia, neorânduiala, împotrivirea, viclenia, clewetirea, neascultarea, mândria și toată răutatea.

Deci, frații care sunt sârguitori să priceapă că nu numai pe ei se folosesc, ci și pe ceilalți frați îi îndeamnă spre bine cu pilda lor bună, pentru care mare plată vor lua de la Dumnezeu, iar cei ce fac scandal, aduc și lor și altora multă osândă prin pilda rea. Prieteni ai lui Dumnezeu și ai îngerilor sunt cei care povățuiesc cu cuvântul și îndeamnă pe frați spre poruncile lui Dumnezeu. Să dea Dumnezeu să ne aflăm totdeauna în această stare și viețuire lăudată și să nu încetăm, nici să lipsim vreodată de la dragostea lui Dumnezeu. Că zice Hristos: „*Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău din tot sufletul tău și din toată inima ta și din tot cugetul tău*“. Dar cel ce iubește pe Dumnezeu astfel, niciodată nu se satură de dragostea lui, nu ostenește și nu se lenevește; ci mai mult își sporește căldura, crescând în inima lui faptele bune, și merge din putere în putere, lucru pe care se cade să nu-l contenească niciodată.

Nu vedeți pe oamenii mireni cum se ostenesc și se nevoiesc ziua și noaptea pentru cele trecătoare? Nu vă uitați la ce fac corăbiile aici înaintea noastră, cum lucrează toată ziua și nicidecum nu se odihnesc? Pentru care pricină? Ca să câștige ceva de cheltuială, să se chivernisească. Iar noi să nu suferim osteneli și nevoi cu bucurie, pentru ca să câștigăm bogăție dumnezeiască, să ne învrednicim de împărăția cerurilor, să câștigăm cele veșnice și să ne izbăvim de chinurile cumplite? Dimpotrivă, fraților, așa să facem și de va fi trebuință să ne vărsăm și sângele pentru numele și dragostea lui Dumnezeu, să stăm cu bărbăție bucurându-ne cu nădejde, suferind toată scârba cu mulțumire.

Să căutăm prin rugăciune, psalmi și citiri să unim mintea noastră cu Domnul prin această silință și să o izbăvim de gândurile nefolositoare. De vreme ce șederea și lenea pricinuiesc tot lucrul rău, iar lucrarea și sârguirea sunt paza minții noastre. Pe lângă toate acestea să ne îngrijim de ascultare și fiecare să-și facă treaba sa cu frică de Dumnezeu. Să fie faptele noastre cu bună orânduială și cu bună evlavie și să iubim odihna fratelui nostru, că toate acestea sunt folositoare și ajută la mântuirea sufletului, însă pe lângă acestea să ne rugăm lui Dumnezeu și pentru frații noștri care sunt la slujbe în multe locuri, ca să-i acopere Dumnezeu, pentru că de aceștia am grijă, fiindcă nu-i am înaintea mea ca să văd cum viețuiesc, încă și pentru mine smeritul să vă rugați, ca să mi se dea cuvântul de folos în gura mea și viețuirea dreaptă și mântuitoare, ca prin dragostea voastră și eu cel mai mic să aflu mântuire sufletului meu în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia

este slava împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 52 LA DUMINICA A DOUA DIN POST: ÎN NĂDEJDEA VIEȚII VEȘNICE, SĂ PETRECEM ZILELE POSTULUI CU LINIȘTE ȘI BLÂNDEȚE

Fraților și părinților, bun lucru este postul, unit însă cu faptele bune care i se cuvin: cu pacea, cugetul bun, ascultarea, blândețea, milostivirea și alte bunătăți ce sunt folositoare. Dar diavolul, ca un vrăjmaș și protivnic al mântuirii noastre, meșteșugeste și lucrează împotriva celor ce postesc toate cele împotrivoare. Îi face îndrăzneți, împotrivitori la cuvinte, răi, mânioși, trufași, pizmătăreți, vorbitori de rău, ca să le pricinuiască mai multă stricăciune și pagubă cu aceste patimi, decât folosul pe care-l pot câștiga prin post. Noi, însă, înșelăciunile și meșteșugurile lui cunoscându-le, să petrecem aceste sfinte zile pururea cu pace, cu blândețe și cu liniște și să ne purtăm unul față de altul cu dragoste, cunoscând că acest fel de post este bine primit la Dumnezeu. Iar dacă ne lipsesc acestea, orice osteneală vom face este pierdută și în zadar ne trudim. De trebuință, așadar, este să postim, că postul veștejește trupul, dar întărește sufletul și-l înoiește. Căci cu cât omul din afară se strică, cu atât cel din lăuntru se înoiește, precum zice Apostolul.

Din zi în zi, vremelnica ușurință a scârbelor multă slavă ne gătește în ceruri. Așa că, socotind și aducându-ne aminte de plata și răsplătirea viitoare, să suferim ostenele faptelor bune cu bucurie, mulțumind lui Dumnezeu că ne-a învrednicit a fi părtași moștenirii sfinților săi din lumina cea neînserată, și că ne-a izbăvit de stăpânirea întunerecului și ne-a făgăduit împărăția Fiului său.

Dar împărtășirea cu preacuratul Său trup și sânge, cu care în toate zilele ne învrednicim, puțin lucru vi se pare? Ce poate fi mai dulce și mai de folos decât sfânta împărtășanie, care dăruiește viață veșnică celor ce se cuminecă cu vrednicie? Noi vorbim în toate zilele și nopțile cu dumnezeiescul David și cu alți sfinți Părinți și luminători ai bisericii, și altă mângâiere pentru suflet nu aflăm. Căci ne-am osebit de rudele noastre și am rupt cu prieteșugul acestei lumi mincinoase, pentru Domnul, și nici o altă viață nu este fericită sau mai înaltă, decât aceasta. Căci viața noastră este în ceruri, așteptând de acolo pe Domnul nostru Iisus Hristos, Mântuitorul, care va prefăce smeritul nostru trup asemenea cu trupul slavei

Lui, după lucrarea puterii de a supune Lui toate. Pentru aceea, frații mei, se cade să avem bucurie defăimând și călcând toată pofta rea a trupului. *„Că tot trupul, ca iarba câmpului și toată slava omului, ca o floare este; s-a uscat iarba și floarea ei s-a scuturat“*, dar lucrarea faptelor bune rămâne în veac. Dacă cineva dintre noi pătimește rău, să se roage, zice Scriptura; de are cineva bucurie, să cânte, de se supără de patima rea a păcatului, de vreme ce diavolul niciodată nu încetează a purta război cu noi, să sufere, auzind pe cel ce zice: *„Fericit este cel care suferă supărarea, că fiind cercetat va lua cununa vieții, pe care a făgăduit-o Domnul celor ce-L iubesc pe dânsul. De veți cunoaște acestea, zice Domnul, fericiți veți fi dacă le veți face“*; că a Lui este slava în veci. Amin.

CUVÂNTUL 53

ÎN MIERCUREA SĂPTĂMÂNII A TREIA DIN POST: DESPRE MOARTEA FĂRĂ DE VESTE ȘI NEÎNTINAREA GÂNDURILOR CU POFTE TRUPEȘTI

Fraților și părinților, aflându-se aici la noi sfântul părinte și dascăl, nu se cade să vă învăț eu. Însă pentru a păstra obiceiul și rânduiala vă voi grai puțin despre viața noastră trecătoare. Din zi în zi, în curgerea vremii, ne apropiem de sfârșitul vieții noastre și peste puțină este cuiva să înlăture ceasul sfârșitului, fiindcă trebuie să ieșim din lumea aceasta și să mergem acolo unde sunt părinții noștri. Drept aceea trebuie să avem multă grijă ca să ne aflăm gata în acel ceas. Auzim doar sfânta Scriptură vorbind despre potop și pe Domnul care zice: *„Că precum în vremea lui Noe oamenii nu se grijeau cu nimic de potop, ci mâncau și beau, se însurau și se veseleau, vindeau și cumpărau și fără de veste a venit potopul și pe toți i-a înecat“*, așa va fi și la a doua venire a lui Hristos. Poate că ne mirăm de orbirea și nesimțirea oamenilor din acea vreme. Căci vedeau corabia pe care o făcea dreptul Noe în o sută de ani și-l auzeau zicând că Dumnezeu va să dea potop, ca să-i înece și să-i prăpădească pentru răutățile ce făceau, dar ei nicidecum nu băgau în seamă cuvintele lui ca să se pocăiască.

Dar ia să luăm și noi aminte. Nu cumva ne aflăm în aceeași nesimțire pentru care-i osândim pe ei? Că și acum, chiar dacă nu vedem corabie cioplindu-se în o sută de ani, dar vedem în toate zilele morminte pline de oase, în care astăzi sau mâine vom intra și noi, căci unul câte unul se duc dela noi. Și noi ne lenevim și nu băgăm în seamă mântuirea sufletului nostru, nici nu o socotim. Ci o fraților, să ne gătim ca să nu vie acel ceas fără de veste. Căci vai de cel ce nu va fi gata, că se va primejdui și mult se

va amări, văzând că nimeni nu poate să-l ajute, și va căuta fiecare vremea și zilele ce au petrecut și nu le va afla, și va plânge după ele, fără de mângâiere. Deci fiind întâmplarea noastră mai înfricoșată decât potopul ce a fost atunci, trebuie să fim foarte cu luare aminte până nu ne cuprinde ceasul morții. Dar nu zic să nu mâncăm, să nu bem, sau să nu purtăm haine, nu zic aceasta; ci zic, *că de mâncăm și bem, sau altceva de facem, toate să fie spre slava lui Dumnezeu*, după porunca Apostolului, precum se cade călugărilor. Ca să nu fim noi pricină pentru defăimarea și necinstirea cinului călugăresc de credincioși și necredincioși, precum grăiește Apostolul: „*Nu fiți pricină de sminteală iudeilor și elinilor și Bisericii lui Hristos* “.

Cu adevărat mă rog vouă și mă cuceresc, frații mei, urmați porunca Apostolului, ca să mă bucur și eu. Fiți în dragoste uniți, într-un suflet alcătuiți, nici o slujbă să nu faceți cu gâlceavă sau cu mândrie. Ci unul altuia să vă supuneți ca niște slugi ascultătoare ale lui Hristos.

Păziți-vă cu mare luare aminte și cele cinci simțuri ale voastre, adică ochii să nu se uite la cele necuvioase, urechile să nu asculte cele ce nu folosesc, gustul să nu caute să dea pânteceleui poftele pe care le cere, pipăirea să nu ne apropie de ceea ce nu se cade. Căci din nepaza simțurilor vine moartea și prăpădirea sufletelor noastre. Minteia iarăși să o stăpânim să nu se rățăcească în lucruri zadarnice și fără de folos; nici să gândească înfățișări și chipuri ale poftelor trupești, din care nu avem bucurie ci multă amărăciune, durere și vătămarea binelui nostru sufletesc. O, fraților! Bucuria și veselia sufletului una este, adică, a se păzi cineva curat de patimile trupești și de gândurile rele, ca prin nevoință să ajungă la nepătimire, nevătămându-se nici prin fapte, nici prin cuvinte. Deci să nu ne îngreunăm, nici să ne lenevim a merge la bucuria nepătimirii și a curățeniei, ci să ne sârguim pururea cu multă osteneală, ca să ne îndreptăm de orice păcat și greșală. Iar Dumnezeu este gata spre ajutor, că aproape este de cei ce se pocăiesc și de vom viețui așa, vom dobândi împărăția cerurilor în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava și puterea împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 54
ÎN VINEREA SĂPTĂMÂNII A TREIA:
POSTIREA ȘI DESPRE ÎNDEMNUL
CĂTRE TOATE BUNĂTĂȚILE

Fraților și părinților, ieri ne-am turburat puțin, iar astăzi avem liniște și pace. Ieri am avut pravilă și poruncă, iar astăzi, odihnă. Blagoslovit să fie Domnul, care a risipit ispitirile și ne-a întărit, ca fără temere să stăm întru întâmpinarea înfricoșărilor. Aceasta este fapta creștinilor adevărați și amonahilor desăvârșiți, ca pururea să fie gata să sufere tot relul de primejdii pentru fapta bună, încât de alt lucru să nu ne grijim fără numai de porunca lui Dumnezeu.

Că cei ce au fost trimiși de împăratul și au spus cele ce ne-au spus (că împăratul va să ne izgonească de nu vom asculta), s-au dus mai mult ei cucerii de evlavie, decât noi spăimântați prin înfricoșare. Însă Domnul vă va da plată pentru hotărârea ce-ați luat ca să primiți izgonirea pentru binele Domnului și pentru sfintele Lui icoane. Vă va da plata desăvârșirii, că bogat este în milostivire. Și dacă numai pentru gândul bun ce pune cineva pentru bine se încununează, cu atât mai vârtos de va săvârși și cu fapta acel gând. Deci și noi ceea ce am hotărât, avem vreme să și săvârșim, pentru că încă ispita nu s-a potolit, ci a rămas. Și nu numai la noi s-a dat acest fel de porunci împărătești, ci la toată lumea, ca să nu scape nimeni neîmpărtașit de aluatul ereticilor. Pentru aceea să ascultăm pe Apostolul ce zice: „*Cu înțelepciune umblați către cei din afară, adică, cei necredincioși, răscumpărând vremea; cuvântul vostru să fie pururea dulce și cu stare potrivit, adică bine chibzuit, ca să dați răspunsuri cuviincioase la fiecare*“. Și ne învață Apostolul, ca nu fără socoteală să ne dăm pe noi ispitelor nici să trecem cuvântul lui Dumnezeu, *căci în sufletul celui ce se va sfii și nu va grăi adevărul, zice Scriptura, nu va rămânea Duhul lui Dumnezeu într-însul* și despre aceasta destule sunt câte v-am grăit.

Iată dar, cu ajutorul lui Dumnezeu vremea postului merge înainte și ne apropiem de mijlocul căii. Deci să punem silință, nevoindu-ne la cele dinainte cu orice mijloc poștește fiecare, fără întristare și greutate. Dumnezeu iubește pe postitorul osârduitor și smerit, însă canonul și rânduiala vieții de obște nu sloboade ca să postească fiecare după voia sa și să umble unde vrea, ci postul de obște și adevărat pentru ucenicii adevărați este să-și taie fiecare voia sa.

Deci bun lucru este postul, că smerește patimile trupului și-l supune sufletului. Bun lucru sunt lacrimile, că spală și curățesc întinăciunile

păcatelor și arată sufletul curat lui Dumnezeu. Bun lucru este rugăciunea, căci înalță mintea omului dela stricăciunea lumii și o învrednicește să vorbească cu Dumnezeu. Bun lucru este dragostea, mai bună decât toate faptele bune, că face pe om să voiască folosul fratelui său, mai mult decât pe al lui. Bun lucru este silința, că ușurează ostenele faptele bune.

Deci să ne bucurăm fraților, să fim nevoitori și cu sufletul și cu trupul. De a sosit ceasul cântării și al slujbei, să alergăm degrab toți cu osârdie. Este vremea să lucrăm cu mâinile, să lucrăm cu bucurie ca și cum am sluji Domnului, nu oamenilor. Este vremea de vorbă, să grăim cu smerenie și cu frica de Dumnezeu. Toate faptele și mișcările noastre să fie plăcute lui Dumnezeu și cu bună rânduială, precum zice Apostolul: „ *Toate să se facă cu cucernicie și cu cuviință, fără nici o tulburare sau împotrivire*“. Să fie măsură și metanii și să se îplinească obiceiul stihologhiei, psaltirii, după puterea fiecăruia. Să grijim și de sănătatea trupului nostru și Dumnezeu păcii să ne învrednicească să ajungem la ziua plină de lumină a învierii lui Hristos. Apoi să ne dăruiască și împărăția cerurilor, unde hrană și băutură nu este, ci dreptate și sfințenie, pace și bucurie, precum este scris de Duhul Sfânt. Aceste bunătăți să le câștigăm în Domnul nostru Iisus Hristos, a Căruia este slava și puterea împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 55

ÎN DUMINICA A TREIA A POSTULUI: DESPRE CREȘTINI BULGARI, CARE AU ÎNDURAT CHINURI DE MUCENICI, PENTRU CĂ N-AU VRUT SĂ MĂNÂNCE CARNE ÎN POSTUL MARE

Fraților și părinților, vreau să îndemn dragostea voastră spre fapte bune cu o istorioară folositoare. Povestirea este aceasta: în țara Bulgariei s-a dat poruncă aspră dela domnul locului, precum ne-am încredințat dela mulți, pentru creștinii și frații noștri ce sunt robiți, că de vor vrea să mănânce carne în sfântul și marele post, își câștigă viața, iar de nu vor vrea, pe toți osă-i treacă prin sabie. Deci acel păgân a pus toată puterea ca să se plinească cuvântul lui. Atunci s-au adunat la un loc mulțimea robilor, copiii și femeile. Și mare jale era între ei, căci pe de o parte socotind cum să calce legea creștinească și să mănânce carne, se întristau și plâneau, iar pe de altă parte vedeau primejdia morții și se tânguiau cu amar. În scurt s-au supus și au hotărât cei mai mulți să se supună poruncii tiranului. Dar dintre ei s-au osebit patrusprezece familii, zicând că nicidecum nu vor face

porunca păgânului, ca să mănânce carne în sfântul post. Ceilalți creștini se rugau de ei și-i îndemneau să nu piară pentru atâta greșală, ci deocamdată să facă voia tiranului și pe urmă se vor îndrepta prin spovedanie și pocăință, însă aceștia nicidecum n-au vrut, ci nădăjduiau la Dumnezeu și la câștigul bunătăților veșnice,

Iar domnul cel barbar, dacă a văzut tăria minții lor, s-a sfătuit să omoare pe unul din ei și să-i împartă femeia și pe copiii lui robi tătarilor, socotind că doar și ceilalți se vor înfricoșa și vor face voia lui. Și după cum a poruncit îndată s-a făcut. Dar ceilalți nu s-au înfricoșat, ci mai mult s-au întristat și ziceau: „creștini suntem și un cuget avem cu fratele nostru ce a mărturisit“. Deci pentru această bună mărturisire li s-au tăiat și lor capetele și s-au săvârșit în Domnul.

Vedeți fraților că și până astăzi se împlinește Evanghelia împărăției lui Dumnezeu, căci zice Domnul: „*Cel ce iubește pe Tatăl său și pe mama sa mai mult decât pe Mine, nu este vrednic de Mine, și cine nu ia crucea sa și să vie după Mine nu este Mie vrednic!*“ Și iarăși zice: *nu vă temeți de cei ce omoară trupul, iar sufletul nu pot să-l omoare, ci mai vârtos să vă fie frică de Dumnezeu care poate și sufletul și trupul să-l chinuiască în gheena focului*“. Așa și aceștia au ascultat poruncile Evangheliei și săvârșind porunca lui Dumnezeu au câștigat, fericiții, cununa muceniei. S-au numărat cu sfinții Macabei, îndoindu-li-se numărul, că aceia erau șapte, iar aceștia patrusprezece. Aceia au mărturisit să nu mănânce carne de porc, după legea lui Moisi, iar aceștia să nu guste nicicum carne în sfântul și marele post. Cu mult mai de cinste este lauda acestora, decât a sfinților Macabei, că legea atunci oprea pe evrei să nu mănânce carne de porc, iar acestora era cu puțință să guste deocamdată, și păcat nu ar fi avut, precum zice marele Vasile. Dar, de vreme ce scopul acestor păgâni era batjocura credinței creștinești, pentru aceea acești fericiți n-au vrut să defaime legea lui Hristos, pentru dragostea lui. O lucru minunat! O fericiților bărbați! Într-un ceas au câștigat împărăția cerurilor. Ce vor răspunde despre aceasta cei ce se întovărășesc cu ereticii și cu iconomahii, deși spun că nu smintesc credința? Unde sunt cei ce zic, că nu se socotește mucenie de va muri cineva pentru icoana lui Hristos? Că de vreme ce aceia nevrând să mănânce carne în post, s-au învrednicit să fie mucenici, cu atât mai mult se vor învrednici de cunună strălucitoare cel ce se vor da spre moarte pentru ca să nu se lepede de icoana lui Hristos, Dumnezeul nostru. Dar iconomahii ca niște întunecați ce sunt voiesc să facă și pe alții să cadă în adâncul pierzării.

Iar noi, fraților, să slăvim pe Dumnezeu, Care cinstește pe cei care-L cinstesc, și care și acum în vremurile noastre face mucenici. Dar să socotim, că dacă aceia, fiind oameni simpli și neînvățați, având femei și copii, toate le-au lăsat pentru dragostea lui Hristos, cu atât mai vârtos noi care păzim fecioria, ne trudim și lumea am părăsit cu toate ale ei (trebuința

vremii întâmplându-se) să⁴ ne facem următori sfinților mucenici, iar aceasta se va face în ziua, când ne va chema Hristos. Acum să stăm cu răbdare, cu bărbăție, la cercarea cugetului nostru, să nu ne închinăm lui Baal, adică iconomahilor, precum se închinau evreii lui Baal, idolul. Să nu fugim de războiul gândurilor, ci mai vârtos când diavolul ne săgetează cu săgețile aprinse ale poftelor trupești, să ne îmbărbătăm și să le stingem cu lacrimi, cu pocăință, cu rugăciuni și cu alte pătimiri rele ale trupului, ca și noi să putem zice cu Apostolul: „*În toate zilele mă omor spre lauda voastră, pe care o am în Hristos Iisus Domnul nostru*“. Și cu sfântul David: „*Că pentru Tine, Domnul meu, ne omorâm în toată ziua, ca niște oi spre junghiere ne-am socotit*“. Cu care să ne învrednicim a ne face moșteni împărăției cerurilor, în Hristos Iisus Domnul nostru, Căruia este slava și puterea, împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 56 LA SFINȚII PATRUZECI DE MUCENICI: SĂ ÎNDURĂM PATIMILE, ÎNTOCMAI CA HRISTOS

Fraților și părinților, mult ne-am folosit cu strămutarea noastră din mănăstirea cea dintâi. Și așa se cădea să facem. Pentru ce să smintim noi pe alții, când nouă nu ni se pricinuieste nici o sminteală? Și pentrue când nici noi, nici alții nu folosim nimic să ne și vătămăm. Noi am chivernisit lucrul, cât a fost cu puțință și cât ne-a ajutat vremea. Dar, de vreme ce prilej fiind n-au primit ca să plece pentru Hristos, precum au făcut alții, altădată, trebuia să ascultăm pe proorocul ce zice: „*Ieșiți din mijlocul lor și vă osebiți, zice Domnul*“. Iar de fac alții în alt chip, aceia vor da răspunsul lui Dumnezeu în ziua judecății. Că, după socoteala mea, mi se pare, că a se împărtăși cineva cu ei, este întocmai ca și când s-ar amesteca cu ereticii. Numai vedeți că această strămutare ne depărtează de lume și va să ne aducă scârbă, strămtorare, foamete, și sete, izgoniri, închisori, poate încă și moarte. Dar în acestea toate vom birui prin ajutorul Dumnezeului nostru, Care ne-a iubit, Care când vede sufletul însetat și dornic de El, îl întărește, ca să poată suferi patimile ce vin asupra lui.

Aceasta, luminat, o vădesc și o mărturisesc împreună cu ceilalți sfinți și sfinții patruzeci de mucenici, a căroră pomenire o prăznuim astăzi. Nu putem zice că sfinții au avut altă fire decât noi. Dar pentrucă au iubit pe

⁴ În textul tipărit apare un “nu” care nu-și are sensul.

Dumnezeu cu inimă curată, i-a întărit pe ei și au biruit pe diavolul, vrăjmașul nevăzut, cu toată neputința trupului lor. Și au săvârșit o lucrare atât de luminată și vestită, încât în toată lumea s-au proslăvit și toată gura creștinească o laudă și o fericește, în adevăr, fericit este acela care se va învrednici, oricât de puțin, de patimile lui Hristos. Cel ce va fi izgonit, va fi fericit, că și Hristos a fost izgonit. Cine va fi legat, va fi fericit, că și Hristos a fost legat. Cel ce va fi bătut, va fi fericit, căci și Hristos a fost bătut. Cel ce va fi defăimat, va fi fericit, căci și Hristos a fost necinstit și scuipat. Cel ce va fi osândit la temniță, va fi fericit, căci și Hristos a fost închis. Dacă voiești să auzi vrednicia și răsplătirea acestor scârbe, ascultă pe dumnezeiescul Pavel, trâmbița cea mare, care zice: *„De vom muri pentru Hristos, vom trăi în veci cu El; de vom suferi scârbe pentru El, vom petrece cu El în împărăția cerurilor, iar de ne vom lepăda de El și El se va lepăda de noi; și de vom fi necredincioși, El credincios rămâne, că a se lepăda pe Sine nu poate“*. Vedeți dar făgăduințele darurilor și înfricoșările chinurilor, câte și cât sunt de cumplite.

Drept aceea, fraților, să ne sânguim, să ne nevoim, ca să nu pierdem ostenele făcute mai înainte cu darul lui Hristos, adică: izgonirile, închisorile, bătăile și alte scârbe ce le-am suferit pentru dragostea lui Hristos. Cu toate că nu am fost închiși toți, nici alte scârbe n-am pățimit toți, dar pentru că viețuirea noastră este de obște, se socotesc și patimile a fi de obște, precum zice Pavel: *„De te doare un mădular pătimesc și celelalte mădulare ale trupului, iar când se cinstește și se slăvește un mădular, se veselesc împreună și celelalte mădulare“*. Să dea Dumnezeu, fraților, ca și mai multă dragoste și unire să avem, că toți un duh suntem, precum suntem și chemați într-o nădejde a chemării noastre, având cap pe Domnul nostru Iisus Hristos, să plăcem lui Dumnezeu și să câștigăm împărăția cerurilor, în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava și puterea împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 57
LA BUNA VESTIRE A PREA SFINTEI NĂSCĂTOAREI
DE DUMNEZEU: DESPRE TAINA ÎNTRUPĂRII
DOMNULUI ȘI DESPRE PRĂZNUIREA
DUHOVNICEASCĂ

Fraților și părinților, iată cu ajutorul lui Dumnezeu a sosit preacinstitul și preaslăvitul praznic al Bunei Vestiri, care este cel dintâi între praznicile împărătești. Avem datoria să-l prăznuim, nu oricum se va

întâmpla, cum fac cei neînvățați și fără evlavie, ci cu evlavie multă, cu înțelegere și cu multă luare aminte la puterea tainei, care este aceasta: Fiul lui Dumnezeu bine a voit să fie Fiul al omului și, spre mijlocirea și lucrarea acestei taine negrăite, a fost primit de Prea Sfânta Fecioară, S-a sălășluit în ea, din ea S-a zidit și S-a făcut prea curatul Său trup, și S-a făcut om deplin.

Pentru ce? Pentru ca să răscumpere pe om din blestemul legii, precum este scris, ca să ne facă pe noi fiii lui Dumnezeu, să nu mai fim robii diavolului, ci slobozi; nici pătimiși și spurcați, ci fără de patimă și curați; nici iubitori de trup ca să umblăm în voile trupului, ci după duh, ca niște prieteni și fii ai lui Dumnezeu. Căci voia trupului este moarte, iar voia sufletului este viață, și este moarte voia trupului, pentru că nu se supune legii lui Dumnezeu.

Aceasta este tâlcuirea tainei și pricina praznicului. Drept aceea trebuie și noi să prăznuim duhovnicește și duhovnicește să viețuim în dreptate și cuviință, în dragoste și blândețe, în pace și îndelungă răbdare, în bunătăți și în Duhul Sfânt, ca să nu defăimăm întruparea Domnului. Dar nu numai aceasta, ci avem datorie să ne rugăm lui Dumnezeu și să ne întristăm pentru lume. Căci neamurile și limbile, barbarii și păgânii nu-L ascultă, lepădându-se de El și necinstindu-L. De asemenea, să ne rugăm pentru mulțimea creștinilor care-L defăima, unii cu necredința cea rea și alții cu faptele necuvioase.

Deci ce se cuvenea să facă Domnul pentru mântuirea lumii și a omului și nu a făcut? Dumnezeu era și om S-a făcut. S-a smerit pe Sine până la moarte de cruce. Ne-a dat nouă să mâncăm și să bem trupul și sângele Lui. Ne-a învrednicit să-I zicem părinte și fratele nostru, cap, dascăl, pace și împreună moștean și altele, pe care acum nu le putem spune. După acestea toate noi Îl amărâm, iar El rabdă, că zice: *„Eu n-am venit să judec lumea, ci să mântuiesc lumea“*. Deci, fraților, ce vom zice și ce vom face, decât să urmăm ucenicilor adevărați. Precum aceia se scârbesc și se întristează, când văd că tovarășii lor nu se supun și nu ascultă, așa și noi ca niște slugi credincioase, văzând pe tovarășii noștri că nu ascultă pe Domnul, să ne întristăm și să ne rugăm cu tot dinadinsul pentru ei, după cum poruncește Apostolul Pavel: să facă creștinii rugăciuni și mulțumiri pentru toți oamenii, încă și pentru împărați și domni. Căci dacă aceștia se află în pace, și lumea petrece cu pace. Și iarăși zice despre sine, că se roagă lui Dumnezeu Hristos ca să se mântuiască evreii, rudele lui: *„Și adevăr zic în Hristos și nu spun minciuni, ci mărturisesc în Duhul Sfânt, că întristare mare am în inima mea pururea, și mă rog și mă cuceresc în Hristos Iisus, ca anatema să fiu, adică osebit să fiu de Hristos pentru folosul rudelor mele cepe trupești“*. Vezi ce dragoste mare, vezi înălțimea iubirii sale de oameni? Asemenea și proorocul Moisi a zis, când Dumnezeu vrea să prăpădească pe evrei: *„O Doamne, de vei ierta păcatele lor și nu-i vei strica, bine, iar de nu,*

șterge-mă și pe mine din cartea în care m-ai scris“.

Așadar, fraților, și noi trebuie să fim adevărați ucenici ai lui Hristos, iar nu mincinoși. Nu numai pentru noi să grijim, ci pentru toți creștinii și pentru toată lumea să ne rugăm și să ne întristăm.

Și de vom face așa, noi mai întâi ne vom folosi făcând cele plăcute lui Dumnezeu, că așa vrea Dumnezeu, să dorim binele fraților noștri și mântuirea tuturor oamenilor mai mult decât pe a noastră. Așa să facem, fraților, și așa viețuind să ne facem moșteni vieții veșnice în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava și puterea împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 58
ÎN MIERCUREA ÎNJUMĂTĂȚIRII POSTULUI:
ACESTE PAȘTI TRECĂTOARE SUNT PILDĂ
ȘI ÎNCHIPUIRE A CELOR VIITOARE ȘI
VEȘNICE. DESPRE RĂBDARE

Fraților și părinților, iată că cu ajutorul lui Dumnezeu am ajuns la înjumătățirea postului și sufletul fiecărui creștin se veselește că se apropie Sfintele Paști, căci se odihnește atunci de multele lui osteneți. Am zis aceasta, pentru că toată vremea vieții noastre se aseamănă cu sfântul post, așteptând Pastile veșnice, căci Pastile acestea, măcar de sunt și mari și cinstite, dar precum învață sfinții Părinți sunt închipuirea Paștilor celorlalte. Zic a celor cerești, că Paștile acestea într-o zi se prăznuiesc și trec, iar acelea sunt veșnice și fără de sfârșit. Aici sărbătorile și praznicile sunt amestecate cu ispite și întristări lumești, iar Paștile acelea nu au nici o întristare, nici durere, ci bucurie și veselie veșnică. Acolo este cântarea neîncetată și dulce și tocmirea glasurilor celor ce îngerește prăznuiesc. Acolo este masa cea bogată și plină de bunătățile veșnice. Acolo este băutura cea nouă, pentru care a zis Hristos la Cina cea de Taină către Apostolii săi: „*Că de acum nu voi mai bea din rodul viței acesteia, până când voi bea din nou împreună cu voi în împărăția Părintelui Meu*“. Despre această dobândă împăratească a bunătăților celor veșnice, înainte de a Se înălța la ceruri a zis ucenicilor Săi: „*Eu Mă duc ca să vă gătesc loc de odihnă, și iarăș viu ca să vă iau cu Mine, ca unde voi fi Eu, să fiți și voi*“. Și iarăși zice: „*în acea zi veți cunoaște că Eu sunt în Tatăl și voi întru Mine și Eu întru voi*“. De asemenea zice: „*Părinte vreau ca unde voi fi Eu să fie și aceștia cu Mine, ca să vadă slava mea, pe care Mi-ai dat-o, că mult M-ai iubit mai-nainte de facerea lumii*“. Aceste cuvinte nu le-a zis Hristos numai

pentru apostoli, ci pentru toți creștinii. Ascultă ce zice mai jos: *„Că nu pentru aceștia numai Mă rog, ci pentru toți ce vor crede în Mine prin ei, ca să fie toți una, precum Tu Părinte ești în Mine și Eu în Tine“*. Ce mângâiere mai mare și ce dragoste mai desăvârșită poate să fie pentru noi, decât aceste cuvinte ale Domnului nostru Iisus Hristos? Cum să nu umilească răutatea sufletului, cum să nu deschidă inima? Mie mi se pare că aceste cuvinte ale lui Hristos nu numai inima omenească, ci și firea pietrelor o va face să dea lacrimi. De acestea aducându-și aminte sfinții cei ce au plăcut lui Dumnezeu, au răbdat cele ce au pățimit. Scârbele le socoteau ca niște bucurii, muceniciile ca niște veselii, posturile și pătimirile rele ca odihnă, iar moartea ca viață. Deci și noi fraților, de vreme ce avem tot aceeași dorință, să dobândim împărăția cerurilor, și tot aceleași Paști cerești așteptăm, să urmăm dar viața sfinților Părinților noștri cei mai dinainte și, pe cât ne este putință, să suferim cu bărbăție greutățile și ispitele vremii acesteia. Să nu ne biruim de întristare și de lene, ci mai vârtos cu mult mai multă nevoință îndemnându-ne la lucrarea faptelor bune și spre poruncile lui Dumnezeu, să avem pururea grijă și pază de șarpele, adică de *diavolul*, *„care tot felul de meșteșug face ca să ne otrăvească sufletele cu veninul omorător al păcatului“*. Se preface în închipuire de înger luminat și lucrurile le preface și le arată într-alt chip, nu după cum sunt, și întunericul îl face lumină și amărăciunea dulceată. Așa a înșelat și pe strămoșul nostru Adam, arătând rodul neascultării foarte frumos și vrednic de poftit, și l-a amăgit de a mânca din rodul cel amar și de moarte pricinuitor, fiind apoi izgonit din Rai. Dar noi, de vreme ce am cunoscut faptele lui cele viclene, să avem multă pază și luare aminte, căci ne arată păcatul și neascultarea ca pe un lucru bun. Atunci îndată să întoarcem ochiul sufletului și al trupului și să ne uităm la Dumnezeu, ca să nu ne lase înșelați de diavolul cel viclean și să ne scoată din Rai, adică din poruncile lui Dumnezeu. Dar care este rodul neascultării pe care îl arată frumos și poftitor? Poftea rea a trupului și patimile acestea urâte, de la care fraților să ne depărtăm cât vom putea, ca să ne slobozim și aici din cursele vrăjmașului și acolo să dobândim Paștile veșnice, împreună cu toți sfinții, în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava și puterea împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 59
ÎN VINEREA ÎNJUMĂTĂȚIRII POSTULUI: PRIN
UCIDEREA PATIMILOR TRUPEȘTI ȘI PRIN
ÎNVIEREA FAPTELOR BUNE, PRĂZNUIM CU
ADEVĂRAT PAȘTILE DOMNULUI

Fraților și părinților, ziua Paștilor s-a apropiat, căci cu ajutorul lui Dumnezeu am trecut jumătate din post. Dar pentru ce să ne sârguim ca să ajungem la aceste Paști trecătoare? Oare nu le-am prăznuit în mulți ani? *Tot așa și acum Paștile vor trece, că nici un lucru al veacului acestuia nu este statornic, ci toate sunt vremelnice și trecătoare. Zilele și vremea vieții noastre trec ca umbra și ca visul și aleargă ca un călăreț, până când ne va duce la sfârșitul vieții pe fiecare.*

Dar nu Paștile acesta sunt cu adevărat râvnite de noi, ci Paștile care nu sunt numai odată în an, ci totdeauna și în toate zilele, sunt mai dorite. Aceste Paști sunt: curățirea de păcate, zdruncinarea și smerenia inimii, lacrimile umilinții, curățenia simțurilor, izgonirea patimilor, adică a desfrânării, a necurăteniei, a poftelor rele și a tot păcatul. Cel ce se va învrednici să săvârșească aceste lucruri ale faptelor bune, acela face Paștile Domnului și prăznuiește sărbătoarea fericită și mult dorită, nu odată în an, precum am zis, ci în toată viața. Iar cel ce nu are acestea, ci mai vârtos este slugă patimilor și poftelor trupești, acela nu poate să prăznuiască după cum se cade. Căci cum poate prăznuii cu adevărat cel ce-și are pântecel, Dumnezeu? Cum să se veselească duhovnicește cel ce arde de pofta trupului? Cum să prăznuiască după plăcerea lui Dumnezeu cel căruia pisma și ținerea mâniei îi rod inima? Cum să priceapă bucuria sufletească a sărbătorii, cel ce este afundat în iubirea de argint, sau este robit de trufie, sau învăluit în patimi? Nu pot unii ca aceștia să prăznuiască. După cum nu putem zice de cel bolnav care zace în pat, că se odihnește, nici de cel primejduit cu corabia, că a călătorit bine, așa nu poate nici cel ce se află în întuneric să aibă lumină, nici cel ce face păcatul, să prăznuiască.

Însă pentru noi, fraților, nădăjduiesc în Dumnezeu că veți fi la mai bună și mântuitoare stare, că și viețuirea voastră nu este decât pregătire pentru praznic, căci văd osârdia voastră: cântarea, cântare primește; citirea, citire; rugăciunea, rugăciune. Astfel învăluindu-ne cu faptele bune ca o roată, ne împreunăm cu Domnul. Ce viață este mai fericită, decât viața noastră? Nici una, cu adevărat.

Căci, de vreme ce am aflat ce sunt Paștile veșnice să ne nevoim ca să le câștigăm, fraților. Pe acestea să le prăznuim cu toată puterea, adică cu

omorârea patimilor, cu învierea faptelor bune. Să ne aducem aminte de Domnul nostru Iisus Hristos, că și El a pătit pentru noi, lăsând nouă pildă, ca și noi să urmăm Lui. Și acestea le-am zis, nu ca să cercetăm păcatele altora și să-i osândim, că aceasta este un păcat foarte greu, ci mai vărtos fiecare să se judece pe sine și să se defaime, și nu pe altul. Căci zice Apostolul: „*Sarcina sa și greutatea păcatelor sale să ridice fiecare*“. Am zis acestea numai ca să cunoaștem darul lui Dumnezeu, și pururea să-I mulțumim și să-L slăvim ca pe un făcător de bine. Căci nu numai aceste bunătăți ne dăruiește, ci încă va adăuga harul slugilor Sale până în sfârșit, ca să dobândească bunătățile cerești și Paștile cele veșnice. Pe care noi toți să le câștigăm cu darul și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, a Căruia este slava și puterea împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 60
ÎN DUMINICA A PATRA A POSTULUI MARE:
PRIMĂVARA, SĂ ÎNNOIM SILINȚA NOASTRĂ
SPRE FAPTE BUNE, SUFERIND ISPITELE
VĂZUTE ȘI NEVĂZUTE

Fraților și părinților, de vreme ce iarna a trecut și a venit primăvara și vedem toate lucrurile lumii că întineresc, copacii și pomii înverzesc, pământul se împodobește cu iarbă verde și cu flori, pasărilor cerurilor bucurându-se, cântă și laudă pe Hristos dătătorul de viață, și toate celelalte împodobite văzându-le, să ne bucurăm și să slăvim pe Dumnezeu, care înnoiește lumea în tot anul. Iar aceasta cu cuviință să o facem, căci zice Apostolul: „*Cele nevăzute ale Lui, de la zidirea lumii se văd prin lucrările mâinilor Sale*“. Adică, din lucrurile cele văzute ale lui Dumnezeu și din frumusețea lumii, pricepem și vedem cu ochiul sufletului (care este mintea) lumea cealaltă, cea nepricepută și nespusă și puterea lui Dumnezeu cea mare. Pentru aceea trebuie, când vedem înnoirea lumii să ne veselim, să nu stăm numai până aici cu gândul, ci să mergem mai înainte cu luarea aminte, adică, această înnoire și podoabă a lumii, care se produce primăvara, din iarnă se pricinuieste; căci de nu va veni mai întâi iarna ca să cadă zăpadă și ploi, vânturi și înghețuri să amărăscă și să înghețe pământul, primăvara nu dobândește frumusețea aceasta. Asemenea este și cu sufletele, adică de nu va cădea asupra-le ninsoarea scârbelor, a nevoilor, a ostenelilor și a patimilor cele rele, nu înverzesc, nu înfloresc, nu fac rod, nici nu se învrednicesc a primi blagoslovenie de la Dumnezeu, precum zice

Apostolul.

Deci și noi fraților, să suferim orice scârbă, orice nevoie și orice ispită, văzută și nevăzută, ce ni se întâmplă; încă și osteneala postului, flămânzind și însetoșând și suferind răul, ca să rodim și să luăm blagoslovenie de la Dumnezeu și mai ales să hrănim și să ospătăm pe Domnul nostru Iisus Hristos. Că precum noi ne bucurăm văzând frumusețea lucrurilor Lui, tot așa se bucură El de frumusețea și de rodirea sufletelor noastre. Iar roadele sufletului sunt: dragostea, bucuria, pacea, îndelunga răbdare, bunătatea, credința, blândețea și în frânarea poftelor. Cu, aceste roade se hrănește Hristos. Fericit cel ce va ospăta aici pe Hristos cu fapte bune, cum am zis, că va fi ospătat și el în împărăția cerurilor.

Dacă se învrednicește cineva să primească pe împărat în casa lui, mare bucurie și veselie are pentru că a fost socotit vrednic de această cinste și îndrăznire; cu cât mai mult însă cel ce va fi vrednic să primească pe împăratul împăraților în casa sa. Iar cum locuiește Hristos la cei vrednici, adeverește în sfânta Evanghelie, zicând: *„Eu și Tatăl meu vom veni și vom locui la el“*. Și mai jos zice: *„Cel ce păzește poruncile Mele, acela Mă iubește, iar cel ce Mă iubește va fi iubit de Tatăl Meu“*. Deci, de vreme ce Hristos ne-a făgăduit aceste mari daruri, să suferim cu bucurie pentru numele Lui orice scârbe și amărăciuni, auzind ce zice și Apostolul: *„Acum mă bucur de patimile mele pentru voi și împlinesc în trupul meu lipsurile scârbelor lui Hristos“*. Zice despre trupul lui, care este Biserica, adică noi care credem în El. Iar apostolul Iacob zice: *„Toată bucuria, o frații mei, să aveți în întâmplarea ispitelor voastre cele de multe feluri, pricepând că cercarea credinței noastre săvârșește răbdarea, însă răbdarea să aibă faptă deplină ca să fiți desăvârșiți în toate“*. Vedeți fraților, că în ispite este bucuria și în scârbe veselia, căci toate acestea ni se întâmplă prin voia lui Dumnezeu, în acest chip viețuind cu cuviință, să moștenim împărăția cerurilor în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava și puterea împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 61

MIERCURI ÎN A CINCEA SĂPTĂMÂNĂ DIN POST: DESPRE PURTAREA DE GRIJĂ LA ÎMPĂRTĂȘIREA CU SFINTELE TAINE

Fraților și părinților, ieri când a venit la mănăstirea noastră omul împăratului, îndată ne-am turburat cu toții și la multe gânduri am intrat din

pricina venirii lui fără de veste, și tocmai după ce am aflat că n-a venit pentru noi, am scăpat de frică și de cutremur. Deci, vă întreb pentru care pricină ne-am înfricoșat atâta și ne-am tulburat când am văzut pe trimisul împăratului? Este lucru arătat că, știind noi că nu suntem prieteni împăratului, ci vrăjmași mari, pentru că nu facem voia și porunca lui ca să ne unim cu eresul iconomahiei, de aceea ne-am spăimântat. Căci de am fi fost prietenii și iubiții lui ne-am fi bucurat foarte, cunoscând că trimisul lui a venit pentru vreo facere de bine și folosul nostru.

Iată acum pentru ce v-am spus aceasta. Orice suflet ce se va învrednici prin bună viețuire să aibă pe Dumnezeu milostiv la vremea ieșirii din trup, când va veni îngerul trimis de Dumnezeu să-l ia, nu se va tulbura nici nu se va teme, ci-l va primi cu dragoste și cu bucurie îl va urma la stăpânul lui. Iar sufletul care nu se va afla gătit în acel ceas, se va tulbura și va plânge fără mângâiere, văzând că de la, nimeni n-are ajutor. Căci în viața de aici poate să ajute prietenul și fratele pe om în luptele lui și să-l facă fără frică, dar atunci nici un ajutor n-are, căci cu hotărâre și fără milă îngerul răpește degrab sufletul ticălos. O, ce grijă și ce cutremur va fi atunci! Deci, fraților, dacă ne înfricoșăm numai la aducerea aminte de acel ceas, ce vom face când va veni vremea, și cum va sta sufletul înaintea înfricoșatului scaun al lui Hristos? Ascultați ce zice proorocul Daniil despre această judecată: „*Râu de foc curge înaintea Lui, mii de mii stau împrejurul Lui și milioane de milioane îi slujesc Lui; judecătorul este înfricoșător și nimic nu se poate ascunde de știința Lui; cercetează cu amănuntul, până și pentru cuvântul deșert, precum zice și Evanghelia*“. Cum va putea îndura sufletul aceasta? În adevăr înfricoșat lucru este să ajungă muritorul în mâinile Dumnezeului cel viu și de trei ori înfricoșat pentru cel care va auzi hotărârea, prin care va fi osândit la chinul veșnic.

Drept aceea, fraților, să ne îndreptăm și să ne pregătim înainte de moarte, să împlânzim pe Dumnezeu prin pocăință, ca să fie milostiv către noi; să câștigăm prieteni pe îngerii, care vor veni să ne ia, ca să privegheze totdeauna ochii gândului nostru și mintea noastră și să stea cu vitejie împotriva patimilor și a păcatelor, nicidecum să nu ne lase să fim supuși de ele. Iar de se va întâmpla să ne clătească cineva, degrab să ne ridice, și potolind noi cu lacrimi săgețile aprinse ale diavolului, să îmbrățișăm dragostea lui Hristos. Iată ce zice apostolul Iacob: „*Mult poate rugăciunea ce se face de către omul drept*“. Pentru aceasta avem trebuință fiecare de rugăciunea altuia și mai ales de a preoților și de învățăturile dascălilor Bisericii care sunt arhieriei, că ne sunt de mare folos. Tot așa lacrimile de umilință mult ajutor aduc, iar peste toate acestea, sfânta împărtășanie este cel mai mare dar dumnezeiesc. Cu toate acestea noi nu purtăm grijă să ne împărtășim destul de des, și mult mă mir, pentru ce să ne cuminecăm numai duminica, iar în altă zi, când se întâmplă Liturghie, nu. Căci se cuvine mai

ales monahilor care se află în sânul vieții de obște, în toate zilele să se împărtășească, însă aceasta o zic despre cei curați și cu sufletul și cu trupul, dar cu nebăgare de seamă și fără mare cercare și luare aminte, să nu îndrăznească cineva. Că zice Apostolul Iacob: *„Să se cerceteze omul pe sine de este vrednic și atunci să se cuminece; căci cel ce mănâncă și bea trupul și sângele lui Hristos cu nevrednicie, păcat și osândă mare pricinuiește sufletului său“*. Că sfânta cuminecătură este pâinea vieții. Această pâine dă viață veșnică și fericit este cel care o mănâncă, știind că este fără prihană. Adică fără poftă rea sau vrăjmășie, beție, lăcomie, iubire de argint, sau orice altă necurăție. Și iată ce zice Hristos: *„Eu sunt pâinea vieții, care M-am pogorât din cer și cel ce va mânca trupul Meu și va bea sângele Meu este împreună cu Mine și Eu împreună cu el“*.

Vedeți fraților ce dar nespus și milă nemărginită, că nu numai a murit pentru noi Hristos, dar încă și trupul și sângele Său ni L-a dat să-L mâncăm și să-L bem. Oare ce semn poate fi mai mare, decât acesta, despre dragostea lui către noi, și ce altă dovadă, că dorește mântuirea noastră a tuturor, poate fi mai luminată decât aceasta? Și dacă cel ce este oprit de la masa de obște se mârșește și-i pare rău, cu cât oare mai mult se cade să se mârșească, să plângă și să se tânguie cel ce se oprește el însuși de la masa dumnezeiască, fie pentru necurăție, fie pentru neînfrânare, ori pentru neascultare, sau pentru orice altă patimă. Căci nu se lipsește de hrană proastă și trecătoare, ci de pâinea vieții și de paharul mântuirii și, mai adevărat să zic, de însuși Hristos; că de este în Hristos cel ce se împărtășește cu sfintele taine și Hristos este în el. Iată dar că, cel ce nu se împreună cu sfintele taine, este despărțit de Hristos. Iar de n-am urmat până acum aceasta, de acum înainte să ne îndreptăm. Cunoscând puterea darului și curățindu-ne, când ne este cu putință, să ne împărtășim cu preacuratele taine, spre sănătatea trupului și a sufletului și spre moștenirea vieții veșnice.

De se va întâmpla să fim chiar la muncă și ascultare afară și vom auzi toaca bisericii, să lăsăm treaba și să alergăm cu multă sânguință să ne cuminecăm, și mult ajutor vom câștiga. Căci cu această grijă fiind dea pururea, ne vom feri de orice păcat și vom fi gata totdeauna, iar dacă nu avem grija de a ne împărtăși cădem în multele patimi ale păcatelor. Așa dar se cade fraților totdeauna să ne gătim, ca să ne facem părtași vieții veșnice, învrednicindu-ne să o câștigăm cu darul și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, a Căruia este slava și puterea, împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 62
ÎN VINEREA SĂPTĂMÂNII A CINCEA:
DESPRE LUCRAREA CU OSÂRDIE A FAPTELOR BUNE

Fraților și părinților, fapta bună este lucrarea ce nu încetează nici contenește vreodată, ci totdeauna merge înainte, în acest chip bărbății drepti se înalță la măsurile cele mai de sus ale faptelor bune. De aceea zice Apostolul: „*Nu cunosc că am luat dar și nu cunosc care este săvârșirea faptei bune, ci alerg să ajung la cea cu care m-a liberat și m-a miluit pe mine Hristos Iisus*“. Și iarăși zice: „*Faptele bune cele trecute pe care le-am făcut, le-am uitat și la cele dinainte mă nevoiesc; cu nădejdea alerg către darul chemării de sus a lui Dumnezeu în Hristos Iisus*“. Adică bunătatea nu are niciodată sfârșit, că după ce încetează bunătatea, începe răutatea să lucreze.

Deci și noi fraților, să nu rămânem înapoi, nici să nu încetăm a merge pe calea faptelor bune, ci totdeauna să fim lesne porniți și întăriți în osârdie, ca să mergem din putere în putere, până vom ajunge bărbăți desăvârșiți și la măsura vârstei plinirii lui Hristos. Și nu vom putea săvârși aceasta prin alt mijloc, decât petrecând toată ziua și tot ceasul cu osârdie. Adică la ceasul utreniei, să ne sculăm îndată din somn și să ne aflăm la rugăciune; la sfârșitul utreniei, să începem cu bucurie lucrul obișnuit și în inima noastră să zicem dumnezeieștile cuvinte ale citirii, împreună lucrând și mâinile și gândul. A venit seara, să ne culcăm cu cuvenită mulțumire și cu umilință, săvârșind canoanele, fără tulburare, cu plecarea genunchilor la pământ și apoi să dormim, păzindu-ne de nălucirile și arătările viclene. Cu această gătire și petrecere a zilei și nopții, se împlinește ceea ce zice dumnezeiescul David: „*Ziua zilei vestește graiul, și noaptea, nopții, priceperea*“. Să nu treacă ziua cu vorbe netrebnice, cu râsete și cu leneviri, nici noaptea cu gânduri de desfrânare și de necurăție. Și nu numai trupul, ci și sufletul să-l păzim, că Domnul voiește ca amândouă să fie curate de gândurile viclene.

De va zice cineva că-l supără patima poftei, apoi ce este mai dulce decât fapta bună. Pe aceasta să o poftească și la ea să râvnească, pentru că dulceața ei este foarte poftită și fără sațiu. Dacă ne ispitește dragostea frumuseții și podoaba ei, apoi ce este mai frumos decât Domnul nostru Iisus Hristos, cu a Cărui frumusețe toate lucrurile se împodobesc și se înfrumusețază. Iar poftele rele sălbătesc sufletul și-l urzesc mai rău decât al fiarelor necuvântătoare, căci nu pricinuesc veselie sau bucurie, ci tiranie, scârbă și viață amărâtă. „*Nu vă înșelați, zice Scriptura, că trup și sânge,*

împărăția lui Dumnezeu nu vor moșteni, nici stricăciunea nestricăciune“. Pe care om nu l-a necinstit păcatul și nu l-a dat morții, și dimpotrivă, pe care om nu l-a înălțat fapta bună și nu l-a arătat minunat în lume! Să lăsăm pe cei mulți și să vorbim numai de doi, de Iosif cel frumos și de fiul cel întâi născut al lui David. Amon pentru că a desfrânat cu sora sa, a fost omorât. Iar Iosif a ajuns ca și împărat al Egiptului pentru că a iubit mult fecioria.

În adevăr fapta bună este râvnitoare și mântuitoare, iar răutatea este rea și urâtă. Dar, cu tot adevărul, noi oamenii ne amăgim cu mare înșelăciune și alegem mai bine moartea, decât viața, mai mult iubim întunerecul, decât lumina și stricăciunea, decât nestricăciunea. Și zic unii, că și noi am pofti să iubim binele, dar nu putem. Nu este adevărat, ci pentru că nu voim, pentru aceea nu-l iubim; dar să nu ni se pară că voim, ci din toată inima să voim. Căci fiind singurii stăpânitori ai minții și voii noastre, ceea ce voim, aceea facem. Precum se vede, obiceiul rău din tinerețe a întărit patimile în noi și pentru aceea ni se pare că foarte greu ne putem izbăvi de ele. Dar iată ce zice Apostolul: *„Omenesc lucru vă grăiesc, pentru neputința trupului vostru, că precum ați făcut mădularele voastre a fi supuse necurăției și nelegiuirii spre pierzare, așa faceți-le acum, faceți-le zic, mădulare supuse dreptății spre sfințeniei”*. Drept aceea, fraților, trebuie cu răbdare și cu rugăciune să batem la ușă și în adevăr ne va deschide ușa Dumnezeu nostru cel bun, făcând în noi cele plăcute înaintea Lui și dându-ne nouă viața veșnică în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava și puterea împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 63

DUMINICA A CINCEA DIN POST: DESPRE NEGRĂITUL DAR CE VOR DOBÂNDI CEI CE SUFERĂ, FĂRĂ ÎNTRISTARE, SCÂRBELE VIEȚII ȘI DESPRE POMENIREA SFÂNTULUI PLATON

Fraților și părinților, orice fel de slujbă va începe omul, lucrează la început cu greutate, dar după ce o săvârșește, află bucurie și veselie. Așa face și lucrătorul țarinei, seamănă cu lacrimi și seceră cu bucurie. Și ostașul când pleacă la război merge mâhnit, dar când se întoarce, vine vesel. Deci și noi, fraților, fiindcă am ajuns la sfârșitul sfântului post, să nu ne mai aducem aminte de pătimirea ce am petrecut, ci să ne bucurăm de bunătățile făgăduite și să slăvim pe stăpânul Hristos, rugând pe Dumnezeu ca și de acum înainte să ne învrednicească a ne împodobi viața cu astfel de

nevoințe. Și iată, înaintea lui Dumnezeu mărturisesc, că ați petrecut vremea postului cu pace, cu răbdare și cu umilință. Fiecare, slujba sa a făcut-o deplin și fără greșală. Și slavă sfântului Dumnezeu, că ne-a întărit să săvârșim bine calea sfântului post.

Deci să luăm această pildă fraților și pentru sfârșitul acestei vieți vremelnice, când fiecare va înceta lucrurile sale, când se va arăta Hristos, viața noastră, și va da lui Dumnezeu și Tatălui împărăția, precum este scris, când va strica toate stăpânirile și puterile lumii. Atunci sfinții nu-și vor mai aduce aminte de ostenele și de patimile rele pe care le-au răbdat aici, căci vor câștiga bunătățile veșnice. Și aceștia sunt dreptii cei mai înainte de lege, adică Abel, Set, Enoh, Noe, Avraam și ceilalți: cei din lege, adică slăviții prooroci Moisi, Ilie și ceilalți toți, cei ce sunt din darul cel nou, adică sfinții Apostoli, Mucenicii și toată ceata sfinților și îndeosebi marele Mergător înainte Ioan, căruia a urmat și cuviosul Părintele nostru Platon, care s-a învrednicit a dobândi vitejia sufletească și a muștră pe împăratul cel desfrânat și a căruia zi o prăznuim astăzi.

Dar de vreme ce ucenicii dascălului bun voiesc să fie și ei buni, ca să se cunoască pomul după rodul său, pentru aceea vă rog fraților ca în faptele în care au umblat el și ceilalți părinți, în acelea să umblăm și noi. Să nu ne lenevim la ostenele, ori să ne sfiim la mărturisirea sfințelor icoane; pentru că ați auzit de ticălosul Alexandru, cum s-a lepădat de ascultare și de mărturisire și știți pentru ce a pățimit aceasta. Nu din altceva, numai pentru că umbla singur, după voia lui și pentru că și-a robit sufletul său iubirii de argint, și s-a făcut vânzător ca Iuda; căci acela a vândut pe Hristos evreilor, iar Alexandru, iconomahilor, care se aseamănă cu evreii. De aceea vă poruncesc tuturor să nu vă amăgiți și să urmați lui. Cu toată dreptatea strigă și zice Apostolul, că *„rădăcina tuturor răutăților este iubirea de argint“*, prin care unii au căzut în mari ispite și scârbe. Și asupra acestui lucru vreau să vă înfrunt și eu cu cuviință, pentru că știți bine că acel ticălos iubea slava și șederea mai sus și vrând să glumiți cu dânsul îi ziceați, că este vrednic să se facă și preot, iar el a socotit gluma adevăr și l-a orbit trufia diavolului. O, ce a pățimit ticălosul! S-a afundat și s-a lepădat de credință, a pierdut dreapta mărturisire, s-a păgubit de bogăția faptelor bune, ne-a întristat și pe noi smeriții și însăși Biserica lui Hristos.

Dar Dumnezeu cel bun Care nu voiește moartea păcătosului, ci dorește întoarcerea lui ca să fie viu, să-i dea și lui luminare să vadă în ce adâncime a pierzării a căzut și să-și vie în cunoștință. Și pe voi să vă ierte pentru cuvintele nepricepute și pentru glumele ce ați grăit, și pe toți să ne învrednicească împărăției lui cerești, în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava și puterea împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 64
ÎN MIERCUREA A ȘASEA: DESPRE SĂVÂRȘIREA
POSTULUI ȘI ÎNVĂȚĂTURĂ ÎNAINTE DE
DESCHIDERA MĂNĂSTIRII

Fraților și părinților, cu ajutorul lui Dumnezeu am ajuns la săvârșirea sfântului post. După cum ne învață dumnezeieștile istorii, sfinții părinți de demult, astăzi se adunau de prin pustietățile unde locuiau, se strângeau la Ierusalim și, ca un prea cinstit rod sufletesc, aduceau prinos marelui Dumnezeu și stăpân pe desăvârșirea vieții și faptelor bune. Așa și voi, ați adus ca daruri bune și cinstite lui Dumnezeu faptele voastre bune și mă bucur de ele, ca și când ar fi ale mele. Căci cinstea ce se face fiului se socotește a tatălui. Unul din voi a adus împărăteasa faptelor bune, adică dragostea, altul smerenia, altul ascultarea, altul răbdarea în priveghieri și rugăciuni și cântări, iar altul osteneala spre slujbele fraților.

Eu încă vă laud și pentru înfrânarea râsului, de paza ochilor, de umbletul cu cuviința, de înțelepciunea cuvântului și a răspunsului cu smerenie, de postirea multei mâncări, de părăsirea somnului peste măsură, de îndeletnicirea întru citirea psaltirii și, în scurt să zicem; de fericita tăiere a voii voastre, pe care Dumnezeu o cere de la noi ca jertfă apostolească și adevărată. Pentrucă pe oricare din aceste fapte bune Domnul le primește ca pe un dar bun, am nădejde că nimeni nu va fi fără rod și cu mâinile goale înaintea lui Dumnezeu, însă prin mine smeritul ați încrustat deasupra ostenelilor voastre, aur, argint, pietre scumpe, adică lucrarea faptelor bune care nu vor arde, când vor fi cercate prin focul veșnic; însă faptele rele, adică lucrarea păcatului și a răutății, vor arde atunci ca lemnele, ca paiele și ca trestia.

Și de vreme ce cu ajutorul lui Dumnezeu, în aceste puține zile am câștigat fapte bune și vrednice de laudă și de suflet folositoare, să întărim paza - căci zilele se vor schimba - și să nu pierdem ceva din ostenelile noastre și să ne fie truda în zadar. Dar vremea și zilele se schimbă după hotărârea lui Dumnezeu. Voi însă, după cum zice Domnul către Apostoli, *„să rămâneți în dragostea mea și să nu vă prefăceți“*, ci să ne silim totdeauna spre mai bine, ca din scânteia cea mică a faptei bune să aprindem făclia luminoasă și din stea să ne schimbăm în soare. Să nu încetăm niciodată a umbla pe calea faptelor bune, nici să poftim cele ale lumii, care ne îndulcesc puțină vreme, dar ne chinuiesc în veci.

Aș dori să am dar de la Dumnezeu ca să vă pot povesti grija ce arde smeritul meu suflet pentru sporirea voastră în cele sufletești și pentru

nepotnicita mergere înainte spre lucrurile lui Dumnezeu. Însă știu că sunteți înțelepți și pricepuți și puteți să vă învățați și pe voi și pe alții.

Mult m-am depărtat cu cuvântul, dar să venim iar la vorba noastră și să isprăvim. Rânduiala ce am avut în trecutele zile să o urmăm și la praznicul sărbătorii Floriilor, deschizând mănăstirea, să primim pe cei ce vor veni, cinstindu-i și vorbind cu dânșii cele plăcute lui Dumnezeu, ca toate să fie spre slava Lui, ca și cei ce ne vor vedea să spună că în adevăr Dumnezeu este cu acești părinți. Iar când este trebuință să ieșim afară pentru vreo nevoie, tot asemenea să ne păzim! De vom face așa, și Paștile cele mari și sfinte le vom prăznuși după plăcerea lui Dumnezeu, patimilor lui Hristos ne vom face părtași și cu lumina învierii ne vom lumina, în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava și puterea împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 65 ÎN VINEREA FLORIILOR: CUM SĂ NE FERIM DE MEȘTEȘUGIRILE DIAVOLULUI

Fraților și părinților, Domnul zice în sfânta Evanghelie către Petru verhovnicul Apostolilor: „*Simone, Simone, iată diavolul a cerut ca să vă cearnă pe voi ca grâul, iar Eu m-am rugat pentru tine ca să nu îți se împruștă credința: adică să nu-ți pierzi credința ce ai către Mine*“. Același lucru s-a întâmplat și cu noi, smeriții. Dar preabunul Dumnezeu n-a lăsat ca să fim tulburați și să ne întristăm peste puterea noastră, ci după scârba ispitei, ne-a dat răbdare și a trecut tulburarea.

Știți ceea ce zic și am lăudat socotința voastră iubitoare de oameni, căci toți v-ați mâhnit, v-ați scârbit și ați arătat astfel fapta care, cu adevărat, luminează dragostea voastră cea către frați, precum zice Apostolul: „*Că de va pătimi un mădular toate celelalte mădulare împreună pătimesc, și de se slăvește un mădular, toate se veselesc*“. Numai, fraților, vedeți câtă silință și grijă are vrăjmașul de pierzarea oamenilor și cum umblă ca un leu flămând, căutând pe cine să înghită, pe cine să vâneze, cu totul sau măcar din partea din care va putea să-l prindă în cursa lui. Căci când va înșela pe om și-l va prinde în mreaja lui, oricât de puțin, nu se mulțumește pierzătorul numai cu atâta, ci se silește ca să aducă pe acel ticălos spre mai rău, până când îl va surpa cu totul într-o pierzarea păcatului, ca să-l poată trage în chinul cel veșnic.

Și pentru ca să pricepeți mai curat cele zise, să vă arătăm mai pe larg. Diavolul întâi încearcă ca să primim înlăuntrul nostru gândul cel rău, apoi

să ne însoțim cu dânsul și să grăim în inima noastră vreun cuvânt spurcat și într-acest chip, după ce dezmiardă și înșeală sufletul cu gândurile cele rele și cu spurcatele aduceri aminte, îl scoate din starea lui cea firească, și-l face ca să fie nebun, orb și fără de pricepere și să poftască cele ce sunt pentru el stricătoare și rele. În loc de lumină întunec, în loc de dulceață amarăciune, în loc de viață moarte, și acestea toate sunt meșteșugirile și cursele diavolului. Dar noi fraților, cu mare luare aminte să ne păzim sufletele noastre ca să nu găsească loc în noi, ci îndată ce ne va veni în minte gândul cel rău, să-l izgonim prin rugăciune și să-i închidem ușile inimii noastre. Iar de vom fi biruiți și-l vom primi cumva, mintea noastră să nu o lăsăm să se plece lui, iar de vom pătimi și aceasta, să nu-l mai lăsăm să zăbovească, și să ne aducă la făptuirea păcatului. Aceasta ni se întâmplă din răul obicei cel vechi al răutăților noastre, pentru că nu le-am șters cu totul din mintea noastră. Să fugim o iubiților, de obiceiurile noastre cele urâte și să dăm uitării desăvârșit toate faptele noastre cele din tinerețe; că de ne vom lăsa mintea să umble în acele fapte necuvioase, ce vom auzi, decât că iar ne-am întors înapoi la lume, precum evreii s-au întors cu pofta lor înapoi la Egipt.

Ci cu tot dinadinsul să ne păzim sufletul de aducerea aminte a celor trecute, iar trupul de spurcăciunea lor, pomenind în inima noastră porunca Apostolului care zice: *„Nici un cuvânt prost din gura noastră să nu iasă, ci numai cel bun și cel ce este spre folosul și spre îndreptarea celor ce ascultă să-l grăim, ca să nu întristați pe Duhul Sfânt, în care v-ați pecetluit cu sfântul Botez spre ziua izbăvirii. Și după cum am zis, cuvânt bun, cuvânt folositor, cuvânt cinstit să iasă din buzele noastre, pentru ca să ia dar cei ce ne aud și să nu se amărăscă Duhul lui Dumnezeu“*. Și iarăși zice: *„Toată amarăciunea, mânia, strigarea și hula, să lipsească de la noi, împreună cu toată răutatea“*. Vedeți ce viață curată cere dumnezeiescul Pavel de la oamenii mireni, cu cât mai mult de la noi călugării. Apoi pe urmă zice: *„Și să fiți între voi buni, adică dulci la cuvinte, milostivi, îndurați spre aproapele vostru, precum și Hristos a arătat mare îndurare către noi. Să arătăm dragoste și milostivire unul către altul, având mare pildă de la Dumnezeu, care pentru dragostea noastră a trimis în lume pe Unul născut Fiul Său și moarte a primit pentru mântuirea oamenilor“*.

De toate acestea să ne păzim și să nu ne despărțim de obștea fraților, ca să umblăm după voia noastră, căci din aceasta ni se pricinuieste toată răutatea și păcatele grozave din aceasta se izvodesc. Poate cineva muștră pe unul ca acesta, zicând: ce faci omule? Cum ceilalți frați ai tăi se află în liniște, iar tu te învăluiești în vorbe mincinoase? Pentru ce nu te astâmperi odihnindu-te cu frații tăi împreună, ci rățăcești ici și colo prin prăpăstii și prin locuri vătămătoare de suflet. Că precum oaia când se desparte de turmă este răpită de lupi, așa și călugărul ce se desparte de adunarea fraților, în

multe feluri de răutăți cade și până la sfârșit ajunge la osânda chinurilor veșnice. Aceasta să nu fie la noi, ci, precum zice Apostolul, toate faptele noastre, cuvintele și gândurile să fie cuviincioase. Toate cu luare aminte, ca înaintea lui Dumnezeu, care vede cele ascunse și nevăzute ale noastre, faptele de zi și de noapte ale trupului și gândurile sufletului, toate le știe, și bunătățile și răutățile, și nu-L înșeală nimic. Așa să petrecem viața noastră cu frică și cu luare aminte, ca să nu fim scandal nici pentru păgâni, nici pentru creștini. Și destul este de acestea până aici.

Deci, fiindcă cu ajutorul lui Dumnezeu și postul s-a sfârșit, să dăm slavă Celui ce ne-a învrednicit pe noi ca să-l săvârșim și ne-a întărit în ostenele postului. Că iată osteneala a trecut, iar plata rămâne în veci; trupul s-a slăbit și s-a uscat, iar sufletul s-a întărit și s-a îmbărbătat. Și încă, și mai mult se va întări, se va sfinți și se va afla întreg și sufletul și trupul cu curăție la arătarea Domnului nostru Iisus Hristos, a Căruia este slava și puterea împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 66

ÎN DUMINICA FLORIILOR: DESPRE BUCURIA SÂRGUINȚEI ȘI VITEJIA SILINȚEI LA LUCRUL DUHOVNICESC

Fraților și părinților, vrând dumnezeiescul Pavel să ne deștepte din lene la sârguire, zice: „*Fraților bucurați-vă în Domnul cu toții și iar zic bucurați-vă și aveți pururea bucurie duhovnicească ce nu se oprește nici se strică cu întristările lumii*“. Pentru aceea zice *în Domnul*, ca după cum place lui Dumnezeu, viețuind și petrecând, să câștigați și darul lui Dumnezeu. Blândețea și smerenia voastră să fie de toți cunoscută. Domnul vă este aproape, de nimic să nu vă îngrijiți, adică Domnul este lângă voi ca să vă izbăvească de toată ispita. Drept aceea nu vă temeți, ci pururea cererile voastre la rugăciune să fie către Dumnezeu cu mulțumită, că este gata totdeauna să ajute celor ce-L cheamă în adevăr. Deci să nu ne lenevim la lucrurile duhovnicești; ci cu dinadinsul întărindu-ne cu bucurie să le săvârșim, pentru că suntem chemați de Dumnezeu nostru din lume și aduși la ceata călugărească, sau mai bine zis îngerească viață. El ne-a îmbrăcat cu haina mântuirii, a nestrăciunii și a veseliei. El ne-a răscumpărat din blestemul legii, făcându-se pentru noi, blestem. Deci în slobozirea ce ne-a dăruit Hristos să ne aflăm, și să nu ne facem iar robi păcatului. Să nu ne robim de patimile trupului. Căci dacă cineva a căzut rob la vreun păgân și

făcător de rău și apoi a scăpat într-un fel, oare va mai pofti să se dea rob, de voia lui, la acelaș barbar? Sau, cât ar putea s-ar feri în tot chipul, să nu mai cadă în robie, bucurându-se că a scăpat de greutatea robiei. Însă a fi cineva rob la om, nu este atât de rău lucru, că zice Apostolul: „ *Slugă te-ai făcut; nu te tulbura, socotind că slujba îți va fi împotrivoare la credință și la mântuirea sufletului tău, ci mai degrabă, deși poți să te izbăvești din robie, tu de voia ta primește a sluji și a suferi supunerea, pentru ca să se slăvească numele lui Dumnezeu prin tine*“, căci cel ce este slugă la om și este cu credință bună și evlavie la Dumnezeu, acela este slobod și fiind slobod iată este robul lui Hristos. Iar a fi cineva rob de voia sa păcatului, sau mai bine zis diavolului, este foarte rău și pierzător lucru și pentru trup și pentru suflet, căci însuși Domnul a arătat că a sluji și diavolului și lui Dumnezeu este cu neputință.

Deci fiind noi izbăviți, prin Hristos, de păcat și de robia diavolului, trebuie să fugim în tot chipul ca să nu cădem iar robi. Au nu știți ce răutăți ne-a făcut păcatul? Oare nu păcatul ne-a făcut ca să murim, fiind nemuritori? Nu ne-a surpat din cer în această viață pământeasca și necăjită? Nu s-a născut și se naște toată răutatea din păcat? Pentru aceea să fugim de el ca de foc. Să-l urâm și să îmbrățișăm fapta bună, care atrage dragostea îngerilor spre oameni și-i preface în îngeri luminați, și nu numai îngeri, ci și dumnezei, precum zice psalmul: „*Eu am zis dumnezei veți fi și fii ai Celui prea înalt, toți*“. Iar puterea faptelor bune este înstrăinarea de lume și dragostea către Dumnezeu, căci nu poate cineva să slujească la doi domni, precum zice Hristos: *Să slujească lui Dumnezeu și lui Mamona, adică iubirii de argint și faptelor bune*. Nu putem fi prieteni și faptelor bune și răutății, căci ce împărtașire are lumina cu întunerecul, sau Hristos cu diavolul? Drept aceea este peste putință ca să iubească omul poftele trupului și să facă și lucrurile faptelor bune. Iar de am ajuns la măsura desăvârșită a bunătăților, să slăvim pe Dumnezeu, de la care vine tot darul cel bun și tot darul desăvârșit și să stăm nesmintiți și neclintiți în frica de Dumnezeu. Iar de nu am ajuns încă la măsura săvârșirii, să ne nevoim până mai avem vreme, întărindu-ne cu credința, înălțându-ne cu nădejdea, legându-ne cu dragostea, strălucind cu ascultarea, luminându-ne cu spovedania și cu celelalte fapte bune, împodobindu-ne. Ca să fim cu fapta monahi și fii adevărați ai ascultării și ai supunerii, ca niște încercați în Hristos, ca niște slugi ale lui Dumnezeu, ca să petrecem și viața aceasta bine și cu pace și să dobândim și bunătățile veșnice, în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava și puterea împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 67
ÎN SFÂNTA ȘI MAREA MIERCURI: DESPRE
MÂNTUITOARELE PATIMI ALE LUI HRISTOS ȘI
DESPRE SMERENIE ȘI RĂBDARE

Fraților și părinților, această zi este sfântă și cinstită, căci din ea încep sfintele Patimi ale Domnului nostru Iisus Hristos, Care a suferit pentru mântuirea lumii, precum și proorocul David a propovăduit în psalmul al doilea zicând: *„Pentru ce s-au întărit neamurile și noroadele au căutat cele deșarte? Stătu-au de față împărății pământului și boierii s-au adunat asupra Domnului și asupra unsului său“*, căci s-au adunat boierii călcători de lege, evreii, și sfat rău și pierzător au sfătuit împotriva lui Hristos Dumnezeu nostru. Și Iuda ucenicul viclean s-a lepădat de dascălul său și cu sărutare vicleană l-a vândut vrăjmașilor evrei. Aceștia l-au legat și l-au adus înaintea divanului pe Domnul lumii și l-au întrebat și l-au cercetat, iar El cu multă smerenie răspunzând (o auzire înfricoșată!) una din slugile ce sta înaintea l-a lovit cu palma peste obraz, zicându-i: *„Așa răspunzi Arhiereului?“* Dar El a suferit, zicând: *„De am vorbit rău, mărturisește de rău, iar de am grăit bine de ce mă bați?“* Apoi a fost necinstit de nelegiuți, batjocorit, scuipat, bătut și apoi, pironit pe cruce.

Însă nici atunci nu s-a tulburat asupra ucigașilor, ci Se ruga pentru ei zicând: *„Părinte, iartă-le lor păcatul acesta, că nu știu ce fac“*, însă ei nu s-au îndestulat cu câte necinstiri Îi făcuseră, ci au adăugat și altele, adică cu fiere și cu oțet l-au adăpat și nici cu omorârea Celui fără de moarte n-au încetat mânia ce-I purta, ci l-au împuns în coastă cu sulița. Acestea sunt, pe scurt, înfricoșatele patimi ale lui Hristos.

Însă cine le ascultă cu luare aminte și cu tot sufletul, nu se aprinde de mânie, nu se smintește, nu se mândrește, nu pismuiește, nici vrăjmășește pe fratele său. Nu pofteste să fie slăvit, ci se smerește și se numește pe sine pământ și cenușă, dorește să se împărtășească de patimile lui Hristos, se nevoiește să moară pentru Hristos, ca să dobândească slava învierii Lui.

De aceea și noi să avem îndrăznire fraților, într-un fel ne-am împărtășit de patimile stăpânului: că vedeți unde suntem, fiind izgoniți pentru mărturisirea pravoslavniciei credințe, iar mai înainte am fost închiși și a curs sânge din noi din pricina multelor bătăi, și unii din frați au murit cu mucenicie în Domnul. Deci în aceasta să ne lăudăm, în acest dar, al Domnului, însă pentru om fericirea nu este adevărată, fiindcă mintea oamenilor lesne se întoarce și se preface, și fiindcă *nu știm ce va fi până mâine*, precum zice Solomon. Pentru aceea vă rog ca să stați neclintiți și

întăriți în reaua pătimire pentru credința Evangheliei, ca și cum am avea un duh și un suflet și nu vă temeți de înfricoșările vrăjmașilor credinței, nici să fiți stânjeniți de la vreo faptă bună.

Ci mai vârtos să fiți gata și sânguitori la tot lucrul bun, ca niște slujitori ai lui Dumnezeu, în ascultare, în smerenie și în răbdare, că mult se cade a suferi ca să săvârșiți voia lui Dumnezeu și să câștigați viața de veci.

Încă puțin, și vine Domnul să odihnească și să slăvească pe cei ce s-au ostenit și au pățimit mult pentru numele Lui cel sfânt. Vine și nu va zăbovi. De ce ne mâhnim pentru ispitele ce ne vin și nu ne mâhnim mai degrabă, prin dragoste, pentru Domnul în toate zilele? Că zice Apostolul: *„De vom muri pentru numele Lui, vom viețui în veci cu El și de vom suferi, vom împărați cu El în veci, iar de ne vom lepăda de El și El se va lepăda de noi; de ne vom face necredincioși, El rămâne deapurarea credincios, căci a se lepăda de Sine, nu poate“*. Să socotim, fraților, câtă bucurie vor avea sfinții, când vor vedea pe Domnul nostru Iisus Hristos venind din cer cu mulțime de sfinți și de îngeri și-i va chema pe ei și-i va încununa cu bucurie nespusă, ca să fie împreună cu El în veci. Și dimpotrivă, câtă rușine vor avea cei ce n-au ascultat Evanghelia și cei ce au defăimat sfintele Lui porunci, căci vor fi osândiți la chinul veșnic împreună cu diavolul.

Deci socotind acestea totdeauna și încă și altele multe, cât timp viețuim aici, să curățim sufletul nostru și să-l luminăm cu lacrimile pocăinții de toată întinăciunea trupului și a sufletului, făcând sfințenie în frica lui Dumnezeu, punând silință și la alte fapte bune, urând toată fapta rea și săvârșind tot lucrul bun.

Să avem între noi dragoste frățească, unul pe altul cinstind. La săvârșirea pravilei noastre să fim cu osârdie și după cum grăiește Apostolul, *să petrecem cu râvna Duhului aprinși fiind*, Domnului slujind, cu nădejdea bucurându-ne, scârba suferind, cu rugăciunea îndeletnicindu-ne, ca în această bună alcătuire și viață bine plăcută, să prăznuim și Paștile de aici și să ne învrednicim și bunătăților veșnice, în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava și puterea împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 68
ÎN SFÂNTA ȘI MAREA VINERI: DESPRE
ÎNFRICOȘATELE PATIMI ALE DOMNULUI
NOSTRU IISUS HRISTOS

Fraților și părinților, *omul cu evlavie totdeauna când își aduce aminte de sfintele patimi ale Domnului nostru Iisus Hristos se umilește și lacrimază*, iar sufletul la mare smerenie se înalță. Mai ales în aceste sfinte zile poate cineva mai mult să se umilească, fiindcă în ele toate patimile lui Hristos s-au săvârșit. Dar care sunt acestea? Sfatul cel omorâtor făcut asupra Lui, când L-au prins, L-au legat și L-au dus la judecată, ca pe un om vinovat, starea înaintea lui Pilat judecătorul, cercetarea și întrebarea ce I s-au făcut la celelalte judecăți - la Irod, la Ana și la Caiafa, bătăile de peste noapte, scuipările, sudălmile, batjocurile, răstignirea pe cruce, pironirea mâinilor și picioarelor, gustarea fierii și a oțetului, împungerea în coastă și celelalte câte a suferit Mântuitorul nostru, pe care lumea întreagă nu le poate povesti, nici nu le poate spune cineva cum se cade, nu numai limba omenească, dar nici măcar cea îngerească.

Să cugetăm, fraților, la această mare și negrăită taină. Pe Cel ce descopere ascunsurile inimilor și nici un cuget omenesc nu-L înșeală, pe El se sfătuiesc să-L omoare. Cel ce ține lumea întreagă cu puterea și cu porunca Lui dumnezeiască se dă în mâinile păcătoșilor. Cel ce poruncește norilor să plouă pe pământ, se duce legat la judecată. Cel ce a măsurat cerul cu palma și pământul cu latul mâinii și a alcătuit munții cu măsură și plaiurile cu cumpănă, este lovit cu palma peste obraz de o slugă. Cel ce a împodobit pământul cu ierburi și cu flori, cu tot felul de copaci și pomi, poartă pe cap cunună de spini. Cel ce a răsădit în Rai pomul vieții, spânzură acum pe lemnul pierzării, îmbrăcat cu haină mohorâtă. O vederi mari și peste fire! Soarele le-a văzut și și-a pierdut razele. Luna le-a văzut și s-a întunecat. A simțit pământul și de *frică cu totul s-a cutremurat și s-a clătit. Au simțit pietrele nesimțitoare și s-au despicat. Toată lumea s-a tulburat și toată făptura s-a strămutat de patimile Ziditorului său.*

Dar noi, ce vom face, fraților, dacă stihile fără suflet și fără simțire s-au spăimântat, ca și cum ar fi avut simțire, și s-a prefăcut orânduiala lor de frica Domnului, înaintea celor văzute. Noi oamenii cuvântători, care am primit atâtea faceri de bine de la Dumnezeu și pentru care Hristos a murit, cum să nu ne umilim, cum să nu lacrimăm în aceste zile; cum vom fi mai nesimțitori decât dobitoacele și mai neumiliți decât pietrele! Nu așa, fraților, nu așa, ci, mai de grabă noi, cu frică și cu cutremur,, să lăudăm și să slăvim dumnezeieștile patimi ale Mântuitorului Hristos și Dumnezeul

nostru, schimbându-ne cu lăudată schimbare și împreună cu stăpânul suferind, întâi prin supunere și prin tăierea vocii, apoi prin omorârea poftelor trupești. De vom socoti cu amănuntul, putem pricepe că datorie avem ca să dăm toată dragostea lui Dumnezeu. Căci cine din noi pentru dragostea vreunui prieten a fost închis, sau a murit pentru iubitul său? Dar Dumnezeu nostru. Cel bun, n-a pățimit una sau două, ci multe și nenumărate patimi a suferit numai pentru noi păcătoșii.

De aceea fericitul Pavel cu cuviință a grăit, aducând aminte de acestea: *„M-am încredințat că nici însăși moartea, nici viața, nici îngerii, nici începătoriile, nici puterile, nici lucrurile acestui veac, nici cele viitoare, nici înălțimea, nici adâncimea, nici altceva, poate să mă despartă de dragostea lui Dumnezeu cea în Hristos Iisus“*. Că Dumnezeu atâta dragoste a arătat față de noi, încât pe Fiul său Cel unul născut L-a dat spre moarte, ca nimeni să nu piară din cei ce cred în El, ci să aibă viață veșnică. Pentru aceea și sfinții pofteau ca să dovedească oarecare răsplătire lui Dumnezeu, pentru atâta dragoste ce are către noi. Neavând ce să dea, unii și-au dat sângele lor, cum au făcut ucenicii, alții își trudeau și își istoveau trupurile lor cu postul și cu alte osteneli, cuvioșii și dreptii, iar alții au împărțit bogăția lor prin milostenie, cântând cu dumnezeiescul David: *„Ce vom răsplăti Domnului pentru toate câte ne-a dat nouă“*? Deci, și noi fraților să rostim neîncetat această spusă cu dragoste și cu tot sufletul nostru în toate zilele adăugând osârdia și nevoița spre lucrarea mântuirii noastre, ca împreună cu sfinții să ne facem moșteni bunătăților veșnice în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava și puterea împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Aimn.

CUVÂNTUL 69
ÎN SFÂNTA ȘI MAREA DUMINICĂ A PAȘTILOR:
CUVÂNT ÎNAINTE LA PREDICA SFÂNTULUI
IOAN GURA DE AUR

Părinților și fraților iubitori de Hristos, ce este aceasta? Ce mare strălucire luminează astăzi lumea și împodobește astfel Biserica? Ce s-a întâmplat de ne-am schimbat starea? Ieri eram posomorâți și întristați, iar astăzi în lumină și bucurie suntem; ieri în scârbă și astăzi în veselie; ieri în suspinuri și astăzi întru cântări de bucurie, întreb care este pricina, care ne-a adus această lumină și bucurie? Hristos a înviat din morți și a dăruit tuturor oamenilor înălțare la cer, a deschis Raiul și a slobozit intrarea tuturor care vor crede în El.

O, adâncime nemăsurată. O, înălțime, nesocotită. O, taină nouă ce covârșește toată priceperea minții, îngerii laudă mântuirea noastră bucurându-se, proorocii dănuiesc văzând împlinirea proorociilor lor; toată lumea se bucură și saltă duhovnicește, căci a strălucit această zi mântuitoare, a strălucit soarele în dreptate.

Cine poate lăuda cu vrednicie darul zilei, cine altul în afară de Părintele nostru, vestitorul cel cu mare glas al milostivirii lui Dumnezeu, din al cărui rost izvorăsc dumnezeieștile cuvinte ale Duhului, mai mult decât râul Nilului, cel ce are mintea și limba cu totul de aur, Hrisostom? Numai el poate să mărească, să laude, să plesnească cu mâinile și să proslăvească învierea Domnului. Eu puține cuvinte grăiesc, dar dascălul este gata, să grăiască întocmai ca un ritor mare ce este și iscusit la cuvinte și ca un clopot cu mare sunet al Sfântului Duh. Noi să fim gata să-l ascultăm, ca și noi să vedem astăzi, ce fel de daruri și vrednicii făgăduiește să ne dea vestitorul pocăinții, al doilea Mergător înainte Ioan.

„De este cineva creștin bun, și iubitor de Dumnezeu, să se îndulcească de acest praznic bun și luminat. De este cineva slugă înțeleaptă, să intre bucurându-se în bucuria Domnului său. De s-a ostenit cineva postindu-se, să-și ia acum dinarul. De a lucrat cineva din ceasul dintâi, să-și ia astăzi dreapta plată. De a venit cineva după ceasul al treilea, mulțumind să prăznuiască. De a ajuns cineva numai după ceasul al șaselea, nimic să nu se îndoiască că de nimic nu se va păgubi. De s-a lipsit cineva și de ceasul al nouălea, să se apropie, cu nimic îndoindu-se. De a ajuns cineva numai în ceasul al unsprezecelea, să nu se teamă că a zăbovit, căci milostiv fiind stăpânul, primește pe cel de pe urmă ca și pe cel dintâi. Odihnește pe cel din al unsprezecelea ceas, ca și pe cel ce a lucrat din ceasul dintâi.

Pe cel de pe urmă miluiește și pe cel dintâi mângâie. Aceluia plătește și acestuia dăruiește; faptele le primește, voința o cuprinde, lucrul îl cinsteste și îndemnarea o laudă. Pentru aceasta intrați toți întru bucuria Domnului nostru și cei dintâi și cei de al doilea luați plată.

Bogații și săracii împreună dănuțiți. Cei ce v-ați înfrânat și cei leneși cinstiți ziua. Cei ce ați postit și cei ce n-ați postit veseliți-vă astăzi. Masa este plină, ospătați-vă toți; vițelul este mare, nimeni să nu iasă flămând. Toți vă îndulciți de ospățul credinții. Toți să luați bogăția bunătății, nimeni să nu plângă pentru sărăcie, că s-a arătat împărăția de obște. Nimeni să nu se tânguiască pentru păcate, că iertarea din groapă a răsărit; nimeni să nu se teamă de moarte, căci ne-a slobozit pe noi moartea Mântuitorului. A stins-o pe ea cel ce a fost ținut de ea. Prădat-a iadul cel ce s-a pogorât la iad; amărâtu-l-a pe el, gustând trupul Lui. Și aceasta mai nainte apucând Isaia a strigat: „Iadul s-a amărât, întâmpinându-te pe tine jos; amărâtu-s-a, că s-a stricat; amărâtu-s-a, că s-a batjocorit; amărâtu-s-a, că s-a omorât; amărâtu-s-a, că s-a surpat; amărâtu-s-a, că s-a legat“. Luat-a trup și de Dumnezeu

s-a lovit; luat-a pământ și s-a întâmpinat cu cerul; luat-a ce a văzut și a căzut în ce n-a văzut. Unde-ți este moarte aboldul? Unde-ți este iadule biruința? Sculatu-S-a Hristos și au căzut dracii, înviat-a Hristos și se bucură îngerii, înviat-a Hristos și viața viețuiește, înviat-a Hristos și nici un mort nu este în groapă. Că Hristos sculându-se din morți, începătorul celor adormiți S-a făcut; Aceluia este mărirea și stăpânirea, în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 70

DESPRE ÎNĂLȚAREA MÂNTUITORULUI HRISTOS ȘI DESPRE ÎMPĂRTĂȘIREA CU SFINTELE TAINE

Fraților și părinților, astăzi a venit ziua cea prea luminată a înălțării și aceasta este sfârșitul iconomieii Domnului nostru Iisus Hristos. Căci după ce toată voia părintească a împlinit și a săvârșit, atunci S-a înălțat în slavă, de îngeri și de oameni fiind proslăvit și *ne-a ridicat și pe noi cu trup omenesc, adică prin prea curatul Său trup, șezând în cele mai presus de ceruri*. Și este bogăția slavei Sale și mărirea puterii Lui, că firea noastră smerită și de nimic a suit-o la scaunul împărătesc și este închinată de toate puterile cerești și îngerești. Deci, fraților, aceasta socotind cu mintea noastră, să ne cutremurăm și să ne cucerim de mărirea darului lui Dumnezeu și să viețuim cu vrednicie, ca să nu necinstim capul nostru, care este Hristos. Fiind noi mădulari și trup al Lui, ca într-un trup să fim și să ne facem împreună cu dânsul moștenitori în curățenie, cu pricepere, cu înțelepciune, cu îndelungă răbdare, cu suferință și cu bunătate, în Duhul Sfânt, în dragoste adevărată, în cuvântul adevărului și în puterea lui Dumnezeu, prin ascultare și smerenie, prin silință și pază. Nici un cuvânt necuvios să nu grăim, ci fiind sfințiți în Domnul, nici un grai să nu ne iasă din gură împotriva poruncii, măcar de ar fi bun și de trebuință. Că acela ce spurcă trupul său, nu este mădular lui Hristos și cel ce ține mânie nu este mădular lui Hristos, nici vrednic de a se împărtăși. Și orice altă patimă de va avea cineva, nu poate fi mădular lui Hristos.

Drept aceea trebuie fiecare să se cerceteze pe sine mai înainte ca să nu fie necurat sau țiitor de mânie; și cunoscându-se pe sine curat și îndreptat prin spovedanie, așa să se împărtășească cu trupul și cu sângele lui Hristos. Pentrucă cel ce se cuminecă cu nevrednicie mare păcat are, fiindcă nu bagă în seamă trupul Domnului. De aceea și mor mulți, pentrucă îndrăznesc cu nevrednicie să se împărtășească și pentru că nici în slăbiciunea bolii lor nu se mărturisesc. De ne vom judeca noi înșine, nu ne

vor osândi, dar fiind judecați de Domnul, ne pedepsim, ca să nu ne osândim împreună cu lumea. Deci trebuie să fim curați și drepecți, ca să ne numim cu vrednicie mădulare ale lui Hristos și să ne împărtășim fără de osândă cu sfintele taine. Iar de se va întâmpla prin neluare aminte să fim luptați ori de pofte rele, de mânie, de zavistie, de ținere de pismă, sau de ori ce alt păcat ce urăște Dumnezeu (nu e de mirare aceasta fiindcă suntem oameni, iar nu îngeri), îndată să ne pocăim. Și să venim iarăși în starea cea bună, căci dacă rămânem în răutate nu ne sfințim, iar cel ce rămâne în păcat are osândă fără milostivire și dacă nu luăm aminte, moartea vine fără de veste și ne răpește.

Iată ieri am mers să vedem pe episcopul bolnav și l-am aflat în mare întristare. Era cu totul aprins de căldura frigurilor și de tot părăsit, căutând încoace și încolo și nu avea de la nimeni nici un ajutor, fără numai știința și conștiința sa, bună sau rea. Oare nu vom pătimi și noi asemenea? Și ceea ce am văzut este vis și umbră pe lângă chinurile viitoare, pe lângă focul înfricoșat, care niciodată nu se stinge; pe lângă viermele care nu doarme, întunericul care nu se risipește, legăturile care nu se desleagă, tartarul care nu are margine, scrâșnirea dinților ce nu încetează și celelalte pedepse, toate fără de sfârșit. Deci, fraților acestea dacă le-am socoti și nu am voi să se defăimeze trupul nostru, nici n-am urî pe nimeni, nici n-am întrista, nici nu ne-am mânia, nici nu ne-am gâlcevi, nici n-am osândi, nici n-am spune minciuni, nici altă răutate n-am face, ci am fi totdeauna în pace și umiliți, cu lacrimi, blânzi și cu dragoste unul către altul și am face cu bucurie toate cele ce ni s-au poruncit ca să scăpăm de chinul veșnic și să câștigăm viața veșnică în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava și puterea împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 71

ÎN DUMINICA CINCIZECIMII: DESPRE POGORÂREA DUHULUI SFÂNT ȘI DESPRE MOARTEA TICĂLOSULUI EUTROPIANOS

Fraților și părinților, cu darul Duhului Sfânt ne-am învrednicit să prăznuim și această sărbătoare a Pogorării Duhului Sfânt, care e după cum a zis Hristos către ucenici: „*De folos este nu numai vouă, ci și la toată lumea, ca să vie Duhul Sfânt, că de nu voi merge Eu, Mângâietorul (adică Duhul Sfânt) nu va veni la voi, iară de voi merge Eu, voi trimite pe El vouă, și venind Acela, vă va povățui pe voi spre tot adevărul*“. O, mare minune a făgăduinței și a vredniciei! Nu a făgăduit să trimită inger sau om, ci pe însuși Duhul Sfânt, cel de o ființă (că Tatăl a odrăslit și pe Fiul și pe

Duhul Sfânt). Deci S-a suit la ceruri Unul născut Fiul și Cuvântul lui Dumnezeu, împlinind voia părintească a lui Dumnezeu și Tatăl și atunci S-a pogorât Duhul Sfânt, nu alt Dumnezeu, ci alt Mângâietor, precum este scris. O, prietenie nespusă! O, dragoste negrăită a lui Dumnezeu către oameni! Dumnezeu se face nouă mângâiere.

Duhul Sfânt mângâie sufletul scârbit și amar, ca să nu se îngreueze de întâmplările ce vin, precum mărturisește Apostolul zicând: *„Din afară vrajbă și război, dinlăuntru frică și spaimă, dar Dumnezeu cel ce mângâie pe cei smeriți ne-a mângâiat pe noi cu venirea Apostolului Tit“*. Mângâie și întărește inima înfricoșată de draci, umplând-o de bărbăție, vitejie și îndrăznire ca să nu se biruiască, precum zice David: *„Tu Doamne mi-ai ajutat și m-ai mângâiat“*. Mângâie gândul vrăjmaș, ca să se împace și să se astâmpere, precum mărturisește Apostolul, zicând: *„Ne rugăm pentru Hristos cel ce S-a rugat lui Dumnezeu pentru noi, rugămu-ne, pentru Hristos, împăcați-vă cu Dumnezeu“*: Văzut-ați bunătate și smerenie negrăită și necercetată? Văzut-ați dar nemăsurat și neîncăput? Sus în ceruri se roagă și îmblânzește pe Tatăl pentru noi, precum este scris, însuși unul născut Fiul, Domnul nostru Iisus Hristos Cel ce este dea dreapta Lui. Așijderea și Duhul Sfânt jos pe pământ se roagă lui Dumnezeu și-L îmblânzește și pe noi ne mângâie în multe chipuri. Deci ce vom răsplăti Domnului pentru aceste multe daruri ce ne-a dăruit, încă și pentru ceea ce adaugă Proorocul David în psalmul său: *„Toate oasele mele strigă și zic, Doamne, Doamne, cine poate vreodată să fie asemenea Ție care izbăvești pe sărac din mâinile celor mai tari decât el și pe cel scăpat și sărman de la cei ce-l răpesc pre el“*. Și iar zice: *„Ajutorul meu dela Domnul care a făcut cerul și pământul“*. Apoi: *„De nu mi-ar fi ajutat mie Domnul, întru puțin s-ar fi pogorât sufletul meu în Iad“*. Și iarăși, *„Domnul este mie ajutor și nu mă voi teme că va putea omul să-mi strice ceva“*.

Deci, de vreme ce avem pe Duhul Sfânt mângâietor și ajutor, puterea cea nebiruită, pe marele Dumnezeu care bate război tare pentru noi și ne ajută, să nu ne temem, nici să ne speriem fraților, de frica vrăjmașului. Să nu ne spăimântăm de vrăjmașii noștri diavoli, ci fiindcă avem pe însuși Dumnezeu ajutor nouă, se cuvine să suferim ostenele noastre pustnicești mai cu bărbăție și din zi în zi să le sporim. Să nu ne temem de înșelăciunea diavolului, nici să ne înfricoșăm de meșteșugurile lui cele de totdeauna. Să stingem ațățarea trupului, care dogorește și arde casa sufletului. Că pofta păcatului nu este bucurie, ci durere și întristare rea, nu este veselie, ci schimbare rea și nebunie. Aceasta o știu cei cari au căzut în tulburarea dragostei trupești și pocăindu-se și-au întors dragostea către Dumnezeu. Oare ce este mai dulce și mai sfânt, decât dragostea dumnezeiască? Omul acela este în trup, dar ca un om fără trup trăiește în această lume, viețuind mai presus de cele văzute, aceluia valurile darului Duhului Sfânt cu

blândețe și cu liniște îi saltă sufletul cu foarte mare bucurie.

Dar pentru ce ne biruiește pe noi totdeauna dragostea poftei, încât prefăcându-ne cu totul ne împilează cu fața spre pământ, ne face numai trup și sânge și ne înstrăinează cu totul de Dumnezeu? Au n-ați auzit ce a pățimit ticălosul Eutropian, de care acum auzim că a murit și s-a îngropat? Vai de ticăloșia noastră, că n-a luat moarte trecătoare, ci veșnică. Căci împreunându-se cu Eva, împreună cu ea și-a pierdut viața, și călcând pravila, s-a însurat. O, ce a pățimit ticălosul și cum s-a întunecat lumina minții lui și s-a ridicat darul lui Dumnezeu de pe capul lui. Spuneți-mi, nu a fost închis și a pățimit și el multe împreună cu noi pentru mărturisirea sfintelor icoane? Nu s-a învrednicit de dregătoria iconomieii în mănăstirea Sacudion? Nu a fost bătut și chinuit pentru credință, arătând atunci nevoiță prea lăudată și răbdare minunată? Dar pe urmă, fiindcă era iconom și ținea punga mănăstirii și cele ce se puneau în ea, înșelându-se cu aurul și mândrindu-se cu iubirea de argint, a vândut pe Hristos, ca Iuda. Și dezbrăcându-se de făgăduința fecioriei, a cumpărat bubele lui Gheezi, de vreme ce și-a cumpărat vii și moșii, boi și oi și astfel a moștenit nu numai bubele aceluia, ci și chinul Iadului.

Vedeți dar, frații mei, ce face iubirea de argint. Să fugim de această patimă rea, de rădăcina tuturor răutăților, să fugiți ca de un lucru stricător și vânzător de suflet. Vedeți ce a făcut necredința. Să fugim de întunerecul care risipește unimea și prietenia cu stăpânul Hristos Dumnezeuul nostru. Să fugim și de toată patima rea, care se luptă cu sufletul; de mânie zic, de zavistie și de iușime. Acela, fiindcă se iubea pe sine și credea cugetului său și fiindcă nu primea sfat de la nimeni, ci umbla de capul său, și nu băga în seamă nici nu se supunea altui frate, a pățimit aceasta. Fugiți de singurătate, de voiți să scăpați de mânia lui Dumnezeu, căci zice dumnezeiasca Scriptură: „*Vai de cel ce este singur, că de vă cădea în vreun păcat, n-are cine să-l ridice*“. Așa a pățimit și ticălosul Eutropian, că de ar fi avut pe cineva cu el, n-ar fi căzut, sau l-ar fi ridicat din cădere, s-ar fi pocăit și și-ar fi plâns păcatul. Dar neavând pe nimeni s-a pierdut și sufletește și trupește și a mers la locul pe care l-a iubit.

De plângere și de întristare este povestirea, fraților, de frică și cutremur este pilda. Drept aceea zice Scriptura: „*Cel ce se socotește că șade bine și se află în feciorie și sfințenie, să ia aminte ca să nu cadă*“. Cel ce aleargă, cu luare aminte să fie ca să nu se împiedice și să cadă; că și acela mai-nainte alerga, dar pe urmă a dat de prăpastie. Mai înainte toți îl socoteau ca un înger zburând, iar pe urmă dormitând și slăbind, din osteneală a căzut. Și pricina este, iubirea de argint. Deci, fraților, de n-ar fi fost izgonirea asupra noastră, nici eu n-aș vorbi despre iubirea de argint. Dar pentru că ne-a risipit pe unul aici și pe altul acolo, fiindcă avem purtarea de grijă de ale vieții noastre, pentru aceea trebuie să ne păzim bine,

să nu cădem în înșelăciunea iubirii de argint. Pentru aceasta nu vrea iubitorul de argint să dobândească viața de obște, ca să înmulțească argintul. Cu această pătimire orbindu-se, nu vrea să aibă dragoste pentru frații lui. Pentru aceea nici picioarele lui n-au odihnă, ci înconjură și umblă ici și colo ca și cățelușii cei mici, doar de vor câștiga vreun ban de la vreun creștin. Din aceasta unii și-au câștigat slugi pentru desfătarea patimilor și au pierdut vrednicia șederii de-a dreapta stăpânului. Iar alții adună și pun la păstrare haine și îmbrăcăminte peste trebuința lor; alții se fac cumpărători și vânzători, se bucură de câștig și dobânzi necuvioase.

Vedeți, fraților, judecata lui Dumnezeu, vedeți ochiul neadormit al lui Dumnezeu pe care nu-l înșeală nici un lucru, fie că se săvârșește în lăuntrul inimii, fie pe dinafară. Vedeți întâmplarea morții, fraților, că și acum au murit doi, Timil și Varnava și mai înainte alții, și se duc unul, câte unul. Drept aceea vă rog, să nu vă găsească moartea și pe voi negătiți și neîndreptați; că lucru mai înfricoșat și mai cu amar, decât să se depărteze cineva de dragostea lui Dumnezeu și să se lipsească de împărăția cerurilor, nu este. Osândă și pedeapsă veșnică este pe care nu o va putea suferi omul, și numai să socotească cineva pedeapsa până nu ajunge s-o cerce (de nu va avea fapte bune plăcute lui Dumnezeu) și simți iuțimea chinurilor viitoare.

Deci ca să putem și noi smeriții să scăpăm de mânia lui Dumnezeu, care vine asupra fiilor neascultători, să facem lucruri bune, ca să se bucure Dumnezeu de faptele noastre. Măcar de acum înainte să ne curățim, întinerindu-ne sufletul cu vrerea lui Dumnezeu căci aproape este Dumnezeu de cei ce-L cheamă în adevăr, în toate zilele să ne pocăim și Dumnezeu iartă greșalele noastre și ne dăruiește viața veșnică, pe care să ne învrednicim a o dobândi în Hristos Domnul nostru, a Căruia este slava și puterea împreună cu Tatăl și Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 72
LA ÎNAINTE PRĂZNUIREA SCHIMBĂRII LA FAȚĂ A
DOMNULUI NOSTRU IISUS HRISTOS
SĂ PĂZIM NEÎNTINATE FRUMUSEȚEA SUFLETULUI ȘI
FECIORIA. DESPRE POCĂINȚĂ

Fraților și părinților, mai înainte prăznuirea Schimbării la Față învrednicindu-ne a o săvârși astăzi, să facem începătura învățaturii de la acest sfânt praznic, cu puține cuvinte împlinind datoria ce avem. Dar să știți că toate praznicile împărătești și tainele venirii în trup și descoperirii lui Hristos Mântuitorul nostru se săvârșesc pentru aducerea aminte a vremii

când S-a născut, când S-a botezat, când S-a îngropat, când a înviat a treia zi, când S-a înălțat în slavă. Iar sărbătoarea Schimbării la Față însemnează starea de apoi a veacului viitor. Căci precum acum a strălucit fața Lui ca soarele și hainele Lui s-au făcut albe ca lumina zilei, așa se va pogori din ceruri, ca un fulger, cu putere multă și cu slavă înfricoșată să judece toată lumea.

Și după cum erau cu El la Schimbarea la Față, în muntele Taborului, Petru, Ioan și Iacob, așa vor fi atunci cu Hristos sfinții în împărăția cerurilor, ca să moștenească pururea bunătățile cele nespuse.

Cine este atât de harnic, iscusit și vrednic, ca să ajungă la acea bucurie, fără numai cel ce are viață curată și neîntinată. Căci Dumnezeu nostru fiind curat și lumină necuprinsă și necovârșită, primește pe cei curați și sfinți. Și cum ne-a dăruit sufletul curat din început, așa îl cere de la noi, curat. Iar fiindcă l-a făcut după chipul și asemănarea Sa, știut lucru este că l-a alcătuit cu frumusețea desăvârșit, ca o împărăteasă a podoabei dumnezeiești. Acest lucru cunoscând proorocul zice: „*Doamne în voia Ta dăruiește sufletului meu putere și frumusețe*“, adică să nu se întoarcă spre patimile rele ale păcatului și făcându-se urât să se lipsească de câștigarea darurilor dumnezeiești. Deci, de vreme ce de la Dumnezeu ni s-a încredințat sufletul frumos și bun și îl avem ca un zălog și odor, trebuie să-l întoarcem lui Dumnezeu cinstit și fără prihană, în ziua judecății.

De aceea, frații mei, vă aduc aminte, ca frumusețea fecioriei să o iubim și să o păzim, și să nu dăruim mintea și dragostea inimii noastre frumuseții lumii, nici frumuseții trupului și a sângelui, că acestea nu sunt frumuseți adevărate, ci idoli ai frumuseții, și mai ales stricăciune și putreziciune.

De asemenea, dacă ne gândim la sfârșitul lucrurilor, știm că cel ce este astăzi luminat și frumos la față, mâine se pune în mormânt și miroase și toți fug de dânsul. Tot așa nici o bunătate nu are firea omenească, afară de fapta bună pe care trebuie să o iubim cu tot sufletul. Fiindcă de multe ori se întâmplă să alunece sufletul în păcate, și atunci se face negru și urât cu gândurile rele, căci peste puțină este să nu se rănească cineva, pentru că cine poate să se laude că atunci are inima curată. Dar, deși greșim, să ne îndreptăm și iar să ne întoarcem la starea dintâi, ca nu cumva zăbovirea răutății să nască moarte. Nimeni să nu zică vreodată: multe păcate am făcut și nu pot ca să mă curăț, ci să asculte ce zice proorocul: „*De va fi păcatul vostru roșu ca sângele, îl voi albi ca lâna*“. Vedeți, fraților, iubirea de oameni a lui Dumnezeu! Nu numai curățește pe păcătos, ci îl și înfrumusețează, de se va pocăi, lucru despre care avem multe pilde.

Întâi avem pe David proorocul, care căzuse în păcatul desfrânării și al uciderii și n-a căzut în deznădăjduire, ci îndată s-a pocăit și mult a plâns. Drept aceea a luat iar darul proorocirii ce avusese mai înainte. Manase,

împăratul evreilor, multe răutăți a făcut, că cinci zeci și doi de ani a fost închinător la idoli, și fiindcă s-a pocăit, a aflat mântuire. Mai marele apostolilor, Petru, după a treia lepădare, fiindcă a plâns cu amar, iarăși a luat darul apostolesc. Maria egipteanca (lăsând pe alții, mulți) n-a întrecut toate muierile în desfrânare? Dar fiindcă s-a pocăit din toată inima, atât s-a învrednicit darului dumnezeiesc, încât umbla pe deasupra apelor ca pe pământ.

În scurt, nu este nici o îndreptare pentru cel ce vrea să se mântuiască, fără numai de nu va dori mântuirea și din bună voia lui va vrea ca să se osândească. Dar pentru ce să murim cu moarte veșnică și să nu iubim viața? Stăpânul nostru cel bun pururea strigă și zice tuturor, *veniți către mine toți cei osteniți și împovărați și Eu vă voi odihni pe voi*, iar noi nu voim să lepădăm greutatea păcatelor de deasupra noastră. Acelaș Domn zice: „*Eu sunt lumina lumii, cel ce urmează Mie, nu va umbla în întuneric, ci va avea lumina vieții*“, și noi umblăm pe drumul cel întunecat. Faptele noastre vădesc că pe căile lui Dumnezeu nu voim să umblăm. Deci cu dreptate vom auzi: „*Fugiți de la mine și vă duceți în văpaia focului, în văpaia ce ați aprins-o înși-vă, că cei ce fac acestea nu vor moșteni împărăția lui Dumnezeu*“. Dar să nu dea Dumnezeu să fie la noi, căci voi sunteți prietenii mei, zice Domnul, de veți face câte vă poruncesc eu. Pentru aceea toate cele poruncite nouă, cu toată voia noastră, trebuie să le împlinim ca să ne învrednicim a fi prieteni lui Dumnezeu și să moștenim împărăția cerurilor, în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava și puterea împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 73

LA ADORMIREA NĂSCĂTOAREI DE DUMNEZEU: SĂ PRĂZNUIM DUHOVNICEȘTE ȘI SĂ DORIM ÎMPĂRĂȚIA CERURILOR

Fraților și părinților, târguri se fac în multe părți după vremi, cum se fac acum în Nicomidia. Oamenii se duc la acestea ca să vândă și să cumpere, și apoi se risipește adunarea și se strică târgul în puțină vreme. Tot așa și viața fiecărui om este vremelnică. Dar bâlciul sufletesc unul și nestruciat este, iar neguțătoria nu se face cu aur, cu argint, cu haine și cu alte lucruri pământești, ci cu mântuirea sufletului, cu viața veșnică, cu împărăția cerească. Pentru acesta s-ar cădea să avem mai multă grijă, fiind marea noastră datorie, însă oamenii puțin grijesc de aceasta, ci se îndeletnicesc cu toată osârdia de cele trecătoare și vremelnice ale lumii și își cheltuiesc toată

viața fără de folos.

Dar noi, fraților, să nu pierdem neguțătoria cea bună, adică mântuirea sufletului, ci auzind pe Domnul zicând: „*că împărăția cerurilor este în inima voastră*“, să ne nevoim în toate zilele ca să o câștigăm. Nu cu argint sau cu aur, ci cu credință dreaptă și cu viață curată, cu ascultare și cu răbdare, cu smerenie și cu blândețe și peste toate, cu dragostea care adună și leagă toate gândurile într-o unime desăvârșită. Acest lucru L-a zis Hristos în Evanghelie: „*Că asemenea este împărăția cerurilor cu omul neguțător, care căutând mărgăritare bune și aflând un mărgăritar de mult preț, a mers de și-a vândut toată avuția sa și a cumpărat acel mărgăritar neprețuit*“. Deci, fraților, pricepeți bine, că voi sunteți neguțătorii buni, care ați lăsat toate lucrurile voastre, bucuria lumii și toate celelalte din lume și în locul lor ați cumpărat binele neprețuit, mărgăritarul de mult preț, pe Iisus Hristos Dumnezeuul nostru, fiindcă ați primit crucea și ați venit pe urma Lui, în sfințenie și dreptate.

Deci, fiindcă la orice țară se face bucurie și veselie, să fim și noi veseli, treji, cu priveghere la acest praznic dumnezeiesc, agonisind mântuirea noastră. Iar neguțătorul iscusit toate le dă pentru mântuire și niciodată nu se îndărătnicește. Bunul cumpărător primește necinstea în locul laudei. Bun câștig are cel care face acest lăudat schimb, adică dă sângele său și primește Duh dumnezeiesc prin răbdare și prin supunere.

Dar fiind cuvântul nostru pentru slujbe, vă sfătuiesc să nu ne arătăm cu nebăgare de seamă către frații care se află în slujba bucătăriei, că mult se ostenesc, nici să mâhnim cumva pe ceilalți care poartă greutatea altora, ci întocmai cu noi să-i socotim și astfel împlinind legea lui Hristos prin dragoste, să mângâiem și pe cei ce grijesc de cele trebuincioase mănăstirii, socotindu-i ca niște buni iconomi în Domnul, încă să cinstim și pe cei ce se ostenesc, cu smerenie, la cântările bisericii, că au plată mai multă decât toți. Ați văzut și ați priceput ce este viața călugărească, neguțătoria fericită, cu care au neguțătorit sfinții noștri părinți cu multă bucurie. Și noi neguțătorind bine, cu bucurie ne vom întoarce la locașul nostru, precum cântă fericitul David: „*întoarce-te suflete al meu la odihna ta, că Domnul te-a miluit*“. Acest glas, toți să ne învrednicim a-l zice la ceasul morții și să câștigăm viață veșnică în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava și puterea împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt acum, și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 74
DESPRE HARUL ȘI MAREA DRAGOSTE A LUI
DUMNEZEU PENTRU NOI, DESPRE VRĂJMĂȘIA
DIAVOLULUI ȘI DESPRE SMERENIE

Fraților și părinților, astăzi este începutul anului și Evanghelia ce se citește, zice așa: „*Duhul Domnului este asupra mea, prin care M-a uns și M-a trimis să binevestesc săracilor, să tămăduiesc pe cei zdrobiți cu inima, să vestesc robilor slobozenie și orbilor vedere, celor zdrobiți, tămăduire și să vestesc an primit Domnului*“. Adică Unul născut, Fiul lui Dumnezeu, a fost trimis de Tatăl pentru iertarea și mântuirea lumii, ca noi orbii să vedem, noi robiții să ne slobozim, noi smintiții să ne îndreptăm. Iar orb este cel ce caută veselia și petrecerea lumii acesteia, rob este cel supus gândurilor netrebnice și stricat este cel sfârâmat de păcate. Pe aceștia toți Domnul îi vindecă nu numai trupește, ci și sufletește și nu numai atunci când era cu trupul pe pământ, ci și acum, fiind cu noi în chip nevăzut, El ne învață și ne iartă păcatele și tămăduiește orice boală și neputință. Deci cel ce vine cu credință va lua blagoslovenie de la Domnul și milostenie de la Dumnezeu Mântuitorul lumii.

O, nemărginită iubire de oameni a lui Dumnezeu. Din ceea ce nu era, ne-a făcut, iar căzând prin călcarea poruncii, ne-a ridicat și ne-a dat ca al treilea dar, viața călugărească. Și încă ne-a mai adăugat pocăința. Căci după ce greșim, nu se mânie pe noi, nici ne urăște, ci ne primește cu sărutare și cu bucurie, ca pe fiul prea desfrânat. Și fiind amărâți de diavolul, ne mângâie, alergând, ne îmbrățișează, ostenind, ne ajută și răniți fiind, ne vindecă. Iar când suntem în primejdie de a cădea în adâncimea iadului, apucă mai înainte și ne mântuiește cu iubirea Sa de oameni. Deci, cu dreptul se cade să zicem: *de nu ne-ar fi ajutat Domnul, curând s-ar fi cufundat sufletul nostru în iad*. Dar întinzând mâna ne-a întors din cădere și ne-a ajutat. Fiecare cunoaște în câte ispite, păcate și morți am căzut și cum îndată am aflat pe Dumnezeu ca Mântuitor al scârbelor noastre. Că așa păcătoși cum suntem, se milostivește de sufletele noastre și ne hrănește prea Bunul Dumnezeu și trupește, cu rodirile pământului de peste an, și sufletește, cu preacuratele lui taine. El ne chivernisește mai mult decât mama și tatăl. Căci mama hrănește cu lapte pruncul până la o vreme, dar Dumnezeuul adevărat și Părintele milostiv ne dă de mâncare și băutură Trupul său și Sângele său, și aceasta de-a pururea.

O, mărimă negrăită a darurilor Sale către noi. Pe Domnul care are atâta dragoste către noi, cum să nu-L iubim și noi, cum să nu facem voia

Lui; cum să nu ne lipim de El pururea! Căci de nu vom face așa, oare nu va striga cerul? Pământul nu va suspina? Și chiar pietrele ne vor muștra pentru neomenia și nesimțirea ce avem către făcătorul de bine Dumnezeu. Ca să nu fie aceasta, frații mei, să avem și să păstrăm dragostea Lui pururea și s-o urmărim. Să fugim de diavolul, că precum făcătorul de bine pentru facerile de bine trebuie iubit, așa vicleanul pentru răutatea lui trebuie urât. Că acest diavol strică și prăpădește viața noastră. *El este ucigător de oameni din început*, precum a zis Hristos. El a împărțit neamul omenesc în milioane de cugete și eresuri. El ne-a vânat cu multe feluri de păcate și pofteste să înghită toată lumea. Pe acesta de nu-l vom urî cu vrăjmașie, nu se va afla mai mare pedeapsă decât să ne chinuiască și să ne pedepsească precum ni se cade, pentru că pe vrăjmașul nostru, îl avem prieten și pe ucigătorul nostru, îl iubim. Deci să fugim cât este cu putință de el. Iar fuga de el stă în oprirea de a mai face lucrurile lui rele și a nu primi gândurile spurcate, după cum prieteșugul cu Dumnezeu stă în lucrarea faptelor bune.

Drept aceea, binele sufletului nostru îl vrem, slujind lui Dumnezeu cu toată smerenia și blândețea, știind că orice faptă bună care se face fără smerenie, este pierdută. Deci cei ce au cuget mândru, să se smerească sub mâna puternică a lui Dumnezeu; cei ce fac binele, încă și mai mult să se nevoiască. Și așa alergând toți să ajungem la limanul mântuirii, să ne facem moștenitori împărăției cerești, în Hristos Iisus Domnul nostru a Căruia este slava și puterea, împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 75 SĂ FLĂMÂNZIM, SĂ ÎNSETĂM ȘI SĂ SUFERIM, PÂNĂ LA MOARTE, ORICE SCÂRBĂ, AȘA CUM AM FĂGĂDUIT

Fraților și părinților, din pricina boli ce am suferit, pentru păcatele mele, am încetat să vă învăț, după obicei. Dar, de vreme ce acum mi s-a însănătoșit trupul ticălos, măcar că nu s-a îndreptat bine de friguri, am socotit de trebuință să încep iar slujba mea. Adică să vă aduc aminte cele trebuitoare și să vă învăț cele de folos, ca pe niște iubiți fii, născuți prin Duhul Sfânt, să deștept și să înnoiesc în toate zilele mintea înțelegătoare a sufletelor voastre, măcar că încă n-am dobândit acest dar.

Lucrați așadar, precum zice Domnul, nu lucrare stricătoare, ci ceea ce rămâne în viața veșnică, adică poruncile și dreptățile Lui, „*cugetând în legea Sa ziua și noaptea, așa ca să vă faceți ca pomul răsădit lângă*

izvoarele apelor, precum zice David, care își va da rodul lui la vremea sa și frunza lui nu va cădea (în veacul viitor); însă nu așa păcătoșii, nu așa; ci ca praful pe care-l spulberă vântul după fața pământului“. Deci păcătoși sunt nu numai păgânii, ci și călcătorii de poruncile lui Dumnezeu. Și ca să întoarcem cuvântul spre noi cari petrecem viață de obște, păcătoșii sunt neascultătorii, mândrii, trufașii, îndrăzneții, încă și cei ce mănâncă întru ascuns, nemulțumitorii, cei ce se împodobesc, ispititorii, leneșii, bețivii; cei ce urmează voilor lor cu osârdie și încă cei ce caută cele netrebnice. Căci nu sunt destoinici darurilor ce le-au dat Dumnezeu, ci stăruie în păcate și se îndreptează către patimile lor. În scurt, încetând a se nevoi pentru suflet, iubesc patimile trupești. Se fac robi diavolului și se îngrijesc numai de băuturi și de bucate, pe care în zadar le mănâncă, căci defăima vinul și bucatele, socotind ca mijloc de îndreptare firea, obiceiul și boala.

O, de s-ar fi îmbolnăvit aceștia de splină, de idropică ori de umflătura pântecelui, ca să moară și să scape de cea mai rea boală, a nemulțumirii și a cărtirii. Fiindcă cei care cer în tot timpul bucate și băuturi, gustări și rachiu au uitat, ticăloșii, că s-au făgăduit lui Dumnezeu, în ziua cea dintâi când au venit și s-au legat înaintea mărturiilor văzute și nevăzute, să flămânzească, să înseteze și să sufere scârba și nevoia, boala și izgonirea, pedeapsa și moartea, iar acum se ceartă la alegerea vinului și bucatelor. Dar pentru că și-au bătut joc, vor fi necinstiți, și pentru că au socotit că Hristos nu vede și nu ține seamă de cuvintele și mărturiile lor, teamă îmi este că-i va lăsa să cadă în nebunie, și atunci vor face toate faptele rele și stricătoare.

Cei care sunteți în acest fel de patimă, întoarceți-vă, sau mai bine zis, deșteptați-vă din somnul adormirii sufletului, din nebăgarea de seamă a celor dumnezeiești și din slăbiciunea voastră și vă înfierbântați cu dragostea lui Dumnezeu, ca să risipiți răceala sufletelor voastre, îmbrăcați-vă cu frica Domnului, primiți învățătura și vă înarmați cu pavăza dreptății împotriva desfătărilor. Primiți cu cuvenita mulțumire orice vi se va pune înainte, fie bucate, sau pește, sau lapte, fie chiar numai pâine și buruieni, sau orice altă legumă ce se va întâmpla; fie fără de untdelemn, fie fără de îndulcire, toate cu bucurie să le primiți. Iar când se va întâmpla un pahar de vin sau cel mult două, să le socotiți drept mare mângâiere, măcar că cel smerit și cu frica Domnului și acestea le socotește drept desfătare și se teme ca nu cumva prin hrana aceasta să se lipsească de bunătățile veșnice.

Cât despre mine, socotesc că hrana și băutura ce mi s-a dat la neputința mea îmi va fi spre osândă și, credeți-mă (deși grăiesc nebunește), că de nu m-ar supăra marele bold al ascultării obștei și datorია purtării de grijă și a chiverniselii voastre după cuvenita socotință, niciodată n-aș schimba hrana și obiceiul meu, până când s-ar pogon în iad sufletul meu. Dar am mâncat și am băut și încă din multe feluri. Și ca să grăiesc iarăși ca

un nebun, cu durere, cu suspin și cu amărăciune mâncăm, întâi din pricina nevredniciei mele și apoi pentru grija neputințelor voastre și pentru lipsă, măcar că prin darul lui Hristos, avem și aveți cele de trebuință.

În adevăr, dați slavă lui Dumnezeu că și vin am băut și untdelemn și pește am mâncat și de boală ne-am căutat și ne-am vindecat, nu odată sau de două ori, ci în toate zilele. Pentru acestea toate, o nerecunoscătorilor, să nu mulțumim și să nu dăm slavă lui Dumnezeu? Nu socotiți, că n-am adus nimic în mănăstire și nici din slujba noastră nu câștigăm nimic? Căci suntem ca niște sfeclă fierte, sau ca niște cepe îmbrăcate, ori ca niște coșuri goale care se poartă de colo până colo numai spre vedere. Iar cât despre slujbă, nici de paza nopții nu suntem harnici, nici de slujba mesii vrednici, nici măcar pentru orice altă treabă, pe care ar putea să o facă un copil mic, ori unul cât de bătrân, nu suntem destoinici. Și încă nu socotim că poate suntem noi cei mai mici și că sunt alți frați mai cinstiți decât noi. Iar părinții cu adevărat, unii afară, alții înlăuntru, iarna în răceală, vara în dogoreală, supuindu-se ca niște slugi: sapă, ară, răsădesc, pun în grădină, taie lemne, cioplesc, macină la moară, fac bucate, înălbesc pânze, spală rufe, se ostenesc la toate, slujesc orice slujbă, merg pe jos prin orașe, la metoace sau la munte, cumpărând și vânzând. Și fac acestea suferind orice scârbă și orice greutate cu bucurie. Cu adevărat a acestora este împărăția cerurilor. Iară tu, orbule, vicleanule și deznădăjduitule, ia seama să nu auzi în ziua aceea: „*Legându-i lui mâinile și picioarele, aruncați-l în focul cel dinafară*“.

Vai de voi, vai de voi, că defăimați pe Dumnezeu, pentru că nu vă pedepsește degrab.

Cu adevărat pentru voi grăiește David: „*Zis-a nebunul în inima sa nu este Dumnezeu*“, pentru că vă stricați și vă întinați cu fapte necuvioase și nu faceți nici o bunătate. Dar Domnul din cer vede în toate zilele cine este înțelept și cine îl cercetează pe El, pe unii îi scrie în cartea vieții, iar pe ceilalți îi șterge.

Frică îmi este să nu vie sfântul David, ca să cânte și pentru noi ceea ce vi se cuvine, *deosebește-i pe ei în viața lor*, adică pe cei răi de cei buni. Înțelegeți acestea cei ce nu vă aduceți aminte de Dumnezeu, ca nu cumva să vă răpiți fără de veste și nu va fi cine să vă izbăvească.

Iar pe mine, nebunul, iertați-mă prea iubiți fii, pentru că fiindu-mi milă de voi am grăit acestea din dragoste, socotind că mai de folos este să vă mustru cu vorba, decât să cercați bătaile veșnice ale chinurilor fără de sfârșit. Din care toți să ne izbăvim, cu darul lui Dumnezeu a Căruia este slava și puterea în veci. Amin.

CUVÂNTUL 76 DESPRE ADUNĂRILE RELE ȘI DESPRE VORBELE CARE ADUC PIERZAREA SUFLETELOR

Fraților și părinților, iarăși ispită, iarăși supărare! Iar eu, smeritul, în plâns și mâhnire. Căci iubiții mei s-au smintit, au lovit cu piciorul și au căzut jos cei ce zburau pe sus; cei ce păreau a fi înțelepți s-au întunecat; cei ce prin îndelungată vreme cu nevoiță și sudori câștigaseră multe bunătăți, într-un ceas s-au păgubit de toate. Și au răsărit mie în loc de vie, mărcini; în loc de bucurie, amărăciune și în loc de câștig, pagubă. Nu știi ce să zic, sau ce să grăiesc pentru căderea și sfărâmarea fraților mei, sau numai să șed și să plâng și să zic ceea ce s-a grăit (de vreme ce lucrurile se aseamănă) „*oare cine se va mântui Doamne*“.

În adevăr nu se cade a lăuda pe om mai-nainte de moarte, că nu cu lesnire poate săvârși calea mântuirii, nici scăpa de meșteșugurile diavolului, ca să se îngrijească până la ceasul morții. Acest lucru știindu-l sfântul părinte care ajunsese la ceasul morții, când îi zicea diavolul, acum ai scăpat de mine, a răspuns: „*încă nu știi bine*“. Atâta era de înfricoșat, că nici în acel ceas nu se încredința că este afară de primejdie, măcar că ajunsese la mari măsuri prin laudatele lui osteneli și strădanii. Iar noi dacă ședem cinci sau zece ani în mănăstire, dacă învățăm ceva din orânduieile mănăstirii, sau deprindem pe de rost puține cuvinte din Scriptură, dacă facem câțva metanii, dacă postim câțva, sau ne rugăm cândva, socotim că toate le-am săvârșit, ne trufim și ne mândrim. Pentru aceea cădem ca niște frunze și oasele noastre se sfărâmă în iad, și până nu ne dezrădăcinăm, ne uscăm. Suntem înțelepți în necunoștință și cuvântători în cele ale cuvântului, ne facem dascăli râvnitori și cucernici și gândim că numai noi știm tot adevărul. Pentru aceea ni se întâmplă unele ca acestea; pentru aceea primim întunerecul în loc de lumină; pentru aceea ca din Rai ne izgonim din curtea lui Hristos și din turma lui.

Deci fraților, luați aminte și nu pierdeți strădania voastră puțin câte puțin și risipind bogăția sufletului vostru să ajungeți la mare sărăcie. De aceea cădeți în patima mutării din loc în loc și a nestatorniciei, și acestea le pătimiți pentru că vorbiți între voi și ascultați unul de altul și vă învoiți între voi, nesilindu-vă să vă îndreptați, fie singuri, fie spunându-mi mie pricinile, ca să luați îndată cuvenita datorie. Pentru aceea, cădeți și vă sfărâmați, și nu știi ce va fi până în sfârșit vouă care umblați astfel. Bune sunt acestea? Vă adunați și vă sfătuiți ca să vă stricați sufletul. Pentru ce când auziți acestea nu fugiți ca de foc și ca de șarpe de cel ce le grăiește? Ci

cu părere de bunătate, adică pentru ca să nu smintiți frația, pârându-l la noi pe unul ca acela, vă faceți ucigași și vărsați sânge nevinovat, care se va cere sufletelor voastre.

Iată dar, fraților, iar vă poruncesc precum v-am mai poruncit cu durere și cu mâhnire: *auzi, zice, cerule și ascultă pământule*. Să nu vă mai îndreptățiți de acum, să nu vă mai căutați pricini; să nu zică cineva că n-a știut, pentru că ați învățat și ați știut, și ați auzit că toate sunt curate la cei curați. Voi spre pierzarea mea vă sârguiți, cum văd. Fiindcă vă rupeți și vă despărțiți de Dumnezeu, prin lepădarea făgăduinței voastre din început. Dacă socotiți, că rămâneți nepedepsiți în ziua judecății, vă înșelați, căci Dumnezeu este drept judecător. Și pe mine de mă va pedepsi, pe bună dreptate mă va pedepsi, dar nici ei nu vor scăpa de osânda chinului, căci vor da răspuns pentru călcarea poruncilor, căci s-au făcut călcători de lege și n-au păzit cele ce au făgăduit înaintea scaunului său. Prin acea mărturisire s-a făcut și tunderea și iertarea păcatelor lor, adică prin sfântul și curățitorul botez al pocăinței.

Astfel, ce vor zice ticălosul Evstratie și nevrednicul de milă Epifanie. Din ce pricină, cum și pentru ce au căzut? N-au îndreptățire să spună orice, căci zice Scriptura: „*Vai de cei ce sunt înțelepți în ochii lor și învățați înaintea lor*“. Și iarăși zice: „*Iar păcătosului a zis Domnul: pentru ce povestești îndreptările mele, și porți în gura ta tocmirea mea?*“. Nu este trebuință să arătăm noi că au socotit ei aceasta mai spre bine, sau că s-au înșelat de s-au lepădat și au fugit în taină. Numai aceasta voi zice: fuga lor este pierzătoare și smintită. Deci să ne rugăm cu toții lui Dumnezeu pentru acești frați amăgiți, ca să se întoarcă, să se vădească și vor dobândi milă. Și iarăși zicem: că nu ceea ce voim noi, ci ceea ce va voi Dumnezeu va fi lor. Acum, sau după aceasta, că doară să-i câștigăm iarăși nevătămăți, că atunci se va arăta în ce chip a fost lucrarea lor, dumnezeiască sau satanică. Iar pe voi, fiii mei, vă întăresc cu sfătuire spre spovedanie, spre răbdare, spre smerenie, ca să suferiți unul pentru altul, iertând unul altuia greșala, ca să fiți cu pace în Hristos Iisus Domnul nostru a Căruia este slava și puterea împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 77
SUFERIND TOATE ÎNTRISTĂRILE CE SE
ÎNTÂMPLĂ ÎN VIATA DE OBȘTE,
CÂȘTIGĂM ÎMPĂRĂȚIA CERURILOR

Părinților și fraților, în toate zilele mulțumesc lui Dumnezeu, că vă întărește în lupta strădalnică a supunerii voastre. Smerita mea rugăciune este, ca Domnul să deschidă ochii cugetelor voastre mai luminat, ca să vedeți toate căile Lui, să câștigați râvnă spre dragostea dumnezeiască, să vă potolească orice poftă trupească, să biruiți pururea patimile și să ajungeți cu desăvârșire plini de toată fapta bună. Iar aceasta, precum știți, fiii mei, nu se face fără osteneală, nici pe scurt, ci cu multă trudă și strădanie. Fiindcă trebuie să vă siliți ziua și noaptea împotriva firii și să suferiți toate întristările ce vă vin, fie de la oameni, fie de la diavolul, în viața de obște.

Cel ce nu încetează, rabdă cu darul lui Dumnezeu și suferă orice cuvânt muștrător, orice poruncă și orice canon ce i s-a dat, precum: a nu se aduna cu altul, înfrânarea de la fiertură, neieșirea din chilie, sudalma sau altceva, acesta va lua blagoslovenie de la Domnul și milă de la Dumnezeu Mântuitorul nostru și se va învrednici împărăției cerești. Deci, bun lucru și fericit este a suferi aceste patimi cu vitejie, ca să vă faceți purtătorii de chinuri ai Domnului. Să nu vă îngreuiți, nici să fugiți de lucrurile care întristează. Să nu vă mâniați, nici să vă certați. Să nu fiți îndrăzneți și mândri. Să nu fiți hrăpăreți. Să nu vă vrăjmășiți. Să nu fiți nesupuși și bârfitori, amărâți în cuvânt și ticăloși, mincinoși, pismătăreți, neascultători, pricinuitori de răs. Mai mult, nici la lupte nici la sărituri să nu vă obișnuiți.

Căci precum aud, unii din voi se îndeletnicesc și cu această nebunie. Cum pot unii ca aceștia să se numească fiii lui Hristos? Mai degrabă ei sunt fiii urgiei, fiii neascultării și moștenitorii chinurilor veșnice.

Nu este chipul vostru chip îngeresc? Nu este sfântă viețuirea voastră? Nu este calea voastră dată de la Dumnezeu? Ascultă ce zice marele Apostol: „*De voi zidi iară cele ce le-am surpat, mă fac pe mine călcător de lege*“.

Ne-am dezbrăcat de omul cel vechi, care a căzut prin înșelăciunea șarpelui. Ne-am lepădat de gustarea amară a primei neascultări, prin care a intrat în lume moartea cea cu multe patimi. Am lepădat odată pricinile nașterii noastre celei rele, prin apa sfântului Botez și a Sfântului Duh. Apoi după marea milă a lui Dumnezeu, și la al doilea Botez ne-am luminat prin pocăință, iar făgăduințele voastre le are Dumnezeu scrise prin mărturia sfinților săi îngeri. Chiar și eu, ticălosul, le am însemnate. Când v-ați tuns,

v-ați luminat, v-ați îmbrăcat cu omul cel nou, zidit după Dumnezeu, în sfințenie și dreptate.

De ce dar vă întoarceți iarăși la cele dintâi? Pentru ce vă întoarceți ca și câinii la vărsătură? Pentru ce vă faceți nevrednici de împărăția cerească, după cuvântul Domnului? Fiindcă puneți mâna pe plug și vă uitați înapoi. Martor îmi este Domnul că pentru că vă iubesc, vă mustru cu întristare, cu frică și cu mângâiere. Ce zice în Biblie despre israeliteni? S-au întors cu inima lor la Egipt, își aduceau aminte de ceapă, de cărnuri, de cazanele Egiptului și de viața ticăloșită ce o duceau acolo.

Așadar ne-am întors și noi în lume, la cele din lume și cele ce făceam acolo le facem și aici. Vai, noi care trebuia să fim ca îngerii, nu suntem măcar nici ca mirenii cei milostivi! Din lene nesimțită venim la păcatele cele de moarte. Cei ce n-au căzut să asculte această smerită învățătură, pentru întărire, iar cei ce au păcătuit să o primească ca doctorie, cei leneși ca înfricoșare, cei sânguitori, ca îndemănare, cei ce se luptă, ca ajutoare, cei fără de grijă, ca deșteptătoare că pentru voi am și graiul și răsuflarea, căci slăbiciunea și ticăloșia mea o cunosc. Dar Dumnezeu și Părintele Domnului nostru Iisus Hristos să îndrepteze cele greșite, să întărească cele îndreptate și să îplinească cele ce lipsesc. Și precum v-a scos din Egiptul lumesc și v-a trecut prin pustietatea păcatului, așa să vă izbăvească din marea cea rea a patimilor, despărțind-o în două și uscând-o, să o facă lesne trecătoare spre fapta bună. Și precum ne-a chemat, așa să ne și numească popor al său ales și neam sfânt. Să ne sălășluiască în pământul faptelor bune și mai vârtos prin moarte să ne odihnească în pământul celor blânzi. Că Lui I se cade slava, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 78

PRIN SILINȚĂ ȘI ÎMBĂRBĂTARE SPRE NEVOINTELE DUHOVNICEȘTI SE CÂȘTIGĂ CUNUNA RĂBDĂRII

Fraților, părinților și fiii mei, bine este ca să nu se ascundă facerea de bine a lui Dumnezeu, ci la vreme cuviincioasă să fie povestită.

De aceea văzând-o acum revărsată asupra noastră, se cade a grăi despre ea, pentru ca să ne facem încă și mai sânguitori. Fiindcă, cu darul lui Hristos, prin deasa vestire și auz și prin povățuirea din toate zilele, ați ajuns la propășire duhovnicească, la bunăstarea dorită și la sânguirea plăcută lui Dumnezeu. Că este adevărat ceea ce zic, voi înșivă puteți mărturisi. Dar chiar adevărul o dovedește și o mărturisesc și eu ticălosul, fiindcă am aflat ușurare de dureri și am ajuns la liniștire, prin pașnica voastră viață

veselindu-mă cu sufletul.

Cu adevărat, nemincinos este cuvântul ce zice că toată învățătura, în vremea când se tace, se pare a nu aduce bucurie, ci întristare, dar în urmă odrăsleşte rodul de pace al dreptății celor ce se sârguiesc. Însă isprava nu este a mea, nici din silința mea s-a făcut, ci al lui Dumnezeu este darul și a voastră silința, iar de la mine ajutorul părintesc. Deci pentru ce eu ticălosul să intru în osteneli străine și să mă bucur, când noi toți una suntem, eu întru voi și voi întru mine, iar săvârșirea isprăvii se socotește a amândorora părților? Domnul cel înfricoșat în putere și tărie să-mi dea putere și de aici înainte, să pot cu bărbăție să iscodesc și să cercetez sfintele lui porunci, ca să vi le povestesc. Și să vă dea și vouă, frații mei, supunere curată, ascultare fără de fățarie și credință neclătită, și să vă păzească și să vă ție în râvna duhovnicească, ca să propășiți și mai mult în faptele bune; să vă adauge Domnul sârguință, ca să sporiți înainte la toată osteneala, cu vitejie, și să vă dăruiască răbdare în orice scârbă. Adică spre muștrare și spre slujbe, spre foame și spre sete și spre toate fericitele osteneli ca, arătându-vă nebiruiți întru toate, să primiți cununa răbdării în ziua răsplătirii Dreptului Judecător.

Cu adevărat bună este neguțătoria voastră, fraților, că lăsând cele stricătoare, ați câștigat cele veșnice. Lepdându-vă de rudenii, ați câștigat Tată pe Domnul; înstrăinându-vă de frați, v-ați făcut părtași cu sfinții, neam ales, preoție împărătească, în locul patriei care v-a născut, vi s-a dat Ierusalimul cel de sus, al cărui ziditor este Dumnezeu, în loc de casă stricătoare, vi s-au dat locașurile cuvioșilor și ale dreptilor; în loc de slavă deșartă, ați luat vrednicia dumnezeiască și îngerească; în loc de supunere și tăierea vocii, bucuria împreună cu mucenicii.

Pentru ce dar să ne lenevim? De ce să ne îngreuiem? De ce ne pare rău? Veniți, să zicem toți împreună cu David: *„Pentru ce ești întristat suflete al meu, și pentru ce mă tulburi? Nădăjduiește spre Domnul, că mă voi mărturisi Lui“*. Căci măcar că pătimim prin osteneală, dar vom împărați împreună cu El. Cununi de mucenicie împletesc patimile ce suferim, fiindcă adunarea obștească, loc de priveliște și de trude s-a numit. O, cât de fericit este cel supus, cât de minunat este cel ce se spovedește și mult blagoslovit de Dumnezeu cel credincios și nesmintit de la porunci. Drept aceea frații mei, să nu încetăm, să nu ne răsvrătim, nici să ne întoarcem înapoi. O, împreună sârguitorilor, o, tovarășilor, să nu ne fie milă de trupurile noastre precum zice cuvântul că scurtă este vremea, scurtă este viața noastră, măcar că trăim aici șaptezeci sau optzeci de ani, dar nimic se socotesc numărându-se cu veacurile acelea.

Deci să trimitem spre păstrare acolo cât de puțină avuție și cu puțini bani vom câștiga milioane de galbeni. Să trimitem puțini ani și vom câștiga veacuri nenumărate. Să suferim ostenelile trecătoare și vom dobândi odihna în veacuri fără de sfârșit; să plângem puțin aici, ca să râdem acolo neîncetat

râsul fericit. Să plângem pentru dragostea lui Hristos, ca să ne veselim cu bucurie nesfârșită. Așa, frații mei, așa vă rog, să ne arătăm cu față veselă înaintea Domnului Atotțiitorul. Să ne facem vestiți și pe pământ și în cer, urmând părinților noștri. Să ne aducem aminte unul altuia de veacul viitor, nu spre osândă și tânguire, ci spre bucurie, veselie, spre desfătare și fericire, socotind că va fi (și nu cu zăbavă) răsplătirea faptelor de aici. Când va șede Judecătorul pe scaunul slavei Lui cu mii de mii de îngeri împrejurul Lui, toată făptura de față va sta. Atunci se vor da hotărârile cele înfricoșate. Atunci starea de-a dreapta va arăta pe drepti intrând, cu cinste și slavă, în împărăția cerurilor, iar cea de-a stânga pe păcătoși, cu rușine, aruncați în chinurile veșnice, acolo unde focul nu se stinge și viermele nu adoarme. Vai de auzirea aceea! Amar de vestea aceea, căreia numai eu voi fi osândit după păcatele mele, iar voi umblând pe calea bună, bucurați-vă socotind plata de sus, până ce veți ajunge la vremea săvârșirii, ca să vă mutați din această viață trecătoare în cea veșnică, în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava și puterea în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 79 DESPRE MULȚUMIRE ȘI RĂBDARE

Fraților și părinților, de vreme ce avem lumina dragostei Domnului aprinsă și dorința bunătăților veșnice ațâțată, avem și datorie să punem în toate zilele untdelemnul de trebuință, ca nu cumva să se stingă și să rămânem în întunec, umblând ici și colo ca în noapte, primejduindu-ne de patimi. Iar untdelemnul este aducerea aminte, grija, depărtarea de păcatele ce am făcut și încă le facem și acum.

Să ne aducem aminte dar de zilele tinerețelor noastre, când umblam în întunecul neștiinței, ca pe o mare, primejduindu-ne de valurile grijilor lumești, cufundându-ne în noianul poftelor, cum ne-a chemat Dumnezeu, de unde ne-a scăpat și din câte patimi ne-a scos și ne-a întins mâna Sa, ne-a sculat, ne-a povățuit pe calea curată și ne-a îndemnat să alergăm la acest cin luminat și sfânt. Și părăsind rudele și prietenii, am scăpat ca din robia Egiptului și ne-am suit în muntele înalt al acestei viețuiri, iar de aici vedem pe oameni ca într-o groapă adâncă, cum se împletesc unii cu alții, ostenindu-se în zadar cu lucruri pierzătoare și trecătoare și cum asudă și se ostenesc neîncetat. Și măcar de ar fi numai cu această osteneală păgubiți și nu și cu răsplătirea chinurilor veșnice.

Deci numai pentru această scăpare, câtă datorie avem către Dumnezeu și ce răsplătire să-i răsplătim, pentru toate câte ne-a dat nouă.

Cu adevărat, nu suntem în stare altă răsplătire să-i aducem, decât lepădarea de noi și fuga din lume, înstrăinarea de rudeni și viața fericită în supunere. Astfel, cunoscând darul lui Dumnezeu, să-i mulțumim, și ca și cum am prăznui, să petrecem zilele acestei vieți, lăudând ca israelitenii și zicând: „*Să cântăm Domnului, căci cu mărire S-a proslăvit; calul și pe călăreț i-a aruncat în marea pierzării*“. Și de vreme ce ne-am mântuit, acum avem trebuință să petrecem bine în pustietatea vieții acesteia, să fim ascultători, supuși și cu răbdare, să ne ferim curați de păcate și să păzim poruncile. Să nu fim ca norodul cel vechi, tânjitori și neascultători, iubitori de trup și de poftă, îndrăzneți, sporitori la cuvinte și asupra povățuitorului împotriviți. Să nu ne mai aducem aminte de cărnuri și de cazane, de ceapa și de usturoiul Egiptului pe care le-am lăsat, cu puterea lui Dumnezeu. Nu așa, ci ca un popor sfânt al Domnului să fim. Să nu-l amărâm, ci să-i fim bine plăcuți, să-l ascultăm și să mergem oriunde și oricând.

Și în orice ne va porunci și va vrea proiestosul, să ne purtăm după poruncile lui ori încotro va socoti el și să suferim întristările drumului. Și ori bucate, ori băutură de ne va lipsi, să nu cârtim. Căci de ne vom supune așa, îngerul lui Dumnezeu va umbla înaintea noastră și Domnul va da război în locul nostru împotriva patimilor noastre. Ne va abate ca pe niște neamuri și vom ajunge nu la pământul amoreilor, ci la pământul celor blânzi și drepti, la pământul în care curge lapte și miere. Acolo, în pământul sfânt și nemuritor și fără de sațiu vom moșteni toate bunătățile făgăduite, împărățind împreună cu stăpânul Hristos. Vedeți dar, fraților, bunătățile care ne așteaptă, pricepeți câștigurile ce ni se găsesc și socotiți și chinurile, care sunt orânduite pentru cei ce petrec cu lenevire, și ferindu-vă de cele ce a pățimit poporul cel neascultător, să râvniți bunătățile în care intră cei ascultători. Și astfel să alergăm cu multă bucurie, cu multă răbdare păzindu-ne slujbele noastre cu sfințenie, ca niște fii ai lui Caar, ca vasele lui Merari și să ridicăm cortul făgăduinței Domnului, legea lui cea evanghelicească, fără lenevire. Nimeni să nu fie fără de ascultare, nimeni tânjitor, nimeni grăitor de rău, nimeni pismătăreț, nimeni fără de lucru, nimeni mozavir, nimeni să defaime sfânta cetate, adică locașul nostru de obște, ci făcând toți toate cele plăcute lui Dumnezeu, săvârșind lucrul cel bun, să ne împodobim cu cununa dreptății lui Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava și puterea, împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 80 DESPRE SUPUNERE, UNIRE ȘI PACE

Fraților și părinților, iarăși mă întorc la aceleași învățături, mai ales auzind pe apostolul că zice: *„întărindu-te pe tine, nu conteni învățătura, că aceasta făcând și pe tine te vei mântui și pe cei ce ascultă“*. Deci eu am datorie să grăiesc, iar voi să deschideți urechile și învățăturile să le împliniți cu fapte.

Trebuie dar iconomul să fie înțelept și sârguitor ca un iconom al lui Dumnezeu, însă aceasta nimic nu folosește de nu va avea iconomul și pe chelar întru ajutor. Așijderea și ceilalți, se cuvine să fie într-o unire. Întocmai ca la un trup, sunt multe mădulare, dar toate între ele una pe alta se îngrijesc. Căci de pătimește unul, pătimeșc toate împreună sau de este slăvit un mădular, se bucură toate împreună, așa este și la frăție. De nu se va păzi acest cuvânt, nu se socotește viață de obște, nu este pace și unire, ci tulburare și învrăjbire. Iar de sunt păzite, oare cum poate îndrăzni cineva să umble în voia sa? Sau cine este cel care, făcându-se ziuă, șade la citirea sa sau la vreun lucru al său și nu vine la ascultarea de obște? Sau cum poate cineva fiind chemat la vreo slujbă să nu meargă și să nu se supuie chiar și la cele peste putință? Iar de este cineva în acest chip, acela nu este sub ascultare, ci împotrivor, nu este frate, ci străin. De a fost cineva așa, de acum înainte să se păzească, să nu cadă sub vinovăția canoanelor neorânduiei. Oare nu auziți ce poruncește Apostolul: *„Fiți între voi folositori, milostivi, îndurători precum și Hristos a revărsat îndurarea Sa către noi“*.

Deci, fraților, și noi să fim între noi cu dragoste, purtând greutatea unul altuia și astfel să împlinim legea lui Hristos, precum este scris. V-am rugat mai deunăzi și iată că iar vă rog și acum, nu vă întristați de scârbele gândurilor, ci să petrecem osteneala strădaniei cu bucuria Duhului Sfânt, căutând la începătorul credinței, Iisus, care dă cerurile celor ce se roagă cu dinadinsul și biruință dăruiește celui ce vrea să biruiască.

Știți cum s-a turburat vremea deunăzi fără de veste și apoi iar s-a liniștit aerul. Așa fac și gândurile, ne tulbură puțin și iar se duc. Numai să ne ferească Dumnezeu să nu fim stăpâniți de ele, ca să avem liniște în suflete. Nu este cu putință să nu vină peste noi tulburarea, căci suntem necredincioși și măcar numai o zi de ne va fi viața, nu putem scăpa fără sminteală, cu atât mai mult în mai îndelungată vreme. Că obrăznicia diavolului este mare, izgonită fiind de multe ori, iarăși se întoarce, și întuneric fiind, de multe ori se preface în înger luminat ca să ne înșele prin

meșteșugul său. Dar noi să-l oropsim și să zicem către el: fugi de la noi diavole, iar către Hristos să grăim: nu ne lepădăm de tine Hristoase, nici nu vom minți în făgăduințele noastre.

Nu știți, fraților, din câte am fost schimbați? Din neștiință în știință, din nepricepere la cunoștință, din necinste la cinste; învățatură am câștigat, înțelepciune am dobândit, slavă avem și cu iscusința la vorbă și la lucru suntem împodobiți. Cu adevărat voi sunteți fiii cei cinstiți și mai scumpi decât aurul, pentru supunerea voastră cea aurită. Deci ce alta ne lipsește în afară de răbdare? Că zice: „*De răbdare aveți trebuință, ca făcând voia lui Dumnezeu să câștigați cele făgăduite*“. Care sunt acelea? Domnul însuși a spus: „*Merg ca să vă gătesc loc, și de voi merge și vă voi găti locaș, iarăși voi veni și vă voi lua la Mine, ca și voi să fiți acolo unde sunt Eu și acolo unde merg Eu știți și calea o cunoașteți și bucuria voastră nu o va lua de la voi nimenea*“. Deci socotind slava negrăită și nepovestită ce se va arăta la cei sfinți și aducându-ne aminte, să suferim, fraților, toate cu bucurie. De va fi trebuință să flămânzim, să flămânzim cu supunere. De va fi trebuință să murim, să murim cu bucurie, ca să moștenim viața veșnică în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava în veci. Amin.

CUVÂNTUL 81 DESPRE CÂȘTIGAREA VIEȚII CURATE ȘI DESPRE FUGA DE CEI VICLENI

Părinților și fraților, iată că, precum vedeți, mergem din slavă în slavă și din praznic în praznic. Căci sărbătorind ieri Nașterea prea sfintei Născătoare și Maicii lui Dumnezeu, prăznuim astăzi înălțarea cinstitei și de viață făcătoarei Cruci. Și fericit lucru este ca să prăznuim, petrecând cu sfințenie. Căci cel ce viețuiește cu sfințenie, în toate zilele prăznuiește, fiindcă se sfințește, se luminează, se curățește, căci din nou se naște și este păzit de Dumnezeu și în adevăr se îndumnezeiește.

Eu, cinstiților frați, nu sunt vrednic să țin cuvântări sau să dau învățături. Dar multă râvnă am și inima mi se aprinde pentru dragostea mântuirii voastre și mă sârguiesc în tot chipul ca să aflați din toate părțile calea izbăvirii voastre. Deci, vă rog, să fiți isteți și învățați, cu bunăvoință să alergați spre bine, să plăceți lui Dumnezeu și să ridicați ochii gândului vostru ca să vedeți bunătățile veșnice și pentru ele să suferiți toate. Pătimiți și cu răbdare suferiți scârbele, nevoile, necazurile, sudălmile, vorbele urâte, supunerea, ostenele și ori ce se va întâmpla, numai să câștigați ceea ce doriți și să dobândiți mântuirea pentru care ați lăsat lumea. O, ce lucru fericit este, fraților, a vieții bine, cu sfințenie și cu sârguire. O, ce bunătate

este să petreacă cineva cu umilință, cu smerenie și cu evlavie, totdeauna gata pentru moarte și pentru răspunsul cel bun la înfricoșata judecată a lui Dumnezeu.

Pentru aceea zice cuvântul cel sfânt și mântuitor: pentru ce ai ieșit din lume, Arsenie? Deci și noi să ne socotim și să pricepem pentru ce am ieșit. Și mai înainte de aceasta să ne silim ca să ne împodobim viața cu frumusețea faptelor bune, fiindcă suntem biserici ale lui Dumnezeu și *pe cel ce strică biserica lui Dumnezeu, zice, îl va strica Dumnezeu*. De aceea să ne gătim ca să facem sufletele noastre mirese lui Hristos, prin curăția fecioriei, însă plâng și mă tânguiesc pentru unii care au cercat să priceapă pe Dumnezeu spre mântuirea lor. Căci au fost lăsați a cădea în nesimțirea minții lor, ca să facă cele necuviincioase. Și-mi este rușine să spun că și voi fiind îngâmfați nu ați plâns cu amar, ca să lipsească dintre noi cel ce a făcut această faptă. Pentru aceea urmează defăimarea și osândirea pentru aceeași patimă, pentru că nu v-ați întors, nici nu v-ați pocăit cum se cuvenea.

Însă nu vă tulburați căci vă mustru, nici vă mâniați atâta pe acela. Căci mai degrabă trebuie să-l mângâiați pe el, ca să nu deznădăjduiască din multă întristare. Dar nu vă amestecați cu el spre pierzarea voastră, precum zice prorocul, *că de ai văzut hoț te-ai însoțit cu el împreună și partea ta ai pus-o cu desfrânatul*. Aceasta făcând, nu ați priceput. Iar eu, păcătosul, mă aprind și știu pe cei ce-mi ajută, că nu defaim pe toți, dar mă mâhnesc pentru că nu iubiți binele aproapelui și pentru că nu vă sârguiți împreună spre mântuirea și folosul de obște. Vai de mine ticălosul de nu vă voi certa și nu vă voi spune îndreptările lui Dumnezeu. Și vai de voi de nu vă veți părăsi împărtășirea cu cei ce umblă rău.

Cine sunt eu, ticălosul și necuratul, ca să locuiesc între voi și să vă numesc fii? Însă caut vreme de pocăință și poftesc mijlocire de îndreptare. Dar nu știu de mi-o va da Domnul și de mă va învrednici la starea de nepărtinire spre folosul mântuirii voastre. Că păcatele mele fiind știute înaintea voastră, pot să vă smintească pe voi, ca unii ce-mi sunteți următori. Dar sfârșit cuvântului făcând, vă poftesc să vă rugați lui Dumnezeu, fiii mei, ca să mă mântuiască și pe mine și pe voi cu iubirea Sa de oameni, că Lui I se cade toată slava, cinstea și închinăciunea acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 82

LA CULESUL VIILOR: DESPRE MĂRĂCINII ȘI SPINII PATIMILOR DIN VIA SUFLETEASCĂ ȘI DESPRE STRUGURE FAPTELOR BUNE

Fraților și părinților, mă gândesc ce să vă spun și ce să vă grăiesc mai nou, că nu mai am ce să vă povestesc, afară de cele ce v-am învățat totdeauna. Căci de sfinții Părinți au fost tocmită și alcătuită, iar acum vi le grăiesc ca povățuire de folos. Drept aceea, astăzi să vă spun puține cuvinte despre dragostea voastră și, de va fi cu cale, să începem cuvântul din această vreme a culesului, în care ne aflăm.

Deci precum viața care este plină de rod, bucurie aduce la culesul ei, iar cea care nu are rod, întristare și amărăciune pricinuieste stăpânului, așa și noi cei sădiți de Domnul ca o vie, după peasna ce se cântă la tundere și după cum zice proorocul David: *„Doamne Doamne, caută din cer și vezi și cercetează via aceasta și o desăvârșește pe ea, fiindcă a sădit-o dreapta ta“*, încă și Domnul a zis în sfânta Evanghelie: *„Eu sunt vița, iar voi mlădițele; și cel ce va rămâne întru Mine și Eu întru el acela aduce rod mult, că fără de Mine nu puteți face nimic“*. Să fim dar, fraților, cu stăpânul nostru cel bun împreună, ca să rodim strugurii faptelor bune, să câștigăm blagoslovenia Lui. Să nu-I aducem spinii și mărăcinii patimilor noastre rele, păcatele, ca să nu fim vinovați osândirii glasului ce zice: *„Tot pomul ce nu face roadă bună se taie și se aruncă în foc și arde“*, adică moare cu moarte veșnică și se trimite în focul Gheenii ca să se ardă în veci.

În acest foc intră cei ce fac rele, cei ce se leapădă și defăima făgăduințele lor și se fac păgâni și necredincioși, cei ce-și dau trupurile spre stricăciune și spre pierzare, precum zice Scriptura: *„Nori fără de apă ce se izgonesc de vânturi, copacii iernatici și neroditori ce se taie și în foc se aruncă din pricina nerodirii; valuri sălbatece ale mării ce fac spumă de rușinile lor, stele rătăcite cărora urmează întunericul în veci*. Drept aceea strigă cu glas mare Apostolul și zice: *„Fugiți de desfrânare, că orice păcat va face omul, este afară de trup; dar cel ce desfrânează, păcătuiește în trupul său“*, căci le întinează toate mădularele și ajung cu totul necurați. Pentru aceea, aceștia aleargă la baie ca să se curățească de întinăciunea trupească, iar cei ce se spurcă cu celelalte păcate din afară de trup, adică ucigașii și alții nu-și spală trupul, fiind păcatele lor în afară de trup. Cu toate acestea baia curățește numai spurcăciunea trupească, iar pe cea sufletească numai spovedania adevărată și lacrimile de umilință o pot curați.

Dar nu știți că trupurile voastre sunt casa lui Dumnezeu și că în voi

locuiește Duhul Sfânt? Și că fiind noi răscumpărați cu prea cinstitul sânge al Lui Hristos, nici o stăpânire nu avem asupra trupului nostru? Deci cum nu ne rușinăm înaintea cerului și a pământului, ci ne întoarcem iarăși la cele dinapoi și nici măcar de noi înșine nu ne rușinăm, ca să nu ne fie viața mincinoasă? Adică pe dinafară ne arătăm sfinți, iar pe dinăuntru suntem plini de necurăție. Până când șchiopătăm cu amândouă picioarele, până când nu stăm la o cale? Căci zice: vai de cel ce umblă pe două căi, adică pe calea răutăților și a bunătăților, că aceste două căi între ele nu au prieteșug și nici o slugă înțeleaptă nu voiește uneori să slujească stăpânului și alte ori vrăjmașului stăpânului.

Drept aceea cu totul să ne alcătuim cu Dumnezeu prea iubiții mei fii. Așa vom putea petrece viața cea după Dumnezeu și nu ne vom lipsi de pământ cu simțire, ca niște dobitoace, ci ne vom ridica puterile sufletului către cer. Să ne întoarcem poftele de la cele trecătoare, spre cele stătătoare, de la cele stricacioase, spre cele veșnice și să nu ne lăsăm de voia noastră ca să fim otrăviți de diavolul cu meșteșugurile gândurilor rele. Iar atunci, când ne va semăna dulceața poftii și pofta păcatului sau altă răutate, degrab să-l izgonim pe vicleanul diavol; să-l izgonim, cu rugăciuni, cu lacrimi și suspinuri și cu înfrângerea inimii, că într-acest chip se face războiul nevăzut al diavolului și în acest chip este lupta cea neînfrântă. Deci, după asemănarea războiului trupesc, prin inimă fierbinte și vitejie, să biruim pe nevăzuții noștri vrăjmași. Și precum ostașii în nădejdea prăzilor, deși sunt răniți, nu fug de la război, în acest chip și noi, fraților, de vom fi răniți de mii de ori, să nu fugim, ci încă să stăm cu bărbăție, să ne luptăm cu vrăjmașii noștri nevăzuți, întărindu-ne cu ajutorul lui Dumnezeu.

Așa vă rog, fraților, că pentru acesta mă ostenesc cu aceste puține cuvinte ca să vă întâlniți, și mă bucur de cei ce umbla bine pe calea strădaniei și oftez de cei ce se împiedică adesea și mă întristez. Să dea Dumnezeu ca toți să umblăm pe calea dreaptă, făcând cele bune și fiind cu toții la cântările bisericesti, la rugăciuni, la slujbe, la ascultări, la smerenie. Dumnezeul păcii să fie cu noi pururea, în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava și puterea, împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 83

DESPRE ÎNŞELĂCIUNEA POFTELOR, DESFĂTAREA TRUPULUI ŞI ÎNTOARCEREA LA POCĂINŢĂ

Fraţilor şi părinţilor, nici o oprire nu are cel ce vrea să se mântuiască. Nici o îndreptare nu-l ține să nu se izbăvească, măcar de va cădea în păcatele cele mai mari şi grele. Şi că este cuvântul acesta adevărat, am multe mărturii de spus.

Una din cele multe este aceea a lui David, căpetenia tâlharilor, care s-a citit în ziua Vinerii, la noi. Că s-a arătat, în ce chip era mai înainte ucigaş de oameni şi cu alte răutăţi grele însărcinat şi cum căindu-se şi venind spre pocăinţa lui Dumnezeu prin cinul călugăresc, atât s-a îmbunătăţit, încât şi pe cei care îi avea diavolul supuşi şi osândiţi spre chinuri i-a mântuit. Căci a zis către el îngerul: *Davide, Davide, Dumnezeu a iertat păcatele tale şi de astăzi înainte vei fi făcător de minuni*. Marea milostivire de oameni a lui Dumnezeu s-a arătat asupra lui, că nu numai că l-a iertat de atâtea ucideri mari ce făcuse, ci făcător de minuni l-a arătat. Voieşti să vezi şi altul? Află de Manase, care cincizeci şi doi de ani a făcut pe evrei să se închine idolilor şi apoi, pocăindu-se din toată inima, nu numai că s-a mântuit, ci şi peasună a scris şi a cântat-o lui Dumnezeu, care şi până în ziua de astăzi se cântă în biserica lui Dumnezeu. Aşijderea şi cei ce au căzut în patima dragostei trupului şi s-au căit. Câţi şi câţi au fost, că nu au număr. Unul din ei a fost şi prorocul David, că şi el a căzut în păcat de desfrânare şi de ucidere, dar pocăindu-se a luat iarăşi darul proorociei. Aşijderea şi Maria Egipteanca din patima fără de saţiu a desfrânării a ajuns la vieţuire îngerească şi s-a învrednicit şi de darul proorociei. Pentru aceea nici o piedică nu poate găsi omul ca să se pocăiască, ci numai de va vrea să se pocăiască, află mântuire.

Deci şi noi de acum înainte, fraţilor, să fim sânguitori, fiind încredinţaţi că dacă Dumnezeu ca un mult milostiv a mântuit pe cei ce au căzut în adâncul răutăţilor, cu cât mai vărtos nu ne va mântui pe noi care ziua şi noaptea pentru aceasta ne rugăm Lui cu deadinsul.

Însă auzind noi pocăinţa acelora ce am arătat mai sus, să nu zică cineva că iată ei au câştigat şi aici voia trupului şi vor câştiga şi acolo desfătarea, ci să zică mai vărtos şi să creadă că pătimaşul nu va câştiga nici cele trupeşti de aici, nici bunătăţile de acolo. Pentru că cel ce se biruieşte de păcate, cum poate să se desfăteze? Căci ce câştig va avea aici păcătosul? decât: desfrânarea, lăcomia, iubirea de argint, răpirea sau alte patimi rele. Şi ştiţi că ei se dogoresc ca de văpaia iadului de poftele cele necuviincioase

și se aprinde inima ticăloșilor ca o văpaie de foc, tocmai ca a celor ce sunt bolnavi și ard de sete. Așadar drept este să se spună că aceștia și aici sunt osândiți și ticăloși și că în veacul viitor se vor osândi spre chinuri, în veci, fiindcă au iubit poftele trecătoare. Unii ca aceștia trebuie să suspine și să lăcrimeze, pentru că păcătuiesc și desfrânează. Cineva trebuie să aibă milă de ei, iar nu să, creadă că dobândesc vreo dulceață. Cel ce petrece în fapte bune, cu adevărat câștigă amândouă părțile, iar prin nepățimire și curățenie dobândește bucurie negrăită întocmai ca Sfinții, bucurându-se în Domnul. Și toate le socotesc după dragostea lui Dumnezeu, căci sfinților se cade să urmăm în toate, cu bucurie.

Deci să ne ostenim, fraților, pentru mântuirea noastră, adică cu răbdare, supunere și tăierea voii, care este mărturia tuturor faptelor bune și osteneților laudate. Și așa viețuind, să ne facem moșteni vieții veșnice, în Hristos Iisus Domnul nostru a Căruia este slava și puterea împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 84

DESPRE ÎNDURAREA OSTENELILOR VIEȚII DE OBȘTE, ÎN NĂDEJDEA BUNĂTĂȚILOR CEREȘTI

Fraților și părinților, este adevărat că viața călugărilor este strâmtorată și plină cu scârbe, după cum zice Hristos: „*Cel ce vrea să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea și să urmeze Mie*“, însă și viața mirenilor este foarte amărâtă și plină de întristări, după cum ne spun și ne dovedesc toate cele văzute de noi, dar, fiind atât de multe, nu pot fi povestite una câte una.

Să vă povestesc totuși despre ce s-a întâmplat celor ce au fugit din război. Aproape toți și-au pierdut averile și, goi scăpând, abia s-au izbăvit din mâinile vrăjmașilor. Unii dintre ei erau boieri și dregători și au fost bătuți, izgoniți și lipsiți de dregătorii. Alții, de frică, umblă ascunși ici și colo, și până la sfârșit nu vor scăpa de moarte. Iar vina lor nu este decât că n-au stătut la război, să moară acolo. Că acest fel de supunere cer împărații de la ostașii lor, încât nici de trupul lor să nu se grijească, nici milă de sufletul lor să nu aibă, când se află în slujba împărătească.

Iată dar că la mireni sunt scârbe nu numai spre pierzare trupeză, ci și sufletească. Iar la noi, fraților, scârba este unită cu bucuria Duhului Sfânt, întru cât și ceea ce ni se pare a fi cu întristare, este cu bucurie pentru nădejdea ce avem la cele cerești. Și apoi este rușine a fi mai slabi decât mireni. Când acei ticăloși ostași pentru puțină slavă și cinste suferă atâtea

scârbe și nu cutează nici un cuvânt măcar să grăiască împotriva celor ce-i stăpânesc, ci pătimesc cu răbdare, noi pentru atâtea daruri cerești și mari, nici puțină scârbă să nu suferim? Iar scârba aceasta stă în faptul că slujba o facem fără voia noastră. Porunca ce se dă pentru bucate, sau pentru băutură, pentru rasă, sau pentru cămașă, pentru îmbrăcăminte, sau pentru încălțăminte, pentru supunere, sau pentru altceva asemenea, se face împotriva socotelii voii noastre, însă acestea oricât ar fi de întristate, nu sunt așa de mari, încât să ne lipsim de bunătățile nădăjduite. Căci pătimirile vremii acesteia nu sunt vrednice de slava viitoare care se va descoperi nouă. Pentru acele bunătăți de ne-am și arde în toate zilele, se cade să suferim, măcar că, nici o poruncă peste puțină nu ni se dă. Însă am zis acestea, nu pentru ca să ne întristăm, ci pentru ca să cunoaștem dragostea cu care ne-a iubit pe noi Dumnezeu și ne-a ales din lume spre această sfântă și dumnezeiască chemare. Căci nici acestea pe care le cere de la noi, nu le cere pentru trebuința Sa, căci este desăvârșit întru toate bunătățile, ci numai pentru noi, ca să ne miluim ticăloșii și să ne mântuim. Drept aceea să lăsăm, fraților, toată temerea inimii și în răbdare să dobândim sufletele noastre și orice ispită întâmplătoare să o călcăm, nelăsându-ne, stăpâniți de vreun gând, chiar și pentru încercare și ispită de se va trimite și ne va întrista viața, ci să zicem și noi cu Apostolii: *„În toate necaz pătimind, ci nu ne pare rău; lipsiți fiind, dar nu de tot deznădăjduindu-ne; izgoniți, dar nu suntem părăsiți; supărați fiind, dar nu pierim, în toată vremea omorârea Domnului Iisus în trup purtându-o“*, ca și viața lui Iisus să se arate în trupul nostru. Că pururea noi cei vii spre moarte ne dăm pentru Iisus, ca să ne facem moșteni împărăției cerești și vieții veșnice, în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava și puterea împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 85 DESPRE CALEA STRÂMTĂ ȘI CU SCÂRBE CARE DUCE LA ODIHNA VIEȚII VEȘNICE

Fraților și părinților, tot omul ce umblă pe cale îndelungată și strădalnică simte multă trudă de greutatea călătoriei, dar pentru nădejdea bunei odihne a poposirii, îndură toată pătimirea rea a călătoriei și se silește în tot chipul și cu toată osârdia ca să ajungă la acel loc. Iată ce însemnează această pildă: că și noi călugării călătorim în această viață și umblăm pe calea strâmtă și cu scârbe, îndelungă și plină de dureri. Fiindcă în toată viața noastră se cuvine să ne păzim fecioria și să fim înțelepți, să păzim

supunerea și ascultarea; încă să ne curățim de gândurile rele și de orice mândrie și slavă deșartă să fugim, după porunca lui Dumnezeu. Să supunem toată priceperea noastră spre ascultarea lui Hristos și toate celelalte ale vieții călugărești să le păzim. Iar sfârșitul pentru care se cade să suferim acestea este viața veșnică, pe care cu adevărat ne-a făgăduit-o Dumnezeu nostru. Deci pentru această viață veșnică să suferim și noi cu mulțumită și cu răbdare toate întristările vieții trecătoare, slăvind pe Dumnezeu și în trupurile și în sufletele noastre. -

Însă din o altă pildă ce vă voi spune, veți pricepe cum se slăvește Dumnezeu prin faptele noastre. Mai alaltăieri, știți că au venit la noi unii mireni ca să ne vadă și fiindcă ne-au aflat pe toți șezând împreună, cu mâinile curățind ceapă și cu gura cântând psalmii lui David, au slăvit ei pe Dumnezeu, I-au mulțumit și s-au folosit și așa s-a împlinit ceea ce s-a zis de Domnul: *„Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca văzând faptele voastre cele bune să proslăvească pe Tatăl vostru din ceruri“*. Iată dar că ați slăvit pe Dumnezeu în trupul și în duhul vostru cu această faptă, însă și de acum înainte să-l slăviți totdeauna, viețuind după plăcerea lui Dumnezeu, ca să râvnească vieții noastre bune și cei ce ne vor vedea. Căci oamenii mai de multe ori se îndeamnă cu râvna spre urmarea binelui ori a răului, căci zice dumnezeiasca Scriptură: *„Nu râvniți celor ce umblă în răutăți, nici urmați celor ce le fac, căci ca iarba degrab se vor usca și ca floarea câmpului se vor vesteji, ci râvniți mai vârtos celor ce fac binele, că dreptii rămân în veac“*.

Deci precum în această viață trecătoare, cei ce vor să învețe meșteșug nu merg la meșter neiscusit, ci cercetează mai înainte și află pe cel mai priceput și învățat meșter și de la acela se silesc să învețe meșteșugul, fie al zidirii, sau al zugrăvelii, fie oricare altul. Iar de la cel neînvățat nimeni nu pofteste a primi învățătură. Dacă în cele trecătoare facem așa, cu cât mai mult avem datoria ca în meșteșugul meșteșugurilor și în știința științelor, adică la fapta bună, să ne alcătuim viața după pilda sfinților bărbați. Deci, fraților, pentru a câștiga știința supunerii, să urmăm celor ce au păzit ascultarea din copilărie până la bătrânețe, nu zic a sfinților celor vechi, ci a fraților care în vremea noastră au strălucit. Să urmăm celor ce cu simplitatea au biruit prieteșugurile diavolului. Să urmăm celor ce fără nici o îndoire a socotelii lor au viețuit în ascultare, bine sporind pe calea strădalnicei vieți, încât au întrecut pe toți. Sau, de voiți, să urmăm celui ce ne poruncește și ne zice: *„Fiți următori mie, precum și eu lui Hristos“*. Și iarăși zice: *„Fiți dar următori lui Dumnezeu, ca niște fii iubiți, și în dragoste umblați; precum și Hristos ne-a iubit și pe Sine S-a dat jertfă pentru noi lui Dumnezeu spre bună mireasmă“*. Hristos a suferit ocări pentru noi, precum zice Scriptura: *„Că sudălmile celor ce te ocărăsc au căzut peste mine“*, și noi nici măcar un cuvânt rău sau o mică necinste a fratelui nu suferim.

Dar ce împărtășire putem avea cu sfinții dacă nu vom umbla nici vom urma lor? Cum vom împărăți împreună cu Hristos, de nu ne vom preface în moartea Lui, împărtășindu-ne patimilor Lui prea curate? Ci de vreme ce Scriptura zice - că *dreptul cu anevoi se mântuiește, iar păgânul și păcătosul unde vor fi?*, vedeți scumpetea sfintei noastre credințe, căci dreptul abia se mântuiește. Dar cum se va chema dreptul cel ce nu suferă durerile pustniciei. Cum va fi drept cel ce -și aduce aminte de vrajba trecută și de mâhnirea veche și se aprinde cu tulburare, neavând pace în sine și dragoste spre Dumnezeu? Iar cel ce pătimește acestea și le face, este de trebuință ca, sau el să se despartă din împreunarea obștei, sau să cădem cu toții sub veșnică osândă, fiind trași spre aceasta din nebunia noastră.

Însă ceea ce v-am mai spus, iarăși vă zic: și eu am fost supus, am avut egumen și iconom; am avut duhovnicesc și trupesc părinte și am avut frați sufletești și trupești, cu care petreceam ca în foc, arzându-mă flăcările și dintr-o parte și din alta și în amândouă părțile ostenindu-mă luptam, după osebirea vieții. Și n-am putut petrece acestea toate în alt chip, decât cu răbdare și prin adevărata și cu amănuntul spovedanie, toate greșalele socotindu-le că sunt ale mele, neînvinovățind niciodată pe altul, **căci nimic nu poate liniști sufletul scârbit, fraților, decât răbdarea.**

Dar voi sunteți cum sunteți, așa că este destul ceea ce v-am spus. Iscodiți învățătura ce vă fac și o treceți cu nebagare de seamă, socotindu-mă ca pe un barbar și neînvățat, ca și cum voi ați fi învățați și iscusiți din copilărie.

Însă aceasta o pătimiți din îndemnare diavolească, și pentru aceea nu vă supuneți sub mâna lui Dumnezeu cea puternică, în care este odihnă, liniște și lipsă de grijă.

Vouă vi se pare că vă spovediți, dar lucrul și cugetul nu sunt adevărate, nici mărturisirea voastră curată, ci vă aflați în împotrivire de cuvinte și nu primiți muștrările.

Căci la mărturisire vă sfădiți ca la o judecată lumească, spre pierzarea și a sufletului vostru și al meu, ticălosul, și al tuturor celor ce ascultă.

Și mi se pare că vă tulburați pentru cele ce vă zic și vă mâniați și cunosc că vă întristați, însă eu grăiesc fiindcă mă doare inima de voi și pentru că am să dau răspuns în ziua judecării lui Dumnezeu pentru fiecare din voi. Dar de vreme ce scris este: *acum este vremea cea bună și mântuitoare*, să scoatem, fraților, vicleșugurile din sufletele noastre, să ne deprindem a face binele, să ne facem curați lui Dumnezeu cel ce ne-a sfințit, până nu va veni ziua Domnului cea înfricoșată, când vom da răspuns și pentru cuvântul grăit în zadar. Căci moartea este lângă noi totdeauna și vine după noi ca umbra după trup. Așadar prin silință să câștigăm viața veșnică în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava și puterea,

împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 86 LA ÎNĂLȚAREA CRUCII: DESPRE ÎNȘELĂCIUNEA DULCEȚII PĂCATULUI ȘI DESPRE CĂDEREA ÎN PATIMI NECINSTITE

Fraților și părinților, fiecare praznic împărătesc este pricinuitor de mare bucurie, pentru luminarea ce primim prin el și pentru luarea aminte și priceperea tainei ce se cuprinde în el. Așa este și înălțarea cinstitei și de viață făcătoarei Cruci, a cărei taină este pricinuitoare de cea mai mare și nemăsurată bucurie. Fiindcă lemnul pe care s-au pironit picioarele Mântuitorului nostru Iisus Hristos, pe care S-a răstignit și S-a vărsat scumpului de viață făcătorul Său sânge, astăzi ne-am învrednicit nu numai să-L vedem, ci să-L și sărutăm. Deci, socotind cât ne ostenim pentru a câștiga argint, sau aur, lucruri materialnice și stricătoare, și ne bucurăm după ce, prin mare trudă și osteneală, dobândim un lucru vremelnic, oare câtă veselie și bucurie se cade să avem acum. Mai întâi că fără osteneală și în dar, apoi pentru că nu un lucru pierzător și stricător am dobândit prin sărutarea prea cinstitei Cruci, ci ceresc și dumnezeiesc câștig, adică, sfințenie, luminare și iertarea păcatelor noastre.

Dumnezeul cel mare și bogat în milă revarsă darurile Sale fără plată și fără osteneală celor ce se apropie de El cu credință, însă pentru o mare facere de bine ca aceasta, se cade nu numai să mulțumim Domnului, ci și să ne rugăm din tot sufletul, ca să rămânem totdeauna în această sfințire și luminare sufletească și să nu lipsească de la noi niciodată. Dar pentru că, cu atâta îndurare dumnezeiască, fără osteneală și cu lesnire am dobândit darul, să nu ajungem la nebăgarea lui de seamă, ci mai vârtos cu toată luarea aminte să păzim, fraților, darul dobândit.

De acum înainte să nu mai spurcăm cu cuvinte mincinoase, de ocară și deșarte buzele ce s-au sfințit prin sărutarea cinstitei Cruci, nici ochii ce s-au luminat cu vederea scumpului lemn, să nu-i întunecăm cu vederi desfrânate și necuvioase, nici inima ce a strălucit de razele mântuirii să nu o înegrim cu gândurile rele și cugete întinate. *Să nu mai împărățească moartea în trupul nostru muritor*, grăiește Apostolul, prin supunerea lui la poftă pământești. Să nu mai facem mădulările sfințite prin sângele Mântuitorului, mădulări desfrânării, necurăției și nedreptății, ci să ne arătăm Domnului Dumnezeuului nostru ca niște morți după trup și vii după

suflet, viețuind după plăcerea Lui. Să facem armele noastre, adică toate puterile noastre trupești și sufletești, arme ale dreptății.

Astfel nu ne va stăpâni păcatul, căci nu mai suntem supuși sub legea veche, ci a strălucit darul Domnului nostru Iisus Hristos asupra-ne. Căci mai înainte stăpânea păcatul, iar acum darul Evangheliei lui Hristos împărățind în toată dreptatea, ne izbăvește de orice păcat, după cum zice sfânta Scriptură. Că de vreme ce ne-am botezat și ne-am sfințit, și ne-am îndreptat în numele Domnului Iisus Hristos și în darul Duhului Sfânt, să ne sfiim a călca această sfințenie și curăție, ca să nu ne mai surpăm în prăpastia necinstei și a ocării, fiind cinstiți și proslăviți de Mântuitorul nostru Iisus Hristos.

Pentru trupurile noastre, fraților, nu se cade a avea mai multă purtare de grijă, decât a le păzi în sănătate; nu să le înverșunăm spre desfătări, căci ca mâine trebuie să le lăsăm în mormânt. Să nu ne înșelăm cu dulceața poftelor, că, în adevăr, aduc scârbă, întristare și primejdie de moarte. Că toată dulceața lumii este undița diavolului prin care vânează sufletele spre pierzare și spre ațâțarea focului nestins al Gheenii. De aceea să nu ne aruncăm de voia noastră în văpaia lui spre chinuri veșnice. Așadar se cade să ne sârguim cu mare osteneală, ca să scăpăm de stăpânia patimilor, până nu suntem robiți de ele. Eu am auzit zicând, pe un pățimaș de acest fel, că mai bine se lasă pus în țepă sau omorât cu cea mai năprasnică moarte, decât să părăsească păcatul.

Precum un stăpân cumplit tiranizează pe robi după răutatea sa și poruncește unuia, mergi colo și merge, și-i zice, vino și vine, tot așa și încă și mai rău se poartă păcatul cu cel robit de el. Îi poruncește să grăiască lucruri de ocară și le zice, și-i zice să facă fapte necuvioase și le face. Și ajunge acela asemenea lui Cain, gemând și tremurând totdeauna. Dacă umblă pe mare, îi este frică să nu se înece; dacă trece prin pustie se spăimântează de tâlhari să nu-l prindă; când tună, se îngrozește că pentru el s-a făcut tunetul; când fulgeră, îi este frică să nu-l ardă; când se uită, nu vede și ascultă dar nu aude, pentru că simțirile lui sunt cu totul smintite de păcat. Decât această viață, mi se pare că omului aceluia mai bine i-ar fi fost să fie dat fiarelor, decât patimilor stricătoare, căci fiarele mănâncă numai trupul, dar patimile prăpădesc și trupul și sufletul.

Însă cel ce are fapte bune nu este așa, ci este slobod de păcat, de poftă și de orice patimă. Pentru că el se bucură și se veselește, împărățește cu dreptate și este fără de frică, și pe mare, ori pe uscat de călătorește este fără de temere, căci are pe Dumnezeu cu sine, către care strigă: *„Nu mă voi teme de rele, nu mă voi teme de mii de popoare ce mă împresoară, nu mă voi teme când se va tulbura pământul și se vor muta munții în inimile mării, că tu Doamne ești cu mine“*. Acesta este viața fericită, pe care trebuie s-o dobândim cu mila lui Dumnezeu, dar să ne sârguim s-o câștigăm și să

viețuim în ea.

Toată ascultarea să avem, toată curăția sufletului și a trupului să păzim, căci iată și moartea în fața noastră este. Iată ne-a lăsat duhovnicescul nostru Părinte, pentru prea sfințitul Mitropolit al Niceei, căruia fericit îi este sfârșitul, fiindcă s-a săvârșit în izgonire, cu care împreună să ne învrednicim și noi să moștenim împărăția cerurilor în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava și puterea împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 87 ÎN DUMINICA ÎNTÂIA DUPĂ ÎNĂLȚAREA CRUCII: DESPRE SFÂRȘITUL VIEȚII DE AICI ȘI ODIHNA ÎN LOCAȘURILE CEREȘTI

Fraților și părinților vedeți cum trec anii, vremea și sărbătorile, în nici un chip curgerea vieții noastre trecătoare nu se oprește, ci mai degrabă ne trage și pe noi spre sfârșit, ca să plătim obșteasca datorie și să ne sălășluim în odihna noastră, încetând strădania și slujba de aici. Iar odihna noastră este împărăția cerurilor, către care ne îndeamnă Apostolul, zicând: „*Siliți-vă să intrați în odihna voastră, ca să nu cădeți sub osânda neascultării*“, ca evreii când voia Dumnezeu să-i ducă la pământul făgăduinții, iar ei n-au ascultat, ci au cârtit și au amărât pe Dumnezeu și pentru aceea niciunul nu s-a învrednicit să ajungă la Ierusalim. Deci și noi vom pătimi, de nu vom asculta și nu vom urma poruncile lui Dumnezeu. Adică ne vom lipsi de Ierusalimul cel de sus, care este împărăția cerurilor. Și iarăși zice: „*Patruzeci de ani m-am îngreuiat de neamul acesta și am zis, pururea se înșeală cu inima și n-au cunoscut căile Mele, pentru care M-am jurat în mânia Mea, că nu vor intra întru odihna Mea*“.

Așadar de nu ne vom nevoi să facem poruncile lui Dumnezeu, va zice și despre noi: *nu vor intra în împărăția mea*. Acelora, neajungând la Ierusalim, le-au rămas oasele în pustie, iar noi, neintrând în odihna Domnului, ne vom orându-i în Gheena focului, și trupește și sufletește, care este mai rea decât pedeapsa acelora. Căci, de vreme ce scris este, că oricine va călca legea lui Moisi, prin două sau trei mărturii, să se omoare fără milă, oare cu cât se vor pedepsi mai greu cei ce calcă pe Fiul lui Dumnezeu și sângele Lui, cu care ne-am sfințit, îl socotesc sânge rău, iar darul Duhului Sfânt îl batjocoresc? Cu adevărat, nu vor scăpa de urgia lui Dumnezeu fiii neascultării. Și precum pe evrei necredința, cărteala, grăirea de rău, împotrivirea și împietrirea inimii, i-au zăticnit din cale și i-au prăpădit în

pustie, asemenea și pe noi ticăloșii, de nu ne vom părăsi nici nu ne vom pocăi, aceleași patimi ne vor prăpădi.

Drept aceea, fraților, să fugim ca de fața focului de aceste patimi rele și să nu ne împotrivism lui Dumnezeu la orice ne-a poruncit, ci să credem, că ceea ce a hotărât, putere are să și facă. Nici să cârtim, nici să grăim de rău, nici să ne împotrivism, nici să ne împietrim inima, ci mai de grabă să fim pașnici între noi, blânzi, milostivi, îndurându-ne unul spre altul, precum și Dumnezeu s-a îndurat spre noi prin Hristos Iisus Fiul său cel iubit. Și purtând pururea moartea Domnului nostru Iisus în trupurile noastre, să ne înnoim cu rugăciunile și cu lacrimile să ne luminăm, ridicându-ne ochii minții spre privirea puterilor cerești. Căci așa viețuind, vom intra, nu în pământul în care curge miere și lapte, ca evreii, ci în pământul bunătaților, unde este izvorul vieții și al nemuririi, unde este frumusețea Ierusalimului de sus, unde este bucurie și veselie, și strălucirea fericitei dăătoarei de viață Treimi, în Hristos Domnul nostru a Căruia este slava și puterea, împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 88 ÎN DUMINICA A DOUA DUPĂ ÎNĂLȚAREA CRUCII: SFINTELE SCRIPTURI TREBUIESC ASCULTATE CU MARE LUARE AMINTE ȘI CU ÎNȚELEGERE

Fraților și părinților, toți oamenii au ochi și urechi, dar nu toți au vederea și auzirea, ci numai unii au urechea bine ascultătoare și ochiul bine văzător. Pentru aceea și Domnul a zis în Evanghelie: *„Cel ce are urechi de auzit, să audă“*. Iar despre cei ce nu aud, zice prorocul: *„Le-a dat lor (Duhul umilinții) ochi ca să nu vadă și urechi ca să nu audă“*.

De aceea când citim din sfințele Scripturi trebuie să ascultăm cu înțelegere, nu oricum se va întâmpla, pentru ca să nu cădem sub urgia lui Dumnezeu. Dar mai vârtos să putem zice, după cum este scris: *„Învățătura Domnului îmi deschide urechile“*, căci acela ce ascultă cu luare aminte, acela înțelege psalmul lui David: *„Bucurați-vă drepti în Domnul“*, adică numai în Domnul să ne fie bucuria, nu întru cele zadarnice.

Că toate lucrurile acestei vieți sunt umbră și trec, nu rămân. Și toate să le socotim drept nimic, ca să câștigăm pe Hristos, precum auzim pe Domnul zicând către ucenicii Lui: *„Nu vă voi lăsa pe voi săraci, că iarăși vin la voi peste puțin și lumea nu Mă va vedea, dar voi Mă veți vedea, căci Eu petrec întru voi și voi întru Mine“*. Și iarăși zice: *„Eu sunt via cea*

adevărată și voi vițele“. De asemenea: „ *Voi sunteți prietenii Mei, (de veți face câte vă poruncesc) și încă de acum nu vă mai zic slugi, că sluga nu știe ce face Domnul său, ci vă numesc prieteni, căci toate câte am auzit de la Tatăl Meu am spus vouă*“. Și încă: „ *Vouă ucenicii Mei care ați petrecut cu Mine în ispitele Mele vă voi da lege veșnică, pentru ca pururea să vă desfățați în împărăția Mea*“.

Acestea și altele asemenea auzim despre omul cel iubitor de Dumnezeu, care nu numai se bucură cu nespusă veselie, ci primește să și moară în orice zi pentru dragostea lui Hristos. Așa au viețuit toți sfinții și acest fel de dragoste au arătat către Dumnezeu. De aceea prorocul Ieremia zice: „*Eu nu m-am nevoit ca să urmez ție Dumnezeul meu*”, iar David zicea: „*Ce vom răsplăti Domnului pentru toate câte ne-a dat nouă*“. De asemenea zice: „ *Că nouă este dat de la Dumnezeu nu numai să purtăm numele lui pentru Hristos, ci să și credem într-însul și să pătimim pentru Dânsul*“. Așijderea și Apostolii se bucurau și ziceau, că de mare dar s-au învrednicit, ca să fie bătuiți și necinștiți pentru numele lui Hristos. Asemenea și fiecare din sfinți tot așa ziceau și arătau dragostea ce aveau către Hristos.

Deci și noi, fraților, să fim ascultători, cu luare aminte la sfintele Scripturi și să iubim pe Cel ce ne-a iubit, mulțumind lui Dumnezeu totdeauna pentru toate bunătățile ce ne-a făcut; și pentru că bine a voit din început să ne miluiască pe noi cu acest sfânt cin, spre mântuire și sfințenie, și ne-a dăruit drept măritoarea credință, să-l cinstim, să ne închinăm Lui și să nu umblăm în înșelăciune. Mulți s-au amăgit cu vicleșugul oamenilor, s-au abătut de la calea dreptății și au căzut în prăpăștiile pierzării. Acum flămânzesc și însetoșează, nu de pâine, nici de apă, ci de setea și de foamea lipsei cuvântului Domnului, precum zice Sfânta Scriptură. Iar nouă creștinilor ni s-a pus masă plină cu tot felul de bucate alese, adică învățătura sfinților, și uneori auzim o citire, alteori alta, îndulcindu-ne cu învățătura lor și cu povestiri aurite din sfintele și dumnezeieștile Scripturi ne desfătăm sufletul.

Bine este să zicem cu Apostolul, că de vreme ce Dumnezeu este cu noi și pentru mântuirea noastră pe însuși unul născut Fiul său L-a dat spre moarte pentru lume, ne va adăuga și celelalte toate bunătăți. Și dacă Dumnezeu pe cei aleși ai Săi i-a îndreptat prin moarte și prin învierea Sa din morți și prin șederea de-a dreapta a Fiului Său, cine poate să-i osândească? Căci El mijlocește către Dumnezeu și Tatăl pentru iubiții Săi și El va să judece toată lumea; El să ne învrednicească de împărăția cerurilor, că Lui I se cuvine toată slava în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 89
ÎN DUMINICA A TREIA DUPĂ ÎNĂLȚAREA CRUCE:
TREBUIE SĂ NE SMERIM ȘI SĂ NE ÎMBRĂCĂM CU
FRICA LUI DUMNEZEU, CA SĂ SCĂPĂM DE
VĂTĂMAREA VRĂJMAȘULUI DIAVOL

Fraților și părinților, de vrăjmășia păgânilor și de grija năvălirilor asupra noastră, toți ne-am spăimântat și ne-am tulburat, ca nu cumva să cădem sub robia celor fără de lege și sub sabia ucigătorilor ismailiteni. Și măcar că sunt departe de noi și are vreme cineva să fugă de urgia lor și loc poate găsi să scape de stricăciunea lor și în sfârșit poate socoti oricine că răutatea lor nu poate bântui decât cele trupești și trecătoare, totuși suntem cuprinși de atâta frică și cu atâta temere îngrijorați de vrăjmași, care cum zic, numai trupul și cele trupești pot vătăma, iar nu mai mult.

Dar de vrăjmașul diavol nu ne temem, deși este mai mare decât toți vrăjmașii lumii și este totdeauna lângă noi. Ziua și noaptea ne pândește ca un leu și caută să robească nu numai trupul, ci și sufletul nostru, și robindu-l nu-l va tirani numai puțină vreme, ci în vecii vecilor, în matca focului și văpaia Gheenii fără de sfârșit. Oare nu s-ar cădea să avem mai multă grijă de acest vrăjmaș? Și să fim cu grijă neconținută și cu priveghere neadormită, ca să nu cădem sub robia și sub sabia lui întinsă, pentru pierzarea sufletelor noastre? Dar ce va zice cineva de nesimțirea noastră și de orbirea minții noastre, că ne temem de unde nu este temere, după cum zice proorocul David. Iar de acela, de care se cade să ne spăimântăm și se cuvine să ne cutremurăm, nu avem nici o grijă. Fraților, de vrăjmașul diavol să ne îngrijim și de stricăciunea lui să fugim. Iar scăparea noastră nu este alta, fără numai Domnul nostru, după cum zice dumnezeiasca Scriptură: *„Dumnezeul nostru scăpare și putere este, ajutor în scârbele ce ne-au cuprins foarte“*. Și dacă vom năzui către el, *tabără va pune pe îngerii săi împrejurul celor ce se tem de El și-i va izbăvi pe ei din tot necazul*. Căci cei ce se tem de Domnul nu se vor clăti, ca muntele Sionului, și cel ce locuiește în nădejdea ajutorului Celui prea înalt, nu se va clăti în veci. Deci de ne vom îmbrăca întocmai ca într-o pavază cu frica Domnului, nu ne vom teme de fața vrăjmașului.

Însă să știți, iubiților, că precum la cetate împresurată vrăjmașii în tot chipul meșteșugesc mai întâi ca să lipsească pâinea și să taie apa celor dinlăuntru și apoi să poată înșela pe cineva dinlăuntru cetății ca să le deschidă porțile sau să le descopere vreun loc ascuns, prin care să năvălească, tot așa și la cetatea noastră sufletească, vrăjmașul diavol se

silește în tot chipul, întâi pentru lipsa hranei noastre, care este cuvântul lui Dumnezeu și pentru tăierea apei, care este contenirea lacrimilor și apoi să se întovărășească cu noi la vânzarea sufletului, prin patimile trupești și prin gândurile spurcate.

Dar noi să nu slăbim adăugirea cuvântului lui Dumnezeu și a cântărilor sfinte, nici să conținem izvorul lacrimilor, nici să ne lenevim spre paza gândurilor și spre înfrânarea poftelor.

Însă fiindcă pentru cântare v-am muștrat ieri, acum mă rog și mă cuceresc ca să lipsească neorânduiala și tulburarea din biserică. Să cântați cu bună orânduială și cu chibzuită tocmire, iar nu cu amestecare și fără nici o alcătuire. Căci aceasta nu numai pe mine, ticălosul, ci și pe Sfântul Duh mânănește. Căci aceasta poruncește cântătorul de psalm, David: „*Cântați Domnului cu înțelepciune*“.

Așadar orânduiala să se ție la străini, ca totdeauna să se păzească liniștea bisericii, știind mai înainte cei ce vor să cânte, atât la o strană, cât și la alta, troparele, stihurile, condacele și celelalte, ca să nu se facă tulburare. Și să potriveți ca până nu va sfârși o strană, să nu înceapă cealaltă. Nici cu strigări necuvioase, ca păgânii, să se facă cântarea, nici atât de încet, încât să nu audă cei ce ascultă. De asemenea, nici rar, fără de măsură, nici repede, afară din socoteală, ci cu măsură și potrivită să fie cântarea. Să nu se facă conținere și slăbire cântării, din pricina osteneții și a pregetării, ci să se ajute unul pe altul. Că de vreme ce și la celelate lucrări este lăudată buna orânduială, cu cât mai vârtos la cele dumnezeiești. Se cuvine ca la rugăciuni și cântări, care sunt vorbiri cu Dumnezeu, să fim cu multă grijă, luare aminte și dragoste, ca să fie, în gâttelejul nostru, dulci cuvintele Domnului și ca miera, în gura noastră, graiurile lui după cum zice David.

Drept aceea vă rog fraților, cu toată osârdia să ne silim a săvârși această faptă bună cu cuviință, ajutându-ne unul pe altul și între noi îndreptându-ne la cântări, că de vom cânta cu pricepere și cu înțelegere, vom afla odihnă sufletelor noastre și vom fi și altora pildă spre bine.

Așa slujind lui Dumnezeu ne vom face moșteni vieții veșnice, în Iisus Hristos, Domnul nostru, a Căruia este slava și puterea împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfântul acum și pururea și în vecii vecilor Amin.

CUVÂNTUL 90
ÎN DUMINICA A PATRA DUPĂ ÎNĂLȚAREA CRUCII:
SĂ NU RĂTĂCEASCĂ MINTEA NOASTRĂ ÎN CELE
NETREBNICE, CI SĂ PRIVEASCĂ FRUMUSEȚILE
NEGRĂITE ALE ZIDIRII LUI DUMNEZEU

Fraților și părinților, fiindcă mintea omului din fire se află în mișcare și neconținută gândire, se cade nouă, care am ales partea cea bună și viața călugărească, să nu o lăsăm să fie robită de alte gânduri și socoteli netrebnice, ci totdeauna cugetarea inimii noastre să fie pentru lucrurile minunate ale lui Dumnezeu, care pot să ne aducă folos în strădalnica noastră viață. Să nu alunecăm cu gândul la cele ce pot să ne împiedice și să ne oprească de la folosul sufletesc. Și să nu zică cineva că se îngreunează mintea omului; îndeletnicindu-se totdeauna cu cugetarea aceluiași lucruri. Căci precum nu va lipsi apa din mare, nici vântul din lume, oricât de mulți ar bea sau ar răsufla, tot așa și minunatele lucruri ale lui Dumnezeu nu se pot cuprinde cu totul de mintea omenească, de ar tot gândi omul la ele. Dar fiindcă mintea omenească zboară și nu se astâmpără niciodată, fiind din fire iscoditoare, trebuie să o cârmuim nu spre cele rele, deșarte și stricătoare, ca să pricinuim tulburare spre sminteala și pierzarea sufletului, ci să ne tânguim cu David, zicând: *„întors-ai Doamne fața Ta dela mine și m-am turburat, că de a scăpat cineva cu gândul său la cele rele, pricinuieste întoarcerea feții Domnului de la noi“*.

Să povățuim și mai mult puterea minții spre privirea celor bune și fericite, adică spre puterile îngerești. Să socotim frumusețea negrăită a Raiului și locașurile prea luminate ale sfinților. Să privim cu mintea nemărginită adâncime și lățime a cerului, razele soarelui, lumina lunii, podoaba stelelor și celelalte ce se pot pricepe de simțirea gândului nostru; și prin ele să cunoaștem puterea cea mare a ziditorului Dumnezeu și să proslăvim prea înalta înțelepciune a stăpânului tuturor, pentru nesmintita și neclătita frumusețe și împodobire a tuturor acestora.

Apoi să venim cu cugetarea și la firea cea omenească. Să ne aducem aminte cu ce har a fost împodobit, cât era în rai, și ce vrednicie i-a dăruit ziditorul ca să fie după chipul și asemănarea lui Dumnezeu și în acea strălucire, în care S-a arătat Hristos când S-a schimbat la față și când a înviat. Să laudăm marea bunătate a lui Dumnezeu, care îndemnat fiind, din neființă în ființă ne-a alcătuit. Apoi să socotim cum am căzut prin călcarea poruncii, ne-am smintit și ne-am stricat. Am pierdut darul dintâi, dar iarăși ne-a înfrumusețat și ne-a împodobit prin darul Domnului nostru Iisus

Hristos, prin baia nașterii de a doua, adică prin Botez. Iar prin înnoirea Sfântului Duh, a revărsat bogatele Sale mile spre noi, ca să mărim iubirea lui de oameni cea nemărginită.

Să cugetăm că, întinându-ne podoaba sufletească prin păcat, iarăși ne-a luminat prin chipul îngeresc al fecioriei, iertând greșalele noastre și rupând zapisul păcatelor noastre, cel scris de diavolul, prin această călugărească viață, ca prin al doilea botez, ca să proslăvim negrăita lui îndelungă răbdare. Să păzim sufletele noastre în această frumusețe, ca să auzim glasul mirelui Iisus Hristos: *„Cu totul ești frumoasă ceea ce ești aproape de mine și întinăciune nu este în tine“*. Iar de se va întâmpla să ne întinăm din nou prin păcate, căci suntem lesne porniți spre greșale - că nimeni nu poate fi curat de întinăciune, nici nu poate să se laude că are sufletul și inima curată - iarăși să ne curățim prin lacrimi, după cum este scris: *„Spăla-mă-vei și mai mult decât zăpada mă voi albi“*. Și: *„Spălați-vă și vă curățiți, scoateți răutățile din sufletele voastre“*.

Ce fericit va fi sufletul care prin pocăință și prin lacrimi se va curăți! Căci dezlipindu-se de orice prieteșug lumesc și de orice dragoste trupească, va iubi numai pe Dumnezeu și de El se va lipi cu tot sufletul. Că sufletul acela socotind trupul ca o închisoare, în orice zi și în orice ceas își așteaptă dezlegarea cu bucurie, încă se și roagă lui Dumnezeu cu David, zicând: *„Doamne scoate din temniță sufletul meu“*. Deci, dea Domnul ca toți să ne aflăm gata în acel ceas, care va veni și nu va zăbovi, ca să plătim obșteasca datorie și să se învrednicească trupul nostru, ca un vas ales și ca o armă a dreptății, de cinstea și sărutarea celor ce ne vor vedea și ne vor cânta cântarea cea mai de pe urmă a îngropării. Iar sufletul, primindu-se de sfinții îngeri, să fie mutat la viața veșnică a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia I se cuvine slava și puterea în veci. Amin.

CUVÂNTUL 91 ÎN DUMINICA A CINCEA DUPĂ ÎNĂLȚAREA CRUCII: SĂ URMĂM VIAȚA VECHILOR NOȘTRI PĂRINȚI

Fraților și părinților, nu este lucru mai fericit în viața noastră și mai înalt, decât viețuirea călugărească. Pentru aceea trebuie, dacă ne numim călugări, să și viețuim călugărește, ca să nu avem numele împotriva vieții. Adevăratul călugăr este cel care caută numai spre Dumnezeu, iubește numai pe Dumnezeu, este lipit numai de Dumnezeu, slujește numai lui Dumnezeu cu bun cuget ziua și noaptea, are pace cu Dumnezeu și se face și el altora pace și dragoste. Iar cei ce sunt împotriva, nu numai că nu sunt

călugări buni, dar nici mireni simpli, nici faptă bună nu au în sufletul lor, ci toate relele, adică, pizmuirea, vrajba, dușmănia, cârtirea, grăirea de rău, lăcomia, orbirea spre cele căzute, uitarea păcatelor lor și iscodirea celor străine și osânda altora, ei înșiși în toată necurătenia și vinovăția fiind.

Însă am grăit aceasta nu ca să întristez pe cei greșiți, ci pentru ca să se păzească de acum înainte și să nu mai cadă în aceleași păcate. Știți, fraților, că părinții noștri nu primeau nicidecum să asculte grăire de rău, sau hulă despre cineva, ci își astupau urechile ca să nu audă defăimarea altuia, iar grăirea de rău ce se întâmpla să audă, o întorceau spre bine. Noi însă ascultăm foarte cu dragoste ponosirea altuia și cu mai mare bucurie și cu mai multă luare aminte ascultăm osânda fratelui, decât citirea ce se face spre folos. Pentru aceea nici nu auzim, nici nu pricepem cele ce se citesc. Părinții noștri nu se tulburau, nici grăiau vreodată cuvânt cu mânie, ci vorbeau totdeauna cu blândețe și cu înțelepciune, iar noi cu mânie, cu strigare și cu întoarcerea feții clevetim. Ce lucru oare este mai rău și mai urât decât acesta? La fericiții aceea nu era cârtire, ci fiecare făcea slujba sa cu mulțumită, și chiar dacă era grea și cu scârbe ascultarea, o săvârșeau cu bucurie, iar noi cârtim și defăimăm, zicem una și alta și nu numai către noi înșine, ci și către toți ceilalți ne tânguim, pentru ca să avem mulți cârtitori în ajutor și ca să amărâm mai mult pe Dumnezeu.

Drept aceea vă sfătuiesc, fraților, să vă părăsiți de acestea, că nu sunt cuviincioase la noi monahii. Nici să vi se pară că este păcat mic grăirea de rău și hula, căci scris este, *că grăitorii de rău și hulitorii nu vor moșteni împărăția cerurilor*. Nici cârtirea nu este păcat mic, ci mare, căci zice: „*Nu cârtiți ca evreii care s-au prăpădit de urgia lui Dumnezeu*“. Nici vorba simplă nu este păcat mic, căci zice Apostolul: „*Tot cuvântul putred și rău să nu iasă din gura voastră, ci cel ce este bun spre zidire și spre folos, pentru ca să se dea dar celor ce ascultă și nu amărâți Duhul lui Dumnezeu cel sfânt, în care v-ați însemnat în ziua mântuirii*“. Nu vedeți ce înfricoșare și ce urgie a lui Dumnezeu ne cuprinde pentru aceasta, de vreme ce pe însuși Dumnezeu îl pomenim spre urgia noastră cu cuvintele rele pe care le grăim? Nu ne este frică că vom da răspuns în ziua judecății până și pentru cuvântul simplu, precum ne-a înfricoșat însuși Hristos? Pentru ce nu ne păzim? Cum de nu ne gătim spre cele viitoare, ca să fim găsiți dreți? Frate, s-a întâmplat și te-ai necinstit, suferă cu răbdare ocară, căci zice, m-am tulburat și n-am vorbit și ocară a trecut, iar fapta cea bună rămâne în veci. Ai mâncat vreodată la masă și nu ți-a plăcut, nu cârti. Au nu știi că mâncarea pe care o socotești tu rea și grețoasă, alții doresc să o mănânce? Dar de nu vom suferi acestea, apoi ce supunere vom avea și în ce ne vom lăuda?

Nu ați auzit ce ne învață sfinții Părinți, că mai mare decât postul și decât orice faptă bună, este tăierea vocii? Fiindcă se socotește ca o

mucenicie în viața de obște. Deci, să lăsăm toată răutatea și minciuna, urâciunea și vicleșugul, osânda, grăirea de rău și fățarnicia. Adică să nu zicem unele cu gura și altele cu gândul, ci precum grăiește fericitul Petru Apostolul și poruncește, să poftim laptele cuvântului, adică hrana învățaturii ca niște prunci, și cu el să creștem și să gustăm că bun este Domnul, dacă vom dori viața de veci. Să nu ne supărăm de muștrare, nici să ne pară rău când suntem chemați de la rău spre bine, că îmbunătățindu-ne astfel vom câștiga viața veșnică în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava și puterea, împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 92 ÎN DUMINICA A ȘASEA DUPĂ ÎNĂLȚAREA CRUCII: DESPRE SFADĂ ȘI MÂNIE ȘI DESPRE PACE ȘI FECIORIE

Fraților și părinților, nici eu nu trebuie să încetez cu învățătura mântuirii voastre, nici voi să nu încetați dorința ori să potoliți setea de a asculta folosul cuvântului. Căci acesta este semnul îmbunătățirii, aceasta este pricina mântuirii, iar cuvintele ne⁵ povățuiesc spre fapte. Oamenii buni vorbesc cuvinte bune și cuvânt slab nu scot din gura lor, ca să nu greșească, precum zice Apostolul Pavel: *cuvânt putred să nu iasă din gura noastră, ci cuvântul cel bun spre zidirea celor ce ascultă*, ca să nu amărâm Duhul lui Dumnezeu. Și iar zice: *„Toată amărăciunea și mânia, strigarea și hula să lipsească de la noi împreună cu toată răutatea, ca să fim între noi buni, milostivi, precum și Hristos spre noi”*.

Vedeți, fraților ce poruncește Apostolul? Și nu numai monahilor poruncește, ci și tuturor mirenilor. Despre călugări numai aceea se cuvine să zicem, că ei fiind ai lui Hristos și-au răstignit trupul lor împreună cu patimile și cu poftetele, adică s-au făcut ca niște morți și sunt fără putere a mai face păcatul. Și dacă sunt astfel lucrurile, cum nu sunt vrednici de mare osândă cei ce se mânia și se ceartă între dânșii? Dar am auzit că unii dintre voi nu numai s-au certat ci și mâna au ridicat. Oare un monah care ridică mâna să lovească pe alt monah, poate să se mai numească monah? Nicidecum, căci se află acela tot în numărul mirenilor. Căci tu fiind monah, cum îndrăznești să apuci toiagul și să lovești pe fratele tău cel asemenea ție? Tu nu ești monah, ci ești războinic, nu pustnic, ci tâlhar, nu fiul păcii, ci fiul urgiei. Căci rănilor sunt din certuri făcute și de multe ori din acestea

⁵ În textul tipărit apare “nu”, dar din context credem că este “ne”, căci cuvintele învățaturii celei bune ne povățuiesc spre fapte.

se întâmplă și ucideri. Deci cei ce au făcut acestea trebuie să se canonisească mai greu, pentru ca să nu mai facă altădată.

Iar noi, fraților, ca niște ucenici ai stăpânului Celui blând, să viețuim cu blândețe, cu pace și cu sfințenie, căci fără curăție nimeni nu va vedea pe Domnul. Trebuie să ne sfiim și să ne cucerim, fraților, de trupul și sângele Domnului nostru Iisus Hristos, pe care ne-am învrednicit să-l primim. Și în sufletul nostru care primește aceste prea curate daruri, să nu mai sălășluiască tulburarea, mânia, nici poftele necuvioase. Și gura care a primit izvorul nemuritor al vieții, să nu mai scoată cuvinte urâte și putrede. Nici ochii care s-au curățit cu cinstitul sânge al lui Hristos să nu caute grozav, nici să vadă vederi desfrânate și satanicești. Nici mâna ce se atinge de sfintele taine, să nu pipăie mădulării necuvioase și spurcate, ci să păzim toate mădularele noastre curate ca niște mădulare ale lui Hristos.

Însă, să știți, fraților, că toate faptele bune sunt mari și cu ajutorul lui Dumnezeu le câștigăm, dar ca fecioria nu este alta. Că fecioria este bunătatea cea dintâi care a strălucit în Rai, înainte de a fi înșelat șarpele pe strămoși. Fecioria este cea care a făcut pe Maica lui Hristos. Fecioria este care face pe oameni îngeri. Că nunta se începe din stricăciune și se isprăvește în stricăciune, iar fecioria înalță numai spre nemurire. Dar nu va putea nimeni să o câștige în alt chip, decât cu multe dureri, osteneți și sudori. Că unde este lucrarea mare, acolo trebuie să fie și silința mare.

Deci precum sabia ascuțită taie pe vrăjmași, așa și sufletul alcătuit cu frica lui Dumnezeu taie îndată gândurile drăcești. Și de se va strica sabia la gură, iarăși să se dreagă, și va tăia nu numai mii, ci și milioane de draci, precum cântă David. Fiți cu grijă, iubiților, că mulți sunt cei ce se luptă cu noi toată ziua. Milioane de duhuri bat război cu noi, împotriva cărora se cade să luptăm, până în sfârșit, ca niște ostași nebiruiți ai lui Hristos. Iar mila lui Dumnezeu să adauge celor ce se nevoiesc bine, osârdie, ca să sporească fapta bună și să câștige împărăția cerurilor, în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava în veci. Amin.

CUVÂNTUL 93

ÎN DUMINICA A ȘAPTEA DUPĂ ÎNĂLȚAREA CRUCII: CĂLUGĂRII NU TREBUIE SĂ POARTE GRIJĂ DE CELE LUMEȘTI ȘI DEȘARTE, CI DE CELE VEȘNICE

Fraților și părinților, zilele noastre se aseamănă cu ceasurile ce trec, săptămânile cu zilele, lunile cu săptămânile și anii cu lunile. Și astfel curgerea vremii ne duce pe toți spre moarte și spre ziua de apoi a arătării

Domnului nostru Iisus Hristos, spre ziua judecății când faptele noastre se vor arăta goale și vădite înaintea ochilor săi, precum zice dumnezeiasca Scriptură.

Pentru ce dar, se tulbură omul în deșert? Pentru ce nădăjduiește împăratul în bogăție și aur? De ce se mândrește nedreptul și silnicul cu câștigurile și prăzile lor? De ce iubitorul de argint se întemeiază pe bogăție? De ce iubitorul de pofte se bucură de păcat? Ar trebui să plângă și să se tânguie omul în toate zilele vieții, ca să se curățească până nu-l cuprinde osânda morții, ca să scape din mânia viitoare a fiilor neascultării. Dar ei nu vor să audă de nici un fel de îmbunătățiri și nici de la alții nu vor să le deprindă, ci le hulesc. Iar cu câte știu din fire, ca dobitoacele necuvântătoare, cu ele se strică și se prăpădesc. Vai de ei, că au umblat pe calea lui Cain și în înșelăciunea lui Valaam, și s-au făcut părtași cârtirii lui Core și s-au prăpădit.

Frică-mi este să nu vă întristeze cuvântul și pe voi, fiindcă vi se pare că sunteți așa. Pentru că unul din voi călătorește îndelungată cale pentru moștenirea pământească, altul se trudește, se ostenește, și ajunge chiar până la primejdie de moarte, ca să-și mărească averea, iar altul pentru ca să câștige una și alta, se silește și se nevoiește suferind orice trudă. Deci cum să nu se osândească aceștia împreună cu mirenii cu toate că ei au oarecare îndreptare, căci se trudesesc pentru purtarea de grijă a soțiilor și a copiilor. Dar voi călugării, care v-ați lepădat de lume și de ale lumii și ați primit crucea lui Hristos, adică orice pătimire rea, ce răspuns puteți da? Cu adevărat nu aveți nimic de răspuns. Sunteți vrednici de mai mare pedeapsă și osândă, fiindcă faceți și voi cele ce fac mirenii, căci Scriptura zice, că cei tari, tare se vor certa, iar celor ce au luat mult dar de la Dumnezeu (cum sunt preoții și arhierii) mai mult li se va cere.

Deci nu trebuie să găsim pricină de îndreptare în păcate, căci zice prin prorocul David Dumnezeu: „*O, fiii oamenilor până când veți fi învârtoșați la inimă și nepocăiți; pentru ce iubiți vorba deșartă și grați minciuni în toată viața voastră*”? Pentru aceea iarăși grăiește David: că *va pierde Domnul pe toți cei ce spun minciuni*. Pentru ce dar și noi iscodim cuvinte de pricini pentru patimile noastre, iar izgonirea din loc în loc pentru numele Domnului, cu toate că nu pricinuiește nici o stricăciune, o punem înaintea și o socotim ca pricină a patimilor noastre?

Cum nu vă gândiți la neamurile vechi, ca să vedeți cum sună cuvântul și zice: *Cine a nădăjduit spre Domnul și s-a rușinat? Cine a stătut în fiica lui Dumnezeu și a fost trecut cu vederea?* N-a fost Patriarhul Avraam înstrăinat de patria lui prin porunca lui Dumnezeu și pentru aceea a ajuns Părinte neamurilor? Nu s-a pogorât Patriarhul Iacob, numai cu toiagul în Mesopotamia, și de acolo s-a întors bogat? Nu s-a dus în Egipt, vândut fiind, Iosif cel frumos și din rob s-a făcut întocmai cu împăratul? Nu a fost

izgonit Ilie proorocul de Izabela, neavând nici măcar traistă cu el ca să-și ție pâinea vieții, și era hrănit de corbi? N-au ieșit la propovăduire Apostolii goi și fără arme, ca la un război înfricoșat, și au supus toată lumea? N-ați suferit și voi fraților în anii trecuți izgoniri și răpiri și apoi v-ați încredințat de făgăduințele lui Dumnezeu că sunt adevărate?

De unde ne-a venit răutatea și ce este această racilă? După cum socotesc, am uitat facerile de bine ale lui Dumnezeu, ca oarecând evreii, și supărăm pe Dumnezeu ca și ei. Dar ce zice Dumnezeu pentru ei: „*Patruzeci de ani am urât neamul acela, și am zis totdeauna că sunt înșelați în inima lor*“. Vedeți fraților, ca nu cumva să auzim și noi de la Dumnezeu acestea, pentru nemulțumirea ce arătăm, ca și evreii. Căci nu suntem mulțumiți cu cele ce avem spre îndestulare peste tot anul și pentru aceste rele socoteli n-au picioarele noastre odihnă, ci umblăm ici și colo, ca egiptencele. Din pricina aceasta unul cu altul ne învrăjbim, întocmai ca și neamurile. Din aceeași pricină uneori ne despărțim de frați și umblăm singurateci. Iar când ne adunăm împreună, umblăm cu minciuni și cu vicleșug. Cum poate cineva să-și taie voia și să fie sărac, având iubita agoniseală cu el, adică iubirea de argint? Pentru aceasta nu poate vreodată să câștige tovarăș, nici nu poate să se însoțească cu frate. Vai de aceștia, că se vor chinui în focul cel veșnic, ca niște răzvrățiți.

Însă cele ce am zis, nu sunt pentru voi fraților, nici pentru cei ce aici și acolo viețuiesc, ci pentru cei ce petrec rău și în fărădelege. Pentru care să ne rugăm lui Dumnezeu din tot sufletul, ca vreodată să se întoarcă și să se îndrepte pe cale dreaptă, ca să nu piară vreo slugă a lui Dumnezeu, ci toți să ne mântuim în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava și puterea împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 94
ÎN DUMINICA A OPTA DUPĂ ÎNĂLȚAREA CRUCII:
DESPRE ADUCEREA AMINTE DE MOARTE
ȘI DESPRE FECIORIE

Fraților și părinților, pentru toate lucrurile vremile sunt orânduite. Pentru că nu se pot săvârși toate oricând, adică una este vremea semănăturii și alta a secerișului, una este vremea păcii și alta a războiului, alta este vremea de neguțătorii și alta de odihnă.

Însă pentru mântuirea sufletului orice vreme este potrivită, toate zilele sunt bun prilej și orice ceas este bine primit numai de vom vrea. Căci

semănătura cuvântului învățaturii cu secerișul faptelor bune, deapurarea este în mâna noastră și totdeauna putem să ne folosim, numai de veți vrea să fiți dornici de săvârșirea poruncilor; făcând cu lucrul cele ce grăim cu cuvântul. Căci scris este că *nu se vor îndrepta înaintea lui Dumnezeu cei ce ascultă legea, ci cei ce fac ale legii*. Veți secera secerișul duhovnicesc, aducând în cămările sufletelor voastre, posturi, privegheri, metanii și alte lucrări duhovnicești, ca să nu flămânziți în veci. Așijderea și războiul și pacea deapurarea să fie între voi, că nu încetează a se lupta cu noi nevăzutul vrăjmaș, diavolul, ca să ne arunce în patimi necuvioase și să ne robească sufletul cu întinarea gândurilor necurate. Dar de vom sta cu vitejie și nu vom slăbi, vom birui, și săvârșind pacea cea lăudată înlăuntrul inimilor noastre, vom lua cununi de biruință din mâna stăpânului tuturor. Asemenea și vremea de neguțătorie și de odihnă în cele sufletești totdeauna este gata, numai dacă dorim să neguțătorim neguțatoria cea lăudată, ca să câștigăm odihna veșnică, adică să dăm cele stricătoare și să cumpărăm cele statornice, să vindem cele trupești, ca să câștigăm sufletul, să dăm desfătările acestei vieți, ca să dobândim veselia celei viitoare.

Iată dar fraților, după cum v-am zis, că pentru mântuirea sufletului orice vreme este cuviincioasă, totdeauna este vreme de rugăciune, în orice ceas vreme de lacrimi, totdeauna vreme pentru iertarea greșalelor; în toate zilele vreme de înfrânare a poftelor și, cu un cuvânt, oricând este vreme pentru a câștiga împărăția cerurilor.

Apoi ce așteptăm, de ce zăbovim și pentru ce prelungim vremea pocăinții și tot înmulțim păcatele și îngroșăm patimile? Pentru ce ne înșelăm și ne amăgim din zi în zi? Ba astăzi, ba mâine o să facem îndreptare sufletului nostru. Cum nu vă uitați să vedeți mormânturile deschise și firea noastră cum se strică și se preface în miros greu, în viermi și în țărână? Oare nu va trece această lume, sau noi vom rămâne nemuritori până în sfârșit? Nu socotim câtă mulțime de frați s-a dus de aici? Unde sunt părinții noștri, unde sunt frații duhovnicești sau trupești, unde sunt cei din același cin, cunoscuții prietenii, cântăreții? N-am rămas săraci de toată prietenia lor?

Dar după cum se vede, am uitat ceea ce le-am făgăduit, căci numai când se întâmplă moartea vreunui frate sau părinte, ne aducem aminte, ne umilim, ne întristăm și oarecum ne îndreptăm fiind în simțire. Trecând însă puțină vreme, uităm tocmeala ce am făcut, adică să lăcrimăm și să ne umilim deapurarea. Însă sfinții lui Dumnezeu n-au făcut ca noi; adică uneori să lăcrimeze și alte ori să râdă, ci în toată viața se grijeau de moarte și în toate zilele mureau cu cugetul și se răstigneau ca Apostolii.

Cum nu ne este frică de pilda celor zece fecioare? căci zice Evanghelia: *Iată Mirele vine, ieșiți în întâmpinarea Lui*. Și cele înțelepte l-au întâmpinat cu făclii aprinse și au intrat la nuntă împreună cu mirele

Hristos, iar cele nebune au zăbovit ca să vie, fiind pustii de fapte bune și strigau pe urmă și ziceau: *Doamne deschide nouă ușa milostivirii Tale*. Dar Domnul răspunzând, a zis: *adevăr vă zic, nu vă știu*. Apoi zice: *„priveghiați dar, că nu știți ziua nici ceasul“*. Drept aceea trebuie și noi să priveghem și să ne deșteptăm sufletul adormit și leneș, ca să lăcrimeze, să se umilească, să se pocăiască, să se curățească, să se lumineze, ca să nu vie moartea fără de veste și să ni se închidă ușa, căci nu va fi cine să o mai deschidă sau să ne ajute.

Pentru aceea să apucăm mai înainte, fraților, să ne gătim cele ale îngropării după plăcerea lui Dumnezeu. Cel leneș, să fie cu osârdie, cel neascultător, să se supuie, cel trufaș și mândru, să se smerească, cel ce este împietrit la inimă, să se umilească și să fie blând, cel ce n-are lacrimi, să se silească a plânge, cel nespovedit, să se mărturisească, cel ce șade în zadar, să lucreze, toți și toate să le faceți, însă și aceasta adăugăm: cel ce iubește femeie sau copil cu acest fel de fețe să nu vorbească, că i se ațâță focul păcatului. Să ascultăm Scriptura ce zice: *că nu poate băga cineva cărbuni aprinși în sânul său și să nu i se ardă hainele, sau să umble cineva pe deasupra focului cu picioarele goale și să nu se ardă*. Așa și cel ce se apropie de orice fel de femeie, fie măritată, fie nemăritată, fie fecioară, fie călugăriță, sau văduvă, care a făgăduit să aibe mire pe Domnul slavei, nu se poate să nu ațâțe văpaie de piericiune în sufletul său.

Însă acestea le-am zis pentru cei ce sunt împreună aici și colo și voiesc să trăiască mirenește și să ne pricinuiască pricini de păcate pentru sminteala lor. Însă aduceți-vă aminte ce zice Domnul: *„De te smintește ochiul tău, scoate-l“*. Iară vouă aceasta vă zic: noi cei putincioși avem datorie să purtăm slăbiciunea celor neputincioși și să fim pildă spre fapte bune, din care să se folosească și cei nesupuși și împotriviți. Și precum până acum v-ați sârguit cu darul lui Hristos, încă să vă siliți și să vă mai străduiți cu mila lui Dumnezeu, ca să vă mântuiți în Hristos Iisus. Domnul nostru, a Căruia este slava și puterea împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 95
ÎN DUMINICA A NOUA DUPĂ ÎNĂLȚAREA CRUCE:
DESPRE SUPUNEREA ȘI OSÂRDIA CU INIMĂ
CURATĂ LA ORICE ASCULTARE

Fraților și părinților, mă tem de osânda celui ce a ascuns talantul în pământ, către care a zis Domnul: „*Slugă rea, trebuia să fi dat argintul meu zarafilor și venind eu aș fi luat al meu cu dobândă*“. Pentru această grijă și frică, iată vă grăiesc aceste puține cuvinte și vă dau vouă, zarafilor, talantul Domnului, ca să i-L dați cu dobândă, pe care, cu darul lui Dumnezeu, sunt încredințat că l-ați înmulțit și încă îl adăugați prin supunerea voastră cea bună.

Sunt însă unii din voi care nu numai că nu se silesc să înmulțească darul ce li s-a dat de la Dumnezeu, ci încă vor sa-l piardă prin lene. Și aceștia sunt cei ce se leapădă de ascultare și nu mai cer iertare ca și cum ar avea vreo mare îndreptare. Ce zici frate? Până la moarte ai făgăduit ca să ai ascultare și acum lași slujba pe care o ai din darul lui Dumnezeu. Iată dar s-a stricat supunerea, căci zice leneșul și împotrivorul: mă tem de mare, să umblu cu corăbii. Dar și aceasta vine din necredință, căci ne temem, unde nu este temere. Că de vei avea credință la ascultare, nu numai marea vei trece cu corabia, ci și gol poți să treci nevătămat, aducându-ți aminte de acel ucenic ascultător al unui bătrân, care întărit prin porunca părintelui său, nu i-a fost frică de apa Nilului, ci a trecut-o fără să se ude și n-a suferit nici o primejdie, încât se mirau cei ce-l vedeau.

Fraților, ascultarea a supus și fiarele. Dovedesc aceasta cu un frate, care a legat un leu numai cu cuvântul starețului său. Ascultarea face minuni chiar cu morții, așa cum s-a întâmplat cu Acachie, care fiind strigat a răspuns din mormânt. Și ce să mai vorbim de una sau de alta: însuși Fiul lui Dumnezeu S-a supus la moarte pe Cruce și a dăruit mântuire lumii. Astfel de lucruri face ascultarea.

Dacă vreți să aflați greșelele nesupunerii și ascultării, gândiți-vă la Adam: pentru că n-a ascultat pe Dumnezeu și a mâncat din pomul cunoașterii, a adus în lume moartea obștească; gândiți-vă la împăratul Saul: fiindcă n-a ascultat pe proorocul Samuil, și-a pierdut împărăția împreună cu viața, în munții Ghelboa. Cugetați și la acel om al lui Dumnezeu, care fiind amăgit și înșelat de un prooroc mincinos, a căzut în păcatul neascultării și a fost omorât de un leu. Aduceți-vă aminte chiar și de Apostolul Petru, cât a pățimit din cauza neascultării, când n-a vrut să-și lase picioarele spălate de Hristos, din pricina evlaviei, auzind aceste cuvinte: „*De nu te voi spăla, nu*

ai parte cu Mine“. Dar fratele în care a intrat dracul și a început să spumege, pentru că n-a ascultat pe marele Eftimie, nevrând cu nici un chip să poarte grijă de vitele mănăstirii! Iată păcatele neascultării.

Răul ascultător se împotrivește neconținut. Domnul, însă, trimite împotriva lui înger nemilostiv. Și, cu bună dreptate, fiindcă toți suntem un trup, iar fiecare dintre noi, mădulare: unul ține loc de ochi altul de ureche; unul de nas, altul de limbă; unul de mână, altul de picior. Dacă măduarele nu vor asculta după rânduială, ci vor începe să se certe - adică, ochiul să zică: eu vreau să aud; urechea: eu vreau să miros; nasul: eu vreau să grăiesc; limba: eu vreau să pipăi și mâna: eu vreau să umblu - nu se prăpădește astfel trupul?

De vreme ce așa este cu măduarele, fiecare să-și împlinească slujba sa, ca pe una pe care a primit-o ca dar de la Dumnezeu pentru folosul obștii. Să socotească în mintea lui că toate ale noastre sunt în mâna lui Dumnezeu și deci nici pe mare, nici pe pământ nu trebuie să aibă frică. Căci, după cum Dumnezeu nostru, înainte de facerea lumii, a rânduit și vremurile și locul, așa va face și cu sfârșitul fiecăruia.

N-am spus acestea numai pentru cei neascultători, despre care am vorbit, ci și pentru voi toți care ascultați, ca să fim cu luare aminte, pentru că suntem datori să plinim făgăduințele date înaintea lui Dumnezeu și a sfinților săi îngeri. Să nu fim neascultători, chiar dacă porunca ce ni s-a dat este primejdioasă, căci așa poruncesc Părinții și mai ales marele Vasile.

În acest chip viețuind, nu vom muri de moartea neascultării, ci vom trăi în dreptate și vom câștiga împărăția cerurilor, în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava și puterea, împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

TESTAMENTUL
SFÂNTULUI PĂRINTELUI NOSTRU ȘI MĂRTURISITORUL,
TEODOR STUDITUL,
PRIN CARE A ORÂNDUIT CUM SĂ VIEȚUIASCĂ
MONAHII ÎN TOATE OBȘTILE

Auzind dumnezeieștile cuvinte ale psalmistului David: „*Gătitu-m-am și nu m-am tulburat*. Sau: „*Gata este inima mea, Dumnezeuule*”.

De vreme ce ticălosul meu trup este bolnav fără leac și nu vă pot aduna pe toți la mine, fiilor, fraților și părinților, în ziua sfârșitului meu, fiindcă mănăstirile sunt risipite prin locuri depărtate și, apropiindu-se ceasul ca să mă duc din viață, nu mai este nici vreme, m-am apucat să scriu

acest testament, pe care vi-l las tuturor.

Am socotit dumnezeiesc și cuviincios lucru, ca toți să audă cuvântul meu cel mai de pe urmă și, auzind, să priceapă cum cred, ce mărturisesc și pe cine las egumen după moartea mea, ca să rămână între voi unirea și pacea lui Hristos, pe care a lăsat-o Domnul sfinților Săi ucenici și apostoli, când a fost să se despartă de pământ pentru cer și să șeadă pe scaunul din dreapta lui Dumnezeu.

Cred în Tatăl și în Fiul și în Duhul Sfânt - Treimea cea de o ființă și începătoare - așa cum m-am botezat, m-am născut de sus și apoi m-am săvârșit.

Mărturisesc Dumnezeu pe Tatăl, Dumnezeu pe Fiul, Dumnezeu pe Duhul Sfânt, unul în trei după dumnezeire, și trei în unul după ipostasuri; pentru că, după ființă, Dumnezeu este unul în Sfânta Treime, cu toate că, după chipuri, este despărțit în trei ipostasuri.

De asemenea, mărturisesc pe unul din Treime Domnul nostru Iisus Hristos că s-a întrupat pentru noi și S-a făcut om asemenea cu noi - adică, fără de sămânța bărbătească, a luat trup din sfânta și fără de prihană Născătoarea de Dumnezeu și S-a născut din sfântul și feciorescul ei pântece, după cum mărturisesc sfintele Scripturi. Pe acesta Îl cunosc unul după ipostas, precum în cele două firi așa și în cele două vreri și lucrări, cu care lucrări asemenea a făcut și cele dumnezeiești și cele omenești.

Mă depărtez și fug, mai ales, de toată meșteșugirea înșelătoare a ereticilor și mă supun celor șase soboare precum și celui de al șaptelea sobor, care s-a ținut acum de curând în Nicea împotriva dușmanilor creștinătății, închinându-mă și primind sfintele și cinstitele icoane, atât a Domnului nostru Iisus Hristos, a Apostolilor, Proorocilor, Mucenicilor, cât și a tuturor Cuvioșilor și Dreptilor. Nu numai atât. Dar cerșesc și sfintele lor rugăciuni, ca să primesc prin mijlocirea lor, iertarea păcatelor mele.

Mai mult, mă închin cu credință și cu evlavie prea sfintelor lor moaște pentru că sunt pline de dar dumnezeiesc.

Primesc toate cărțile insuflate de Dumnezeu, Legea nouă și veche, împreună cu ale tuturor sfinților Părinți, cu viețile dascălilor, pustnicilor și cu scrierile lor. Aduug aceasta din cauza lui Pamfil, cel smintit la minte și nebun, venit aici din răsărit, care a defăimat pe cuvioșii: Marcu, Isaia, Varsanufie, Doroftei și Isihie, nu Varsanufie, Isaia și Doroftei molipsiți de eresul lui Sever împreună cu ceilalți eretici sau cu alți mulți eretici dați anatema de sfântul Sofronie prin cartea sa, ci pe ceilalți, cu același nume, pe care ni i-au lăsat Părinții, despre care m-am încredințat din întrebarea prea sfințitului Patriarh Tarasie, păstor în acel an, și de la alte fețe vrednice de credință, atât din apus cât și din răsărit, precum și din faptul că icoana lui Varsanufie este așezată în Biserica cea mare împreună cu celelalte sfinte icoane: a sfântului Antonie, a lui Efrem și a multor altora - întrucât n-am

găsit în învățăturile lor nici o păgânătate.

Și dimpotrivă, pentru multul folos sufletesc, de se va ivi vreo bănuială chiar și împotriva acestora, prin statornicire sobornicească, că aceștia sunt dați anatemei sau alții au fost caterisiți din cauza eresului lor, să fie anatema de tot și cu totul anatema de Tatăl, de Fiul și de Sfântul Duh.

Pe lângă acestea, mărturisesc că cinul monahal este înalt, prea înălțat și îngeresc și, prin viața lui desăvârșită și curată după pravila dată pustnicilor de marele Vasile, curăță orice păcat, însă, nu după cum fac unii, care primesc numai o parte din rânduielei iar pe altele le îndepărtează, ca și cum n-ar putea să trăiască fără de cele trei stări ale bunătăților: sărăcia, înțelepciunea și ascultarea, arătate în scara dumnezeiască, dar să aibă și slugă sau dobitoc de parte femeiască, care smintesc viețuirea noastră și ne primejduiesc sufletele.

Am grăit despre aceste lucruri pe scurt, căci vremea nu-mi îngăduie să stărui mai mult asupra lor. Am grăit despre ele, chiar așa pe scurt, ca să nu gândească cineva că cred și cuget altceva decât ceea ce cred și mărturisesc.

Fiindcă și așa este destul ce am mărturisit, este timpul să vorbim și despre egumeni.

Acum, las ca părinte, luminător și dascăl al vostru pe domnul și părintele meu și părintele vostru al tuturor, prea cuviosul Egliston. În taină, el este mai aproape de Hristos și decât mine și decât voi toți, pentru că s-a înălțat prin smerenia lui asemănătoare cu a lui Hristos. Cu toate că el este împăcat așa cum se găsește, cred și nădăjduiesc ca, prin povățuirile și rugăciunile lui către Dumnezeu, să vă mântuiți toți, dacă îi veți fi ascultători și supuși.

Mai apoi, după moartea lui (las) pe cel care îl veți alege voi, prin obșteasca sfătuire, după voia lui Dumnezeu, după placul fraților și după dorința mea.

Așadar, ascultă Părinte și frate, tu care vei fi (ergumen)! Iată, înaintea lui Dumnezeu și a îngerilor Săi cei aleși, îți încredințez toată frățimea în Hristos. Cum să o primești? Cum s-o ai? Cu ce fel de povețe? Și cum s-o păzești? Întocmai ca pe niște miei ai lui Hristos, ca pe mădularele tale prea iubite, apropiind și ocrotind pe fiecare după dreapta măsură a dragostei, pentru că dragostea pentru mădularele trupului omenesc trebuie să fie cumpănită în orice om.

Deschide-le, dar, milostivirile iertării tale, primește pe toți frații, hrănește-i cu milă, întocmește-i și-i du la Domnul. Cugetul tău să fie ascuțit la înțelegere, deșteaptă sânguința sufletului tău prin vitejie, întărește inima ta prin credință și nădejde. Fii povățuitorul fraților în orice lucru bun al lor. Fii, mai întâi, sprijinitorul lor împotriva nevăzuților războinici. Fii luptătorul și chivernisitorul tuturor. Cârmuiește-i către fapta bună și-i fă

moștenitori ai pământului nepărtinirii.

Pentru aceea, îți las aceste porunci, pe care porunci ești dator să le păstrezi și să le păzești neclintite. Caută, așadar, să nu schimbi felul și rânduiala ce ai primit de la smerenia mea în ce privește obștea, afară de mare trebuință. Să nu agonisești nimic din lucrurile lumii, nici să vă strângeți comori deosebite, chiar și de un argint. Să nu-ți împovărezi sufletul și inima cu vreo putere sau grijă, afară de cele date ție de Dumnezeu și de mine: fiii și frații duhovnicești. Să nu te îndeletnicești cu rudele și cu prietenii tăi și nici să ceri de la ei vreo moștenire, în viață sau după moarte - pentru că nu ești din lume, ca să te împărtășești din ale lumii - afară de cazul când cineva din lume îmbrățișează viața noastră, dar și atunci să faci cum au făcut sfinții Părinți.

Slugă să nu ai, nici pentru trebuința ta, nici pentru a mănăstirii încredințată ție și nici la țarine, căci și sluga este chip al lui Dumnezeu și au numai mirenii, precum au și nunta. Lăuntric tu să fii sluga fraților, cu toate că în afară ești socotit stăpânul și dascălul lor.

Să nu folosești pentru nevoile obștii dobitoc de parte femeiască, pentru că partea femeiască a fost izgonită din cuprinsul nostru, din mănăstire, țarini și orice loc, așa cum au făcut sfinții Părinți dinainte de noi și după cum nu suferă nici firea.

De asemenea, să nu încaleci pe catâri sau pe cai, dacă n-ai nevoie, mai degrabă, să umbli pe jos, asemenea lui Hristos. Dar și atunci, ai voie numai când catârul este de parte bărbătească.

Totdeauna, ai grijă ca toate lucrurile să fie de obște și fratele să n-aibă nimic al său, de la ață până la ac.

Împarte sufletul și trupul tău cu dreptatea dragostei între toți fiii tăi duhovnicești și între frați.

Să nu te faci, frate cu mirenii și nici să ai cu ei legături de cuscrie, fiindcă ai fugit din lume. Părinții n-au făcut asemenea lucruri, iar de se va găsi la cineva, nu este lege.

Nu mânca împreună cu femeile, afară de mama ta cea bună și de sora ta, însă, și cu acestea, nu cred că este nevoie, după cum poruncesc sfinții Părinți.

Nu pleca departe, dacă nu-i nevoie, lăsând turma singură, datoria ta fiind să te nevoiești a mântui oile cele cuvântătoare ale lui Hristos.

Nu tunde pe nimeni în chipul cel mic al călugăriei și după aceea în cel mare, pentru că chipul este unul singur, ca și Botezul, și așa au făcut și sfinții Părinți.

Să nu calci legile sau canoanele sfinților Părinți, mai ales ale marelui Vasile, ci să lucrezi și să vorbești, ca și când ai avea mărturie din sfintele Scripturi.

Să nu-ți părăsești turma ta pentru alta și să nu alergi după vrednicie

mai mare, fără voia fraților.

Să nu faci prietenie cu vreo călugăriță și să nu dormi în mănăstire de maici.

În afară de spovedanie, să nu vorbești în taină cu vreo femeie, dar și atunci să fii însoțit de doi martori, de parte bărbătească și femeiască, care să stea de față, puțin mai deoparte.

Să nu deschizi oricărui fel de femeie poarta mănăstirii, afară de mare trebuință, însă dacă împrejurările cer, lucrul acesta să nu fie cunoscut de toți.

Când va trebui să dormi afară de casa ta, să nu rămâi în case femeiești, nici tu nici frații tăi duhovnicești, ci alege case ale bărbaților evlavioși.

Nu ține în chilia ta ucenic tânăr, din pricina scandalului, ci caută pe cineva care să nu fie bănuț. Mai bine să ai în slujba ta mai mulți frați.

Să nu-ți faci haine de mult preț, afară de odăjdii, îmbracă-te asemenea Părinților cu haine simple, așa cum am făgăduit.

Nu mânca bucate scumpe, cu lăcomie, nici la tine acasă, nici la ospete întâmplătoare, pentru că astfel de bucate sunt ale lumii acesteia, nu ale lumii viitoare.

Nu strânge averi în mănăstirea ta, ci orice prisos împarte-l celor ce au nevoie, după porunca sfinților Părinți.

Să nu ții închis nici unul din locurile mănăstirii, nici să faci din aceasta o grijă pentru economi, ci grija sufletului nostru să fie încuierea cea mare a lucrurilor: *a lega și a dezlega*, după cuvintele dumnezeiești.

Banii să fie încredințați economilor și chelarilor, pentru plata lucrului, tu având numai stăpânire să cercetezi cum s-au cheltuit.

Să nu dai nimănui mai multă stăpânire, decât trebuie fraților. Nici sufletul tău să nu-l desparți de legile și poruncile dumnezeiești, chiar dacă vei fi închis până la sânge.

Nici un lucru să nu-l faci numai după părerea ta; ci la orice lucru făcut, sufletesc sau trupesc, să ai sfatul și rugăciunea părintelui tău duhovnicesc.

Iar pentru trebuințele mănăstirii, fie că este nevoie de unul, fie de doi sau de mai mulți, alege pe cei mai înțelepți, așa cum am poruncit părintește, mai sus.

Păzește cu scumpătate acestea și toate cele ce ai mai primit de la mine, ca să-ți fie ție bine și să te unești cu Domnul. Ridicându-te, însă, cu vorba sau cu sfatul, împotriva celor poruncite, te depărtezi de Domnul, atât pe tine cât și pe alții.

Apropiati-vă și voi, fiii mei și frați în Domnul, și ascultați sufletescul meu cuvânt.

Primiți egumenul, așa cum l-ați ales toți, pentru că nimeni n-are voie

să aleagă altă viață și alt trai în afară de obștea frățească, care vă leagă de Domnul.

Sărutați-l ca pe un moștenitor al meu, dându-i toată cinstea și evlavia.

Supuneți-vă lui, ca mie, fără teamă că va pune lege nouă și nici să-i cereți mai mult decât darurile pe care i le-a dat Duhul Sfânt. Este deajuns să păzească ce i-am poruncit eu, smeritul. Iar de mă iubiți, fiii mei, păziți poruncile mele și pacea va fi cu voi.

Păziți, fără de sminteală, îngereasca făgăduință pe care ați făcut-o, viețuind în chip ceresc. Ați urât lumea, nu vă mai întoarceți la lucrurile ei; v-ați izbăvit de lanțurile patimilor trupești, nu vă mai legați iarăși cu ele; v-ați lepădat de bucuriile și lucrurile zadarnice ale acestei vieți, nu vă întoarceți înapoi, ca să fugiți de supunerea noastră plină de trudă și să ajungeți jucării ale dracilor.

Răbdați, așadar, până la sfârșit pe drumul ascultării, ca să luați cununa neveștejită a dreptății.

De asemenea, păzind smerenia, lepădați-vă de voința voastră și întipăriți în inima voastră numai cele orânduite de egumenul vostru.

Dacă veți săvârși acestea până la sfârșitul vieții voastre, veți fi fericiți, pentru că veți fi primiți în ceata mucenicilor și, încununați în împărăția cerurilor, veți câștiga și bunătățile veșnice.

Fiți sănătoși, fiii mei, eu plec acum pe calea neîntoarsă, adică niciodată nu mă voi mai întoarce, cale pe care au purces toți de la zidirea lumii și pe care și voi toți veți purcede, după trecerea acestei vieți.

Nu știu, frații mei, unde voi merge, la ce judecată mă voi înfățișa, ce locuință mă așteaptă.

N-am făcut nici un lucru bun înaintea lui Dumnezeu și m-am împărtășit de orice păcat.

Mă bucur numai că mă duc din lume în cer, de la întunec la lumină, din robie la libertate, din pământ străin la cel adevărat și al nostru, precum zice proorocul: „*nemernic sunt eu și străin, întocmai ca părinții mei în locașurile mele*“.

Cu multă îndrăzneală, de asemeni zic: merg către Stăpânul, către Domnul și Dumnezeul meu, pe care L-am iubit sufletul meu, care mi-a fost Părinte și, ca un fiu, nu L-am ascultat, care a fost pentru mine totul, deși nu L-am slujit ca o slugă curată.

Am scris acestea, rugându-vă să fiți îndrăzneți. Le-am scris și pentru ca să vă rugați pentru mântuirea mea, de care dacă mă voi învrednici, să știți, că nu voi conțeni să mă rog pentru voi, cu îndrăzneală, să vă mântuiți, bine să petreceți și să vă înmulțiți și în slava lui Dumnezeu.

Nădăjduind, vă aștept pe fiecare, după moarte, să vă primesc, să vă sărut după cum poftesc și cred.

Sfântul Teodor Studitul

Bunătatea lui Dumnezeu să vă păzească pe toți în această credință, până în veacul viitor, pentru că ați păzit poruncile Lui.

Aduceți-vă aminte, fiii mei, de smeritele mele cuvinte și păstrați predania mea în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava și puterea, împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

CUPRINSUL
CUVINTELE SFÂNTULUI TEODOR STUDITUL

ARĂTARE că viața cea de obște este cea mai cu lesnire mântuitoare, alcătuită din învățăturile sfinților părinți și dascăli.	4
CUVÂNTUL 1. Canonarhul, aprinzătorul de candelă și tipicarul trebuie să slujească lui Dumnezeu cu frică.....	9
CUVÂNTUL 2. Despre spovedania pururea luminătoare și cum să ne ostenim spre toată fapta bună, prin smerenie.....	12
CUVÂNTUL 3. Despre despărțirea sufletului de trup și despre ajutorul lacrimilor.....	15
CUVÂNTUL 4. Despre dragostea în Hristos și despre sângele la cântările și slujbele bisericești.....	17
CUVÂNTUL 5. Cei ce trăiesc de obște urmează viața Apostolilor lui Hristos	20
CUVÂNTUL 6. Despre smerenie și despre datoria celui sângețor ca să strălucească în slujbe, cu plecăciune, cu smerenie și cu gând bun	23
CUVÂNTUL 7. Cei ce au lăsat toate și au urmat lui Hristos, chiar de vor fi săraci cu duhul, vor primi plată	25
CUVÂNTUL 8. Viețuitorii de obște se încununează întocmai ca mucenicii	26
CUVÂNTUL 9. Bolnavii să îndure cu mulțumire, căci au plată mai mare	29
CUVÂNTUL 10. Despre prieteșugul în ascuns și necuvios dintre doi frați.....	31
CUVÂNTUL 11. Se cuvine să ne supunem starețului, ca fierul în mâna fierarului, pentru ca să viețuim fără nici o grijă.....	33
CUVÂNTUL 12 Se cade să fim deapururi treji și să plinim poruncile Supunerii desăvârșite	35
CUVÂNTUL 13. Îfrânarea și datoria de a ne feri de multe feluri de mâncare.....	37
CUVÂNTUL 14. Întristările vieții trebuie îndurate cu mulțumire	39
CUVÂNTUL 15. Despre săvârșirea lucrului duhovnicesc, cu timp și fără timp	40
CUVÂNTUL 16. Să ascultăm muștrările și învățăturile Sf. Părinți	42
CUVÂNTUL 17. Gândurile rele trebuie descoperite prin mărturisire	43
CUVÂNTUL 18. Să ne pregătim pentru ziua înfricoșatei judecăți	46
CUVÂNTUL 19. Bunăstarea și mulțumirea vieții de obște	48
CUVÂNTUL 20. Oștirea duhovnicească.....	50

Sfântul Teodor Studitul

CU VÂNTUL 21. Cum să fie viața călugărului.....	51
CUVÂNTUL 22. Despre tăierea voci.....	53
CUVÂNTUL 23. Dragostea din tot sufletul.....	54
CUVÂNTUL 24. Despre păstoria oilor cuvântătoare ale lui Hristos	56
CUVÂNTUL 25. Povățuitorul să mângâie cu toate cele ce pricinuesc bucurie pe cei ce fac ascultare mucenicească, ca să poată birui pe vrăjmaș cu față veselă și să se poată încununa de Dumnezeu cu cununa slavei de veci	57
CUVÂNTUL 26. Nu se cade ca frații să ia sau să dea ceva din ale mănăstirii, fără blagoslovenie	60
CUVÂNTUL 27. Să ne ostenim la slujbele mănăstirești cu silință și luare aminte, ca și când am sluji Domnului	63
CUVÂNTUL 28. Trebuința de a petrece viața noastră în trude și scârbe, ca să dobândim bunătățile vieții veșnice	65
CUVÂNTUL 29. Nu este viață mai vrednică de laudă decât viața de obște	67
CU VÂNTUL 30. îndrăznirea trupească vătăma sufletul	69
CUVÂNTUL 31. Răsplătirea celor ce se ostenesc și luptă împotriva meșteșugirilor diavolului	71
CUVÂNTUL 32. Despre traiul călugărilor și milostenia față de săraci.....	74
CUVÂNTUL 33. Despre tăria luptei călugărilor și despre legătura starețului	76
CUVÂNTUL 34. Toate necazurile trebuiesc îndurate cu bucurie, în nădejdea bunătăților viitoare.....	79
CUVÂNTUL 35. Să nu fim triști pentru frații, care se despart de obște, din cauza lipsei de sfătuire și a neascultării, ci să ne rugăm lui Dumnezeu, cu deadinsul pentru dânșii	81
CUVÂNTUL 36. Despre purtarea de grijă a starețului pentru viața de obște.....	82
CUVÂNTUL 37. Se cade să fii mai mic decât toți și să suferi cu mulțumire oropsirea și necinstea	84
CUVÂNTUL 38. Se cuvine să răbdăm orice fel de scârbă, întocmai ca Hristos care a suferit pentru noi amărăciunea relei pătimiri	85
CUVÂNTUL 39. Trăind uniți, în pace și cu dragoste, vom fi adevărații ucenici ai lui Hristos	86
CUVÂNTUL 40. Înaintea Crăciunului: despre Nașterea Mântuitorului nostru Iisus Hristos și despre străduința vitejească în viața călugărească	88
CUVÂNTUL 41. La Duminica Vameșului și a Fariseului: despre păzirea poruncilor dumnezeiești și despre groaza păcătoșilor și a celor ce își trec viața în lenevire	89

CU VÂNTUL 42. La Duminica Fiului risipitor: despre înfrânare și despre întărire în mărturisirea sfintelor icoane	92
CUVÂNTUL 43. La Duminica lăsatului sec de carne: despre ziua cea mare și înfricoșată a arătării a doua a Domnului nostru Iisus Hristos	94
CUVÂNTUL 44. În Miercurea din săptămâna brânzei: să ne aducem aminte de darurile lui Dumnezeu și să ne silim ca să-i plăcem	95
CUVÂNTUL 45. În Vinerea din săptămâna brânzei: despre mângâierea sărbătorilor și despre datoria de a ne ruga pentru cei din	97
CUVÂNTUL 46. La Duminica lăsatului sec de brânză: tăierea vocii este, pentru cei supuși și ascultători, adevăratul post	99
CUVÂNTUL 47. În Miercurea din săptămâna întâia a Postului Mare: despre post, despre curățenie și despre ferirea de patimi	101
CUVÂNTUL 48. În Vinerea aceleiași săptămâni: despre împodobirea locașului nostru sufletesc cu fapte bune	103
CUVÂNTUL 49. La Duminica Ortodoxiei: să nu ne silim la săvârșirea faptelor bune peste puțința noastră și să hrănim sufletul cu cugetări duhovnicești.....	105
CUVÂNTUL 50. În Miercurea săptămânei a doua din Post: despre păzirea sufletului de patimile pierzătoare	106
CUVÂNTUL 51. În Vinerea săptămânii a doua: despre unire și dragoste și trebuința de a suferi cu vitejie ostenelele faptelor bune, ca să câștigăm împărăția cerurilor	107
CUVÂNTUL 52. La Duminica a doua din Post: în nădejdea vieții veșnice, să petrecem zilele postului cu liniște și blândete	109
CUVÂNTUL 53. În Miercurea săptămânii a treia din Post: despre moartea fără de veste și neîntinarea gândurilor cu poftă trupești	110
CUVÂNTUL 54. În Vinerea săptămânii a treia: postirea și despre îndemnul către toate bunătățile	112
CUVÂNTUL 55. În Duminica a treia a Postului: despre creștinii bulgari, care au îndurat chinuri de mucenici, pentru că n-au vrut să mănânce carne în Postul Mare	113
CUVÂNTUL 56. La Sfinții Patruzeci de Mucenici: să îndurăm patimile, întocmai ca Iisus	115
CUVÂNTUL 57. La Buna Vestire a Prea Sfintei Născătoarei de Dumnezeu: despre Taina întrupării Domnului și despre prăznuirea duhovnicească	116
CUVÂNTUL 58. În Miercurea înjumătățirii Postului: aceste Paști trecătoare sunt pildă și închipuire a celor viitoare și veșnice. Despre răbdare	118
CUVÂNTUL 59. În Vinerea înjumătățirii Postului: prin uciderea patimilor trupești și prin învierea faptelor bune prăznuim cu adevărat Pastile Domnului	120

CUVÂNTUL 60. În Duminica a patra a Postului Mare: primăvara, să înoințim silința noastră spre fapte bune, suferind ispitele văzute și nevăzute	121
CUVÂNTUL 61. Miercuri în a cincea săptămână din Post: despre purtarea de grijă la împărtășirea cu Sfintele Taine	122
CUVÂNTUL 62. în Vinerea săptămânii a cincea: despre lucrarea cu osârdie a faptelor bune	125
CUVÂNTUL 63. Duminica a cincea din Post: despre negrăitul dar ce vor dobândi cei ce suferă, fără întristare, scârbele vieții și despre pomenirea sfântului Platon	126
CUVÂNTUL 64. În Miercurea a șasea: despre săvârșirea postului și învățătură înainte de deschiderea mănăstirii	128
CUVÂNTUL 65. În Vinerea Floriilor: cum să ne ferim de meșteșugirile diavolului	129
CUVÂNTUL 66. În Duminica Floriilor: despre bucuria sânguinței și vitejia silinței la lucrul duhovnicesc	131
CUVÂNTUL 67. În sfânta și marea Miercuri: despre mântuitoarele patimi ale lui Hristos și despre smerenie și răbdare	133
CUVÂNTUL 68. în sfânta și marea Vineri: despre înfricoșatele patimi ale Domnului nostru Iisus Hristos	135
CUVÂNTUL 69. În sfânta și marea Duminică a Paștilor: cuvânt înainte la predica sfântului Ioan Gură-de-Aur	136
CUVÂNTUL 70. Despre înălțarea Mântuitorului Hristos și despre împărtășirea cu Sfintele Taine	138
CUVÂNTUL 71. În Duminica Cincizecimei: despre Pogorârea Duhului Sfânt și despre moartea ticălosului Eutropianos	139
CUVÂNTUL 72. La înainte prăznuirea Schimbării la Față a Domnului nostru Iisus Hristos: să păzim neîntinate frumusețea sufletului și fecioria. Despre pocăință	142
CUVÂNTUL 73. La Adormirea Născătoarei de Dumnezeu: să prăznuim duhovnicește și să dorim împărăția cerurilor ...	144
CUVÂNTUL 74. Despre harul și marea dragoste a lui Dumnezeu pentru noi, despre vrăjmășia diavolului și despre smerenie	146
CUVÂNTUL 75. Să flămânzim, să însetăm și să suferim, până la moarte, orice scârbă, așa cum am făgăduit	147
CUVÂNTUL 76. Despre adunările rele și despre vorbele care aduc pierderea sufletelor	150
CUVÂNTUL 77. Suferind toate întristările ce se întâmplă în viața de obște, câștigăm împărăția cerurilor	152
CUVÂNTUL 78. Prin silință și îmbărbătare spre nevoințele duhovnicești, se câștigă cununa răbdării	153
CU VÂNTUL 79. Despre mulțumire și răbdare	155
CU VÂNTUL 80. Despre supunere, unire și pace	157

CUVÂNTUL 81. Despre câștigarea vieții curate și despre fuga de cei vicleni	158
CUVÂNTUL 82. La culesul viilor: despre măcăcinii și spinii patimilor din via sufletească și despre strugurii faptelor bune	160
CUVÂNTUL 83. Despre înșelăciunea poftelor, desfătarea trupului și întoarcerea la pocăință	162
CUVÂNTUL 84. Despre îndurarea ostenelilor vieții de obște în nădejdea bunătăților cerești	163
CUVÂNTUL 85. Despre calea strâmtă și cu scârbe care duce la odihna vieții veșnice	164
CU VÂNTUL 86. La înălțarea Crucii: despre înșelăciunea dulceații păcatului și despre căderea în patimi necinstite	167
CU VÂNTUL 87. În Duminica întâia după înălțarea Crucii: despre sfârșitul vieții de aici și odihna în locașurile cerești	169
CUVÂNTUL 88. În Duminica a doua după înălțarea Crucii: Sfintele Scripturi trebuiesc ascultate cu mare luare aminte și cu înțelegere	170
CUVÂNTUL 89. În Duminica a treia după înălțarea Crucii: trebuie să ne smerim și să ne îmbrăcăm cu frica lui Dumnezeu, ca să scăpăm de vătămarea vrăjmașului diavol	172
CUVÂNTUL 90. În Duminica a patra după înălțarea Crucii: să nu rătăcească mintea noastră în cele netrebnice, ci să privească frumusețile negrăite ale zidirii lui Dumnezeu	174
CUVÂNTUL 91. În Duminica a cincea după înălțarea Crucii: să urmăm viața vechilor noștri Părinți	175
CUVÂNTUL 92. În Duminica a șasea după înălțarea Crucii: despre ceartă și mânie și despre pace și feciorie	177
CUVÂNTUL 93. În Duminica a șaptea după înălțarea Crucii: călugării nu trebuie să poarte grijă de cele lumești și deșarte, ci de cele veșnice	178
CUVÂNTUL 94. În Duminica a opta după înălțarea Crucii: despre aducerea aminte de moarte și despre feciorie	180
CUVÂNTUL 95. În Duminica a noua după înălțarea Crucii: despre supunerea și osârdia cu inimă curată la orice ascultare	183
TESTAMENTUL sfântului părintelui nostru și mărturisitorul, Teodor Studitul, prin care a orânduit cum să viețuiască monahii în toate Obștile	184

Cuvântări duhovnicești

de

Sfântul Teodor Studitul

FOLOSIȚI TEXTUL DOAR DACĂ AVEȚI CERTITUDINEA CĂ ESTE CONFORM
CU ORIGINALUL ROMANESC EDITAT EDITURA ARHIEPISCOPIEI ALBA-
IULIA, ALBA IULIA, 1994.

PENTRU ACEASTA PROCURAȚI-VĂ LUCRAREA DOAR DE LA PERSOANE
DE ÎNCREDERE CARE AU VERIFICAT INTEGRITATEA TEXTULUI, SAU
DESCĂRCAȚI-O DE PE SITEURILE
<http://www.angelfire.com/space2/carti/>
<http://www.megaone.com/patristica/carti/>

Rugați-vă pentru cei ce au trudit la realizarea
acestei versiuni digitale.

APOLOGETICUM

2004
